FAUST

GOETHE

Çeviren: Hasan İzzettin Dinamo

YAZKO
Türkocağı Cad.
No: 17, Kat: 2
Cağaloğlu İstanbul
522 78 45

Yazarın öteki kitapları:

ADSIZ KİTAP / şiir
DENİZ FENERİ / şiir
KARACAAHMET SENFONİSİ / şiir
ÖZGÜRLÜK TÜRKÜSÜ / şiir
MAPUSANEMDEN ŞİİRLER / şiir
SÜRGÜN ŞİİRLERİ / şiir
GECEKONDUMDAN ŞİİRLER / şiir
KUTSAL İSYAN / roman
ATEŞ YILLARI / roman
SAVAŞ VE AÇLAR / roman
KUTSAL BARIŞ / roman (1977 Orhan Kemal Roman Ödülü)
ÖKSÜZ MUSA / roman
MUSA'NIN MAPUSANESİ / roman
KOYUN BABA / roman
MUSA'NIN GECEKONDUSU / roman
AÇLIK / roman
TÜRK KELEBEĞİ / roman
6-7 EYLÜL KASIRGASI / anı

Kapak resmi: Salt Maden

Bu kitap Kent Basımevi'nde dizildi, basıldı.
Tel. 528 08 15
Acar Tesislerinde ciltlendi.
İstanbul 1983

FAUST

GOETHE

Türkçesi:
HASAN İZZETTİN DİNAMO

Yazarlar ve Cevirmenler Yayın Üretim
Kooperatifi

Genç Goethe.

FAUST ÜSTÜNE DÜŞÜNCELER

Henüz on yedi yaşındaydım. Galip Bahtiyar'ın, çok eski, ağdalı, Osmanlıca bir dille ya Almancadan ya da Fransızcadan mı çevirdiği anlaşılmayan Faust'u okuduğumda birdenbire ayaklarım yerden kesilmiş, kendimi renkli bulutlar arasında bulmuştum. O yaşa dek dünyanın en güzel kitaplarından çoğunu okumak olanağını bulduğum halde hiçbiri bende onun yaptığı olağanüstü etkiyi yapmamıştı. Okuduğum sayfaları bir kez daha usumdan geçirdikçe, Faust adını yineledikçe ruhumu sevgiden, en geniş anlamıyla aşktan daha üstün bir tat kaplıyordu. Kitaptaki pek çok eski sözcük, tümce eriyip gidiyor, yerini bu korkunç tada bırakıyordu. İşte, böylece, Faust, bende bütün bir ruh şöleni olarak yaşıyordu. O büyük etki, bende eski bir aşk gibi mayalanıp derinleşerek ruhumun bir parçası olup çıkmıştır. Ben, yaşamıma bir yön vermeğe çalışırken Faust'un bir sihirbaz değneğiyle sık sık duygularımı kurcaladığını gördüm. Düşüncelerim, gerek astronomik, gerek metafizik kaygılarla evrenin üzerine doğru yükselirken Faust'u her zaman bir öğretmen, bir baba gibi yanıbaşımda buldum. Mefisto da hep onunla birlikteydi. Ancak, bizi hep biraz uzaktan kontrol edebilirdi. Faust benim sosyalistçe düşüncelerimi bildiğinden benim yanımda ona çokça yüz vermezdi. Faust ile Mefisto insan ruhunun diyalektiği idi. Gece ile gündüz, aydınlıkla karanlık, Ehrimenle Hürmüz gibi süreklice birbirlerine diş bileyen, ancak her zaman da yanyana, karşı karşıya bulunmaları bir yaşam zorunluluğu olan iki kardeş gibiydiler. Mefisto yıkıcı bir güçtür.

Bir nesneyi yıkmak, her zaman yapmaktan daha kolaydır. Ondan dolayı her zaman Mefisto, hayali, astronomik sayılar üzerinde oynar. Mikrokozmosun ölçüleri, onun makrokozmosunun yanında çocuk oyuncağıdır. Kötülüğün sınırı yoktur. Ancak, iyilik, bir sınır içindedir. Şundan ki iyiliği en sonra yıkıcı doğa güçlerinin üzerine yükselmiş olan olgun insan ruhu, yapabilmektedir. Faust'un, evrenin derinliklerine doğru bir füze gibi atılışının güzelliği, başdöndürücü düşünceler, düşler vericiliği yanında Mefisto çoğu zaman sönük kalıyor, hiçe iniyordu. Çok düşündüm, uzun uzun düşündüm. Faust'ta beni böyle saran çekicilik neydi? Şiirin güzelliği mi? Hayır, ben o zaman bundaki şiiri görebilecek durumda değildim. Bu zamanlarda Abdülhak Hamit'in kitaplarına karşı olan hayranlığımı, bunlardaki dilin ağırlığı yüzünden bırakmış, Hece şairlerine, Rıza Tevfik'e, Yusuf Ziya'ya, Orhan Seyfi'ye, Enis Behiç'e, Faruk Nafiz'e dönmüştüm. Bunların yeni başlamış olan arı türkçe akımına göre yazılmış güzel şiirleri içinde yitip gitmiştim. Nazım Hikmet'ten ancak küçük şiir kitaplarında çıkmış olan birkaç hece şiiri okuyabilmiştim. Ancak, adını biliyordum. Bu yüzden hecenin salt türkçe şiirlerinden kalkıp ağdalı Faust şiirine girebilmek son kerte güçtü. Demek ki, Faust'ta beni büyüleyen bir başka güç vardı. Evet, Faust'un ilk etkisi düşün noktasından olmuştu: Çocukluğumuzdan beri almış olduğumuz insanlık kültürünün her zaman en üstün, varılmaz, erişilmez, pek uzakta sanılan kişileriyle ve bilinen yüksek konularıyla, bunların tabu olarak bildiğim varlıklarıyla karşı karşıya gelmişti. Prologta İblis, Tanrı ile senli benli konuşuyor, bildiğimiz baş melekler insanı şaşırtan sözler ediyorlardı. Öyle sözler ki belli zamanlarda olması gereken fırtınalar, kasırgalar gibi doğal ve güçlü! Apıştırıcı olaylar, bundan sonra da sürüp gidiyor. Faust, kendi çalışma odasında Yerin ruhunu (Cin) çağırıyor, bu karşılaşma korkunç oluyor. Faust, sonra kırlarda gezerken bir fino köpeği kılığındaki iblisi alıp evine götürüyor. Kanla, korkunç bir evren yol-

culuğunun andlaşmasını imzalıyorlar. Mefisto, Analara (Die Mütter) gitmek isteyen Faust'a bir kılavuzdan çok bir Menecer oluyor. Amerikan vari bir menecer!

Bunların hepsi, benim pek genç, pek coşkun ve ilk metafizik kaygılarla dopdolu ruhum için gerçekten pek sürükleyici, apıştırıcı olaylardı. O zaman, ruh, evren, varlık kaygıları kafama girmiş beni kurcalayıp duruyordu. Salt bu kaygı ile tanrıyı, ruhu, evrenin bilmecelerini çözmek için elime geçirdiğim felsefe tarihlerini, felsefe den sözeden kitapları. Kant'ın felsefesini okuyordum Mehmet Emin Erişirgil'in kitabından. Kant bile tanrıyı ararken batağa batmıştı. Hiçbirisi belli bir sınırdan öteye geçemiyordu. Kant. Ameli Akıl (praktiische Vernunft'u) ya da vicdanı tanrıya çevirerek işin içinden çıkmıştı. Spinoza, bizim doğulu filozoflarla düşünürlerin Panteist (Vahdeti vücutçu) Felsefelerine tıpatıp benzeyen felsefesiyle tanrıyı evren mekanizmasının bilmecemsi çarkları arasına yerleştirmişti. Goethe de onun etkisi altındaydı. O da tanrıyı evrenin, senin benim içimizde buluyordu. Bunu bir şiirinde de iyice açığa vurmuştu. Ancak. burda sanatçı kafası, dışında ayrı ve kişileşmiş kılıkta şeytanla karşı karşıya getirmişti. Adlarını durmadan işittiğimiz baş melekler de böyle kişileşmiş olarak karşımızda konuşuyorlardı. Metafizik kaygılarla ürperen bir genç ruh, evrenin bilmecemsi derinliklerine bu yoldan daha kolay gidilebileceğini sanıyordu. Bundan dolayı, sayfaları yer gibi çeviriyor, ancak, bir burgu gibi karanlıkları delen bu sayfalar arasında da insanı durmaksızın düş kırıklıkları izliyordu. Faust, evrenin ilkel kaynakları sandığı (Analara-Die Mütter) gidiyor, ancak dehşetle ürpererek geri dönüyordu. Orda gördüğü nedir? Bunu, elbette, ne Faust biliyor, ne de onun vaftiz babası koca Goethe! Goethe, panteisttir, tanrı, onca, varlığın atomları arasında ve onunla birliktedir. Varlığı bu madde ve evrenle oluş halindedir. Oysa, sanatçı Goethe, felsefeci Goethe'ye bir oyun oynar. Tanrıyı «Gökte prologda»da tıpkı payen çağların Zeus'u, Yehova'sı gibi gökte

bir yerde kişileşmiş olarak gösterir. Bunu bir aykırılık buldum diye söylemiyorum. Demek istiyorum ki Evrenin sonsuzluklarına doğru korkunç bir iskandil aygıtı gibi gönderilen Faust ta oradan elleri boş dönmüştür.

Bu insanüstü insan da Goethe'ye bağrını serinletici bir bardak iksir sunmamıştır. Ben, Almanca öğreninceye dek Faust tipinin Goethe'ce yaratıldığını sanırdım. Bir kez, bunca büyük bir karakteri yaratmak başka, bir de onu çağın en güzel, en sağlam felsefi şiiriyle süslemek daha başka bir güç isterdi. Galip Bahtiyar, her nedense, bütün Faust çevirilerinin başında bulunan açıklamayı yapmamıştı. Oysa, ne denli gerekliydi bu! Ne mutlu o Goethe'ye ki doğduğu, büyüdüğü kentin halk sahnelerinde dehasını emrine vereceği bir Doktor Faustus tipi kukla kılığında oynayıp durmaktaydı. Herder'in teşvikiyle İngiliz edebiyatına, özellikle Shakespeare'e el atan Goethe, Hamlet ve Otello yaratıcısının yanıbaşında bir de erken gitmiş zavallı bir dehaya rastlamıştı: Marlow. Tuhaf değil mi? Hem de kendi ülkesinin ya da kendi ülkesine çok yakın bir ülkenin ürünü ve gerçekten yaşamış bir doktor olan Faustus. Çoktan Marlow'un eline geçmiş, zamanına göre çok güzel bir trajedi haline getirilerek çağın sahnelerine sunulmuştu. Bu, Goethe'nin gözlerini dört açmıştı. Goethe, bu sıralarda türlü etkiler altında bocalamakta, kafasında birçok konunun hamurunu yoğurup durmaktadır. Rousseau'nun Nuvel Heloiz'inin etkisiyle yeni yapıtını, mektup biçiminde bir roman haline getirmeye çalışmaktadır: Werther Faust, felsefî bir noktadan yola çıktıysa da bu bir felsefe sistemi değildir. 12111 dize tutarında bir şiirdir. İnsanda on sekiz yaşlarında alevlenen evreni, tanrıyı, ruhu vb. anlamak kaygusu, yirmi yaşında son haddine varmıştır. İşte, Goethe bu metafizik krizi içinde kıvranıp dururken Doktor Faustus'un yarı gerçek yarı efsane varlığıyla karşılaşıyor. Bu hayalet, ölünceye dek onun ruhu ile, düşünceleriyle beslenerek büyüyor, Goethe'nin 'ışık biraz daha ışık' dediği son ana dek kaderini onunkine bağlıyor. Goethe büyü-

dükçe Faust da büyüyor. Goethe, onu evrenin sonsuzluklarına tırmanabilmek üzere bir büyülü merdiven olarak kullanmak istedi. Asıl Goethe'yi bir merdiven olarak kullanan büyücü Faust oldu, solmaz bir yeşillik olarak bir cennet sarmaşığı gibi Goethe'nin ölümsüzlüğüne asılı kaldı.

GOETHE'NİN YAŞAMI

Yohan Wolfgang Goethe, 1749 Ağustos 28'de Frankfurt'ta doğdu. Babası, kuru, becerikli, Johan Kaspar (1710-1782) bir terzinin iyi yetiştirilmiş oğluydu. Bu sırada, Alman İmparatoru büyük Friedrich, Prusya'yı yükseltmekteydi. Alman yazınında ise büyük din şairi Clopstock ile büyük yazar, filozof Lessing egemen bulunuyordu. Goethe de bunlara bir küçük çocuk olarak katılmıştı. Goethe'nin dedeleri, yükselmekte olan küçük burjuva ailelerindendi. En eski dedelerinden birisi, haçlı seferleri sırasında tutsak edilerek Almanya'ya getirilmiş Selçuk adlı bir Türk subayıydı. Goethe doğduğunda, ailesi, kentin en ileri gelenlerindendi. Doğduğunda birkaç saniye ölü sanılmıştı. Gözleri güçlükle açılan bu çocuğun 83 yıl pek mutlu bir yaşam yaşaması mukaddermiş meğer! Evet, gözleri ışığa zorla açılan bu çocuk, 83 yıl sonra da «biraz daha ışık!» diyerek gözlerini kapayan dünyanın en büyük birkaç şairinden biri olmuştur. Büyük bir dramatik ve lirik şair olan Goethe, dehasının dünyayı tutan genişliği, ve derinliği ile karşı durulmaz bir ün ve onura ulaşmıştır. O, Almanya'nın sınırlarını da aşarak bütün insanlığın malı olup çıkmıştır. Klinger, onun için: «Böyle bir adamın bu zamanda yaşamış olması gelecek kuşakları şaşırtacaktır» demiştir. Napoleon Bonapart da pek basit gibi görünen şu derin sözü onun için söylemiştir: «Vous étes un homme monsieur Goethe!» Bir hukukçu olan babası Goethe'nin ilk öğretmeni oldu. Annesi, Elisabethe Goethe, Frankfurt kentinin belediye başkanının kızıydı. Çocuğun kafaca gelişmesi üze-

rine en mutlu etkiyi yapan odur. Şairin anlattığına göre, hikâye ve masal anlatmak, yazın beğenisini kendisine aşılayan odur.

Goethe, 17 yaşında hukuk eğitimi yapmak üzere Leipzig kentine gitti. Hukuk öğrenimi için gittiği bu kentte kendisini büsbütün doğal bilimleri incelemeye, resme, yazına verdi. Orda şiddetli bir hastalığa yakalandı, 1768'de yine Frankfurt'a döndü. Uzun bir nekahet döneminden sonra, eğitimini bütünlemek üzere 1770'de Strazburg'a gitti. Orda Herder ile tanıştı. Herder, onun halk edebiyatıyla ilgilenmesine yardım etti. (Yaban Gülleri ve Friedrich'e Şarkılar) bu dönemin ürünlerindendir. Goethe, 1771'de hukuk doktorluğu diplomasıyla eve döndü. Şimdi, bir hukukçu olarak kariyerini yapması gerekiyordu. Bu iş için Wetzlar'a gitti. Orda, Charlotte Buffe ile tanıştı. Fena halde tutulduğu bu kızın aşkından kurtulabilmek için (Genç Werther'in Acıları) adlı romanı yazmak zorunda kaldı, 1774.

Bu 1773-74 yılları şair için çok verimli oldu: 1773'de Goetz von Berlihingen'i bitirdi. 1774'de bir başka yapıt daha bitirdikten sonra Faust Tragedyasına başladı. Prometheus, Muhammet, ve Thule Kralı baladını yazarak lirik şiirin şiir alanında da gerilememiş, yavaşlamamış olduğunu gösterdi.

Goethe, kısa bir süre avukatlık yaptı. Sonra, bundan vazgeçti. Ruhunda bir okyanus gibi kaynayan şiir ve güzellik aşkının dalgaları, onu kupkuru hak kuralları içine kapayamazdı. Gönlü, yazında, felsefede idi. Giderek umduğu bir derinliğe ulaşmak üzere Teoloji bile okudu (ki Faust'un başındaki satırlarda Faust'a söyletmiştir).

Ancak derinleşmek için yaptığı bu çabalar, onun, içinde duyduğu sığlığı yenemedi. En kolay nesneleri, içinden çıkılmaz nesneler durumuna getirerek yazmanın felsefe olduğunu söyleyenlerle alay etmeye başladı. Hangi felsefe kitabını eline alsa, içindeki büyük aydınlık kararıyordu. Demek ki teoloji bu idi. Hiçbir zekânın giremediği

noktalara dek girmek üzere yaptığı atılımlarda karşısına hep insan kılığına girmiş sakallı, bıyıklı papazlar çıkıyor, hepsi de Almanca yerine Yunanca ve Latince konuşuyordu. Oysa, kendisi de Yunanca biliyordu ve bu dille Homeros'un İlyada'sıyla Odise'sini okuyordu.

Küçük bir finodan oluşan kocaman Mefisto, Faust'un dumanlı, isli, çalışma odasını kendisine dar eder. Şöyle ki: onu, bilimsel, kuru çalışmalardan ayırıp gerçek yaşamın tadını çıkarmaya iter. Faust da temelde, insan bilgisinin yetersizliğine inanmaktadır. Sonsuzluğa ve sonrasızlığa doğru ruhunda eskiden bu yana kıvrılıp duran kocaman sorun. bir şimşek aydınlığında bir kez daha parlar. Yalnız, bu bir şimşek aydınlığıdır ve geçicidir. Sonsuzluk düşlerini bir yana bırakıp günlük tatların ve beğenilerin denizinde kulaç atmak, acaba daha insancıl ve usal değil midir? Faust, günlük tatların ve beğenilerinin içinde düşüp kalktığı halde yine de sonsuzluğa, ölümsüzlüğe karşı kendisini sürükleyen içgüdüsel güç, kolayca yitip gitmeyecek, diye düşünür.

Faust, dinsel düşünceler alanında çağından çok ilerdedir Cennetle cehennemin de Hıristiyanlığın benimsediği insandan uzak bir yerde olmadığı kanısındadır. Bunlar, insanın içinde, derinliklerindedir. Faus, mefistofelesle bir sözleşme yapar. Kendilerinden verdikleri birer kan damlasıyla bu sözleşmeyi imzalarlar. Buna göre, Mefisto, bütün yaşamı boyunca kendi beğeni dünyasının elemanı olarak gezdirip dolaştıracak; ve en sonra da Allah'la yukarıda yaptığı bir bahise göre onu yenmiş olacak, onun ruhunu alıp cehenneme götürecektir. Mefistofelesin cehennemi vardır.

Mefisto, sözleşmeye göre bütün yeryüzü nimetlerini Faust'a tattırmaya başlar. Kabak, ilk kez, gencecik bir kızcağızın başında patlar Faust, burada bütün anlamıyla Mefistofelesin aşağılık aygıtıdır. Gretecik, tecavüze uğrar, gebe kalır, dillere düşer, çocuğunu doğurur, ve gölde boğar. Bunun üzerine, zavallı kızcağız, ölüme hüküm giyer. Gretecik ya diri diri toprağa gömü-

lecek (recmedilecek) ya da başı balta ile kesilecektir. Son dakikada, Mefisto, Margareta'yı kurtarsın diye Faust'u gizlice zindana sokar. Kızcağız acıdan delirmiştir. Faust'u gelen cellat sanır. Faust, burda bayağı bir suçlu durumuna düşmüştür.

Faust'un birinci bölümü Greteciğin ölümüyle biter Bu bölüm gerçekten coşkulu bir tiyatro gibidir. Birkaç büyücülük sahnesi dışında yalnız büyük bir tutkuyla yola çıkmış olan Faust yaralanmış, lekelenmiş daha ilk atılımda mefistofelesin tuzağına düşmüş, cehennemlik bir ruh gibi ortalıktan yitmiştir.

İkinci bölüm, Antikiteye dayanılarak pek çok yeni nesneler söylenmek istenmiştir. Burda antikitenin pek çok tanınmış görüntüsü, kollarını sallayarak dolaşmakta, bir yeni davada rol almaktadır.

Birinci bölüm, bir tek kişinin. Faust'un çevresinde döndüğü halde, burda bütün bir dünya cıvıl cıvıldır. Ne var ki, bu, bir karadüş dünyasıdır. Hergünkü insanın dünyası değildir.

Goethe, Faust'u, kendi bilinç altının zengin bir epopesi olarak yaratmıştır sanki.

Faust, bütün yaşam çizgileriyle kendi yaşamına uyduğuna göre onun örtülü özyaşamı sayılabilir. Bunu birçok Faust eleştirmeni söylemiştir. Faust'un bir bilinç altı adamı olduğunu en iyi anlatan olay, Greteciğin Faustça tecavüze uğramasıdır. Kurbanın ağabeyi Valentin'in öldürülmesi de sorumsuz ve sahipsiz kalmıştır. Şundan ki yasa, bilinçaltına dek ulaşmıyordu. Goethe, ikinci bölümde hemen baştan başa eski Yunan mitolojisini ve eski Yunanistan'ı konulaştırdı. Burda betimlenenlerin hemen hepsi, büyük sanat olmakla birlikte birer karadüştür yine de. Eski Yuan mutlulukları, karadüşün ağır havasında bayağı gözlerindeki yaşları silmeye çalışarak önümüzden geçerler!

Tiyatroya çok da karadüş hayvanı karışmıştır. Ortalama kültür sahibi insanın bütün yaşamı boyunca belki de adını işitemeyeceği kimi hayvanlar, bu aradadır. Bunlar, yeryüzüne gelişle-

rinde ve gidişlerinde hiçbir rolü olmamış olan yaratıklardır. Evet. bunlar, salt karadüşlerin alacakaranlığında yaşayan zavallı hayvanlardır. Bizim güzel düşlerimizde yerleri olamaz.

İkinci Faust'ta kahramanımız, klasik Alman perileri Elflerin yardımıyla çimenler üzerinde dinlendirici bir uykuya daldırılır. Söylenceye göre, Elfler, sağlayıcı, güçlü perilerdir. Hava perisi Ariyel de onların yardımcısıdır. Gretecik fiyaskosundan sonra, Faust. çimenlere yorgun argın uzanmış doğanın dirim kaynaklarından serinleyerek dinlenmeye çalışmaktadır. Elfler, Faust'u büyük bir adam olarak değil de salt üzgün bir adam olarak bulduklarından onun durulmasına çalışmaktadırlar. Onun felakete benzeyen durumuna acıyorlar. Faust, Margarete konusunda büyük bir yenilgiye uğradıktan sonra bayağı sarsılmış, bu yüzden hemen doğanın sağlatıcı, güneşli güçlerinin kollarına atılmıştır. Avunmayı, karadüşten dışarı çıkarak belki de gerçek düşlerin kollarında aramaya başlamıştır. Karadüş gecesinde yolunu şaşıran doktor, kendini doğanın güneşine bırakmakla elbette doğru bir iş yapmıştır. Şundan ki güneş altında doğanın en zengin şöleni hazırlanmıştır. Doğa güzellikleri öyle sevecendir ki en üzgün ruhlar bile, onun içine düşer düşmez bir ana kucağına tırmanan yavru gibi avunur, rahatlar. Doğaya boşuna doğa ana denmemiştir. Birinci bölümde cinayete benzer sorumsuz işler yaparak bayağı sersemleyen Faust, bu kör doğa güzellikleri ortasında iyileşir, kendine gelir.

Doğa. gerçekten, Faust'un ruhunda açılan büyük, kara yarayı onu normal insanlar arasına çıkabilir duruma getirdikten sonra ona yeni ve büyük sınav kapıları açar. Goethe, kahramanı imparatorun sarayına yerleştirir. Bir süre orda dener. Kayzer ya da imparator, Faust ile Mefisto'ya ayrı bir önem verir. Onlar, zor zamanında imparatoru destekleyerek bu önemi zaten kendileri yaratmışlardır. İmparatorun para sıkıntısından iflas etmek üzere iken yardımına koşmuşlar, yer altında gömülü olduğu varsayı-

lan tümenle defineye karşılık, çıkarılan senetlere imparatorun imzasını attırarak bunları gerçek para gibi ortaya sürmüşler ve düşsel bir bolluk yaratmışlardı. Bu, imparatorun en tehlikeli bir zamanı aşmasını sağlamış, biraz da büyücü olarak düşündüğü bu adamlara bağlanır olmuştur.

Goethe bir sunucu kullanır ki bu her işine yarar. Sunucu, imparatorun tören salonunda verilen İtalyan karnavalında çok önemli rol oynar. Goethe, İtalya gezisinde gördüğü karnavalları yakından incelemişti. Bunlar, kayzerin katında bir kez daha şova çıkmıştır. Sunucu sahnenin önünde dikilir. Yüzlerce insanı sırasıyla anlatır. Tören salonu kocaman bir tiyatro sahnesi olmuştur. İkinci Faust'un en önemli tabloları hep bu salonda geçmiştir.

Sarhoşlar, çiçekçi kızlar, erkek çiçek bahçıvanları, kızına koca avlamaya gelmiş kadınlar, hovardalar, kaba oduncular, şairler, şarkıcılar geçit resmi yapar. Furilerle kader kızları parkların da sahneye girişiyle gerçek kişilerin arasına Yunan mitoloji kahramanları da karışmaya başlar.

Ege Denizi'ne ulaşan sahnenin bir bölümü, doğanın oluşumu üstüne türlü olaylarla ve onların Allegorik örnekleriyle doludur.

Analar: Faust'ta ilginç bir bölüm oluşturur. Bu, Goethe'nin, evrenin astronomik derinliklerine doğru gitmek üzere duyduğu özlemin anlatısıdır. Evrenin çok uzaklarında çok derinliklerinde, çok büyük ıssızlıklarda analar denen tanrıçalar oturmaktadır.

Goethe, bunları evren oluşumunun anaları olarak düşünmüşse de açıkça söyleyememiş, Faust'un eline Mefistonun büyülü anahtarını vererek oraya göndermiştir.

Evet, Faust. bu korkunç uzaklıktaki köşesinde bulunan Analara gitmiş, gelmiş. hiçbir mesaj da getirmemiştir. Salt oraya dek gidip gelebilmenin yiğitliğini göstermiştir. Goethe, düşüncenin evrene doğru açılmaya başladığı bir zamanda yaşamıştır. Salt teolojik değil astronomik bir bilim de çoktan bu yana engizisyonla

)oğuşarak yola çıkmış bulunuyordu. Papazlar la hiç kimseyi gökyüzünün maviliğinden öteye ;eçirmemek üzere sanki eteklerini sıvamışlardı. Bir düşüncenin sırtında Analara dek giden Faust, 'arın, torunlarının, demir meleklerin sırtında)turacağını düşünemez miydi? Goethe'nin vaftiz :ocuğu Faust'un anaları, evrenin son kente uzak, ssız bir yerinde zamandan, konuttan uzak yaşa-'an analar, evrenleri dolduran canlı cansız bü-ün nesnelerin de analarıdiler.

Ancak, Goethe, anaları Plutark'ın Marsellus ıdlı kitabında bulmuştu. Sicilya'da Egyium adlı :ski, küçük bir kentte analar görünmüş ve kent)u yüzden ünlenmiştir. Zaman ve konut dışında 'aşadığı söylenen bu tanrıçalar, zamanı oluş-uran ışığı hiçbir vakit görmemişlerdir. Yaşla-ıacakları, sarınacakları. dayanacakları, üzerinde)turacakları hiçbir cisim de çevrelerinde bulun-nadığından konut olanağında da böylece yok-sundurlar. Buna karşın yaratıcıdırlar. Bütün :anlı cansız varlıklar bunların yapıtlarıdır. Bir zamanlar var olan ve var olacak olan bütün ruhlar ve biçimler, onların sonsuz yurtlarında bulut gibi dolaşıp durur ve analarısararlar.

Yeryüzü varlıklarının, doğumun, büyümenin, ölmenin bir kez daha dirilişin ölümsüz değişimi, anaların bitmez, tükenmez işleri güçleridir. Bü-tün varlıkların doğurucusu olan bu varlıklara da analar adı verilmesi çok yerinde görülmek-tedir. Bütün varlıkların temelinde dişilik vardır Goethe, şair kafasının kocaman mancınığıyla bir Roma kentinde görülen tanrıçaları evren varlı-ğının temellerini oluşturan kuluçkalar olarak evrenin en ıssız, bir köşesine fırlatıvermiş sonra da vaftiz oğlu Faust'u oraya göndermiştir.

Analara giden Faust, yanında bir de Dreifuss götürmektedir. Galip Bahtiyar, bunu mangal di ye çevirmiş. Ateşle buğu ile de ilişkili olduğun-dan sayın çevirmen de kazan demiş. Bir hanım çevirmen saçayağı demiş. Kitabın Fransızca çe-virisinde bu deyim, bir üçlü felsefî anlama getirilmiş. Bir anlamı da eski Yunanlıların kul-landığı bir kürsü imiş. Küflü bir lugatta buldum

bunu. Bunlardan hiçbirini bu analar yolculuğuna uyduramadım.

Mefistofeles'in kendisi, bir karadüş kişisidir. Onun çevresi de hep o tip yaratıklardır. Hartz dağlarının Brocken kayalıklarında geçen Val purgiz gecesi karnavalı, gerçek bir karadüş gecesi şenliğidir. Bir karadüşte bundan daha korkunç bir çevre bulmak. olanaksızdır. Alman halkının tüylerini diken diken eden bütün elementler, orda hazır bulunur. Faust da normal bir insan olarak Mefistonun gölgesinde bu şenliğe katılır.

Goethe, Mefistofelesle bir bilinçaltı kahramanına kavuşunca kendi bilinçaltının kapılarını da ardına dek açarak bilinçaltı düşüncelerini alabildiğine kullanmak üzere davrandı. Birinci bölümden sonra, daha özgür çalışmak üzere normal tiyatro kurallarının dışına kaçtı. Nasıl olsa bilinçaltında yaşamıyor muydu? Kahramanlarını da hep oraya çekti. Ya da kahramanlarını hep ordan topladı. İnsanoğlunun şiiriyle yıkana yıkana apak kesilen ve büyülü bir güzel kadın kimliğine bürünen Helana'yı yitik gömütünden kaldırıp Almanya'nın bir kentine getirtti. Helena, vaktiyle Aşil'le sevişti̇ğinde bile bir kez daha gömütünden kaldırılıp getirilmiş bir kadındı.

Faust, Helena'ya yine de Mefistonun gölgesinde sahip oldu. Mefisto, Menelas sarayının kahya kadını Forkiyas kılığına girdi. Olaylar, sözde Yunanistan'da geçiyordu. Helena'nın girdiği saray, gotik bir Batı Avrupa cermen sarayıydı. Faust burayı denizi toprakla doldurup oluşturduğu yerler üzerine kurmuştu. Faust, doğulu barbar komutan olarak Helena'ya el konur, önünde eğilerek onu kraliçe yapar, sarayın ve bütün hazinelerin egemeni olarak benimser.

Böylece birleşen Faust ile Helena, ideal bir yaşanası yer olan Arkadya'ya gider. Arkadya, eski çobanlar ülkesidir. Dirgin bir mutluluklar ülkesidir eskiden bu yana.

Faust ile Helena'nın Tanrısal güzellikte bir erkek çocukları doğar. Öforyon adlı bu çocuk, bir Yunanlı gibi güzel bir cermen gibi iri ve

güçlüdür. Daha doğar doğmaz uçmaya çalışır. Evrenin sonsuzluğunda uçmak, kulaç atmak, yüzmek özlemiyle dopdolu görünmektedir. Ana baba şaşkınlık içindedir. Dur dinlen bilmez bir yavrudur.

Goethe'nin ölümü: «Işık, biraz daha ışık.»

Bu olağanüstü yetenekler, gün geçtikçe artmakta, en tehlikeli kayalıklarda zıplayıp durmaktadır. Onun kayadan kayaya atladığını gören ana babası, artık ne diyeceklerini bilemez durumuna gelmişlerdir. Şimdiye dek yaptığı sıçramalarda başına hiçbir iş gelmeyen Öforyon, artık kanatlanmış olduğuna inanır ve bir gün kendini kayalardan aşağı fırlatır. Ancak, ne yazık, bu kanatlar, içindeki birkaç coşkun duygudur. Çocuk Öforyon üstüne şairin de, eleştirmenlerin de, düşünürlerin de ayrı ayrı düşünceleri vardır. Söylendiğine göre buradaki Öforyon, Goethe'nin çağdaşı İngiliz şairi Lord Bayron'dur. Lord

Bayron bildiğiniz gibi uzun bir Akdeniz gezisine çıkmış bu uzun deniz ve kara yolculuğu sırasında Child Harold diye çok uzun bir yolculuk destanı da yazmıştı. Bu büyük yolculuk sonucunda İstanbul'a da gelmiş, boğaziçinin güzelliklerini gezip dolaşmış, zamanın ak sakallı paşalarıyla konuşmuş onlardan da pek hoşlandığını söylemişti. Yalnız, onun gizli bir niyeti vardı, o zaman Türk işgalinde bulunan Yunanistan'ın kurtuluş davasını desteklemek istiyordu. Sonra, Yunanistan'a gitmiş, küçük bir adaya yerleşerek ordan ayaklanmayı yönetmeye başlamıştır. Türk ordusunun karargahı da Akropol tepesinde çadırlarını kurmuş, bekliyordu. Bayron, orda yerli bir hastalığa yakalanarak otuz altı yaşında öldüğünde doktorlar kafatasını açıp beynini incelemek istediler: orda yaşlı bir adamın beyni vardı. Çok kısa, olağanüstü bir yaşam, herkesin gözünde olduğu gibi Goethe'nin gözünde de olağanüstü görünmüş, ona benzeyen Öforyon'la trajedisinin bir iki sayfasını süslemişti. Temelde, Öforyon, bir Yunan şairiydi. Eski Yunan şairleri arasında böyle biri vardı.

Faust'un, en olgun insan durumuna geldiği, düşlerinden pek çoğunun gerçekleştiği, artık, yarı tanrı olması gerektiği bir zamanda bir kapris yüzünden son büyük bir günah işler: Işıklar saçan sarayının yanı başında Bosis ile Filemon adlı iyi bir çift karı kocanın kulubeciği vardır. Bu kulubecikle onun gölgeliği olan ıhlamur ağaçları, ufka doğru açılan görüş alanını kaplıyor diye Mefisto'ya yakınmada bulunur. Mefisto da yemeden içmeden kendi adamları olan üç silahşörleri hemen bir sonuç almak üzere oraya gönderir. Faust bu kulubeyi daha önce barış yoluyla kaldırmak ister. Onlara kendi topraklarında bir evle toprak da vererek bu işi çözümlemekten yanadır. Ne var ki, yaşlılar, alıştıkları bu yerden kolayca kopamazlar. «Yaşlıları yolumun üzerinden uzaklaştırınız. Onları kendilerine ayırdığım yerlerine götürünüz.» Geceleyin bir trajedi ile uygulanmıştır: Yangın Bosis ile Filemon'un kulubesini birkaç dakikada kül etmiştir. Üç silahşörlerin yaktıkları kulubede

yaşlılarla birlikte bir konukları da yanmıştır.

Faust, yaşamının bu son günlerinde Mefisto ile üç adamının kendi adına işlediği cinayetle kalbinden vurulmuş gibidir. Mefisto ile yangıncıları paylayıp dururken ölümün kendisine de hızla yaklaştığını duymamıştır. Ölüm, hemen hemen yanıbaşındadır. Mefisto, yukarıda tanrı ile yapmış olduğu bahsi anmış, üç kabadayıyı göndererek Faust'un insancıl düşüncesini ve enerjisini tersine çevirtmiş, zavallıların yaşamını bu kaba saba heriflerin acımasına bırakmıştı. Onlar da ev sahiplerini dışarı çıkaramayınca evi onlarla birlikte yakmak zorunda kalmamışlardı. Mefistofeles, bununla Faust'u suçlu çıkararak birlikte cehenneme götürmek düşüncesindeydi. Belki de bu son cinayeti onun sırtına yükleyerek onu bir cani olarak tanrının gözünde düşürecek sonra da bir sıçan gibi kuyruğundan tutup götürecektir. Elbette, bu olamazdı, olamayacaktı da.

Bu sırada Faust'un gözleri, birdenbire kör olmuştur. Ne var ki içinin dünyası öyle geniştir ki, bu körlük, ona bir karanlık duyusu getirememektedir. Mefisto ise gömüt cinleri olan Lemürlere Faust'un gömütünü kazdırtmağa başlamıştır. Bu kazma, kürek seslerini işiten Faust, bataklıkları kurutan işçilerin hâlâ çalıştığını sanmakta ve büyük işin sürdüğünü düşünmektedir. Artık, Faust, insanoğluna iyilik bir insan olduğu kanısına gelmiştir. Özgür bir insanlık düşü üzerinde gelip durmuştur. Mefisto'nun karadüş dünyasından kurtulmuş gibidir. Artık, kendisi gibi insanları düşünür olmuştur. Artık, bir bilinçaltı gezgini değildir. Burda her adımı serüven ve tehlike dolu bilinçaltı labirentlerinden kurtulur kurtulmaz da ne yazık ki görme gücünü yitirmiştir. Yine karanlıktadır. Ancak, bu karanlık, bir bilinçaltı karanlığı değildir. Burda utkuların da, yenilgilerin de santim santim oluştuğu bir ölçülü dünya vardır Öteden beri O'nun bilincaltı dünyasında her isteğine uçarak ulaşan Faust, gözlerinin kör olmasıyla ayaklarının yere değdiğini duymuştur. Şimdi, insan yığın-

larını kardeşler olarak yanıbaşında duymakta, denizden kazandığı topraklarda mutlu yaşamalarını istemektedir.

Faust, vicdanın ta derinliklerinde Mefisto adlı menecerini artık boşlamak üzere olduğunu düşünerek sevinmektedir, Büyücülüğün açtığı geniş ufuklar artık, buracıkta kapanmak üzeredir.

Çok geniş bir alaca karanlık, ufukların ötesine dek kanatlarını açmağa başlamıştır.

SUNU

Vaktiyle bıkkınlıkla gözlediğim gölgeler
yaklaşıyorsunuz yine bir kez daha salınarak.
Bu kez sizi denesem mi tutmaya?
Kalbimde şimdi bile bir eğilim var o kuruntuya!

Üşüyorsunuz, öyleyse sis ve duman içinden
çıkın gelin bana doğru yükseldiğiniz gibi egemen
olun!

Siz kendinizle birlikte resimlerini de
getiriyorsunuz güzel günlerin,
beliriyor bu arada kimi sevgili gölgeler!
İlk aşk ve dostluk da çıkıyor ortaya
acı yenileşiyor, yineleniyor yeni türlü yakınma!
Yaşamın labirente benzer akışından.
Ve güzel saatlerin mutluluk düşleriyle avunarak
adları anılıyor benden önce göçmüş o iyi
insanların.

Artık dinlemiyorlar kendilerinden sonraki
şarkıları
ilk şarkıları söyleyenler!
Toz toprak olmuş o dost yığını,
işitilmiyor, ah, ilk yankılar...

Tanımadığım bir yığına sesleniyor artık benim
acım,
benim içimi ağlatıyor onların alkışları
benim şiirlerimden hoşlananlar kalmışsa eğer
şimdi gezer dururlar darmadağın yeryüzünde.

Beni çoktan unutulmuş bir özleyiş sarmakta
bir Eol harpına benzeyen türküm
süzülmekte havada belirsiz seslerle
bir ürperiş sarıyor beni, akıyor dinmeden
gözyaşlarım
acımasız kalbim yumuşuyor ve duyuyor kendini
yitirdiklerimse gerçekleşiyor benim için!

TİYATRODA ÖN TEMSİL
Müdür-Tiyatro Şairi-Şen Adam

Müdür

Siz ikiniz, çoğu zaman bana
sıkıntılı anlarımda yardım etmiş olan,
söyleyin, Alman ülkelerinde
giriştiğimiz işten ne umuyorsunuz?
Çok isterdim halkın hoşuna gitmeyi.
Şundan ki, o yaşayan ve yaşatandır!
İşte, direkler dikilmiş, çakılmış tahtalar,
herkes beklemekte bir şölen.
Hepsi oturmuş, kaşları çatık,
şaşılacak nesneler gözlemek üzere!
Ben bilirim nasıl elde edilir halkın ruhu.
Ancak zor durumda kalmamıştım hiçbir zaman!
Gerçi alışık değildir en iyi yapıtlara halk
pek çok nesne okumuştur yine de.
Ne yapalım ki her nesne yeni görünsün,
hoşa gidei olsun düşün bakımından.
Çok isterdim gerçekten görmek halk yığınlarının
gişemize akıp geldiğini seller gibi,
bağıra çağıra küçücük kapımızdan geçtiğini,
hayır sayıp güpegündüz daha saat dörtte
itişip kakışarak kasaya ulaşmaya çalıştığını,
ekmek kapışır gibi fırınlar önünde
görmek bilet almak üzere parçalandığını!
Birçok halkı etkiler bu olağanüstülük,
yalnız, bir şair, iyi dostum, yapabilir bunu!
Ah kalbimizin derinliğinden fışkıran
dudakların utangaçça söylediği
kimi zaman başarılı, kimi zaman başarısız
nesneleri
yutuyor şu yabanıl zorba gücü!
Bir yapıt içimizde mayalanır uzun yıllar
sonra bütünleşmiş biçimiyle çıkar ortaya.
Doğmuştur artık pırıldayan nesne,
en soylusu ise saklı kalır gelecek kuşaklar için!

Şair

Yüzlerini görünce esinimi yitirdiğim
o karmakarışık kalabalıktan söz etme bana!

Bizi istemediğimiz bir burgaca sürükleyen
o kalabalığın yüzünü gösterme bana!

Saf sevincin salt şair için çiçeklendiğini
ve kalbimize bir kayra olan aşkın ve dostluğun
Tanrı eliyle yaratıldığı bir gökyüzüne götür beni.

Şen Adam

Eğer şu gelecek kuşak lafını işitmesem
eğer ben gelecek kuşaktan söz etsem hep
kim eğlendirirdi şimdiki kuşağı?
Nasıl eğlenmek ister ve bunu ne biçim elde eder
Sanıyorum ki akıllı, düşünceli kişiler için
varsa yoksa şimdiki zamandır.
Hoşça anlatmasını bilene nankörlük etmez
halkın beğenisi..
O büyük bir çevre seçer kendine
onu coşturur, sarsmak ister,
bunun için canlı olunuz, ibret verici olunuz!
İmgelemin bütün gücünü yansıtın bir koro olarak
usun, anlayışın, duyuşun ve tutkunun bütün
ritmini!
Ancak deliliği de işe karıştırmayı unutmayın!

Müdür

Özellikle çok olay gösterin,
gözlemeye gelinir, çok sevilerek gözlenir!
Çok nesne geçirdiniz mi gözleri önünden halkın
kazandınız demektir artık davayı!
Fethedebilirsiniz halkı ancak
bol olay göstererek.
Artık çok sevgili bir kişi olmuşsunuzdur
herkes bu yığından kendine göre ve
kendiliğinden bir nesne seçer.
Çok nesne vermiş olan, bir nesne vermiş olur
ve herkes evimizden hoşnut ayrılır.
Bir oyun mu göstereceksiniz parçalara bölün onu
böyle bir türlü yemeği kotarmayı başarmalısınız.
Daha kolay olur bu düşünüldüğünden.
Ne çıkar siz yapıtı bütünlüğüyle de verseniz
halk nasıl olsa onu edecektir didik didik!

Şair

Bu başa kakışın ne kötü olduğunu
ve gerçek sanatçıya hiç yakışmadığını
duymuyorsunuz.

Görüyorum ki o soylu bayların
uydurmacılığı size bir düstur olmuş.

Müdür

Bu başa kakış bana dokunmaz
iyi etki yapmak isteyen insan
güvenli olmalıdır aygıtından!
Bu iş de o kerte zor sayılmaz,
düşünün kimi yazdığınızı!
Can sıkıntısından gelir kimisi
kimisi pisboğazlıktan sonra uğrar,
en kötüsü de geride kalmaktadır
gazete okuduktan sonra gelenlerin çokluğu.
Bir maskeli baloya gider gibi gelirler,
salt meraktır adımlarını hızlandıran.
Kadınlar da verirler kendilerini süslerine
ve rol alırlar beş parasız.
Ne düşleyip duruyorsunuz şairlik tahtınızda?
Siz tadını bilir misiniz dolmuş bir tiyatronun?
Velinimetlerinizi yakından gözleyin
kimi soğuk, kimi kabadır, kimisi
oyundan sonra oynayacağı
iskambil partisini düşünür,
kimisi geçirmek için bir yabanıl geceyi
koynunda bir orospunun!
Böyle bir sonuç için zavallı deliler
neden işkenceye korsunuz o güzel sanat
kızlarını?
Size söylüyorum, çok nesne gösteriniz, çok nesne,

böyle erişirsiniz ereğinize.
Durmadan gözleyicileri şaşırtmaya bakın,
çok zordur onları doyurmak.
Nedir etkileyen şiirinizi, şaşkınlık mı, acı mı?

Şair

Sen git başka bir uşak ara kendine,
şair en yüksek hakkını
doğanın kendisine bağışladığı hakkı
çarçur edemez senin uğrunda!
Neyle davrandırır o bütün kalpleri.
neyle yener bütün elementleri,
bağrında doğan ve bütün dünyayı
saran ezgiyle değil mi?
Eğer doğa ölümsüz uzunluğuyla

kaygısız zorlarsa mekiğe döndürerek,
bütün elementler akortsuz bir kalabalık
gibi karışık sesler çıkarırsa,
kim aynı sırayı devindirerek düzenle
ritme geçirir? Kim parçacıkları
bir akort kurarak dizer bütün olarak?
Kim coşturur tutkuların fırtınasını
ve parlatır en güzel biçimde akşam kızıllığını?
En sonra en incesi ruhların
kim ilkyaz çiçeklerini sallayarak
yoluna serper sevgilinin?
Kim rasgele çiçeklerden örerek
bir onur çelengi oluşturur?
Kim güven altına alır Olimpos'u ve birleştirir
tanrıları?
İnsanın gücü şairde çıkar ortaya.

Şen Adam

Öyleyse kullanıp da bu güzel güçlerinizi
şairlik sanatınızı göstersenize
bir aşk serüvenine girişir gibi.
İki insan rasgele yaklaşır birbirine
bir nesneler duyarlar, kalırlar orda biraz.
Sonra atılırlar bir serüvene
bir hayranlık oluşur derken
ve dert başlar böylece kaşla göz arasında.
Bir roman doğar ve biz de böyle bir temsil verelim
davranışlarla el atmak yeter insan yaşamına.
Herkes yaşar romanı, ayırt etmez çoğu,
neresinden tutsanız ilgi çeker bu.
Renk renk görüntüler, az açıklık, çok uydurma
bir kırıntı da gerçek ve herkesin susuzluğunu
dindirmek üzere böyle doğar en iyi içki
sonra toplanır gençliğin kalburüstü tabakası
ve dinler ortaya konan nesneleri!
En sonra, en incesi ruhların
melankolik bir besin emer yaptınızdan!
Kimi zaman şu, kimi zaman bu kapılır coşkuya
ve herkes bir örneğini görür kalbinin!
Halk hazırdır ağlamaya da, gülmeye de bir
ölçüde
Onlar davranışa ve atılıma meraklıdırlar.
Sevinirlerse de görünüşe, işi bitmiş olanlara
beğendiremezsiniz hiçbir nesne.
Oluş durumunda olanlarsa minnettardırlar

Şair

Öyleyse benim de oluş durumunda bulunduğum
ve şarkılarla dolu bir pınarın durmadan yeni
nesneler
yarattığı, sisin bana dünyayı örttüğü,
tomurcuğun
henüz doğaüstü güzellikler adadığı
ve bütün koyakları dolduran çiçeklerden
binlercesini
kopardığım zamanları geri getirin!
Bir nesneye sahip değildim o zamanlar ben.
Ancak yeterdi bendeki bana
gerçeği bulma coşkusu ve yalanın tadı!
Bu ele avuca sığmaz tutkuları
o derin, acılı mutluluğu, kinin gücünü
gençliğimi bana geri verin.

Şen Adam

İyi dostum, çevreni düşmanlar çevirince savaşta
en güzel kızlar zorla boynuna sarılırsa
sürat koşusunda çok uzaklarda güç işitilen bir
erekte
utku tacı sana gülümseyince
baş döndürücü danslardan sonra,
şölen sofralarında içerek geçirirsen gecelerini
kesinlikle gereksinmen olur gençliğe!
Ancak, bilinen saz havalarına yüreklilik
ve sevinçle katılmak ve çizdiğin ereğe doğru
sevimli dönemeçlerle yürümek,
yaşlı baylarım, sizin göreviniz budur!
Ve bu yüzden daha az saygı gösterilecek
değildir size.
Adamı çocuklaştırmaz yaşlılık, denildiği gibi,
bizi gerçek çocuklar olarak bulur!

Müdür

Laf yeter, başlayalım artık işe!
Birbirinizi övgülere boğacağınıza
yararlı bir iş yapabilirsiniz.
Ambiyanstan öyle çok söz etmek neye yarar?
İkircikli olana o hiç görünmez bile!
Madem ki şairim diyorsunuz kendinize
şiire komuta edin bakalım.
Bize gereken nesneyi biliyorsunuz.
Etkili içkiler yudumlamak istiyoruz,

haydi bakalım, hazırlayın onu.
Yarına bırakmamalı bugünün işini
ve boş geçirmemelidir hiçbir günü.
direnç, hemen yakasından tutmalı olanağın
ve bir daha kaçırmamalı elinden.
Onun etkisi sürecektir
şundan ki, zorunludur buna.
Azizim, bilirsiniz. Alman sahnelerinde
herkes dener dilediğini, o yüzden bugün
dekorları ve makinaları esirgemeyin,
kullanın büyük, küçük gök ışığını!
Yıldızları çarçur edebilirsiniz.
Su, ateş, kaya duvarı hayvan ve kuş da, ateş de var!
Böylece dar salaşımızda doğanın
büyük çemberinde yürüyün
ve ağırbaşlı bir hızla, cennetten dünya yolu ile
yürüyün cehenneme doğru!

Faust

İsrafil

Kardeş dünyalarla türkü yarıştırarak
Güneş, her zamanki nöbetinde çın çın öter.
Önceden yazılı yolculuğu
Bir gök gürültüsüyle biter.

Güç verir meleklere onun bakışı,
Dikine bakamazken ona bir tek kişi,
Gizine varılmaz yüksek işler
İlk gündeki gibi iyi, güzeldirler.

Cebrail

Dünya bütün güzelliğiyle
Onun çevresinde döner de döner.
Yer değiştirir cennet aydınlığı
Zifir gibi kara, korkunç geceyle,
Kocaman dalgalarla deniz kayalıklara yüklenir,
Sarsar onları temelinden, köpüklenir.
Kayalar da, denizler de durup dinlenmeden
Göklerin koşusuna kapılıp sürüklenir...

Mikail

Çığlık atarak katılır bu yarışa fırtınalar da,
Denizden karaya, karadan denize koşup
dururlar
Öfkeyle geçtikleri her yerde derin izler
bırakırlar bir sıra.

Şurda burda yıldırımın düştüğü bir yer
Alevler içinde yanarak tüter.
Şimşek gibi bir saldırı çakıyor önünde
gökgürültüsünün
Ancak, tanrımız, günün dingin geçişini kutsuyor
senin elçilerini

Üçü birden

Güç verir senin bakışın meleklere
Sana bakamaz ancak dikine bir kişi.
Senin bütün yüce işlerin
iyi ve güzeldir ilk gündeki gibi

Mefistofeles

Tanrım, bir kez daha bize sokuluyor
soruyorsun dünyamızda neler olduğunu.
En çok sevdiklerin arasındaydım ben de bir
zamanlar
şu sırada yine yakınların arasında görüyorsun.

Kusura bakma, dökemem ben pek öyle ince
diller,
ne çıkar gülmüş bana çevrendekiler.
Eğer sen de olsaydın gülmeye alışık
gülmekte katılırdın bu durumuma artık.
Benim işim yok güneşli dünyalarla
dertleriyle uğraşmaktayım ben insanların.
Hiç değişmemiştir yeryüzünün küçük tanrısı
şimdi bile,
uğraşır durur ilk günkü gibi başından büyük
işlerle.
O, belki biraz daha rahat yaşardı
vermeseydin ona göklerin ışığından biraz parıltı.
Buna us diyor ve kullanıyor onu
daha çok arttırabilmek için hayvanlığını..
Müsaadenle neye benziyor o biliyor musun?
Hani şu uzun bacaklı cırcır böceğine:
Atlar, sıçrar, hiç değişmeyen şarkısını
söyler durur gizlenip otların içine.
Çimenler arasına gizlenip dursa yine neyse ne,
bari sokmasa şu burnunu her türlü pisliğe.

Tanrı

Daha, daha başka bir diyeceğin yok mu?
Salt yakınmak için mi geldin yine?
Yok mu yeryüzünde hiçbir iyi, doğru nesne?

Mefistofeles

Yok, Tanrım! Kötü orası bence oldum olası.
Acırım onlara, doğrusu, dertli günlerinde
ayrıca işkence etmek istemem ben de.

Tanrı

Faust'u tanır mısın?

Mefistofeles

Hani şu doktoru mu?

Tanrı

Evet, o kulumu!

Mefistofeles

Elbette tanırım! Sana garip bir biçimde görev
yapan biri!
Hiç de yeryüzüne özgü değil o çılgının
düşünceleri.
Sürüklüyor onu içindeki tedirginlik uzaklara,
birazcık olsun bilgisi yok deliliğinden.
Gökten istiyor en güzel yıldızları,
yeryüzünün de en yüksek hazları.
Ne var ki evrenin sonsuzluğu
kandırmıyor bağrındaki susuzluğu..

Tanrı

Zarar yok karışıkça da olsa şu andaki kulluğu
bana
ben çıkaracağım onu doğrunun aydınlığına.
Ne biçim çiçekler ve yemişler vereceğini bilir bir
bahçıvan
bahçesinde henüz yeşerince bir fide ya da fidan.

Mefistofeles

Bahse girişelim mi? Ne var ki bu bahsi
yitireceksiniz.
Biraz göz yumun hele bana siz,
görürsünüz nasıl baştan çıkarırım onu.

Tanrı

Sana sonuna dek göz yumuyorum, şaşırt
şaşırtabilirsen yolunu.
o yaşadıkça sana izin.
Her zaman yanıldığı olur çabalayan kişinin.

Mefistofeles

Sana çok hamdü senalar, şundan ki bıktım
usandım çoktan
doğrusu ölülerle uğraşmaktan.
Daha çok hoşuma gider pembe yüzlü dipdiri bir
insan.
Ölülerle hiç de iyi değil aram
Onlarla kedi fareyle oynar gibi oynarım.

Tanrı

Öyleyse, al hayrını gör, Faust'u sana verdim,
ayır onu ilkel kaynağından erkeksen görelim.

Kendi yaşadığın uçurumlara sür,
ancak, korkarım bir gün utanacaksın şu doğruyu
öğrenerek:
En karanlık anlarında bile iyi bir insan
şaşmaz bir dakika yolundan.

Mefistofeles

Bu iyi işte. Ne yazık ki iş pek uzun sürmeyecek.
Bahsi kazanacağımdan yok hiç kuşkum.
Bahsi kazanınca da müsaadenizle
utkumdan doyasıya sarhoş olmak hakkım.
O gün yeğenim ünlü engerek
gibi o da severek tozlarda sürünecek!

Tanrı

Bütün davranışlarında baştanbaşa özgürsün,
ben duymam senin gibilere hiçbir öfke, kin.
Şundan ki bütün yadsımaya sapmış, sapan
ruhlardan
en az kızdığım senin gibi düzenbazlardır, inan!
Her zaman hoşlanır tembellikten insan,
rahatına bir düşkündür ki sorma gitsin.
Bu yüzden takarım arkasına şeytan diye bir
arkadaş
dürter durur onu o da yavaş yavaş.
Ancak sizler, asıl Tanrı çocukları
Canlı ve zengin güzellikten hoşlanırsınız.
Ve sallantıda gördüğünüz ruhları
bağlayın sımsıkı düşüncelerle!
Titrek belirtiler içinde yüzen nesneyi her zaman
düşüncenizle canlandırın.

(Gök kapanır. Baş melekler yiter.)

Mefistofeles (Yalnız)

Bizim ihtiyarı görmek hoşuma gider ara sıra
doğrusu, gelmez işime onun benimle bozuşması.
Pek hoş bir şey değil de nedir koskoca bir
tanrının
iblisle insan gibi karşı karşıya senli benli
konuşması...

TRAJEDİ

BİRİNCİ BÖLÜM

GECE

(Yüksek kubbeli dar, gotik bir oda. Faust tedirgin, yazı masasının başındaki koltuğunda oturur.)

Faust

Ne yazık! Kendimi öldürürcesine
felsefe okumuşum, hukuk okumuşum
tıp okumuşum giderek ne yazık
teoloji okumuşum.
Sanki şu sırada bir çılgından başka neyim!
Sanki öncekinden daha akıllı bir nesneyim.
Hoca demişim kendime, bir de doktor demişim
dizip kürsümün karşısına on yıldır
öğrencilerimi her allahın günü
bilim sakızı çiğnemişim.
Ne var ki cim karnında bir noktayız işte!
İçime ateş salan bir şey var bu sezişte!.
Üstün olmasına da üstünüm ya bir sürü
züppeden
bir sürü doktordan, hocadan, yazardan üstünüm
ben.
İçimde ne bir kuruntu ne bir kuşku var
ne de cehennemden ve şeytandan korku var.
Bu yüzden de uzağım her tür sevinçten
insanları düzeltmek ve doğru yola getirmek için
bilmiyorum gerçek bilgiye ne biçim ulaşacağımı
ve onlara bilgi adına neler verebileceğimi.
Ne param var, ne pulum, ne de nasibim
dünyanın şanından, onurundan, güzel
nimetlerinden.
Bir köpek bile dayanamaz böyle bir yaşama
hemen hemen

Bu yüzden kendimi büyücülüğe verdim
belki afsun mafsun dünyasından beriye
içime soğuk su serpen bir haber gelir diye.
Ah, ne olurdu, daha uzun zaman böyle
kıvranıp durmasaydım bilmediğim nesnelerin
özlemiyle.
Ne olur, öğrenebilsem tez günde artık
Ne gizler saklıyor içinde varlık.
Bütün yaratan güçlerin kaynağına varıp
bakabilsem,
şu kuru sözlerle uğraşmayı bir yol bırakabilsem!
Ne olurdu son kez gözleseydik dolunay ışığını,
kimi zaman geceyarılarına dek
şu kürsünün başında
benimle birlikte uyanık duran tasamı:
Ne olurdu son kez aydınlatsaydın üzgün bakışlı
dost,
şu kitaplarımı. kağıtlarımı ve masamı...
Ah, senin ışıkların içinde yıkanarak
dağların tepesine çıkabilseydim,
dağlardaki mağaralarda ruhlarla süzülseydim,
gezinseydim sen batarken çimenler üzerinde
kurtularak bilginin bütün sislerinden,
sağlığa kavuşsaydım yıkanarak senin çiğlerinde.
Lanet! Hâlâ mı kakılıp kalacağım şu zındanda
ben
bu melun, küf kokulu kale duvarı deliğinde?
Gökyüzünün güzel aydınlığı bile
donuklaşıyor renkli camlardan girerken..
Kuşatılmış bir durumdayım dört bir yandan
şu kurtların kemirip durduğu kitap yığınlarıyla.
Kubbeye dek çıkan
isli kağıt tomarları tıklım tıklım.
Şişeler, kutularla dolu her yan,
bin türlü takım taklavat
dedelerimin dedelerinden kalan.
Bir dünya denirse buna işte senin dünyan!

Bir de soruyorsun şu yüreğin
neden göğsünün içinde sıkıntıdan patlıyor diye?
Ve neden soyu sopu belirsiz bir acı
yaşam sevincini kahrediyor diye bir diziye?
Tanrının insanı içinde yarattığı
canlı doğa yerine

hayvan ve insan iskeletleriyle başbaşa vermişsin,
is ve çirkef işlemiş ta iliklerine!
Haydi, davran. kaç git bu yerden uzaklara,
Nostradamus'un kendi eliyle yazdığı
şu her tür gizin anahtarı olan kitap
sana en güzel kılavuz değil mi başlı başına?
Hele bir yol açsın doğa gizlerini sana
bak nasıl bir dev kesilir ruhun
yıldızları avucunun içi gibi okursun,
ancak o zaman sen de bir ruh olup bir ruhla
konuşursun.
Bu kupkuru duygularla boşu boşuna burda sen
bir şeyler çıkarmaya çalışmaktasın kutsal
sembollerden:
Haydi, gelin ruhlar, yanı başıma gelin,
sözlerimi işitiyorsanız bana yanıt verin!

(Bir sayfa açarak makrokozmos sembollerini gözden geçirir.)

Aman allahım, ne görüyorum! Sanki avaz avaz
haykırıyor duygularımda haz.
Genç ve kutsal bir yaşam sevincini duyuyorum
şu an
gürül gürül aktığını damarlarımdan.
Bir tanrı mıydı, neydi yoksa
içimdeki çarpıntıları durduran,
zavallı kalbimi sevinçle doldurup
göz açıp kapayıncaya dek doğanın güçlerini
açıklayan şu yazıları yazan?
Ne garip etkisi var üzerimde şu sembollerin!
Duyuyorum yanıbaşımdasın toprağın ruhu, sen,
güçlerimin arttığını duyuyorum yeniden.
Taze şarap çekmiş gibi yanmaktayım ateş ateş,
yürekliliğim var evrene atmak için şu an
yılmayacakmışım gibi geliyor bana dünyanın
acısından, tatlısından.
Ve boğuşmaktan fırtınalarla
ve geminin alabora olmasından
korkmayacakmışım gibi geliyor bana.
Dur hele, kara bulutlar kaplıyor gökyüzünü,
ay giriyor bulutların arkasına,
sönüyor kandil.
Sisler tütüyor ve yüzüme kıpkızıl ışıklar vuruyor

bir ürperiş iniyor kubbeden aşağı
bütün varlığımı bir titremedir dolduruyor.
Çağırdığım ruh, duyuyorum uçup durduğunu
çevremde,
haydi, göster kendini göreyim seni ben de!
Kalbim atıyor gümbür gümbür!
Bütün varlığım koşmakta şu ara
hiç alışmadığım yepyeni duygulara!
Bütün kalbim senin, hazır teslim bayrağım
göster kendini yoksa çıldıracağım!

(Kitabı alır, yitik ruhlara değgin kimi yazılar okur. Kıpkızıl bir alev görünür ve alevin içinde ruh açığa çıkar.)

Ruh

Kimdir beni çağıran?

Faust

(Korkudan başını öteye çevirerek)
Ne korkunç görünüş.

Ruh

Beni zorla çağırıp getirdin buralara
ve çıkardın yaşadığım dünyadan,
söyle, nedir muradın?

Faust

Ah, dayanamıyorum senin görünüşüne, inan!

Ruh

Sesimi işitmek, yüzümü görmek için
etmediğini komadın.
Ben de dayanamadım ateşli yalvarıp
yakarışlarına
ey insanüstü insan, işte geldim sana.
Ne bu acıklı korkun, hani ateşli isteklerin?
Nerde kendine bir dünya yaratan o gönül,
nerde hani?
Biz ruhlarla eşit bir kerteye yükseldiği için
en yükseğini tatmalıydı şu sırada sevincin!
Nerdesin, sesi şimdi bile kulağımda çın çın öten
Faust?
Beni ayağına getirmek için terleten Faust?
Sen misin daha benim soluğumdan korkup
büzülen,

yerin dibine girmek ister gibi korkudan ölen,
şu yerde sürünen zavallı solucan yoksa sen misin?

Faust

Senden korktum mu sanırsın ey alev hayalet!
Evet, o gördüğün benim, Faust, hem de senin
düzeyinde, eşitim evet.

Ruh

Yaşamın dalgaları, olayların fırtınaları arasında
durmadan alçalır yükselirim,
öteye beriye gider gelirim,
doğum ve mezar
ölümsüzlük denizi uçsuz bucaksız
her an yeni bir ufka varış
ateşli, coşkun bir yaşayış
işte, böylece ayrılmam zamanın gürültülü
dokuma tezgahının başından
dokurum tanrının canlı kumaşından.

Faust

Uzak dünyaları dinlenmeksizin dolaşıp duran
çalışkan ruh, ne çok benzetiyorum kendimi sana
şu an!

Ruh

Sen kendi yarattığın ruha benzersin ancak
herhalde bana değil.

(Gözden yiter.)

Faust (Korkmuş)

Demek, sana değil!
Kime öyleyse?
Ben, tanrının suretiyim
senin değil elbette.

(Kapı vurulur.)

Tüh! Allah belâsını versin, bildim bizim çömezdir
bu!
Berbat etti en tatlı mutluluğumu.
Ne olacak ki, budalanın biri,
batırdı gerçekten bir çuval inciri.

(Vagner, gecelik kılığıyla, bir elinde bir lamba, girer. Faust, canı sıkkın, ona döner.)

Vagner

Bağışlayın. Şiir okuduğunuzu işittim de
bir Yunan tiyatrosu mu okuyorsunuz, dedim.

Bu sanatta bilgi edinmek isterdim ben de.
Geçer akçe bu sanat bugünkü günde.
Benim eskiden beri sık sık işittiğim şu:
Bir papaza bile çok şey öğretebilirmiş bir tiyatro oyuncusu!

Faust

Ya bir tiyatro oyuncusuysa papaz da?
Bununla birlikte çoğu zaman böyledir ya..

Vagner

Müzeye benzeyen odasından dışarı çıkmayan
dış dünyayı ancak yortu günlerinde gören bir adam
—O da ancak uzaktan uzağadır böyle—
halka nasıl kılavuzluk eder, anlamam.

Faust

Halkın hoşlanacağı bir yanınız yoksa eğer,
kalbinizden fışkırmıyorsa söylediğiniz sözler,
çekeceğiniz nutku duymamışsanız ta içinizden
başarınız sıfırdır hemen hemen:
Çekilin bir yana o zaman, susun daha iyisi,
başkasının düşüncelerini şöylece aşırıverin
hiç olmazsa söz cambazlığına dökün işi,
uydurma da olsa küçük bir beceri gösterin!
Apışarak dinler sizi ancak maymunlarla çocuklar.
Ne bir gönül işitir onları, ne bir gönül duyar!

Vagner

Biliyorum, hatibin şansı güzel sözler,
biliyorsam da bende o takat ne gezer!

Faust

Doğru bir işi yapmak isteyen insan
şunun bunun başında ötüp durmaz çan çan..
Çok sanat istemez anlayış ve sağduyu
kendini vurmak için açığa,
doğru bir şey söylemek isterseniz eğer
ne gerek var onun arkasına düşüp kovalamağa?
Evet, insanlığın kırıntılarından derlediğiniz
parlak nutuklarınız sizin
anlamsız ekim rüzgarlarına benzer
kuru yapraklarla oynayıp duran güzün!

Vagner

Ah ya rabbim! Sanat ne kerte uzun,
ya şu kısalığına ne buyurulur ömrümüzün!
Çalışır didinirim geceyi gündüze katarak
sanırım şu kafam ve kalbim çatlayacak.
Ne güç bizi kaynaklara götürecek araçları elde etmek.
İnsan kendine göre bir yol tutturmuş gider
daha yarı yola varmadan ölüm Şah! der.

Faust

Kutsal bir pınar mıdır ki bir parşömen üzerindeki yazı
bir damlası sonrasız serinletsin kendi bağrımızı?
Eğer senin bağrından kaynamazsa bu pınar
sana başka bir pınar şifa sunar.

Vagner

Bağışlayın beni! Sonsuz bir mutluluktur mutlak
eski çağların düşüncelerini yaşamak.
Görürüz nasıl düşünmüş bir düşünür bizden önce
ve nasıl olgunlaşmış elimizde en son bu düşünce.

Faust

Evet, yıldızların uzaklığınca geçmişiz onları!
Dostum, üstüste yedi mühür vurulmuş bir kitap gibi düşün geçmiş zamanları!
Sonra, ne mene şey zaman dediğin?
Düşüncelerinden başka bir şey değil ki bu düşünürlerin
Zaman başka bir nesne değil aşağılık bir görünümden,
bu düşüncelerin aynasında görülen.
Kaçarsınız hemen oracıktan onu görmemek için.
Bir çöp tenekesidir ya da yararsız nesnelerle dolu bir yüklük,
olsa olsa kuklaların ağızlarında
her zaman çiğneyip durdukları
tekerlemelere, özdeyişlere benzer.

Vagner

Yalnız şu dünyayı, insan duygusunu ve düşüncesini
herkes karınca kararınca öğrenmek ister.

Faust

Evet, ama, ne biçim öğrenmek bu?
Kimdir çağıran en doğru adıyla çocuğu?
Bu işten azıcık çakanlar da
demem şu ki bildiklerini saklayamayan birkaç çılgın
gördüklerini, bildiklerini döküp önüne halkın
kimi haça gerildi, kimi edildi kebap,
haydi, artık konuşmamızı burda keselim,
nerdeyse geceyarısı oldu, ahbap!

Vagner

Sizin gibi bir bilginle başbaşa konuşabilmek için
göz kırpmazdım vallahi sabaha değin.
Ne var ki paskalyanın ilk günü yarın,
elbette müsaade edersiniz size birkaç soru daha sormama,
kendimi bütün gücümle öğrenmeye verdim,
epeyce bilgim varsa da daha çok bilmek isterdim.

(Çıkar.)

Faust (Yalnız)

Bütün umutlar gitse de son bir umut kalıyor yine,
en boş ve anlamsız nesneye yapışıp kalıyor,
hazineler bulacağım diye eşiniyor, çabalıyor
bir solucan bile bulsa uçuyor sevinçten!
Doğru mu böyle bir insan sesinin çınlaması burda
dört bir yanımda güzel ruhlar uçuşup dururken?
Ne var ki yine de teşekkür etmeliyim sana,
insan oğullarının en budalasına.
İçinde yüzdüğüm şaşkınlıktan kurtardın beni,
az kalsın usumu başımdan alıyordu bu şaşkınlık,
ben, yanında mini mini bir cüce kaldım
öyle kocamanlar kocamanıydı gördüğüm yaratık!
Ben ki Tanrının suretiyim, sonrasız gerçeğin
aynasına boydan boya vurmuş
ve soyunmuş insanoğlunun donundan
göğün parıltısı ve aydınlığı içinde taht kurmuş.
Ben ki baş meleklerden daha üstünüm,
akar doğanın damarlarından gücüm.
Yaratacak gibi ve tanrıların yaşamını tadacak gibi
güçlü sanırdım kendimi, işte cezası bu:
Yıldırım gibi bir söz beni yere vurdu.

Hayır, gücüm yok benim seninle boy ölçüşecek;
seni buraya getirecek gücüm varsa da
seni burda tutabilecek gücüm yokmuş demek.
Hem çok küçük duydum kendimi, hem de çok
büyük
ben, o mutlu dakikada
Beni gaddarca gerisin geri ittin yine,
beni kovdun insanoğlunun sallantıdaki kaderine.
Nelerden sakınmalıyım? Bana yol gösterecek
kim?
İçimden gelen zora mı boyun eğmeliyim?
Ah, ne yazık, bizim işlerimiz de acılarımız gibi
tıkıyorlar yaşamımızın yolunu.
Ruhumuzun hoşlandığı en güzel nesneleri
kaba saba eğilimlerimiz püskürtmede geri.
Dünyanın kimi iyi nimetlerine kavuştuğumuz
zaman
yalan diyoruz daha iyi nesnelere, kuruntu ve
yalan.
İnsanı yaşatan en güzel duygular
yeryüzünün gürültüsü patırtısı içinde kahrolup
gidiyorlar
Yürekli ve umut dolu uçuşuyla düş
sonrasızlığa doğru atılmak ister,
döner hababam döner takılıp feleğin çarkına
sonra, yeter de artar kendisine ufacık bir yer
Çöker dibine kaygı yüreğimizin,
orda yaratır durur binlerce gizli acı,
tek durmayarak berbat eder her tür sevinci,
ev ve saray, kadın ve çocuk olur çıkar
ateş olur, su olur, hançer olur, ağu olur
erişemediğin her nesne önünde titrer dursun
Yitirmediğin nesneler için dünyayı gözyaşıyla
doldurursun!

Benzemiyorum ben tanrılara! Anladım artık
bunu,
andırmaktayım daha çok yerde sürünen solucanı.
Benziyorum toprakla karın doyuran solucana!
bir yolcunun ayağı bastığı toprağı mezar yapar
ona.
Toz toprak değil mi böyle içimi daraltan
tavana dek kitap rafları sıralanmış şu yüksek
duvarda?

Toprak değil mi bin kez daha saçma şu eski
püskü nesneler,
bu gövdeler dünyasında beni sıkıp duran?
Ben hiç istediğimi bulabilir miyim burda?
Okumak zorunda mı kalacağım binlerce kitabı?
Yeryüzünde insanın acı çektiğini öğrenmek için
ya da bulunduğunu şurda burda tek tük mutlu
kişilerin.
Kurukafa hey! Ordan bana ne sırıtıp duruyorsun?
Yoksa vaktiyle senin beyninin de benimki gibi
şaşkın
güzel günlerin arkasından koştuğunu ve
alacakaranlıkta
bata çıka gerçeği kovaladığını anlatmayı mı
kuruyorsun?
Çarklarınız, kollarınız, üstüvaneleriniz,
tutamaklarınızla
doğrusu siz de benimle alay ediyorsunuz.
avadanlıklar!
Ben, kapıdaydım, sözde siz olacaktınız bana
anahtar;
sizde kapıyı açacak güç nerde?
Gün ışığında bile gizlerle dolu doğa
açtırmaz bir türlü yüzündeki peçeyi
söküp alamazsın onu manivelalar, matkaplarla
bile
senin zekândan saklamak istiyorsa eğer bir
bilmeceyi!
Ey hiçbir vakit kullanmadığım eski avandalık.
sen hurda durmaktasın salt babamın malı
olduğun için,
yanıp durdukça bu kürsüde bu ölgün lamba,
ey eski kağıt tomarı, sen de durmadan
isleneceksin.
Daha iyi olurdu satıp savsaydım şu külüstür
nesneleri
dökmezdim bunlar yüzünden döktüğüm bunca
teri!
Babandan kalıtım mı kalıyor varsın kalsın,
hiç olmazsa işine yarasın!
Sakla samanı gelir zamanı derler
ancak, işe yaramayan nesneler başa bela
oluverirler.

Ancak, neden gözlerim şu noktaya takılıp
duruyor?
Nedir gözlerimi bir mıknatıs gibi çeken
şişecikteki şu parıltı?
Nedir varlığımı kaplayan bu aydınlık tatlı tatlı
sanki gece bir ormanda yüzüme ayışığı vuruyor?

Seni selâmlarım küçümencik şişe,
sana tapınır gibi bir duygum var!
İnsan zekâsıyla sanatı sende benziyor elele
vermişe.
Verir insana içindeki su tatlı uykular,
sen ki en güzel güçlerin özüsün
biraz da becerini ustan görsün!
Seni görünce derdim azalıyor
seni tutunca diniyor çırpınmam,
düşüncemin coşkun denizi gittikçe alçalıyor.
Açılıyorum o zaman açık denizlere
parlarken ayaklarımın dibinde suların aynası
yeni kıyılara çağırıyor beni yepyeni bir gün!

Ateşten bir araba uçarak geliyor bana doğru.
Hem de ne uçuş! Ben de hazırım şu an
uzaya doğru uçmaya yepyeni bir yoldan,
yepyeni dünyaların iç açan olaylarına bir uçuş
bu,
ne var ki sen şimdi bile bir solucansın, değer
misin buna?
Ah, bu yüksek yaşam, tanrıların duyduğu bu
tatlı haz!

İlk önce dön arkanı dünyanın
tatlı ve güzel güneşine.
Herkesin ürkerek önünden geri çekildiği
şu kapıları omuzla bakalım biraz.
İşte alan, göster bakalım hele bir
ki insanın gücü tanrılarınkinden aşağı değildir
Bu karanlık mağaralar önünde korkudan
titremez insan
yalnız kendi kendine kahrolur düşte yarattığı
kaygılardan,
gelmiştir artık bu geçide doğru atılmak zamanı
geçidin daracık ağzında bir cehennem tutuşsa
bile şu an,
bu kesin adımı atmak gerek candan

yılma tehlikeden giderek hiçliğe yuvarlanmaktan.
Sen de çık hele alana, güzel kristal bardak,
şimdiye dek bulunduğun eski mahfazadan bir
yol,
usumdan çıkıp gitmiştin sen uzun yıllar!
Sevinçli günlerinde dedelerimin elden ele
gezerdin bol bol,
sen böyle gezerken elden ele
asık suratlı konuklar gülerdi sevinçlerle
üstündeki süslü resimleri gözler
içiciler armağan ederdi senin güzelliğine dizeler
içindeki içkiyi bir yudumda dikerlerdi başlarına,
bu kimi gençlik gecelerini andırırdı bana.
Artık seni hiçbir ahbabıma uzatmayacağım,
zekâmın inceliğini göstermeyeceğim güzel
resimlerinde,
insanı yıldırım gibi çarpan bir sıvı var içinde
koyu koyu doldurmakta boşluğunu
bunu ben seçtim, ben hazırladım bunu.
Bu benim candan içeceğim son şarap olsun
içiyorum ben bu şarabı bayram sabahının
onuruna!

(Bardağı dudaklarına götürür. Çan sesleri ve koro şarkıları işitilir.)

Meleklerin korosu

İsa dirildi yeniden!
Ölümlülere muştu!
Dert, yoksulluk çeken
yeryüzünde sürünen
bütün ölümlülere.

Faust

Zorla çekip uzaklaştırıyor ağzımdan bardağı
ne derin uğultu, ne ses, duru, berrak!
Bayramın başladığını mı bildiriyorsunuz
siz de çanlar, böyle boğuk boğuk çalarak?
O eski avutucu şarkıyı mı söylüyorsunuz yoksa
siz de korocular?
Hani vaktiyle mezar karanlığında meleklerin
söylediği
yeni bir birliğin muştucusu olarak?

Kadınların korosu

Hoş kokulu yağlarla

yağladık vücudunu,
biz, ona inananlar
mezara koyduk onu.
Dost ellerimizde
dokuma bezler
sargılar vardı,
sardık çıplak vücudunu.
Ne yazık, ah
bir daha görmek nasip değilmiş onu.

Meleklerin korosu

İsa dirildi yeniden!
Sevinçle çarpıyor yürekler.
Kalmasın gönlünüzde
üzüntüye yer.
Ona inananlar,
onu seven canlar
onun sofrasında bulunanlar
Vaaz verip dolaşanlar
işkenceden işkenceye koşanlar
hepinize muştu
ustanız geldi işte!

Faust

Ey güçlü ve tatlı tanrısal şarkılar,
ne arayıp duruyorsunuz bu toz toprak içinde
beni?

Yoklayın yumuşak başlı kişilerin gönüllerini.
Anlıyorsam da demek istediğinizi, inanmıyorum
size.

inanmanın en sevgili çocuğudur mucize.
Tatlı şarkıların geldiği şu gök katlarına
hiç yüreklliliğim yok tırmanmaya,
ancak, bir alışkanlık var bu şarkılara gençlikten
kalma

çağırıyorlar beni o eski yaşama şimdi bile.
Ağır başlı tapınma anının sessizliğinde göksel
sevgi

iner sarhoş ederdi beni öpüşüyle.
Öyle coşkun bir çalışı vardı çanların,
öyle sıcak ve sonsuz bir hazdı her dua,
anlamına varmadığım tatlı bir özlem
sürüklerdi beni orman'lara ve çayırlara,
içimde yeni bir dünyanın doğduğunu duyar da
tatlı tatlı ağlar dururdum orda.

Yine getirdi usuma gençliğimin sevinçli
günlerini bu şarkı,
ve özgür mutluluğunu ilkyaz yaşamlarının.
Bu anış, içimi çocukça duygularla dolduruyor
dikiliyor karşıma son ağırbaşlı adımımı atmam
için.
Ah, susmayın, tatlı göksel şarkılar
gözlerim yaşarmada, fethetti beni bir kez daha
yeryüzü!

Öğrencilerin korosu

Yükseldi göklere
gömülmüş olan,
hem de dipdiri
yaşayaraktan.
O dirilerek sevinç içinde
uçarken yükseklere
Bizse yas tutmaktayız
Şimdi yeryüzünde;
bizi bıraktı burda ne yazık,
bizler yas içinde burda kaldık.
Sevgili ustamız, şimdi biz
senin mutluluğuna gözyaşı dökmekteyiz.

Meleklerin Korosu

İsa yeniden dirildi
ölüler dünyasından geri geldi,
gülün, sevinin.
Kopsun halkaları zincirlerinizin!
Ona hamdedenler
onu sevenler
kardeş sofrasından yiyenler,
onun öğüdünü söyleyenler,
sevinç muştulayanlar,
hepinize muştu
hocanız geldi işte!

KALE KAPISI ÖNÜNDE

(Her tür gezici kapıdan dışarı çıkar.)

Birkaç delikanlı zenaatkâr

Nereye böyle yahu?

Ötekiler

Av köşküne doğru.

Öncekiler

Biz de değirmene doğru uzanmak istiyoruz şöyle.

Bir zenaatkâr delikanlı

Haydi, gelin pınar başına çıkalım sizinle.

Bir ikincisi

Oranın yolu çok kötü.

İkisi birden

Peki, neresi bayımızın niyeti?

Üçüncüsü

Gidiyorum ötekilerle birlikte.

Dördüncüsü

Borgdorf'a gidelim derim bense.
Orda en güzel bira, en güzel kızlar!
Çıkarabiliriz giderek belki de bir güzel çıngar.

Beşinci

Hele hele,
senin sırtın kaşınıyor herhalde yine hergele?
Ben gitmem oraya, netameli bir yer orası.

Bir hizmetçi kız

Yok, yok, ben eve dönmek istiyorum.

Kız arkadaşı

Ben de sana 'onu kavakların altında bulacağız
diyorum.

İlki

Yok ki bunun beni sevindirecek bir yanı,
o, hep seninle gezip tozacak,
sana dolayacak kollarını dansetmek için
bana ne yararı var senin mutluluğunun?

Öbürü

Ancak, o bugün değil ki tek başına
kıvırcık arkadaşıyla birlikte olduğunu söyledi
bana!

Bir öğrenci

Vay canına be, ne de fingirdek şeyler!
Aman birader, bırakmayalım şunların arkasını
sert bira, öksürtücü tütün, yosma bir kız,
işte dünyada bir tek ilgilendiren beni.

Bir aile kızı

Bak hele şu yakışıklı gençlere kardeş
ayıp doğrusu, hiç yakıştıramadım onlara,
nasıl da koşuyorlar hizmetçi kızların arkasından
bulamazlarmış gibi sanki daha uygun bir eş.

İkinci öğrenci

Yavaşla biraz! Arkamızdan geliyor bir çift piliç
daha,
nasıl da süslenip püslenmişler,
birisi de bizim komşunun kızı
bir vakit abayı yakmıştım ona.
Uslu uslu gidiyorlarsa da
öneride bulunsak boş çevirmezler bizi.

Birinci

Ben öyle sıkıntıya gelemem, sen ona boş ver,
çabuk ol kaçırmayalım elimizdeki avı,
süpürürse bir el bütün hafta evi
pazar günü seni her elden daha iyi sever.

Bir burjuva (Yanındakine)

Hayır, yeni Belediye Başkanı hiç gitmiyor
hoşuma,
ne oldum delisi olmuş, her gün biraz daha
küstahlaşıyor
Sanki ne hayrı dokundu kente şimdiye dek?
İşlerin daha da kötü gitmeyeceğine kim bahis
tutar?
Her gün biraz daha boyun bükeceksin
her gün elinde avucundakini vergi diye
dökeceksin.

Bir dilenci (Şarkı söyler)

İyi yürekli baylar, güzel bayanlar,
Allah versin, diyeceğim yok süsünüze ve gül
yüzünüze,

nolur bakın da bir yol şu benim halime
acıyın, birkaç kuruş verin elime!
Beni garip bırakmayın burda, bu güzel bayram
günü!
Ancak veren insanın mutluluk doldurur gönlünü.
Bütün insanların sevindiği bu mutlu günde
nolur, ufak bir sadakayla sevineyim ben de.

Bir başka burjuva (Öbürüne)
En büyük sevinç benim için pazar ve bayram
günleri
konuşmak savaştan mavaştan
örneğin, halklar birbirini yer
Gövdeyi götürür kan.
Sense oturup pencerende çekersin şarabını
gözlersin renk renk kayıkların kaydığını
ırmaktan aşağı,
sonra, akşamleyin döner eve açarsın kapını
ve şu güzelim barış günlerini kutlarsın candan.

Üçüncü burjuva
Doğru söylüyorsun be komşum, boş ver onlara
sen:
Varsın yaradursunlar birbirinin kaşını gözünü
cehenneme dek yolları var
yalnız, şuraya gelip bizim rahatımızı
bozmasınlar!

Bir kocakarı (Burjuva kızlarına)
Vay canına! Nazar değmesin, ne de şirin kızlar!
Ayol kim görür de abayı yakmaz size.
Burnunuz büyümesin ha! Büyüse de sanki ne
çıkar
söyleyin, bir çare bulayım dileklerinize.

Burjuva kızı
Çabuk yürü Agata, bu cadı karılarla ben
hoşlanmam herkese karşı yan yana
görünmekten.
Cadı karı gerçekten Sent Andre gecesi
sevgilim olacak genci büyüyle bana gösterdi

Öbürü
Benim sevgilimi de bir billûr içinde gösterdi bana
girmişti sevgilim şık bir asker kılığına.

Arayıp duruyorum onu o günden beri
ancak göremiyorum bir türlü o askeri!

Askerler

Elde etmek isterim ben
yüksek duvarlar ve mazgallarla
çevrilmiş kaleler
ve gururlu kızlar
insanı küçümseyen!
Dökersen nice kan ve ter
eline onca ganimet geçer.
Borular
çalsın.
Düğüne gider gibi
ölüme varılsın.
Saldırıya geçmek
yaşamak demek!
Böyle ele geçer
kızlar ve kaleler!
Dökersen nice kan ve ter
eline onca ganimet geçer.
sonra savaş meydanından
çekilir gider asker.

Faust ile Vagner (Girerler)

Faust

Tatlı ve ılık bakışıyla ilkyazın
çözüldü buzları derelerle ırmakların,
kırlarda umudun mutluluğu yeşermede.
Aciz içinde yaşlı kış
yalçın dağlara uzaklaşmış.
Kaçarken de buzullar göndermede bize
güçsüz ve uzun kardan çizgiler
yeşeren toprağı ağartmada yer yer.
Ne var ki artık güneş iğreniyor her tür aktan,
canlanan yaşamla dopdolu her yan,
bütün yaşamı istiyor boyamak ayrı bir renge.
Henüz kavuşmadığından korular çiçeğe
oraya renk renk giyinmiş insanlar gönderiyor.
Dön de şu tepeden hele bir
kente göz gezdir,
mağara gibi karanlık kale kapısından
nasıl akıyor dışarı alaca bulaca bir yığın insan.

Güneşe dökülmüş bugün hemen hemen
kutluyor İsa'nın dirilişini yeniden!
Şundan ki onlar da sanki yeniden dirilmişlerdir:
Kurtulmuşlar basık odalarından alçacık evlerin,
iş yerlerinin ve dokuma evlerinin prangasından
kurtulmuşlar,
sivri çatıların ağırlığından azat olmuşlar,
kurtulmuşlar daracık sokakların çamurundan,
kiliselerin saygıdeğer karanlığından
kurtulmuşlar
hepsi de aydınlığı bulmuşlar!
Bak, hele şu çevik ve atik kalabalığa bak:
Taşıyor kentin kapılarından tarlalara,
kırlardan aşağı kalır sanma ırmak
su üzerinde bir sürü kayık sallanıp duruyor.
Şu geçen kayığa bak hele
öyle dolmuş ki sanki nerdeyse batacak!
Göze çarpıyor renk renk giysiler
uzak dağ yollarında bile.
Gelmeye başladı kulağıma köyün gürültüsü:
İşte, halkın gerçek cenneti burası bence
Büyüğünü, küçüğünü sarmış eğlence.
Burda bir insanım ben de ve kalacağım bir insan
olarak.

Vagner

Sizinle birlikte gezmek sayın doktor
insan için hem onur hem de kazançtır!
Sizin yerinizde olsam karışmazdım şu kalabalığa,
ben oldum olası düşmanımdır kabasabalığa.
Keman, haykırış ve cunata oyunu
hiç de hoşlanmadığım bir gürültüdür.
Bu herifler keçileri kaçırmış gibi bağırır durur
sonra sevinç diye, şarkı diye adlandırırlar bunu.

(Dans ve şarkı gırla gider)

Dansa gitmek için bizim çoban ağa
geçirdi sırtına binbir renkli bir cepken,
kısacası süslendi tepeden tırnağa.
Ihlamurlar altına varıp durdu
herkes çılgınlar gibi tepiniyordu.
Hey hey!
Hey hey de hey hey!
Keman hep böyle diyordu.
Hemen o da araya sokuldu
çiçeği burnunda bir taze buldu
vurdu ona şöyle bir dirsek,
genç kız birden döndü ürkek
«Dölek dur ulan, dedi, dölek!»
Hey hey!
Hey hey de hey hey!
Başladılar dansa, verip elele,
ve ortalığı verdiler yele
uçup durdu caketler, fistanlar,
yüzleri kızarmış ateş gibi
soluyarak bir zaman durdular.
Hey hey!
Hey hey de hey hey!
Bir zaman yanyana durdu onlar.

Kanmıyorum senin sözlerine!
Nice aşıklar, aldatmadı mı?
Yavuklusunu başından atmadı mı?
Yine de kandırıp götürdü kızı çoban
işitilip durmaktaydı gürültüler şimdi bile
uzaklardan:
Hey! Hey!
Hey hey de hey hey!
Hey hey de hey hey!
Çılgınca türkülerle keman.

Yaşlı bir köylü

Doktor bey ne iyi ettin de geldin bugün,
hiç büyüklük taslamadan bize,
ne kerte sevinsek yeri var

senin gibi okumuş bir adamın karışmasına
içimize.
Şu taze şarapla dolu en güzel testiyi
hele bir yol al da dik başına
dileğim şu bu testiyi verirken sana:
Bunun sana susuzluğunu dindirmekten daha çok
yardımı olsun.
Olsun bu testideki şarabın damlaları sayısınca
ömrün uzun.

Faust

Sevinçle alıyorum şifalı içkinizi
sağ olun, ben de daha iyi görmek isterim sizi

(Bütün halk çepeçevre toplanır)

Başka bir yaşlı köylü

Gerçekten ne iyi ettin de geldin bize
katılmak üzere eğlencemize,
eskiden de kara günlerimizde çoğu zaman
yararlandıktı insanlığınızdan!
Korkunç taunu kazıyarak kökünden
sayın babanızın kesin bir ölümden kurtardığı
kişiler bugün hâlâ
aramızda sağ dolaşmakta.
Sen de bir delikanlıydın o zaman
girip çıkardın hastanelere.
Hastanelerden ölü üstüne ölü çıkardı durmadan.
Maşallah, yine de sen hep sağ çıkardın,
doğrusu, yaptığınız çok çetin işlerdi,
çok şükür, tanrı seni esirgedi.

Hepsi birden

Bize her zaman yardım eden hekime hepimiz
uzun ömürler dileriz.

Faust

Siz şu yukardakinin önünde eğilin
size yalnız onun yardıma koşacağını bilin!

Vagner

Kimbilir, ne mutlu duygular duymaktasın ey
büyük adam,
bütün halkın sana gösterdiği bu saygıdan!
Kimbilir ne mutludur

bilgisinden bunca büyük bir pay alan!
Her baba çocuğuna seni gösterir örnek,
herkes bir şey sorar sana koşup gelerek,
kemanlar susar, durur dansedenler,
herkes sıra olur sen geçerken
şapkalar uçar havaya geçerken sen,
sanki tanrıya adanmış bir kurban görmüş gibi
hepsi diz çöker

Faust

Biraz daha yürüyüp çıkalım şu kayaya
orda çıkarırız yorgunluğumuzu.
Burda ben oturur düşünürdüm çok zamanlar
dualar perhizlerle kendime işkence ederdim.
İnanım güçlüydü, zengindim umutça,
gözyaşları dökerekten, hıçkıraraktan
bu tauna bir son vermesi için
zorlayacağımı sanırdım efendisini göklerin.
Şu halkın alkışı alay gibi geliyor bana şimdi,
okuyabilseydin eğer şu anda içimden geçenleri
ne kerte az değmekte olduğunu anlamış olurdun
böyle bir saygıya baba ile oğulun!
Namusça oldukça karanlık bir adamdı benim
babam.
doğa ile tanrısal güçler üstüne gerçi bir inanı,
bir düşüncesi vardı
ne var ki bütün bunlar hep kendi keyfince
inanışlardı.
Bir iki işten anlayan arkadaşıyla
kapanırlar bir karanlık mutfağa
sayısız reçetelerden yaptıkları kuşkulu sıvıları
aktarıp dururlardı bir bardaktan bir bardağa.
Kızıl arslan sarısı, açık maviyle
evlendirilirdi leylak rengiyle ılık bir banyoda.
Sonra, bunlar da alevli bir ateş üzerinde
bir gerdek odasından bir gerdek odasına
gezdirilirdi.
İşte, bundan sonra, genç prenses
binbir renkli bardakta dirilirdi.
Ne var ki bunun ne olduğunu ne kendileri, ne de
başkası bilirdi.
İşte elimizde bu cehennem macunu,
bu dağlarda, kırlarda dolaşır
taundan daha çok adam kırardık, sonu!

Ben kendi elimle verdim bu ağuyu binlercesine
onlar hep ölüp gitti biz yaşıyoruz yine
işlediğim cinayeti yüzüme karşı övsünler diye!

Vagner

Üzüyorsunuz kendinizi yine
kendine verilen bir işi
bilime ve tekniğe dayanarak
yapmamazlık edebilir mi bir namuslu kişi?
Mademki gençsin, babanı saymak zorundasın.
sana verdiklerini almak zorundasın.
Sen de büyük götürürsen bilimi bir adım ileri
senin oğlun da tutar senden ötedeki kerteleri.

Faust

Ne mutludur, ah, o kişiler
bu aldanışlar denizinden kurtulacağını umar!
Neyi bilmiyorsak onu ister canımız
bildiğimiz nesneye kaynamaz kanımız!
Şu güzelim günü bırak allah aşkına
böyle kara düşüncelerle öldürmeyelim boşuna.
Bak, hele ateş gibi kızıllığı içinde akşamın
ne hoş görünüşü var yeşilliğe gömülmüş her damın.
Güneş çekilmiş gidiyor, tükendi yaşamı günün,
ah ne yazık kanadım yok, atılmak evrenlere doğru
göçüyor başka yaşama, yepyeni bir yere doğru.
Ne hoş olurdu gökyüzüne doğru yükselseydim!
Gözlerdim akşamın altın ışıkları içinde
sessiz dünyayı ayaklarımın dibinde
bütün doruklar alev alev ve ovalar sessiz.
Altın ırmaklara doğru akardı gümüş dereler.
Artık karşı koyamazdı bu tanrıca tırmanışıma
bütün uçurumlarıyla dağlar, tepeler.
Şaşkın bakışlarımın altında
ılık körfezleriyle yayılırdı deniz.
Bir saat gelir, yiter ufukta ışığın anası tanrıça
içimde uyanır yeni bir güç,
koşarım arkasından onun güzel ışığını içmek için,
önümde gün vardır, ardımda gece
üstümde gökyüzü, altımda dalgalar!
Ne güzel bir düş, ancak durmaz, kaçar.
Ah öyle çevik ve yeğnik ki kanatları ruhun

yetişmek olanaksız ona kanatlarıyla vücudun.
Yoktur ki yeryüzünde bir tek kişi
zorlamasın onu gökyüzüne doğru duyguları
işitsin de üstümüzdeki mavilikte gizlenmiş
tarlakuşunun söylediği o güzel şarkıları.
Yoktur ki bir tek kişi çamlı doruklarda
görüp de uçmak istemeyen döne döne kartalın
süzüldüğünü,
yaylaların ve denizlerin üzerinden
turnaların eski vatanlarına doğru yola dizildiğini.

Vagner

Çok tuhaf anlarım olmuştur yaşamımda ama,
böylesi de hiç gelmemiş başıma.
Şu dağlar, kırlar insanı doyurur da artar bile,
kuşlar uçuşuyormuş bana vızgelir doğrusu,
bir kez daha hoş avunmak kitaptan kitaba
yapraktan yaprağa bizi gezdiren düşüncemizin
hazlarıyla!
Böylece tatlılaşır ve güzelleşir uzun kış geceleri,
ah, doğrusu, güzel bir sayfayı açınca birden
iner önünüze bütün güzellikleriyle evren!

Faust

Yalnız bir tek istektir içinden seni zorlayan,
bundan başkasını da bilme hiçbir zaman!
Ah, benim bağrımdaysa iki ruh yaşamakta,
ikisi de birbiriyle anlaşmaktan uzakta:
Biri salt sevmek ve sevişmek hevesinde
istiyor yaşama sülük gibi yapışıp kalmak,
öbürüyse istiyor bütün gücüyle
karanlıklardan yükselip göklere dalmak.
Ey gökyüzüyle yeryüzü arasında gidip gelen,
havalarda uçup duran ruhlar,
inin de biraz n'olur altın bulutlardan
götürün beni yepyeni bir yaşama alıp burdan.
Ah n'olur, olsa da bir kat sihirli giysim
onunla uzak ülkelere uçup gidebilsem!
En değerli giysi olurdu bu benim için,
ne değeri olurdu bunun yanında bir kral
giysisinin?

Vagner

Aman kuzum bağırıp çağırma n'olur,
şu havalarda uçuşup duran

her yanda insanlara binlerce tuzak kuran
sürüyü çağırma n'olur.
Doğudan gelenler her yanı kurutarak
ciğerlerini oyarlar.
Çölden dalga dalga alev yağdırırlar tepene.
Batı takımı ise önce serinlik verir,
sonra seni de tarlanı da suya boğarlar.
Onlar kötülük etmekten hoşnut
bizi kandırmaktan hoşlandıklarından
boyun eğer görünmeyi sever gibi
bir davranış alırlar ve yalan söylerken
kulağımıza melekler gibi fısıldarlar!
Dönelim, artık hava kararda büsbütün,
soğuk çıktı, sis de çöküyor.
Herkese evinin değerini akşamüstü sor.
Neden durdun, ne o bakışın?
Nereye daldın böyle şaşkın şaşkın?

Faust

Şu kara finoyu gördün mü, ekin sapları arasında
gezinen?

Vagner

Gördümse de aldırış etmedim.

Faust

Ona dikkatle bak, ne düşünüyorsun onun
üzerine?

Vagner

Bir fino, ne olacak başka;
geziyor sahibinin izlerinde.

Faust

Görüyor musun nasıl çemberler çizerek
yanımıza sokulmaya bakıyor.
Gözüm aldanmıyorsa geçtiği yerlerde
ateşten izler bırakıyor!

Vagner

Bana kalırsa bu finocuk ancak
seni sahibine benzetmiş olacak.

Faust

Bana kalırsa ayaklarımızın çevresine
büyülü düğümler çiziyor.

Vagner

Köpek korkmuş görünüyor bize yaklaşmaktan
şu var ki sahibi yerine iki yabancı gördü uzaktan.

Faust

Çember daraldıkça daraldı, yaklaştı gitgide!

Vagner

İşte, gördüğün hayalet mayalet değil, benziyor
bir it gibi ite,
homurdanıyor, duraksıyor, karnının üstüne
yatıyor,
kuyruk sallıyor, hepsi de bir köpek olduğunu
anlatıyor.

Faust

Haydi, gel yanımıza, yaklaş, kuçu kuçu!

Vagner

Garip bir hayvan bu köpek doğrusu.
Sen duruyorsun o da duruyor,
can atıyor yanına gelmeye onunla konuşurken
hani koşup getirecek sanki bir şey atsan.
Atlayıp getirecek bastonunu suya fırlatsan.

Faust

Haklısın, onda yok zekânın izi,
onun eğitimi aldatmasın bizi.
Öyle hırlayıp durma kıtmir, benim şu an
ruhumu baştan başa dolduran
kutsal müziğe karışmasın köpek uluması.
Şundan ki biz alışmışız insanın kimi zaman
havlamasına anlamadığı nesneye karşı;
sonra, iyi, güzel nesnelere karşı da homurdanır
durur
eğer hoş değilse onlarla başı.
Yoksa, bizim kuçu kuçu da homurdanmak dersi
mi almış onlardan?
Ne yazık! Ne kerte kendimi zorlasam da ben
bir türlü sevinmek gelmiyor içimden.
Neden böyle çabuk kurusun bu ırmak
ve biz yine kahrolalım susuzluktan yanarak?
Denedim bunu ben yaşamım boyunca kaç kez
bu yoksulluğun da bir avuncu var bununla
birlikte

Toprak üstü yaşama doğru başlıyoruz yolculuğa,
yanıyoruz çıksın diye büyük giz açığa:
Yeni testamanında!
Sanki sürükleniyorum bu kitaba doğru ben
ve temiz duygularımla çevirmek istiyorum hemen
sevgili Almancama bu kutsal kitabı
(Bir kitap açar ve hazırlanır.)
Şöyle yazar: «Başlangıçta söz vardı»!
Burda duraklıyorum, kim yardım edecek bana
daha ileri gitmek için?
Anlamı yok, söze bu denli değer vermenin;
eğer ruhça aydınlatılırsam
buna vermeliyim başka tür anlam:
«Başlangıçta ruh vardı» diye yazar
biraz derince düşün bu ilk satır üzerinde
kalemin senden ileri gitmesin, dursun yerinde.
Bence hak kazandı sevgine senin
bu en iyisi öğrencilerin.
(Kentin kapısından içeri girerler.)

Faust (Küçük bir finoyla içeri girer.)
Çöktü kırlara koyu bir karanlık
ben de evime döndüm artık,
sisli duygusu içinde kutsal bir korkunun
seziyorum bende doğduğunu yüce bir ruhun!
Uyumuş gitmiş hayvanca duygular
bütün hayvanca işler ve kaygular.
İçimde bir insan sevgisi uyanmada
tanrı sevgisi de bu arada.
Rahat dur finocuk! Koşma o yana bu yana,
nedir eşikte kokladığın söyle bana?
Uzan şu ocağın başında yere
ve sana serdiğim en güzel mindere.
Dağ yolunda sıçrayıp oynayarak
ne güzel de eğlendirdin bizi,
şimdi, ben de seni ağırlıyorum
buna karşılık, baş konuğum olarak.
Hele şu daracık odamızda bir kez
dost ışıklarıyla kandilimiz yansın
hele bir gönlümüz aydınlansın
kendini bilen gönlümüz bir kez,
o zaman, us başlar konuşmaya
ve umut başlar çiçek açmaya,
başlar yaşamın pınarlarına doğru susuzluk
ve yaşamın kaynaklarını içmek özlemi oluk oluk.
Yaratan, düzenleyen evreni ruh mudur?
Öyleyse şöyle yazmalıydı: «Başlangıçta güç
vardı»!
Ancak, ben bunu yazdığım anda
bir nesne diyor ki bana saplanıp kalma bunda.
Ruh koşuyor yardımıma! Ayılıyorum birden,
Rahatça: «Başlangıçta iş vardı» diye yazıyorum
hemen!

Bırak şu mızırdanmayı da beni dinle
artık, homurdanmanı kes,
odamı paylaşacağım seninle!
Bunca tedirgin eden bir arkadaşı
çekemez daha çok bu adamın başı.
Hemen ikimizden biri
bırakıp gitmeli bu yeri.

Bozuyorum konukluk kurallarını istemeyerek
haydi, kapı açık, çıkıp gitmen gerek.
Aman, o gördüğüm ne?
Sığar mı bu, doğanın gerçeklerine?
Düş mü, yoksa gerçek mi bu?
Nasıl büyüyüp genişliyor benim kuçu kuçu!
Nasıl da dikilip doğruluyor,
artık, çıktı bir köpek biçiminden!
Meğer eve bir hayalet getirmişim ben!
Şimdi de benziyor su aygırına bakın hele,
o ateşten gözleri, korkunç ağzıyla.
Dur hele kıstırdım şimdi seni!
Böyle cehennem kaçkınları için
birebirdir Hazreti Süleyman'ın anahtarı.

Ruhlar (Koridorda)

Girmiş kodese bizlerden biri
ruhlar, geri durun, girmeyin içeri.
Kıvranıp duruyor orda umutsuzluktan
bir tilki tuzağına düşmüş gibi
yaşlı bir cehennem kedisi.
Böyle yerlerden sakının aman.
Haydin, uçuşun oraya doğru
öteye beriye uçuşup durun:
O, ancak böyle kurtulacak.
İyilik etmek isterseniz ona
çalışın kodesten kurtulmasına!
Koşalım yardımına hepimiz,
nice iyiliğini gördük onun biz.

Faust

Canavarı göğüslemek için ilk önce
şu dörtler hitabını okumalı bence!
Ateş gibi yansın Semender
su perisi Ondin kıvrılıp bükülsün
hava perisi Silf gözden silinsin
yer perisi Gnom, didinsin!
Ve dört elementi
onların gücünü
özelliklerini
tanıyıp bilmeyen
ruhlar üzerinde
olamaz egemen!
Yit alevlerin içinde

Semender!
Su perisi, ak
dalgalarda mırıldanarak!
Parla göktaşının güzelliğinde
Silf, hava perisi.
Sen de yardımıma koş tez elden
İncubus! Incubus!
Çık ortaya, dernek bütünlensin hemen!
Dörtlerden hiçbiri
girmemiş içine şu canavarın.
Bakıyor bana sırıtarak
demek, sözlerim bir kulağından girmiş bir
kulağından çıkmış olacak.
Dinle biraz hele,
yola getireceğim seni daha güçlü sözlerle.
Arkadaş, yoksa sen
bir cehennem kaçkını mısın?
Öyleyse aç gözünü, bak şu işarete,
bunun önünde eğilirler
karanlık yığınlar bile!
Şimdi de şişiyor başında kirpi gibi kabarmış
saçlarıyla.
Hey lanetli varlık, sen
Oku bakalım şunu okuyabilirsen

Koridorda periler:
İçerde bir mahpus
girmeyin yanına sakın!
Faka basmış bir tilkiye benziyor,
korkudan titriyor içerdeki vaşak!
Yalnız, dikkat!
Uçuşun yukarıya aşağıya
oraya buraya!
Ona borcunuzu ödemek isterseniz
hapiste bırakmayın, kurtarın onu!

Sobanın arkasında
şişiyor tıpkı bir fil gibi
dolduruyor her yanı,
sanki bir sis gibi eriyip gidecek.
Öyle tavana doğru çıkma pek,
ustanın ayakları altına yat,
kuru bir tehdit değil bu dikkat et!
Yakarım seni kutsal ateşte!
Bekleme

üç kez daha parlamış ışığı!
Bekleme
en güçlülerini becerilerimin!

Mefistofeles

(Sis dağılınca, bir öğrenci kılığına girmiş olarak ortaya çıkar)

Ne bu gürültü patırtı yahu? Ne hizmette
bulunabiliriz efendimize?

Faust

Demek, buymuş bizim kuçu kuçunun çekirdeği!
Gezgin bir öğrenci ha? Geliyor insanın güleceği!

Mefistofeles

Selamlarım bilgin efendimizi
doğrusu ya çok terletti bizi..

Faust

Adın ne senin?

Mefistofeles

Soru pek çocukça geldi bana
boş sözü böyle küçümseyen biri için,
o ki kaçar her tür görünüşten
varlığı derinden derine gözler içten.

Faust

Ne var ki ustalarım, sizin katınızda
en çok adlar geçer akçedir
size küfürbaz, baştan çıkarıcı ve yalancı denir
ve ancak böylece
kim ve neyin nesi olduğunuz öğrenilir.

Mefistofeles

Ben bir parçasıyım ki bir gücün
durmadan iyilik eder, düşünür de kötülük etmek
için!

Faust

Bu bilmece gibi sözle ne demek istedin?

Mefistofeles

Ben bir ruhum, durmadan yadsıyan!
Ancak, bunda haklıyım, yok oluyor her doğan,
hiç doğmamak daha iyi bence yok olmaktan.
Sizin günah, yıkma, kısacası

kötülük dediğiniz nesneler
temelde benim üzerinde işlediğim maddeler!

Faust

Sen kendine bir parça diyor, sonra karşımda
bütün olarak mı duruyorsun?

Mefistofeles

Sana söylediğim en sade gerçek,
eğer insan, bu küçümencik soytarılıklar dünyası,
taşıyorsa kendini bir bütün saymak hulyası
ben de baştan her şey olan parçanın parçasıyım,
ışığı doğuran karanlığın bir parçası.
Gururlu ışığı, oysa şimdi o
eski mertebesini ve yerini almaya çalışıyor anası
gecenin,
başaramıyor ne var ki bunu bir türlü.
Güzelleştiriyor cisimleri, cisimlerden fışkırarak
bir cisim durduruyor onun yürüyüşünü,
cisimle birlikte gürleyip gider.

Faust

Şimdi anlıyorum senin ödevlerini!
Sen yığın olarak yok edemiyorsun
salt küçük nesneler ilgilendiriyor seni.

Mefistofeles

Yok gerçekten de yapacak büyük işler,
bu köhne dünyada hiçliğe karşı duran
bir nesne var ki şimdiye dek
bir türlü gelemedim üstesinden.
İşe yaramadı su baskınları, kasırgalar,
depremler, yangınlar.
çekildi kendi kabına en sonra denizle toprak!
Ben, bu melun tohumu hayvanla insanın
kaynağını
yok edemedim gitti bir türlü.
Nicesini gömdüm kara toprağa
durmadan taze bir kan başlıyor dolaşmaya.
Böyle gelmiş gidiyor, işten değil deli olmak!
Siz korular söyleyin avunuş şarkısını
vaktiyle gömütün gecesinde melek dudakları
söylemişti onu,
yeni bir birliğin muştusu mu?

Kendime ayırmasaydım ateşi eğer
bir şey olmayacaktı elimde avucumda bugün.

Faust

Öyleyse kötülük etmek için
boş yere sıkılmış buzdan yumruğunla
sonrasız devinime,
hayırlı işler yaratan güce karşı gelmektesin.
Sen kendine başka bir iş ara bul
Kaos'un garip oğlu!

Mefistofeles

Konuşuruz bunun üstünde daha birçok kez
gelecek sefer.
Gidebilir miyim şimdi?

Faust

Anlamıyorum neden gitmek istediğini
hemen de seni tanıyıp öğreneceğim zaman,
uğra bana ne zaman isterse canın.
İşte pencere, işte kapı,
işte deliği bacamn.

Mefistofeles

Doğrusu, dışarı çıkacağım ama
küçük bir engel çıkıyor yoluma
bu da eşiğinizdeki büyücünün ayağı!

Faust

Şu büyücü ayağı seni ürkütüyor demek!
Ey cehennemin oğlu, söyle bana,
madem ki bu bırakmıyor da seni, nasıl girdin
içeri?
Nasıl aldanmış senin gibi bir ruh!

Mefistofeles

Dikkat, konmamış o gereği gibi,
dışarıya bakan bir köşesi
senin de gördüğün gibi açık kalmış biraz.

Faust

Dek gelmiş desene körün taşı!
Benim tutsağım mı olacaksın öyleyse?
Yorulmadan bir başarı kazandık neyse!

Mefistofeles

Hiçbir nesne görmedi içeri girerken finocuk,
şimdi her nesne bambaşka görünür
iblisin evden çıkması zor.

Faust

Peki, neden çıkıp gitmiyorsun pencereden?

Mefistofeles

Yasasıdır bu şeytanlarla hayaletlerin:
Yine ordan çıkarlar girmişlerse nereden.
Birincisinde özgürüz, ikincisinde uşak.

Faust

Öyleyse cehennemin de yasaları olacak:
İşte, bunu beğendim, demek baylar
sizlerle bir andlaşma yapmak olanağı var?

Mefistofeles

Sana adananı tadacaksın sonuna dek!
Senden bir kırıntısı bile esirgenmeyecek.
Bitecek bir iş değilse de bu hemen,
istersen gelecek kez yine görüşmek
ancak, şu sırada senden son dileğim:
Bu seferlik bırak beni gideyim.

Faust

Hele birkaç dakika daha kal
ne biliyorsan anlat öykü, masal, maval.

Mefistofeles

İnan, yine geleceğim, bırak çıkayım dışarı,
o zaman sorabilirsin istediğin soruları.

Faust

Ben hiçbir vakit tuzak kurmadım sana
sen kendi ayağınla girdin kapana.
Sıkı tutmalı tuttun mu şeytanı
başka sefer kolayca tutamazsın onu.

Mefistofeles

Ben hazırım canın isterse eğer
burda kalmaya, sana arkadaş olarak,
bir koşulla: Burda kaldığım günler
zamanını hoş geçirteceğim bütün becerilerimi
kullanarak.

Faust

Hayhay serbestsin, istediğin gibi yap,
ancak, yaptıkların güzel olmalı hep.

Mefistofeles

Boş bir büyücü gözbağcılığı değil
sevimli ruhların sana söylediği şarkılar,
getirdiği güzel düşler sana.
Duyacaksın koku alma gücünün kamaştığını,
veda edeceksin damağına,
en sonra duyma gücün bayılacak hazdan.
Bunun için gerekmez hazırlık filan,
beraberiz, başlayalım hemen!

Ruhlar

Yitiniz yukardaki karanlık kubbeler!
Dolsun içeri
mavi gökyüzünün
dost güzellikleri!
Karanlık bulutlar
parçalansın!
Yıldızlar pırıldasın orda,
tatlı güneşler
yansın.
Göğün oğulları
ey güzel ruhlar
uçuşun boşluklarda.
Uçun özlemimizin
izleri üzerinde.
Giysinizin
dalgalanıp duran
kordelalarıyla
seven yüreklerin
dertten bunaldığı
ülkeleri örtün,
yeşillikleri örtün.
Ağaç üstüne ağaç her yer
kucaklaşmakta yeşillikler,
düşsün olgun salkımlar
sıkıştırıp ezen cendereye,
köpüklü şaraplar
aksın dere dere,
çekilin karanlık kubbeler
örtmeyin mavi esiri.

Şu kapkalın bulutlar dağılsın
daha tatlı ışısın güneşler!
Yıldızlar pırıldasın daha özgür!
Uçun tanrının çocukları,
ruh gibi güzel üstümüzden geçin
özlemler, istekler ardınca koşun!
Fistanlar, kurdelalar
uçuşuyor çardaklarda
ve sevişen nişanlılar
bir yaşam için and içiyor!
Çardaklar sıra sıra çardaklar
üstleri asma-üzüm yüklü.
Dolar sıra sıra küfeler
sonra olgunlaşır üzümler
köpüklü şarap dereler gibi akar
ve sızar temiz taşlardan!
Güzel, yakut kayalar
arkada bırakır tepeleri
ve göllere uzanır,
yaslanır yemyeşil yamaçlara,
neşeyle çırpınır kanatlar
uçar güneşlere doğru!
Korolar olarak coşanlar
gördüğümüz adalara doğru uçar!
Dağlara tırmanır kimisi,
kimisi yüzer göllerde
gönüllerde yaşamak sevinci,
ah, ne mutluluk!

Mefistofeles

Yeter! Güzel çocuklar siz
onu şarkılarınızla büyülediniz!
Doğrusu, borçluyum size bu güzel konser için
Sen, henüz şeytanı avucunda tutacak adam
değilsin'
Sarınız onun çevresini tatlı, düşsel varlıklarla
daldırınız onu bir düşler okyanusuna.
Ne var ki bozmak için eşikteki büyüyü
bir fare dişi gerek bana.
Artık pek işim kalmadı ruhlarla,
şurayı kemiren fare işitebilir beni.
Tarla farelerinin, sıçanların,
sineklerin, tahtakurularının efendisi
buyuruyor sana haydi çık dışarı

ve şu eşiği bir güzel kemir.
Beni büyüleyen açı şu öndekidir,
işte geldik iki üç sıçrayışta.
Haydi çabuk, başla beni şu sivri uç
önde köşede duruyor işte pek
şöyle bir diş daha iş olup bitti.
Sen düşünü göredur, Faust, bir daha görüşene dek.

Faust (Uyanarak)
Aldatıldım mı ne bir kez daha?
Bunca kalabalık ruh nasıl karışır yitiklere?
Yoksa bana bir düş mü gördürdü Iblis
Kuçu kuçum da kaçıp gitmiş!

ÇALIŞMA ODASI

Faust Mefistofeles

Faust

Kapı mı vuruluyor? Kim yine böyle beni
tedirgin eden?

Mefistofeles

Benim ben!

Faust

Gir.

Mefistofeles

Bunu üç kez söylemelisin.

Faust

Gir dedik ya.

Mefistofeles

Başlıyorum senden hoşlanmaya,
anlaşacağız seninle anlaşılan.
Kovmak için garip kaprislerini senin
bir soylu genci kılığına girmiş gibiyim şu an
Üstümde altınla işlenmiş bir giysi erguvan,
halis ipekten bir küçük pelerin
şapkamda horoz tüyü
belimde asılı uzun, sivri bir kılıç.
Sana da kısaca öğüdüm şu:
Sen de böyle benim gibi giyin hemen,
kendi başına buyruk, özgür olmak istersen,
anlamak istersen yaşamın ne mene nesne
olduğunu.

Faust

Giydiğim her tür giyside duyuyorum ben
şu daracık yeryüzü yaşayışının sıkıntısını.
Artık yaşlandım, eğlenceyi düşünmeyecek kerte,
isteksiz olmayacak kerte de gencim.
Artık, dünyanın verebileceği bir nesne var mı
bana?
Yoksul olmalısın sen, yoksul!
İşte bu bitmeyen nakarat

her kulağın dibinde çın çın öten,
budur yaşam boyu bize
boğuk boğuk söylenen terane her saat.
Korkarak uyanıyorum her sabah
geçerken bir tek isteğimi yerine getirmeyecek
olan
ve bir sevinç belirtisini bile inatçı bir terslikle
hiçe indiren
kalbimin yaratıcılığını çirkin bir biçimde
baltalayan
gündüzü görünce ağlamak isterim.
Sonra da bastırdığında gece
uzanıyorum yatağıma kaygu içinde
orda da yok benim için bir damla rahat yüzü,
orda da nice korkunç düşler bekliyor beni nice!
Ancak, benim ruhumda oturan tanrı
dindirebilir içimdeki fırtınaları;
taht kurduğu halde o, bütün güçlerimin üzerinde,
dışarda hiçbir nesne yapmaya yetmez gücü.
Bunun için bir yük geliyor bana varlık,
ölmek istiyorum, yaşamaktan tiksiniyorum
artık.

Mefistofeles

Hoş bir konuk değildir ölüm şu anda!

Faust

Ne mutlu o kişiye ki utku aydınlığında
kanlı defne çelengini alnına kor,
ne mutlu ona ki fırtına gibi geçmiş bir danstan
sonra
kendini güzel bir kızın kollarında bulur.
Ah, ne olurdu büyük ruhun gücü önünde
hemen yığılıverseydim kendimden geçmiş ben
de!

Mefistofeles

İçmek yürekliliğini göstermez hiç kimse
bu kara içkiyi içmeye böyle bir gecede.

Faust

Görülüyor ki hoşuna gidiyor espiyonluk.

Mefistofeles

Ben her nesneyi bilen değilim, ancak bildiğim
pek çok.

Faust

Kötü ruh, şimdi ne istersin benden?
Tunç mu, mermer mi, tirşe mi, kağıt mı?
Taşçı kalemiyle mi yazayım, minkaşla mı, bayağı kalemle mi,
söyle, bunları seçmesi senden.

Mefistofeles

Amma da nutuk çektin ha!
Ne neden var bu kerte coşmana?
Bir kağıt parçası bu iş için yeter,
bir damla kanla da atarsın imzanı biter gider.

Faust

Madem ki bu kertesi yetiyor sana
gerisine boşver.

Mefistofeles

Özelliği olan bir sıvıdır kan.

Faust

Hiç korkma bu andlaşmayı bozacağımdan!
Ben verdiğim sözü tutmak için
çalışırım bütün gücümle.
Başlıyorum kendimde bir büyüklük duymaya,
ben de senin soyundanım şu an.
Küçümsedi beni büyük ruh,
bana gizini vermiyor doğa.
Koptu zinciri düşüncenin,
çoktandır tad aldığım yok bilimden.
Bundan böyle ateşli tutkularımız bütün
«zevku safa» içinde yüzsün!
Kalın perdesi ardında büyünün
dursun harikalar bize elpençe divan.
Zamanın kasırgası içine dalalım,
olayların akıntısına biz de katılalım!
Artık, acı ve sevinç,
başarı ve azap
birbirine karışsın isterse hep,
yalnız didinip dursun her zaman insan.

Mefistofeles

Senin için ne ölçü, ne amaç, ne yasa var,
canının çektiği her nesneden tadabilirsin;
kaçarken de hoşlandığın nesneden
bir parçacık daha koparıp kaçabilirsin.
Haydi, aptallık etme, sıkı sarıl bana.

Faust

Görüyorsun ki değil kaygım benim mutluluktan yana
ben baş döndürücü hazlara verdim kendimi, en acı hazlara,
seven kinlere, serinleten tiksintilere verdim.
Bilmek sıtmasından kurtulan kalbim
artık kapalı değil hiçbir acıya bundan geri.
Bütün insanlığa bölüştürülmüş olanı
istiyorum kendi kalbimin ta içinden tatmak,
kavramak kafamla en yükseği ve en derini,
onun bütün iyiliğini ve kötülüğünü içime atmak;
o zaman erişir benim benliğim de onun benliğine
onun gibi düşüp tuzbuz olurum en sonunda yine.

Mefistofeles

İnan ol, binlerce ve binlerce yıl
bu katı azığı çiğnemişim,
ve beşikten mezara değin
insanoğlu sindiremez bu eski mayayı!
İnan ol, bizler, bu bütün,
yapılmışızdır bir tek tanrı için!
O yüzler ölümsüz aydınlık içinde,
bizleri karanlık içine atmış
size de gündüzle geceyi yaratmış.

Faust

Ne var ki ben istiyorum!
Peki öyle olsun!
Hele bana kulak ver.
Yalnız bir nesneden korkum var
zaman kısa ve sanat uzun!
Sen kendi kendini yetiştirmelisin,
ahbaplık etmelisin bir şairle.
Herif dalsın hayalinin sarhoşluğuna
al heriften bütün soylu özellikleri
at kafandan içeri:
Arslanın yürekliliği,
geyiğin çevikliği,
İtalyanların ateşli kanı,
ve kuzeylinin dayanıklı yanı.
Birleştirmenin gizini bulsun
sana düzenbazlıkla ruh büyüklüğünün.
Ve çılgın gençlik duygularıyla seni

sevgiden sevgiye alıp götürsün.
Ben de böyle bir kişiyle tanışmak isterdim
ve ona bay Mikrokozmos derdim.

Faust

Ben neyim o halde, elde değilse eğer,
bütün duygularımın beni sürüklediği
insanlık tacını giyemeyeceksem?

Mefistofeles

En sonunda yine osun, neysen;
taksan da başına milyon lüleli bir peruk,
dizlerine çıkan bir çorap da giysen
yine osun, yine o, her zaman neysen!

Faust

İnsan ruhunun bütün hazinelerini
boşuna toplamışım kendimde ben,
hepsini şöyle bir toplayıp sıksam
yeni bir güç fışkırmaz içimden:
Henüz bir arpa boyu yükselmemişim,
sonsuzluğun kıyısına gelmemişim.

Mefistofeles

Sayın bayım, nesneleri görmektesiniz
tıpkı her zaman görüldüğü gibi siz.
Daha atik davranmalıyız bence
yaşamanın sevinçleri kaçıp gitmeden önce.
Vay canına! Demek ellerin ayakların
kafan ve derin senin de
tattığım bütün nesneler
daha mı az benim?
Örneğin altı at besliyorum kapımda,
bunların güçleri de özgü olmaz mı bana?
Onların üzerine bindiğimde
ben zavallı insan yirmi dört ayaklıyım artık.
Haydi, hazır ol öyleyse! Bırak felsefeyi bir yana
atıl benimle birlikte evren yolculuğuna!
İşte, sana diyorum ki, düşünen kişi
çorak bir ovada kötü bir ruhça güdülen
bir hayvana benzer;
çaresinde durur oysa yemyeşil otlar ve çimenler.

Faust

Ne zaman başlıyoruz peki?

Mefistofeles

Başladık bile.
Hiç böyle de yaşamak olur mu?
Hem kendi acı çeker hem de çömezleri,
bu işi şu komşun deşkele bırak!
Reva mı böyle bomboş nesnelerle kendini
yıpratmak?
Bildiğin en güzel nesneleri bile
konuşamıyorsun çömezinle.
Dur hele, bir ayak sesi var koridorda!

Faust

Şimdi onunla görüşemem burda.

Mefistofeles

Epeydir bekliyor zavallı çocuk,
çevirmek doğru değil avutmadan onu.
Gel, ver bana giysinle şapkanı,
beni bile aldatacak nerdeyse bu kılık!

(Giyinir)

Gerisini benim zekâma bırak artık!
On beş dakikalık bir zaman gerek bana,
sen de hazırlan hemen kendi yolculuğuna!

(Faust çıkar.)

Mefistofeles

(Faust'un uzun giysisi içinde)

Evet, küçümseme usu ve bilimi,
en yüksek gücünü insanın,
sürükleyip dursun seni büyüden büyüye ruhu
yalanın.
Şimdi elimdesin kayıtsız koşulsuz
bir ruh vermiş ki ona yazgı
çılgın gibi gittiği bu yolda
bir an bile durmadan gider,
gerinip atlar ki öyle hızlı
dünya nimetlerinin üstünden geçer.
Yaşamın çöllerinde sürüklerim onu,
düpedüz anlamsızlıklar içinde sürüklerim.
Çırpınacak, sarılacak, yapışacak, bana
ve onun doymaz istekleri
kaçıracak yiyeceği ve içeceği tutkulu dudakları
önünden!
Boşuna acıma dilenecek

yine yolu varmış onun cehenneme dek
teslim etmeseydi bile kendini şeytana.

(Bir öğrenci girer.)

Öğrenci

Pek az oluyor buraya geleli,
herkesin saygıyla andığı bir adamla
ben de görüşerek
saygımı ve sevgimi istedim bildirmek.

Mefistofeles

Nezaketinize sevindim gerçekten!
Herkes gibi bir insan, karşınızda gördüğünüz,
başka yerden sordunuz mu beni?

Öğrenci

Yalvarırım, ilgilenin benimle!
Geldim size bütün iyi düşüncelerimle,
biraz dünyalık ve sağlıkla geldim.
Annem bırakmıyordu az kalsın beni,
bir şeyler öğrenmek isterdim burda güzel ve
yepyeni.

Mefistofeles

Bastınız tam da üzerine.

Öğrenci

Doğrusu, geldiğim gibi gitmek istiyorum yine:
Bu duvarlarla koridorlar
hiç de hoşuma gitmiyor.
Daracık bir yer burası,
ne bir yeşilliği var ne ağacı,
bu odalarda, bu sıralar üzerinde
ne işitme, ne görme, ne de düşünme kalıyor
bende

Mefistofeles

Bu iş yalnız alışkanlık işi.
Baştan isteyerek olmaz bebeğin bile
anasının memesini emişi,
ancak alışınca da iştahla emer.
Sen de bir kez felsefenin memesinden emmeğe
başlarsan
günden güne varırsın tadına.

Öğrenci

Boynunuza sarılmak istiyorum sevinçten,
nasıl erişirim, söyleyin buna ben?

Mefistofeles

Daha ileri gitmeden söyleyin hele siz
hangi fakülteye girmek istersiniz?

Öğrenci

Olmak isterdim büyük bir bilgin,
isterdim yerde gökte ne varsa
bilim, doğa diye
öğrenmek ilkin.

Mefistofeles

Doğru yol üzerindesiniz ama
dalgacılığa gelmez ha!

Öğrenci

Ordayım bütün ruhum ve varlığımla
yalnız hoşuma giderdi pek
güzel bayram günlerinde yazın
biraz özgürce vakit geçirmek.

Mefistofeles

Yararlanın zamandan, çok çabuk geçer,
zaman kazanmasını öğretir size düzen.
Salık veririm size aziz dostum
lojik dersi alınız hemen:
Lojik ruhunuzu kor bir düzene
ve giydiği daracık İspanyol çizmelerinin içinde,
öyle akıllıca yürür ki düşüncenin izlerinde
yalpalayıp durmaz sağa sola
bataklık alevleri gibi
Sonra öğretilecek size kimi günler
ki yemek yemek, su içmek, sayı saymak gibi her
kolay sandığınız iş
meğer ne denli gerekli imiş!
Düşünce fabrikası gerçekten
dokumacılık zenaatına benzer.
Orda ufacık bir kımıldanış
binlerce ipliği seferber eder,
gidip gelir bir diziye mekik,
görünmeksizin akar iplikler,
bağlantı yapar bir küçük vuruş, binlerce
filozof da girer içeri

anlatır size bunun böyle olması gerektiğini:
Birinci ve ikinci olmazsa eğer
üçüncü ve dördüncüye de yok dünyada yer.
Söyler durur bunu her ülkenin öğrencileri
dokumacı olmamışsa da hiçbiri.
Canlıları öğrenmek isterse bir kişi
Zekâyı kovmak oluyor ordan ilk işi.
Alır eline bir bir bütün parçaları
içlerinde eksiktir, ne yazık, ruh ve zekâ bağı.
Kimya buna *Encheiresin Naturae** der,
bilmeksizin kendi kendisiyle alay eder.

Öğrenci

Bana iki kez söylemeyin bunu,
biliyorum bunun ne kerte yararlı olduğunu.
Şundan ki üstüne kara konulan ak nesne
sevinçle götürülür eve.

Mefistofeles

Ne var ki kendinize bir fakülte seçin!

Öğrenci

Hiç de heves yok içimde hukuk için.

Mefistofeles

Bu yüzden içimden geçmez sizi azarlamak,
pek iyi bilenlerdenim bu bilimin ne mene nesne
olduğunu.
Varis olur giderler birbirine bir hastalık gibi
sonrasız yasayla hak,
sürüklenir dururlar kuşaktan kuşağa,
gezer dururlar bucak bucak.
Us delilik olur, iyilik işkence
ne yazık, bizimle doğan haktan
sorup sual edemezsin azıcık!

Öğrenci

Artırdınız içimdeki tiksintiyi hukuka karşı
ne mutludur sizden ders alan kişi!
Ne kerte isterdim teoloji okumak!

Mefistofeles

İstemem sizi kendi yolunuzdan alıkoymak,
sakınmak güçtür bu bilimde

* Bileştiren elementlerin bileşim noktası.

yanlış yoldan.
Saklıdır onda pek çok ağular,
ilaçtan pek zor ayrılırlar.
Burda bir tek kişiye vermeli kulak
öğretmenin sözüdür dinleyeceğin ancak.
Yani kısacası: Dayanın söze!
En sağlam bilgi tapınağının
kapısını o açacak size!

Öğrenci

Bir sözcük her zaman bir anlam taşır.

Mefistofeles

Güzelse de düşmeyin bunun kaygısına,
şundan ki anlamın bulunmadığı yerde de
söz elini kolunu sallayarak rahatça dolaşır.
Sözcükle yapılır yavuz tartışmalar,
bir sistem, sözcüklerin yardımıyla doğar,
sözcüklere inanılır derinden
çıkaramazsın bir tekini sözcüğün harflerinden.

Öğrenci

Bağışlayın, birçok sorularla kestiğim için
sözünüzü,
istiyorum daha birçok sorularla daha yormak
sizi.
Söylemek istemez misiniz bana
birkaç güzel sözceğiz tıp üzerinde!
Üç yıl ne kerte kısa!
Alan ne kerte geniş!
İnsana yol gösteren bir parmak olursa eğer
insan gittiği yolda daha hevesle ilerler.

Mefistofeles (Kendi kendine)

Bıktım artık bu kuru laflardan
temel rolüne başlasın yine şeytan.
(Yüksek sesle)
Kolaydır hekimin ruhunu kavramak,
İlk önce küçük ve büyük dünyayı incelemeye
bak,
en sonra, onları tanrının hoşlandığı biçimde
bırakmak üzere.
Boşunadır bilimin ardınca sürtüp durmanız,
herkes öğrenebilir öğrenebildiğince yalnız,
kim yararlanırsa gelen fırsattan

işte ben ona derim gerçek insan.
Görüyorum yerinde gövde yapınız
herhalde girgince de olmalısınız,
yalnız güveniniz olursa kendinize
başkaları da güvenir size.
Kadınları yönetmeyi öğrenin daha çok,
onların sonsuz ah ve vahları
bunun binlerce katı hem de
sağlığa kavuşur hep benzer merhemde.
Onlara yarı saygılı olursanız
hepsini de kafese korsunuz!
Yalnız bir ünvanlar onlara vermeli güven
sezmeliler üstün olduğunu sanatınızın
ötekilerden.
Kalçalarını kavramalısınız.
Nabızlarını güzelce yoklamaya çalışınız,
kavrasın onları ateşli ve kurnaz bakışınız.
Kaysın elleriniz serbestçe yumuşak kalçaları
üzerinden
korselerinin sıkıca bağlanıp bağlanmadığını
anlamak için.

Öğrenci

Eh, bu güzel işte, ortada hiç olmazsa amaç ve
araç

Mefistofeles

Külrengidir aziz dostum, her tür teori,
ve dirimin altın ağacı yemyeşil!

Öğrenci

Vallahi, düş görüyor gibiyim!
Müsaade eder misiniz gelip bir kez daha
derya gibi bilgi ve düşüncenizden yararlanayım!

Mefistofeles

Elimden gelen bir nesneyi yapmamak gelmez
elimden.

Öğrenci

Yanınızdan ayrılamıyorum bir türlü,
hiç olmazsa uzatayım da şu anı defterimi size
bir iki güzel söz yazınız lütfen.

Mefistofeles

Pek iyi.

(Yazar, defteri geri verir)

Öğrenci (Okur)

Siz tanrılar gibi olacaksınız. Bilim hem iyidir hem de kötü.

(Öğrenci, saygı ile defteri kapar ve çekilip gider)

Mefistofeles

Yeğenim engereğin bu eski sözü yol göstersin sana,
tanrılara benzerliğin bir gün bak ne belalar açacak başına!

(Faust girer)

Faust

Şimdi, yolculuk nereye?

Mefistofeles

Canın nereye isterse oraya.
Görelim ilk önce küçüğünü, sonra büyük dünyayı.
Bu sürprizlerle dolu yolculuğun
göreceksin ne sevinçli ve yararlı geçecek!

Faust

Ben bu uzun sakalımla
yaşama kolayca uyacağımı sanmıyorum pek!
Bu denemem hiç de başarılı olmayacak:
Ben kaldım her zaman yaşamdan uzak.
Pek küçük görmekteyim kendimi başkalarının yanında
utanıp sıkılacağım durmadan.

Mefistofeles

Aziz dostum, bütün bunlar olağan,
kendine güvenin oldukça bilirsin yaşamasını.

Faust

Şimdi nasıl çıkıp gideceğiz şu evden?
Atın, araban, uşağın nerde?

Mefistofeles

Açıverdin mi bir şu mantoyu
uçurur bizi havalarda.
Ancak bu gözüpek yolculuk için

Yanına sakın eşya filan alma.
Ateşleyeceğim biraz hava
alıp götürür bizi bu yeryüzünden.
Ne kerte yeğnik olursak yükseliriz öyle hızlı,
haydi, uğurlu olsun yaşamının yeni yolculuğu..

LEİPZİG'TE AUARBACH MEYHANESİ

(Esnaftan birtakım arkadaşlar)

Frosch

İçmeyecek mi yahu, gülmeyecek mi kimse?
Şimdi ben somurtmayı gösteririm size.
Hepiniz de yaş samana benziyorsunuz bugün
yanıp duruyorsunuz ölgün ölgün.

Brander

Hepsi senin yüzünden, yumurtlamıyorsun ki bir
nesneler sen,
ne saçmalıklarından iz var, ne de
edepsizliklerinden.

Frosch

(Onun başından aşağı bir bardak şarap aktarır)

Her ikisi de sende onların.

Brander

Domuz oğlu domuz!

Frosch

İstedin bunu ama!

Siebel

Kapı dışarı maraza çıkaranlar,
haykırın şarkınızı gırtlağınız yırtılıncaya dek!
Hey hey de hey hey!

Altmayer

Yandım çocuklar, eyvahlar olsun! Çabuk
kulağımın zarını patlatacak herif, amanin biraz
pamuk!

Siebel

Öttüğünde kubbe çın çın
gerçek gücü belli olur davudi sesin.

Frosch

Doğru, tedirgin olan çıkıp gitsin!
A! Ta ra la ra da!

Altmayer

A! Ta ra la ra da!

Frosch

Haydi, gırtlakları ettik akord.

(Şarkı söyler)

Şu güzel kutsal Roma İmparatorluğu
nasıl oluyor da hâlâ dayanıyor?

Brander

Kötü bir şarkı! Tüv! Hem de siyasal bir şarkı,
acıklı bir şarkı, tanrıya şükürler olsun ki
gereksinimimiz yok her sabah Roma
İmparatorluğu için üzülmeye!
Ben de çok mutlu sayıyorum kendimi doğrusu
gerek imparator gerekse başbakan olmadım diye!
Ne var ki yine bir baş gerek bize bununla birlikte
gelin bir papaz seçelim.
Bilir misiniz neye yarar seçim,
insanı yükseltir.

Frosch

Uç git yaban ördeği uç git,
yarime binlerce selam ilet.

Siebel

Benden yare selam etme, adını işitmek istemem.

Frosch

Selamlar öpücükler benden yare! Bunu
önleyemezsin hem.

(Şarkı söyler)

Aç sürgülerini gece,
aç sürgülerini sessizce,
sevgili bekliyor uyanık,
lapa sürgülerini gün ışıyor artık.

Siebel

Sen şarkı söyle, onu öv dur!
Ben de güleyim senin bu haline.
Korkma beni nasıl atlattıysa seni de atlatır:
Senin yarine bir gnom eş olur ancak!
Eğlenir onunla dört yol ağızlarında yanaşarak.
Blocksberg'ten dönen yaşlı bir teke
geçerken merhaba desin bir sürtüğe.

Etli, kanlı canlı, gürbüz bir genç
çoktur bu orospu için bence.
İsterim selam göndermek yerine ancak
onun camlarını şangırdatmak!

Brander
(Masaya vurarak)

Kesin be, kesin artık, kulak verin bana!
Siz de bilirsiniz ki biraz çıkarım yaşamdan.
İçimizde sevdadan efkâr basmış kişiler var,
işte bu yüzden eski geleceklere göre
güzel bir gece geçirtmek istiyorum bu kişilere.
İşte size çarktan çıkma yepyeni bir türkü
söyleyelim birlikte gırtlağımız yırtılıncaya dek.

(Söyler)

Bir ambarda bir fare vardı
unla tereyağı yiyerek yaşardı.
Şişirmişti burda göbeğini
tıpkı papaz Luther gibi.
Bir gün ağu verdi ona aşçı kadın
farecik kıvrandı, sarardı, soldu
karasevdalı sevgililer gibi.

Koro (Nakarat)
Karasevdalı sevgililer gibi.

Brander
Başladı koşmaya, çıktı dışarı
içti hesapsız çirkef suları,
kemirdi, tırmaladı evde ne varsa
olmadı bunlardan hiçbirinin yararı.
Artık yorulunca çırpınmaktan
kımıldamaksızın durdu bir zaman
karasevdalı sevgililer gibi.

Koro (Nakarat)
Karasevdalı sevgililer gibi.

Brander
Şaşkınlıktan güpegündüz
seğirtti mutfağa,
zavallı farecik düştü ocağa
acıklı bir halde kıvrılıp kaldı,
onu gören ağucubaşı güldü:

Son delik üzerinde yatmış eğleniyor
karasevdalı sevgililer gibi.

Koro (Nakarat)
Karasevdalı sevgililer gibi.

Siebel
Şu aptalların eğlenişine bak!
Sanki bir işmiş gibi
zavallı farecikleri ağulamak!

Brander
Ne o, gözdelerin mi yoksa fareler?

Altmayer
Vay deşkel, keltoş herif vay!
Ne kerte tatlı ve duygulu yapmış onu
mutsuzluk!
Şişmiş farede bile
kendi suretini görüyor artık.

(Bu sırada Faust ile Mefistofeles girer.)

Mefistofeles
Yaşamın ne kerte kolay olduğunu göresin diye
seni neşeli topluluklara götüreceğim ilk önce.
Burda halk bayram yapar her gün her gece
az zekâ ve çok hoşnutlukla bunlar
kedi yavrularının kuyruklarıyla oynadıkları gibi
dar bir çember içinde döner dururlar
Başları oldukça dinç,
meyhaneci veresiye verdikçe onlara
tasa ve üzüntü çekmezler hiç.

Brander
Turist olacak görünüşe göre şunlar,
anlaşılıyor bu garip kılıklarından;
belki bir gemideydiler bir saat öncesine dek.

Frosch
Gerçekten haklısın. Leipzig'i çok severim ben
küçük bir Paris'tir o, insanı da ince onunki gibi
hemen hemen.

Siebel
Nerden geliyor dersin bu yabancılar?

Frosch

Bu işi bana bırak, bir bardak şarap sunar
bir süt dişini çeker gibi
öğrenirim çabucak nerden geldiklerini.
Herhalde iyi bir aileden olacaklar
hem kurumlu hem de hoşnut bir halleri var!

Brander

Bunlar şarlatan, gözüm kör olsun ki! Bahse
girerim istersen!

Altmayer

Belki de.

Frosch

Dur hele dalga geçeyim şunlarla biraz.

Mefistofeles (Faust'a)

Ta yakasına yapışıncaya dek
halk şeytanı duymaz.

Faust

Baylar! Merhabalar hepinize!

Siebel

(Gözünün ucuyla süzerek Mefistofeles'e yan yan bakarak, yavaşça)

Bu adamın bacağı neden aksıyor acaba?

Mefistofeles

Müsaadeniz var mı, biz de katılalım
topluluğunuza?
Umarız burda bulunmayan güzel şarap yerine
topluluğunuz bizi ortak edecektir neşelerine.

Altmayer

Siz, ağzının tadını bilen kişilere benziyorsunuz.

Frosch

Siz, sanırım Ripach'tan ayrıldınız henüz!
Kocaoğlanla yemek yediniz mi acaba orda bu
akşam?

Mefistofeles

Durmadık geçtikse de evinin önünden,
geçenlerde son kez görüşmüştük kendisiyle
götürmemizi söylemişti
yeğenine pek çok selam.

(Frosch'a reverans yapar.)

Altmayer (Yavaşça)
Aldın mı payını. Buldun dalga geçecek herifi tam!

Siebel
Şeytan gibi kurnaz bir adam.

Frosch
Şimdi kıstırırım onu, bir sabredin hele.
Eğer yanılmıyorsam biz içeri girdiğimizde
koro olarak söylemekteydiniz terbiyeli seslerle şarkılar,
bu kubbe altında
gerçekten de şarkı çok güzel yankılar yapar!

Frosch
Olmayasınız sakın bir virtüoz filan.

Mefistofeles
Hayır! Çok nesne bilmem müzikten, ancak hevesim çok.

Altmayer
Bir şarkı söylemez misiniz bize?

Mefistofeles
Bir değil birçok söylerim siz istedikten sonra.

Siebel
Yalnız yepyeni bir nesne olsun!

Mefistofeles
Biz de İspanya'dan döndük bugün,
güzel şaraplar ve şarkılar memleketinden.
(Söyler)
Vaktiyle bir kral varmış
kocaman bir piresi varmış onun.

Frosch
İyi dinleyin! Bir pire! Anladınız ya?
Amma da garip konuk ha?

Mefistofeles
(Şarkı söyler)
Vaktiyle bir kral varmış
kocaman bir piresi varmış onun
ona karşı duyduğu sevgi

daha az değilmiş sevgisinden oğlunun.
Bir gün çağırmış baş terzisini,
baş terzi koşup gelmiş hemen:
Bir soylu giysisi dik ona demiş,
dik güzel bir pantalon!

Brander

Yalnız unutmayın söylemeyi terziye,
ölçüyü iyi alsın.
Tıpatıp otursun üzerine,
yürürken pantalonu buruşmasın!

Mefistofeles

Dikildi giysi
kadifeden, ipekten,
üstünde sırma şeritler.
Giydi bu giysiyi hazret
oldu saray nazırı hemen,
göğsünde nişanlar pırpır eder.
Bütün akraba ile eş dost
koştu saraya, kaptı birer post.
Bütün saraylı kadınlar, erkekler
şaşırıp kaldı pirelerin şerrinden.
Hem kraliçe hem de nedimeleri
kurtulmadı pirelerin dişlerinden.
Onları kırıp öldüremezlerdi
saraydan da süremezlerdi.
Hele bizi bir ısırsın keratalar
hemen tırnaklarımız olur onlara mezar.

Koro

Hele bizi bir ısırsın keratalar
hemen tırnaklarımız olur onlara mezar.

Frosch

Bravo. Bravo. Güzel işte bu!

Siebel

Evet, bu olmalı her pirenin sonu!

Brander

Tırnaklarınızla bastırın, ezin onları hep.

Altmayer

Yaşasın özgürlük! Yaşasın şarap!

Mefistofeles

Eğer olsaydı şarabınız bir parçacık iyi
ben de isterdim özgürlük onuruna bir bardak
içmeyi.

Siebel

Bu lafı işitmeyelim bir daha senden!

Mefistofeles

Eğer korkmasaydım meyhanecinin
güceneceğinden
bütün bu değerli konuklara
kendi mahzenimizin şarabından sunardım ben.

Siebel

Siz verin hele! Suçu ben alırım üzerime.

Frosch

Siz bize doldurun birer bardak, hesabı kolay.
Yalnız tadımlık olmasın örneği.
Şundan ki anlayabilmek için değerini
dolmalıyım gırtlağıma dek.

Altmayer

Ren kıyılarından olacak herhalde bunlar.

Mefistofeles

Bulabilseydik bir burgu!

Frosch

Ne yapacaksınız burguyu?
Hemen kapının önünde değil herhalde fıçılar.

Altmayer

Şu arkada meyhanecinin avandanlık sepeti var.

Mefistofeles (Burguyu alır)
(Frosch'a)

Şimdi söyle, ne çeşit şarap isterdin?

Frosch

Ne demek istiyorsunuz? Şarap çeşitleri de
yanınızda mı yoksa?
Herkes istediğini seçebilir.

Altmayer (Frosch'a)

Ulan! Dudaklarını yalamaya başladın şimdiden

Frosch

Ren şarabına bayılırım ben, bana kalırsa,
çıkacak yok benim yurdumun şarabına.

Mefistofeles

(Frosch'un oturduğu yerde, masanın kenarına bir delik deler.)

Tıpa olmak üzere ivedi biraz balmumu
buluverin bana.

Altmayer

Allah belamı versin ki gözbağcılık bu!

Mefistofeles (Brander'e)

Siz ne istersiniz?

Brander

Ben şampanya isterdim doğrusu.
Bol köpüklü olsun.

Mefistofeles

(Delik açar, biri de bu delikleri balmumuyla tıkar.)

Brander

Boş veremiyoruz yabancı mallara her zaman
malın iyisi de, hani, gelir uzaklardan.
Bir Fransızı sevmez, oldum olası katıksız bir
Alman,
ne var ki beceriyle tadar onun şaraplarından.

Siebel

(Mefistofeles kendisine doğru yaklaşırken)

Ekşi ve buruk şaraptan hiç hoşlanmam
tatlı bir şarap verin bana!

Mefistofeles (Delerek)

Haydi, sizin için de Tokay şarabı aksın!

Altmayer

Hayır, hayır, baylar, hele bana iyi bakın.
siz bizlerle eğlenmiş olmayasınız sakın!

Mefistofeles

Yoo! Yoo! Sizler gibi değerli arkadaşlarla
eğlenmek doğrusu
küstahlık olurdu.

Yalnız ivedi söyleyin bayım,
size hangi şaraptan akıtayım?

Altmayer
Her çeşit şaraptan isterim uzun sözün kısası.

Mefistofeles (Garip davranışlarla)
Asmanın salkımı var
tekenin boynuzu,
şarap bir sıvıdır
asmaysa odun
Neden tahta masadan şarap akmasın?
Doğaya derin bir bakış
işte bu mucizeyi yaratmış
haydi açın tıpaları ve bol bol çekin kafaları!

Hepsi birden
(Tıpaları çektikleri sırada herkesin istediği şarap bardağına akmaya başlar.)
Ne güzel şarap çeşmesi bu amanin!

Mefistofeles
Sakın yere taşırmayın bir damla
(Hepsi doldurup içerler)

Hepsi birden (Şarkı söylerler.)
İçelim arkadaşlar
içelim beş yüz domuz kadar.

Mefistofeles
Herifçioğulları zıvanadan çıktı, bak nasıl mutlu görünüyorlar!

Faust
Şurdan uzaklaşmak istiyorum bir ayak önce.

Mefistofeles
Hayvanlık nasıl boşanacak zincirinden
göreceksin biraz daha bekleyince.

Siebel
(Dikkatsizce içer, şarap yere dökülür ve yerden alevler fışkırır.)
İmdat! Yangın var! İmdat! Cehennem yanıyor!

Mefistofeles (Yangına ünleyerek)
Dingin ol benim sevgili elementim!
(İçenlere)

Bu kez Araf ateşinden bir damlaydı yere düşen.

Siebel

Bu da ne demek? Dur hele şimdi gösteririm
sana ben!
Görülüyor ki siz bizi tanımıyorsunuz daha.

Frosch

Yahu yapsın bize şunu bir daha.

Altmayer

Bence bunları nazikçe atmalı sokağa.

Siebel

Ne? Bayımız burda
hokkabazlığa kalkmış ha?

Mefistofeles

Sus be şarap fıçısı sen de!

Siebel

Ulan, süpürge sapı!
Elo almamızı mı istiyorsun hergeleliği?

Brander

Sabret, yumruk yağmuru şimdi başlar!

Altmayer

(Masadan bir tıpa çeker, delikten alev fışkırır.)

Yanıyorum! Yanıyorum arkadaşlar!

Siebel

Büyücülük! Atılın üzerine! Herif yasa dışı!

(Bıçaklarını çekerek Mefistofeles'in üzerine atılırlar.)

Mefistofeles

(Tuhaf bir jest yaparak şöyle konuşur)

Afsun afsun apansın
iki gözün kapansın!

(Hepsi duraksar ve bakışırlar)

Altmayer

Nerdeyim ben? Burası ne güzel yer!

Frosch

Gördüğüm doğru mu acaba? Bağlar ve bahçeler!

Siebel

Elimi uzatsam tutacağım salkımları!

Brander

Şu yeşil yapraklar altındaki
asmaya bakın hele! Ne salkımlar!

(Siebel'in burnunu yakalar. Ötekiler de benzer davranışta bulunur ve bıçaklarını çekerler.)

Mefistofeles (Bağırarak)

Gaflet, gözlerdeki bağ çözülsün
şeytanın şakası belli olsun.

(Faust'la birlikte gözden yiter. Bütün meyhanedekiler şaşkın şaşkın bakışırlar.)

Siebel

Ne oluyor yahu?

Altmayer

Nasıl?

Frosch

Senin burnun değil mi bu?

Brander (Siebel'e)

Ben de yakalamışım senin burnunu!

Altmayer

Fena çarpıldım, kemiklerim sızlıyor,
bayılacağım nerdeyse,
amanin, bir sandalye!

Frosch

Yahu, söyleyin, ne oluyoruz böyle çocuklar?
Hani nerde herif? Hele bir geçsin elime
alimallah burdan leşi çıkar!

Altmayer

Meyhanenin kapısından çıkarken gördüm onu
ben
bir fıçıya binmiş gidiyordu.
Ayaklarım kurşun gibi kalkmıyor yerinden.

(Masaya dönerek)

Yine aksaydı, ah, n'olurdu şarap!

Siebel
Hepsi yalandı bunların, yalan ve serap!

Frosch
Gerçekten, bana şarap içmişim gibi geliyordu.

Brander
Ya o güzelim üzüm salkımları ne oldu?

Altmayer
Şimdi de mucize yok deyin bakalım!

Alçacık bir ocağın üzerinde kocaman bir kazan kaynar. Bu kazandan yükselen dumanın içinde türlü garip biçimler belirir. Kazanın başında oturmuş bir dişi maymun, kazanı karıştırarak taşmasını önler. Erkek maymun da yavrularla ocağın başında oturmuş ısınmaktadır. Döşeme ile tavan büyücülüğe özgü aygıtlarla dopdoludur.

(Faust - Mefistofeles)

Faust

Tiksiniyorum bu büyücü aygıtlarından!
Bu saçma sapan eşyayla tıklım tıklım dolu yerde
yeni bir yaşam bulacağımı söyleyebilir misin sen?
Öğüt mü alacağım bir kocakarıdan?
Şu kazan içinde kaynayan pislik
eksiltebilecek mi gövdemden otuz yıllık bir
zaman?
Eyvahlar olsun eğer sen daha iyisini bilmiyorsan.
Yitirdim artık bütün umudumu,
doğa ya da yüksek bir ruh
acaba bir iksir bulmadı mı?

Mefistofeles

Aziz dostum! Yine başladın konuşmaya akıllıca!
Seni gençleştirmek için elbette bir çare var;
bunun yeri yalnız başka bir kitapta
epeyce meraklı sayfalar!

Faust

Bilmek isterdim bunu.

Mefistofeles

Güzel! Bir ilaç, hem de parasız,
doktorsuz, büyüsüz bir ilaç:
Al beli eline toprağı belle.
Hem kendini hem de düşüncelerini
hapset daracık bir çember içine
doyur karnını en sade yiyeceklerle.
Hayvan gibi yaşa hayvanlarla bir arada,
ürününü aldığın toprağı kendi elceğizinle
gübrele,
seksen yaşına dek uzatırsın gençliğini böyle.

Faust

Ben öyle işlere hiç mi hiç alışık değilim
kazmaya, küreğe yatkın değildir elim.
Sığmaz benim doğama bir yaşayış dar çerçeveli.

Mefistofeles

Öyleyse işe biraz büyü karışıvermeli!

Faust

Şu kocakarının işe burnunu sokması neden?
Tek başına yapamaz mısın içkiyi sen?

Mefistofeles

Yapmasına yaparım ya, çok zaman alır!
Oysa bu zaman içinde bin köprü kurarım ben.
Beceri ve bilgi yetmez tek başına
sabır ister sabır buna!
Yıllarca uğraştırır durur bir kafayı
ister kıvama gelmesi için uzun bir zaman payı.
Sonra, bu içkinin içine giren nesneler
çok garip nesnelerdir alayı!
Şeytan bunun yapılmasını öğretir ya
kendisi yapamaz yapmasına.

(Hayvanlara bakarak)

Hele bak şunlara ne güzel aile!
Hizmetçisi şu bizim kocakarının, uşağı öbürü de!

(Hayvanlara ünler)

Bayan yok herhalde evde?

Hayvanlar

Yemek vakti
bacanın deliğinden
çıktı gitti!

Mefistofeles

Ne zamana dek döner dersiniz?

Hayvanlar

Ayağımızı ısıtıncaya dek biz.

Mefistofeles (Faust'a)

Nasıl buluyorsun şu şirin hayvanları?

Faust

İğrenç ve can sıkıcı buluyorum onları!

Mefistofeles

Onların bu konuşma biçimi, hemen
benim sevdiğim biçimdir!

(Hayvanlara)

Söyleyin bana lanetli ve güzel çocuklar,
karıştırıp durduğunuz bu kazanda ne var?

Hayvanlar

Yoksul ve dilenci çorbası pişiriyoruz.

Mefistofeles

Konuklarınız galiba pek kalabalık!

Erkek maymun

(Yanına yaklaşarak Mefistofeles'e yaltaklanır)

Çıkar zarları atalım barbut,
beni zengin et çıkar.
N'olur kazanayım çok paracıklar!
Serde ezelden züğürtlük var,
olsaydı eğer param
hem usum olurdu hem de zekâm.

Mefistofeles

Maymuncuğun bütün bütün usu düşüncesi kumar
yoktur ondan daha mutlusu attıkça zar.

(Bu sırada maymun yavruları büyükçe bir yuvarlakla oynarlar ve onu yuvarlayarak ortaya getirirler.)

Erkek maymun

İşte buna dünya derler
çıkar iner
durmadan yuvarlanır döner.
Zıplar, sanırsın sırça,
onun gibi de olur bin parça!
Hem de içi oyuk.
Bu yanı parlar parıl parıl
şu yanı parlar ondan daha çok:
Ben canlıyım!
Sevgili oğlum aman
sakın kendini ondan!
Sonra ölürsün ha!
Kildendir o, patlar,
öldürücü parçalar saçar.

Mefistofeles

Ne iş görür bu kalbur?

Erkek maymun

(Eğilip kalburu eline alır)

Örneğin bir hırsız olsan sen
bakarak anlarım hırsız olduğunu bunun içinden.

(Dişi maymunun yanına giderek kalburun içinden ona bakar.)

Bak şu kalburun içinden hele,
bildin mi bakayım hırsızı
bildiysen söyle.

Mefistofeles

(Ocağa yaklaşarak)
Peki. Neyin nesi bu kap?

Erkek ve dişi maymun

Al eline şu sinekliği hele
otur bakalım, hah, şöyle!
(Mefistofeles'i zorla oturtur)

Faust

(Faust bu sırada bir aynanın karşısında durarak ciddi bir yüzle yaklaşır, uzaklaşır.)

Ne görüyorum? Ne tanrısal bir hayal
vurmuş bu büyücü aynasına.
Ey aşk, ivedi ver bana kanatlarını
uçayım o güzelin dünyasına!
Olduğum yerden kımıldasam biraz
sislere karışıyor hemencecik,
birazcık olsun yaklaşmak istesem ona!
En eksiksiz, en güzel kadın yüzü bu!
Görülmüş mü bir kadının bu kerte güzel
olduğu?
Bütün cennetlerin özünü mü görüyorum yoksa
karşımda uzanmış şu vücutta?
Yeryüzünde bulunur mu böyle bir nesne?

Mefistofeles

Bir tanrı kendine altı gün işkence eder de
en sonra yaptığı işe aferin derse
doğar bundan elbette hoşça bir nesne.
Şu sıralarda kendini biraz perhize çek,
sanırım yakında elime böyle güzel bir parça
geçecek.
Ne mutlu onu gelin diye
alıp evine götürecek kişiye!

(Faust durmaksızın aynaya bakar, Mefistofeles koltuğa yaslanarak elindeki sineklik ile oynar ve sözlerini sürdürür:)

Ben burda tahtında oturmuş bir kraldan başka
neyim!
Asâm elimdeyse de tacım yok ki giyeyim.

Hayvanlar

(Bu ana dek aralarında garip el kol davranışları yapan maymunlar çığlıklar atarak Mefistofeles'e bir taç getirirler.)

Bu tacı kanla ve terle
parlatarak giyiniz.

(Ellerindeki taçla beceriksizce öteye beriye gider gelirler. Ve ellerindeki taç düşer, parçalanır.)

İşte, bu da oldu konuşalım,
görelim, işitelim, ve şiir yazalım.

Faust

(Aynaya dönük olarak)

Eyvah nerdeyse kaçıracağım keçileri!

Mefistofeles

(Parmağıyla maymunları göstererek)

Benim başım da kalmaz seninkinden geri.
Hele bir de uygun düşerse işimiz
işte o zaman gör düşünleri.

Faust

Yanmaya başladı cayır cayır bağrım,
ne olursun, çabucak burdan kaçalım!

Mefistofeles

(Eski oturduğu yerde)

En azından gerekir ki bilmek
şairlerdir bunlar gerçek.

(Dişi maymunun dikkat etmediği kazan taşmaya başlar. Büyük bir alev fışkırır. Bu alev, bacadan çıkar gider. Bu alevin içinden büyücü karı çığlıklar atarak aşağı iner.)

Büyücü karı

Ay! Ay! Ay! Ay!
Vay melun hayvan! Melun domuz vay!
Bakmazsın kazana, yakarsın beni.
Seni melun hayvan seni!

(Faust ile Mefistofeles bakışırlar.)

Bu herifler de kim?

Hey kimsiniz siz?
Ne arıyorsunuz burda?
Buraya nasıl girdiniz?
Ateş cezası gerek size
işlesin ta kemiklerinize!

(Büyük kepçeyi kazana daldırır, Faust ile Mefistofeles'in ve maymunların üzerine alevler serper. Maymunlar, bağırır, çağırır, inler.)

Mefistofeles

(Elinde tuttuğu sinekliği sağa sola sallar, bardaklara, kaba kaçağa vurur.)

Parçalan, parçalan! Bardak,
Kahrol, kahrol lapa,
bu bir şapkadır ufak
senin yaygarana karşı
behey leş kargası!

(Büyücü karı, gerilemeye başlar; o, öfkeden küplere binmiş olarak)

Nasıl, tanıdın mı beni iskelet, bostan korkuluğu!
Tanıdın mı efendini, ustanı?
Kurtaramaz alimallah seni kimse elimden
seni de, kedi ruhlarını da tuzbuz ederim hemen.
Saygı yaratmıyor mu sende şu kırmızı cepken?
Tanımıyor musun başımdaki şu horoz tüyünü?
O kerte değiştirmiş miyim ki yüzümü ben?
Kendim mi söylemeliyim adımı sana?

Cadı karı

Ustacığım! Bağışla böyle kabaca seni
selamlayışımı
gözüm ilişmedi inan ol çatal tırnağına
sonra, iki kargan da yoktu yanında.

Mefistofeles

Haydi, neyse kurtuldun bu sefer,
çok uzun zamandan beri gerçek
nasip olmadı ikimize buluşup görüşmek.
Şundan ki bütün dünyaya şöyle bir cila vuran
kültür
ulaştı en sonra şeytana dek.
Artık, kuzeyin eski hayaletini tanıyamazsın pek:

Bak bakalım, nerde boynuzlar, kuyruk ve
tırnaklar?
Hele şu ayaklarımı bilemiyorum ne yapacağımı
veriyor bana insan katında sayısız zarar.
İşte, bu yüzden insanlar gibi
yıllardır taşımaktayım takma baldırlar.

Cadı karı (Dans ederek)
Aman allahım! Nerdeyse usumu yitireceğim!
Kim derdi soylu şeytanı yine karşımda
göreceğim!

Mefistofeles
Yasak ederim sana adımı söylemeni!

Cadı karı
Peki neden? O ne yaptı size?

Mefistofeles
Çok oldu karışalı bu ad masallara,
ancak, iyi mi oldu insanlar ondan sonra?
Kurtuldularsa da bir kötüden
sayısız kötüler aldı onun yerini hemen.
Bundan, daha iyi olur sen bana bay baron de,
öteki soylu oğulları gibi bir soylu oğluyum ben
de.
Kanımın soylu kanı olduğundan kuşkun var mı?
Gör öyleyse şu soyluluk armamı!
(Eliyle hayalarını gösterir.)

Cadı karı (Makaraları koyverir)
Hah! Hah! Gerçekten bu sizin eski haliniz
yine bir çapkınsınız her zaman olduğu gibi siz.

Mefistofeles (Faust'a)
Dostum, bunu iyice belle!
Ancak böylece konuşulur büyücülerle.

Cadı karı
Şimdi söyleyin baylar, isteğiniz nedir?

Mefistofeles
Çok bir şey değil, bir bardak iksir!
Yalnız lütfen en eskisinden olsun
gücü artar geçen zaman olursa ne kerte uzun.

Cadı karı

Hayhay, yanımda bir şişecik var.
Ben de tadıyorum ondan ara sıra.
Kokusu taş çıkartır en güzel kokulara.
Size de veririm bir bardak kadar.

(Alçak sesle)

Daha önce bu herif içmemişse bundan eğer
siz de bilirsiniz içer içmez mortoyu çeker.

Mefistofeles

İyi bir dostum bu, iyilik getirir ona ancak,
en iyisini vermeni isterim ona ne varsa
mutfağında tadacak.
Haydi çemberini çiz, büyünü yap
ver ona ağzına dek dolu bir kap.

Cadı karı

(Garip davranışlarla bir çember çizer ve içine garip nesneler kor, bardaklar şıkırdamaya, kapkaçak tangırdamaya başlar ve ortalığı garip bir müzik doldurur. Sonra, kocaman bir kitap getirir. Dişi maymunu çemberin içine kor, bu ona rahle görevi görür ve meşaleyi tutar. Büyücü karı, bundan sonra, Faust'a ilerlemesini işaret eder.)

Faust

Hayır, söyle bana ne demek bu, birader?
Şu kudurmuş kadın, şu garip haller?
Şu tatsız maskaralık
bilinen nesneler bence,
tiksinti veriyor bana sadece.

Mefistofeles

Saçmalama yahu! Gülünç nesneler bunlar!
Hem haşin olmaya gelmez bu kerte!
Verdiği iksir sana yarasın diye
elbette doktor da diller dökecek birdiziye!

(Faust'u zorla çemberin içine sokmaya çalışır.)

Cadı karı

(Kitabı yüksek sesle okumaya başlar.)

Bana iyice kulak ver!

Birden on yaparsın,
ikiyi bırak gitsin
üçü de öyle yap
oldun böylece zengin
dördü yitir!
Beşle altıdan
yap yedi sekiz
iş böylece biter!
Dokuz birdir
on ise hiçbir
İşte benim kerrat cetvelim budur.

Faust

Bana öyle geliyor ki koca karı saçmalıyor!

Mefistofeles

Hâlâ alışamadın gitti be birader
benim bildiğim, bütün kitap böyle sürüp gider,
benim de binip gitmişliğim vardır bu kitaba çoğu zaman,
şundan ki dört başı bayındır bir tutmazlık
bilmecemsidir hem akıllılar, hem de deliler için.
Dostum, hem pek eski, hem de pek yenidir sanat.
Görenek olmuştur pek eski zamanlardan bu yana
birle üçü ve üçle biri
yanlışın propagandasını yapmak doğru yerine.
Böylece laflar edilir rahatça ve kolayca öğrenilir,
yoksa kim yorar kafasını bu deli saçmalarını öğrenmek için?
İnsan inanır her zaman daha sözcüğü işitir işitmez.
Oysa, bunlar üzerinde düşünmeliydi bir kez.

Cadı karı (Okur)

Sonsuz gücü
bilimin
bir giz bütün dünya için!
Kim düşünmezse ancak
hiç çabalamadan
bu gizi bulacak.

Faust

Ne saçmalıyor yine, allah aşkına şu karı?
Sanki kafam patlayacak.

Sanki binlerce deli gelmiş bir araya
söylüyor hep bir ağızdan deli şarkıları.

Mefistofeles

Yeter ey büyük falcı kadın, yeter,
doldur ağzına dek haydi şu bardağı
gelmez dostuma bu içkiden zerrece zarar:
Ne mertebelerden geçti o şimdiye dek
NİCE BİLMEDİĞİN İÇKİLERE DEĞDİ ONUN
DUDAĞI!

(Cadı karı, birçok törenden sonra iksiri bir bardağa doldurur. Faust, bardağı dudağına götürdüğünde görünür görünmez bir alev çıkar.)

Mefistofeles

Haydi, dik başına, durmasana.

Cadı karı

Haydi, şu bardak sonsuz sağlık getirsin sana!

Mefistofeles (Cadı karıya)

Eğer varsa bana diyecek bir isteğin içinde
söylersin Valpurgiz gecesinde.

Cadı karı

İşte size bir şarkı, söylersiniz bunu arasıra
sahip eder sizi pek hoş duygulara.

Mefistofeles (Faust'a)

Gel şimdi götüreyim seni çabucak
adamakıllı terlemelisin ki ancak
yayılsın içkinin gücü içine ve dışına!
Hoş bir tembelliğin bütün tadını tattıracağım
sana.
Biraz sonra sonsuz bir istek ve sarhoşlukla
duyacaksın
nasıl oynayıp sıçramakta tanrısı aşkın!

Faust

Bırak allah aşkına, bir göz daha atayım şu
aynaya
ne güzeldi o kadın hayali, ah!

Hayır, hayır, göreceksin karşında bundan böyle
bütün kadınları canlı örnekleriyle.

(Alçak sesle)

Bu içkiyi gövdende taşıyıp durdukça sen
her gördüğün kadını sanacaksın Helen!

SOKAK

(Faust ile Margarete geçerler)

Faust

Güzel küçük bayan, kolumu size verebilir miyim?
Sizi evinize götürebilir miyim?

Margarete

Ben ne küçük bayanım, ne de güzel
arkadaşsız da bulurum evimin yolunu

(Kendini kurtararak kaçar gibi uzaklaşır.)

Faust

Allah bilir ya, güzel bir çocuk bu,
görmedim böylesini şimdiye dek.
Hem terbiyeli hem de utangaç pek,
ne var ki yine de insanı gıcıklayan bir hali var.
Dudakları kıpkırmızı, yanakları parlak,
elde mi yaşadıkça onu unutmak!
Gözleriyle öyle bir yere bakışı var ki
kalbime saplanıp kaldı sanki.
Hele bir kısa etekleri var
insanı baştan çıkarsa yeri var!

(Mefistofeles girer)

Faust

Dinle! İsterim bu yosmayı senden!

Mefistofeles

Hangi yosmayı?

Faust

Şurdan geçti biraz önce hemen.

Mefistofeles

Ha şu mu, papazdan geliyor!
Biraz önce çıkardı günahlarını papaz.
Sandalyesinin arkasına gizlendim günah
çıkarırken
melek gibi saf ve temiz bir kızcağız
çıkarttığı günahları bile işlememiş henüz.
Onun üzerinde hiçbir etkim olamaz!

Faust

Yaşı yukarı olmalı on dördünden.

Mefistofeles

Sen de Hans Liederlich'e benziyorsun bence
gonca çiçekler için yaşadı o da ömrünce
ve bu gonca gülleri dererken herif
ne namus düşündü, ne şeref!

Faust

Kes be, yeter, Ahlakçıbaşı!
Dürtüştürüp durma beni, rahat bırak,
hem kısaca söylüyorum sana bak:
Bu gece bu güzel ve tatlı kız
kollarımda olmazsa eğer
hemen gece yarısı seninle külahları değişeceğiz!

Mefistofeles

Ne var ki bunun zorluğunu bir dakika düşün
yakalamak için bir küçük fırsat
en azdan bana gerek on dört on beş gün!

Faust

Yedi saatlik vaktim olsaydı
şeytana gereksinme duyar mıydım hiç
yakalamak için böyle küçük bir piliç!

Mefistofeles

Tıpkı bir Fransız gibi konuşuyorsun
rica ederim etme bu kerte uzun
zevki hızlandırmak neye yarar sanki?
ilkin çevresinde dolaşarak ve binbir
dereden su getirerek o yavrucağı yola
getirmekten
duyacağımız tat çok daha zorlu olur!

Faust

Benim bunsuz da coşkundur arzum.

Mefistofeles

Şimdi şu söğüp sayma ve şaka bir yana:
İşte, bir daha söylüyorum sana,
bu güzel kızın işi ivediye gelmez,
bu kız saldırışla filan elde edilmez,
onu avlamak için düzen ister.

Faust

Bu mülkün hazinesinden bana bir nesne bul getir
beni onun yatak odasına götür!
Getir göğsünü sıkan bir gömlek,
getir bir çorap bağı koklayayım öperek!

Mefistofeles

Senin acılarını dindirmek için
ne kerte çırpınıp durduğumu göreceksin,
artık, bir dakika bile yitirmeyeceğiz,
bugün sevgilinin yatak odasına gireceksin!

Faust

Peki, görecek miyim onu? Benim olacak mı o?

Mefistofeles

Hayır!
O bir komşusunda bulunacak.
Yalnız sen bu sırada ancak
umuduyla yetineceksin gelecek aşk sevinçlerinin
ve ona elini sürmeyeceksin!

Faust

Gidebilir miyiz hemen?

Mefistofeles

Henüz pek erken.

Faust

Bana bir armağan bul götürmek için ona.

Mefistofeles

Şimdiden armağan ha? İşte bu iyi. Benziyor başaracağa!

Kimi güzel yerler biliyorum
orda eskiden gömülmüş hazineler olacak
fena olmaz oraya şöyle bir göz atmak. (Çıkar)

(Küçük ve temiz bir oda; Margarete saçlarını örerek başına toplar)

Margarete

Neler verirdim vallahi, neler
bugün gördüğüm bayın kim olduğunu bilseydim eğer!
Ne kibar, hoş bir görünüşü vardı
yüzünden iyilik, güzellik akardı
herhalde soylu bir aileden olacak.
Yoksa, bunca yürekliliği nerden bulacak?
(Çıkar)

(Mefistofeles Faust)

Mefistofeles

Haydi sessizce gir içeri!

Faust

(Biraz sessiz durduktan sonra)

Rica ederim beni bırak yalnız!

Mefistofeles

(Odayı gözden geçirerek)

Temiz olamaz bu kerte her kız.
(Çıkar)

Faust

(Odayı gözden geçirerek)

Hoş geldin ey bu kutsal yeri dolduran
akşamın alaca karanlığı!
Haydi al pençene yüreğimi ey tatlı sevmek acısı,
ey umut çiğleriyle karnını doyuran!
Burda bir gönül barışı soluk alıyor çepeçevre,
bir düzen, bir hoşnutluk!
Bu yoksulluk içinde ne bolluk!
Bu zından içinde ne mutluluk!
(Karyolanın yanındaki maroken koltuğa çöker.)
Al beni de kucağına ey bizden önce nice kuşaklara

sevinçli ve üzgün zamanlarında kollarını açan
koltuk!
Nice zaman asılmış bu baba tahtının kenarına
kimbilir nice yığın yığın çocuk!
Kimbilir İsa'ya minnet borcunu ödemek için
dedesinin sararmış elini öpmüştür nice kez
benim sevgilim, bu tombul ve gül yanaklı
yavrucuk!
Duyuyorum ey güzel kız, düzen ve tutum dolu
ruhunun
dört yanımda fısıldayarak dolaştığını
sana ders veren odur her gün
odur öğreten nasıl serileceğini masaya bir
örtünün
nasıl kum serpileceğini ayağının altındaki malta
taşına!
Ey tanrılara özgü sevgili el!
Sensin yapan bu kulubeyi cennet gibi güzel!
Ve işte!

(Karyolayı gizleyen örtülerden birini kaldırır)

Kaplıyor gövdemi sevmek sarhoşluğu!
Burda geçsin isterdim vaktimin çoğu.
Doğa! Burda donatmaktasın et ve kemikle
doğmuş meleği
sen bütünlemektesin en güzel düşlerle.
İşte, burada yattı o güzel çocuk
sıcacık dirimle dolup taşarak hulyalı kalbi,
işte, burda kutsal ve temiz bir çalışma sonunda
doğdu o güzel kız tanrıçalar gibi.
Peki, beni buraya kim getirdi?
Varlığımı kaplayan bu sarsıntı ne?
İşin ne burda? Nedir bu kalbinin üzerine çöken
ağırlık?
Zavallı Faust, seni tanıyamaz oldum artık!
Nedir beni saran bu büyülü hava?
Sürüklüyor beni bir aşk hulyasına.
Dolup taşmaktayım aşk hulyasıyla.
Oyuncağı mıyız yoksa en ufak hava esintisinin
bile?
Eğer şu sırada girseydi içeri
cüretini ne kerte pahalıya öderdin!
Koca adam yer yarılsa da içine girsem derdin
akardın eriyerek ayakları dibine.

Mefistofeles

(Gelir)

Çabuk ol! Geldiğini görüyorum aşağıdan.

Faust

Kaçalım! Kaçalım! Dönmeyelim geri hiçbir zaman!

Mefistofeles

İşte, sana ağırca bir çekmece,
bir yere gizlemiştim epey önce.
Al şu dolaba saklayıver,
görünce usu gider başından.
Doldurdum çekmeyece bir sürü encik boncuk,
başarılar kazanır bunlarla daha çok!
Oyun her zaman oyun, çocuk her zaman çocuk!

Faust

Yapayım mı bunu acaba?

Mefistofeles

Sorularda çoğa kaçıyorsun gibi geliyor bana.
Yapay olmasından mı korkuyorsun yoksa mücevherlerin?
Öyleyse ben de derim ki sana
hem benim emeklerime acı
hem de kaçan şu değerli zamana.
Ne var ki sanmam senin aç gözlü olduğunu!
Alnımı kaşıyor, ellerimi ovuşturuyorum.

(Çekmeceyi dolaba saklar ve dolabı yine kapar.)

Aman, uzaklaşalım çabuk!
Ancak böylece gelir ayağına
kendi gönlüyle güzel çocuk.
Girecekmişsin gibi konferans salonuna
durmuş bakıyorsun yine çatık kaşlı
sanki duruyormuş gibi karşında
fizik ve felsefe, ağarmış başlı.
Çabuk kaçalım diyorum sana!

(Çıkar.)

Margarete

(Elinde bir lambayla girer)

Ne boğucu, havasız burası!

Penceredeki Gretecik

(Pencereyi açar.)

Oysa, sıcak değil dışarısı.
Bir şeyler oluyor bana, bilmiyorum nedir,
ah, eve gelseydi keşke annem de!
Nasıl ürperiyor bütün vücudum,
ne korkak kızmışım yarabbim ben!

(Bir yandan soyunur, bir yandan da şarkı söyler)

Vaktiyle bir Tule kralı vardı
vefalı mezara dek.
Öleceğine yakın gövdesi
Ona bir altın tas verdi.
Bundan değerli yoktu bir nesne
her yemekte bununla içerdi.
Onu doldurup içtiğinde
beğenisiyle kendinden geçerdi.
Hemen öleceği güne yakın
saydı bütün kentleri, malı mülkü.
Hepsini de kalıtımcılara böldü.
Yine tek sahibi oydu altın tasın.
Oturdu kral sofrasında
bütün silahşörlerin ortasında
deniz kıyısındaki sarayında
dedelerinin büyük odasında.
Kalktı ayağa yaşlı kurt
içti son dirim damlasını
aşağıdaki dalgalarla
fırlatıp attı altın tasını.
Baktı ardınca o düşerken
baktı gömülürken sulara.
Onun da düştü göz kapakları
içmedi bir damla daha bundan sonra.

(Dolabı açar, giysilerini yerleştirmek ister ve mücevher kutusuna gözü ilişir.)

Bu güzel kutu nerden girmiş dolaba?
Ben dolabı kapamıştım sıkıca.
Çok garip! Ne var içinde acaba?
Belki bir komşu vermiştir anneme emanet olarak
annem de benim dolabıma saklamış olacak.
Hele bak, ne güzel de bağlı bir anahtarı var,
sanki bunu açsam ne çıkar!
Bu ne? Aman allahım! Bunlar da ne!
Görmedim böyle güzel nesneler bütün ömrümce!
Zengin kadınlar bunu bayramda takıp gezer
bakayım nasıl duruyor boynumda şu gerdanlık?
Kimin acaba bu hazine?

(Takınarak aynanın karşısına geçer.)

Ah ne olur, benim olsaydı şu küpeler!
Nasıl değiştiriyor insanı ufacık bir mücevher!
Gençlikmiş, güzellikmiş ne işe yarar sanki?
Evet, gençlik, güzellik iyi nesnelerse de
yalnızca bunlara kulak asan var mı ki?
Birisi güzelsin dese ancak acıdığından der,
herkes altına akın ediyor
her nesne altınla başlayıp bitiyor
ah, biz zavallı yoksullar!

(Faust, düşünceli, bir aşağı bir yukarı gezinir. Mefistofeles yanına yaklaşır.)

Mefistofeles

Bütün kovulmuş aşıkların, bütün
cehennem elementlerinin başı için!

Faust

Neyin var? Kıvranıyorsun sancıya tutulmuş gibi.
Böyle bir yüz görmedim yaşamımda ben.

Mefistofeles

Kendim şeytan olmasaydım eğer
kendimi gidip şeytana teslim ederdim hemen!

Faust

Nedir kafanı böyle allak bullak eden?
Hani bu öfke de yakışmıyor değil sana!

Mefistofeles

Hani Greteciğe bulup götürdüğümüz
mücevherler var ya
bir papaz yürütmesin mi işte onları!
Greteciğin annesi görünce bu mücevherlerle
altınları
hemen kara kara düşünmeye başlar:
Karının burnunda da amma koku alma gücü
var,
burnunu kaldırınca dua kitabının sayfalarından
ilk iş olarak birer birer eşyaları koklar.
Acaba helâl mi, haram mı diye,
işte daldırdı onu bu mücevherler de düşünceye,
onca bu mallar değildi helâl.
«Yavrum» diye bağırdı, «haram kazanılmış mal
ruhu sıkıp ezer, kurutur kanı,
adayalım Meryem Ana'ya bu kutuda olanı
o zaman gökten bize kudret helvası yağar!»
Zavallı Gretecik küser, surat asar!
«Armağan edilmiş atın dişine bakılmaz,
sonra, bu kutuyu bu kerte incelikle buraya
getiren

her kim olursa olsun dinsiz olmaz.»
Annesi çağırtır hemen bir papaz,
herif işitince bu sözleri
faltaşı gibi açıldı gözleri
dedi: Çok doğru düşünmüşsünüz.
Elindekini veren kazanacaktır,
kilisenin güçlü bir midesi vardır;
bütün ülkeleri yuttuğu halde
bir türlü bozulmadı gitti bu mide.
Aziz bayanlarım şunu diyeyim ki size hemen
yalnız kilisedir haram malı yiyip de sindirebilen!

Faust

Zaten kiliseler için görenek olmuştur bu,
yahudilerle krallar da yapıyor bunu.

Mefistofeles

Sanki pek değersiz nesnelermiş gibi bunun
üzerine
papaz gerdanlığı, zincirleri ve yüzükleri atar
cebine
sanki bir sepet cevizmiş gibi aldığı armağan
giderek etmez onlara teşekkür filan.
Bağışladı onlara cennetin bütün nimetlerini.
Onlar da rahat etmişlerdir.

Faust

Ya Gretecik ne yaptı?

Mefistofeles

Ne yapsın, oturmuş üzgün ve tedirgin,
bilmiyor bir türlü ne yapacağını
usu gece gündüz hep mücevherlerinde ancak
kim olduğunu düşünüyor daha çok bunları
getirenin.

Faust

Sevgilimin üzgünlüğü beni de üzüyor derinden.
ne olur ona yeni mücevherler buluver hemen!
Öncekiler pek öyle güzel değildi zaten.

Mefistofeles

Evet, hepsi encik boncuk bayımız için.

Faust

Sen dediğimi yap, işte sana bir küçük akıl:

Sen, onun şu kadın komşusuna asıl!
Haydi, tatlı su şeytanı olmaya gelmez,
bul yeni mücevherleri getir bana tez.

Mefistofeles

Peki, başüstüne sayın bayımız! (Faust çıkar)
(Yalnız)
Sevda başına vurmuş, böyle bir çılgın
patlatmak ister hava fişeği gibi ayı, güneşi ve
yıldızları
sevgilisine bir donanma gecesini yaşatmak için
(Çıkar)

Martha

(Yalnız)

Gerçi sağlığında hiç hoş tutmadı beni
ancak, yine isterim tanrının sevgili kocacığımı
bağışlamasını!
Kendisi bütün dünyayı dolaşır
benim altımdaysa bir kuru hasır,
onu hiçbir vakit ezip incitmedim
onu, tanrım, bilir ya, bütün kalbimle sevdim.

(Ağlar)

Belki de ölmüştür, ah ne acı!
Getirseydi ölüm haberini bari postacı!

(Margarete girer)

Margarete

Bayan Martha!

Martha

Ne var yavrum Gretecik?

Margarete

Az kalsın çözülüyordu dizlerimin bağı!
Bir çekmece bulmayayım mı dolabımda,
abanoz bir çekmece.
Ya içindeki cici nesneler,
öncekilerden de güzel nice!

Martha

Aman sakın annene söyleyeyim deme,
sonra bunu da armağan eder Meryem'e.

Margarete

Hele bir yol bak şunlara, hele bir yol bak!

Martha

(Bu mücevherleri ona takar)

Ah seni talihli yaratık!

Margarete

Ne sokağa çıkabileceğim bunlarla
ne de kiliseye gidebileceğim, ne yazık!

Martha

Arasıra kaçamak bana gel
tak takıştır, gizlice süslen güzel güzel,
hiç olmazsa bir saatçık aynanın karşısında gezin
bu da seni eğlendirmeye yeter..
Sonra, bayramda seyranda eline fırsat geçer
o zaman yavaş yavaş millete gösterirsin:
Önce küçük bir zincir, sonra inci küpeler,
ruhu bile duymaz annenin, duysa bile
yuttururuz gider.

Margarete

Kim getirebilir ki bu iki çekmeceyi?
Bir bit yeniği var bence bu işte.

(Kapı vurulur)

Martha

(Perdenin aralığından gözleyerek)
Yabancı bir bay... giriniz.

Mefistofeles

Bayanlar kusurumu bağışlasınlar yalnız
içeri girdiğim için böyle selamsız sabahsız.

(Margarete'nin önünde saygıyla geriler)
Bayan Schwedrtlein ile görüşmek istiyorum da.

Martha

Görüşmek istediğiniz benim, söylemek
istediğiniz nedir?

Mefistofeles

(Martha'ya alçak sesle)
Sizi şimdi tanıdım ya bu bana yeter.
Bir konuğunuz da var sosyeteden,
bağışlayın böyle serbestçe davranışımı
öğleden sonra yine gelirim ben.

Martha (Yüksek sesle)
Bundan bir hayır var bana kalırsa, gülüm,
bay seni sosyeteden sanıyor.

Margarete

Ben zavallı bir genç kızdan başka bir nesne
değilim.
Beyefendinin kendi iyiliği bu!
Sonra benim değil ki bütün bu mücevherler.

Mefistofeles

Hem mücevherler değil yalnız
kibar davranışlı, derin bakışlı bir kız
duyuyorum yanınızda bulunmaktan sonsuz
bir haz!

Martha

Nedir söyleyeceğiniz, çatlayacağım meraktan.

Mefistofeles

Sevinçli bir hikâye anlatsaydım keşke size!
Bunda benim suçum yok zerrece.
Kocanız öldü ve son soluğunda gönderdi size
selam.

Martha

Öldü mü? Vah zavallı adam!
Eyvahlar olsun bana! Bayılacağım dostlar!
Ölmüş demek kocam!

Margarete

Vah zavallı kadıncağız vah! Üzülme bayan
Martha!

Mefistofeles

Şimdi hikâyenin en acıklı yanını dinleyiniz.

Margarete

İşte, ben yaşamayı sevmiyorum ya bu yüzden
beni öldürebilir böyle bir üzüntü hemen.

Mefistofeles

Sevincin üzüntüsü vardır, üzüntünün sevinci

Martha

Yaşamının son günlerini anlatınız bana!

Mefistofeles

Şimdi o Padua'da yatıyor
uzanmış Sent Antuvan'ın yanına.
kimsesizler mezarlığının serin bir yanı
dinlendiriyor sonsuz uykusunda kocanı.

Martha

Ondan bana getirmediniz mi hiçbir yadigâr?

Mefistofeles

Getirdim, hem büyük, hem de zor bir rica:

Okuyacaksın onun ruhuna eksiksiz üçyüz dua!
Bundan başka bir nesne bırakmadı sana.

Martha

Allah allah! Küçük bir antika, bir
mücevhercik de mi yok?
Oysa, her işçi, heybesinin dibinde yadigâr
olarak saklar birkaç encik boncuk
elinden çıkarmaz bunları açlıktan ölse de,
dilense de.

Mefistofeles

Çok üzgünüm gerçekten bayan.
hani savurgan da denemezdi kendisine.
Olmuştu yaptıklarına bin kez pişman
yanmaktaydı daha çok kendi talihsizliğine.

Margarete

Ne bahtsızmış şu insanlar meğer!
Çok dualar edeceğim onun ruhuna ben.

Mefistofeles

Siz evlenip bir ev hanımı olmaya bakın yalnız
şundan ki çok sevimli bir kızsınız.

Margarete

Hayır! Hayır! Bunun sırası değil henüz!

Mefistofeles

Koca değilse bile bir dost bulsanız,
en büyük bir cennet armağanıdır bence
böyle güzel bir nesneyi kollarına alabilmesi
insanın.

Margarete

Bu dedikleriniz geleneklerine uymaz buranın.

Mefistofeles

Bu hemen olabilir, uysun ya da uymasın.

Martha

Canım anlatın şunu.

Mefistofeles

Baş ucundaydım ölüm döşeğinde,
senin anlayacağın çok pis bir döşek
başka bir nesne değil çürümüş otlardan.

Ne var ki nasip oldu ona bir hıristiyan gibi
ölmek!
Erişti lâyık olduğundan daha iyisine:
Söyler duyurdu tiksiniyorum vallahi kendi
kendimden diye
işimi gücümü ve karımı yüzüstü bıraktım
birdiziye.
Ah şu anılar beni öldürecek.
Bir görseydim karıcığımın beni bağışladığını
gözlerimi kapamadan!

Martha (Ağlar)
İyi yürekli kocacığım benim! Onu bağışlayalı
oluyor çok zaman!

Mefistofeles
Allah bilir ya, diyordu benden çok ondaydı suç.

Martha
Yalan söylemiş! Mezarın kenarında yalan
söylenir mi hiç?

Mefistofeles
Diyebilirim ki birazcık anlayış varsa bende
saçmalamağa başlamıştı son günlerinde.
Geçirmedim diyordu hiçbir güzel gün
önce çocuk, sonra da onlara yemek üç öğün
ve ekmek parası kazanmak derdi her saat
kendi payıma düşeni bile yiyemezdim rahat
rahat.

Martha
Nasıl unutur bunca sadakati, bunca sevgiyi?
Sürüp giden bunca gürültüyü patırtıyı gece
gündüz?

Mefistofeles
Ne unutması, bütün düşündüğü bunlardı
yalnız.
«Gemimiz, diyordu, Malta'dan kalktığında
karım ve çocuklarım için dua ederdim
durmadan,
dualarıma tanrı en sonra gösterdi güler yüz
bir Türk çektirisini yakaladı gemimiz.
Taşıyordu hazinesini bu gemi büyük sultanın.

Düştü bu vurgundan bana da okkalıca pay
gördü ödülünü pekgözlülüğümüz.

Martha

Nasıl, nerde? Nereye gömmüş acaba?

Mefistofeles

Kimbilir belki de şimdi yeller eser yerinde.
Seninki gezerken Napoli'de bir yolcu gibi
bir genç kız yaktı ona abayı günün birinde,
kocanıza öyle bağlılık, öyle sevgi gösterdi ki
gerçek
adamcağız kurtulamadı onun büyüsünden
ölünceyedek.

Martha

Çapkın! çocuklarının parasını çalan hırsız!
Çektiği bunca yoksullukla felaket bile
bir türlü getirememiş onu yola!

Mefistofeles

Gördüğünüz gibi işte! Böylece de öldü.
Eğer sizin yerinizde olsaydım ben
yeni bir hazine arardım arada
görenek yerini bulsun diye bir yıl yas tutarken.

Martha

İyi güzel söylediniz ama
belki delidoluydu, ancak kalp sahibiydi o.
Dünyayı gezip dolaşmaktı merakı bütün,
yabancı kadınlar sevmek, yabancı şaraplar
içmek
ve durmadan barbut oynamak isterdi bütün
gün.

Mefistofeles

Ondan yana çıkıyorsanız da her ne kadar
yine de sizinle anlaşmak olanağı var,
yemin ederim ki bu durumda bile
birer nişan yüzüğü takınmak isterdim sizinle!

Martha

Oh! Bay da ne çok hoşlanıyor şakadan!

Mefistofeles

(Kendi kendine)

Hemen sıvışmalı buradan!

Kadın, anasının gözü hem de,
(Greteciğe)
Sizin gönlünüz ne âlemde?

Margarete

Ne demek istiyorsunuz?

Mefistofeles

İyi ve saf çocuk!
(Yüksek sesle)
Hoşça kalın bayanlar!

Margarete

Güle güle!

Martha

Bir dakika durun hele!
Bir tanık isterim, sevgili kocamın nasıl
öldüğünü göstersin,
ve nereye gömüldüğünü göstersin:
Düzgün işi severim ben eskiden beri
bildirmelidir onun ölümünü bir gazete haberi.

Mefistofeles

Sayın bayan, sözbirliği edince iki tanık
her ülkede gerçek söylenmiş sayılır artık,
benim hal yol bilir bir ahbabım var
o da gerekirse yargıcın karşısına çıkar.
İsterseniz onu da getireyim buraya.

Martha

Getirin ya!

Mefistofeles

Burda bulunacak değil mi bu küçük bayan da?
İyi bir çocuktur ahbabım! Çok görmüş
geçirmiştir,
genç kızlara çok nazik davranmasını da bilir.

Margarete

Ben utanır kızarırım önünde o bayın.

Mefistofeles

Kralların önünde bile utanıp kızarmayın!

Martha

Evimin arkasındaki şu bahçede
bekleriz bayları bu gece.

SOKAK

(Faust - Mefistofeles)

Faust

Ne var ne yok? Yolunda mı işler, gidelim mi hemen?

Mefistofeles

Bravvo! Bakıyorum ateşlenmişsin sen!
Senin yakınında Gretecik!
Göreceksin onu komşusu Martha'da bu akşam:
Çingene doğalı bir nesne, bir muhabbet tellâlı tam.

Faust

Pek güzel!

Mefistofeles

Ne var ki bekliyor bizden başka bir hizmet o da.

Faust

Her hizmet bir hizmet karşılığında.

Mefistofeles

Bir yargıcın karşısında yemin edeceğiz iki tanık
ki onun kocasının ölüsünü dinlendirmektedir
Padua kentinde kutsal bir mezarlık.

Faust

Akıllıca bir söz! Demek İtalya'ya şimdi yolculuk var!

Mefistofeles

Sancta Simplicitas! Ne yolculuğu yahu!
Yalnız yalancı tanıklık edeceğiz olup olacağı.

Faust

Sakatsa kurduğu plan, iş başarısızlığa uğrar.

Mefistofeles

Evliya mübarek adam! Olacaksın, hani değilsen de!
İlk kez yalancı tanıklık edecek

bir adam hali var sende.
Tanrıdan, dünyadan ve onun içinde
geçenlerden
İnsandan ve kafasında ve kalbinde olup
bitenlerden
sonsuz bir inanla konuşan değil miydin sen
utanmazcasına hem de sarsılmazcasına?
Oysa, şöyle biraz dinleseydin içini
anlardın ki bunlar üzerinde bildiklerin
daha çok değildir bay Schwerdtlein'in ölümü
üstüne bildiklerinden.

Faust

Sen bir yalancısın, her zaman da bir yalancı
ve sofist kalacaksın.

Mefistofeles

Bari bilmeyen biri olsaydım içyüzünü işin!
Yarın namusun üzerine
zavallı Greteciği iğfal etmek için
bin türlü aşk yemini etmeyecek misin?

Faust

Edeceğim, hem de bütün kalbimle.

Mefistofeles

Pek âlâ, pek güzel!
Sonsuz bağlılıktan ve ölmez sevgiden
palavralar atacaksın ona sen
gönlünden mi kopmuş olacak bütün bu
yaveler?

Faust

Yeter! Ben bu aşkı gönlümde duyarsam
bu duygum ve çılgınca sevgim için
arar da bulamazsam bir ad
ve gezer dolaşırsam evreni duygulardan
takarak kanat,
yakalarsam en yüksek sözcükleri
bağrımı yakan bu ateşe
sonsuz, ölümsüz dersem
bu bir yalan mı olur iblisçe?

Mefistofeles

Yine de haklıyım ben!

Dinle biraz! Kulak ver bana!
Elbette haklı çıkar
hem hak isteyen, hem de söz bırakmayan
başkalarına!
Bıktım, usandım artık bu gevezelikten
elimden bir şey gelmez, elbette haklısın sen.

(Margarete Faust'un kolunda, Martha da Mefistofeles'le yan yana, bir aşağı bir yukarı gezinirler.)

Faust ve Margarete.

Margarete

Anlıyorum benimle bir halli oluyorsunuz
sıkılmayayım diy
ama daha çok zorluyor beni bu sıkılıp
büzülmeye

Bir gezgin alışıktır oldum olası
eline geçenle yetinmeye.
Benim zavallı sözlerime bakıp bilmeyin beni
bilmez
sizin gibi ilginç adamı hiç eğlendirmez.

Faust

Senin bir bakışın, bir sözün senin
daha çok söz söyler bana bütün bilimlerinden
evrenin

(Onun elini öper)

Margarete

Aman yapmayın! Nasıl öpebilirsiniz bu eli?
Hem çirkin, hem de kaba!
Ne yapayım, bir yığın ev işleri,
annemin titizliği de caba.

(Geçerler)

Martha

Hep böyle gezer durursunuz demek siz?

Mefistofeles

İş ve ödev zorluyor, neylersiniz?
Kimi yerden hiç de ayrılmak istemiyor insanın
canı.
yok ne yazık her hoşlandığımız yerde kalmanın
olanağı!

Martha

Pek hoştur bir serüvenler dünyasında gezip
tozması
o gençlik çağlarında insanın,
ne var ki bir gün gelir çatar kötü zamanlar
sürüklenir mezara yapayalnız bu yaşlı bekar,
rica ederim bunun hoşa giden hangi yanı var?

Mefistofeles

Korkuyla gözetliyorum o günleri uzaktan.

Martha

Bunun için sayın bay düşünün varken henüz
zaman.

(Geçerler)

Margarete

Evet gönülden de ırak olur gözden ırak olan!
İncelik ve nezaket size vergi doğuştan.

Kimbilir nice nice dostlarınız var,
kimbilir benden ne de akıllıdırlar.

Faust

Akıl ve zeka denen nesneler sevgilim şunu bil
boş bir gurur ve kısa görüşlülükten başka bir
şey değil.

Margarete

Nasıl dediniz, nasıl?

Faust

Ne kendini bilecek hiçbir vakit temizlik ve
saflık,
ne de kutsal değerini ah ne yazık!
Alçakgönüllülük, doğanın kendi sevgisinden
ayırıp verdiği
bu en güzel ve en yüksek vergi!

Margarete

Beni düşününüz birazcık olsun,
benim düşünecek vaktim var sonra sizi uzun
uzun.

Faust

Çok yalnızlık çekiyorsunuz demek?

Margarete

Gerçi evimizin işi çok değil öyle pek
ama, yine bunları yapmak ister.
Hizmetçimiz yok, yemek pişirip ortalık
süpürmek
dikiş dikmek derken bakarsın gün biter.
Hele annem,
bütün ev işlerinde öyle titizdir ki hem
sonra, neden bu kerte eli sıkıdır bilmem.
Biz de herkes gibi yaşayabiliriz daha rahat,
bıraktı bize biraz dünyalık babam öldüğünde
küçük bir ev, bir de bahçecik kentin dışında
hemen
ne var ki çok dingin bir yaşam geçirdim
şimdiye dek ben.
Ağabeyim asker,
küçük kızkardeşim öldü
ne ezgiler çektim onun yüzünden,
çok severdim onu eğer olsaydı sağ
katlanırdım ezgisine seve seve bir daha.

Faust

Benziyor idiyse tıpatıp sana, o da bir meslekti
mutlaka!

Margarete

Onu ben yetiştiriyordum, çok düşkündü bana
doğmuştu babamın ölümünden sonra.
Az kalsın annemiz de gidiyordu elden
iğne ipliğe dönmüştü zavallı hemen hemen.
İyileşip yataktan kalkması çok uzun sürdü
bu sırada ne doğan yavrucuğu gözü gördü
ne de emzirebildi onu.
Ben ona mamalar yapıp yedirdim
böylece de çocuk olmuş oldu benim.
Düşmezdi bir dakika kucağımdan
gülümser, çırpınır, büyürdü her an.

Faust

Herhalde sonsuzdu duyduğun mutluluk o
zaman?

Margarete

Çok ezgi çekerdim zaman olurdu.
Benim yatağımın yanında bulunurdu
yavrucuğun beşiği geceleri.
Uyanır kalkardım kımıldar kımıldamaz
Mamasını yedirir yatırırdım yanıma.
Kimi zaman susmazdı, kalkardı, kalkardım
yataktan,
gezerdim odada onu sallayaraktan.
Sabahleyin otururdum leğenin başına,
sonra, koşardım pazara mutfak işine.
Böyle sürüp giderdi bu, her allahın günü.
Böyle hallerde sevinç doldurmuyor ama insanın
gönlünü
tatlı oluyor yemesi, içmesi ve dinlenmesi
nedense insanın!

(Geçerler)

Martha

Boş yere soluk tüketiriz biz zavallı kadınlar:
Sanki yola gelirmiş gibi kartaloz bir bekar!

Mefistofeles

Sizin gibi biri olabilir ancak
beni doğru yola çağıracak.

Martha

Doğru söyleyin, bir şey bulmadınız mı şimdiye dek,
birine bağlanmadı mı gönlünüz hiç?

Mefistofeles

Atalar sözü: Bir evin olsa, der
bir de iyi karın, dünya hazinesine değer.

Martha

Demek istiyorum ki: Geçmedi mi hiç usunuzdan?

Mefistofeles

Nazikçe karşılandım her yerde her zaman.

Marthta

Demek istiyorum ki: Bu işi düşündünüz mü hiç ciddi olarak?

Mefistofeles

Kadınlarla şakalaşmaktan durmalı uzak.

Martha

Anlamıyorsunuz ki beni!

Mefistofeles

Çok üzgünüm gerçekten!
Ama, anlıyorum ki siz çok iyisiniz!
(Geçerler)

Faust

Ben bahçeye girer girmez demek
hemen tanıdın beni küçük melek?

Margarete

Görmediniz mi? Nasıl indirdim yere gözlerimi.

Faust

Demek serbest davranışımı bağışlıyorsun bana?
Hani, sen geçen gün kiliseden çıkarken
sana söylediğim serbestçe sözlerimi?

Margarete

Şaşırmıştım, böyle bir şey gelmemişti başıma,
kimsecikler benim için kötü bir şey diyemezdi.
«Eyvah, demiştim, acaba şu bay halimde

açık saçık bir nesne mi gördü, uygunsuz bir nesne mi sezdi?»
Ancak, böyle bir nesne olmalı ki şu bay
düşük bir kadına atar gibi söz atmalı bana kolay kolay.
Ama bilmiyorum, doğru, dosdoğru! Bilmiyorum neden
size kanım kaynamıştı birdenbire hemen.
Sonra da size neden kızmadım dedim
bunun için kendi kendimi yedim.

Faust

Tatlı melek sevgilim benim!

Margarete

Durun bir dakika!

(Bir yıldız çiçeği koparıp yapraklarını teker teker yolar.)

Faust

O da ne? Demet mi yapacaksın yoksa?

Margarete

Hayır, bir oyun yalnız.

Faust

Nasıl bir oyun?

Margarete

Bakın işte! Siz yalnızca gülünüz.

(Yaprakları hem yolar, hem de mırıldanır.)

Faust

Ne mırıldanıp duruyorsun öyle?

Margarete

(Alçak sesle)

Seviyor.. Sevmiyor..

Faust

Tatlı meleğim benim!

Margarete

(Yaprakları yolmayı sürdürür.)

Seviyor.. sevmiyor.. seviyor.. sevmiyor..

(Son yaprağı yolunca sevinç içinde.)
Seviyor beni...

Faust

Evet, yavrucuğum, bu çiçeğin sözü
sana gökten gelen bir muştu olsun!
O seviyor seni, seviyor, anlıyor musun?
(Onun iki elini birden yakalar.)

Margarete

Bir titreme aldı beni!

Faust

Ah, titreme! Bırak söylesin sana bu bakış
söylesin sana bu el sıkış
duyup da bir türlü söyleyemediklerimi:
Bütün varlığımı bırakıyorum sana
sonsuz bir aşk sarhoşluğu içindeyim, sorma!
Sonsuz! Sonu felakettir ancak!
Hayır, bunun sonu olmayacak, olmayacak!

(Margarete, o da onun ellerini sıkar, kendini kurtarır ve kaçar. Öbürü bir an düşünceli durur, sonra o da onun ardından koşar.)

Martha

(Girerek)
Akşam oluyor nerdeyse!

Mefistofeles

Evet, artık gidelim biz de.

Martha

İsterdim burda uzun uzadıya sizi alıkoymak
ne var ki burası çok kötü bir yer.
Sanki hiç kimsenin
yokmuş gibi işi
komşuların attığı adımları hesap ederler
ne yapsan ne etsen yine diyeceklerini derler.
Dur hele, bizim âşıklar nerde?

Mefistofeles

Yaz kuşları gibi uçup gitmişler, bak yolda, ilerde!

Martha

Abayı yakmışa benziyor senin ahbap.

Mefistofeles

Ama, o da ona, dünyanın gidişi böyledir hep.

(Margarete sıçrayarak içeri girer. Kapının arkasına saklanır. Parmaklarının uçları dudaklarında olduğu halde aralıktan dışarısını gözetler.)

Margarete

İşte geliyor.

Faust (Gelerek)

Benimle eğlenirsin ha, seni gibi yaramaz seni! Böyle yakalarlar insanı işte!

(Onu öper.)

Faust ve Margarete.

Margarete

(Ona sarılır ve onun öpücüğüne karşılık verir.)

Sevgilim, seni seviyorum canım gibi!

(Mefistofeles kapıyı çalar.)

Faust

Kim o?

Mefistofeles

Bir ahbap!

Faust

Bir hayvan!

Mefistofeles

Haydi, geldi gitmek zamanı.

Martha (Gelir)

Çok geç oldu, evet bayım.

Faust

Hiç olmazsa evinize dek size arkadaş olayım.

Margarete

Sonra annem beni.. haydi hoşça kalın.

Faust

Ayrılacağız demek, haydi hoşça kal.

Martha

Güzel akşamlar!

Margarete

Hoşça kalın, yakında yine görüşmek üzere.

(Faust, Mefistofeles'le çıkar.)

Margarete

Ah, yarabbim, böyle bir adamın kimbilir
benim için usuna neler neler gelir.
Karşısında utangaç dikiliyorum
ve her isteğine yalnız evet diyorum.
Zavallı, cahil bir kızım ben
bende ne var hoşuna giden?

Faust

(Yalnız)

Ey yüce ruh verdin bana sen hepsini, hepsini
ne istedimse senden, döndürmedin boşuna
alevler içinde yüzünü bana.
Şu güzelim doğayı bir krallık gibi buyruğuma
verdin
ve güç verdin onu anlamak ve ondan tatmak
için.
Salt soğuk bir şaşkınlıkla onu gözlememi
istemedin,
saldın beni onun koynunun derinliklerine
bir dost kalbini okur gibi okutmak için.
Önümden geçirmektesin canlıları hep sıra sıra
ve tanıtmaktasın bana sessiz fundalıkta
yürüyen, uçan ve yüzen kardeşlerimi.
Fırtına uğuldarken, ıslık çalarken ormanda
dev gibi çamları devirip yerlere sererken
komşu dalları ve gövdeleri yatırırken yerlere
çatırdılarla
ve bunların düşüşü inletirken tepeleri, dağları
boğuk yankılarla
sen beni alır götürürsün mağaralardaki
sığınaklara.
Kendi kendimi gösterirsin bana ve benim kendi
bağrımda yatan
doğaüstüleri örten örtü kalkar bu ara.
Gözlerimin önünde yükselir tertemiz yüzüyle ay,
geçer yukardan her nesneyi yumuşatarak ve
süzülerek gelir bana doğru
kayalıklardan, ıslak fundalıklardan gümüş
hayaletleri alay alay
dindirirler biraz olsun korkunç, kekremsi
sarhoşluğunu düşüncenin.
Hiçbir nesne verilmemiş insana eksiksiz
bunu duymaktayım şu an, beni yavaş yavaş
tanrılara yaklaştıran şu tatları tattırmak için
bir arkadaş kattın ki yanıma, artık ondan da
geçemem,

kalbi buz gibi soğuk, utanmaz bir arkadaş
kendi kendimin önünde küçültüyor ve indiriyor
beni hiçe,
sözünün bir soluğuyla yok ediyor senin güzel
bağışlarını.
Sonra, bağrımda yaktığı korkunç ateş
sürüklüyor beni hep o güzel düşe doğru.
Yalpalayıp duruyorum istekten sevişmeye,
sevişirken de yanıp tutuşuyorum istek istek diye!

Mefistofeles

(Girer.)

Bıkıp usanmadın mı hâlâ bu türlü yaşamaktan?
Bilmem nasıl hoşlanıyorsun bundan uzun zaman?
İyi, hoş ama, insan bir kez dener geçer,
bundan sonra hemen yeni bir nesne ister.

Faust

Daha iyi nesneler söylesen, yapsan keşke
yok mu en güzel günlerimde yapacağın bir nesne
işkenceden başka?

Mefistofeles

Seni rahat bırakmamı istiyorsun demek,
gelmez elinden ama bunu bana ciddi söylemek.
Senin gibi somurtkan, kavgacı ve çılgın bir
arkadaşı yitireceğim diye
hiç de niyetim yok tasa etmeye.
İşimiz gücümüz bütün gün seninle uğraşmak!
Bayımızın hoşuna giden nedir, gitmeyen nedir?
Bayımızın alnında yazmıyor ki okuyup anlasak!

Faust

İşte, tam sana yakışan bir lakırdı.
Teşekkür de istiyor, yetmiyormuş gibi verdiği
sıkıntı.

Mefistofeles

Ey toprağın zavallı oğlu, sen
hiç ayrı yaşayabilir misin benden?
Yine benim ben seni kurtaran
çoktandır o düş denen sıtmadan.
Ben olmasaydım eğer
yapıp duracaktın dünyanın dışında geziler
ne işin var bu mağaralarda, kaya kovuklarında?

Bir puhu kuşu gibi tünemişsin burda?
Islak yosunlarda, su sızan taşlarda
nedir toprak kurbağası gibi aradığın yiyecek?
Güzel zaman geçirmek bu imiş demek!
Filozofluk senin iliklerine işlemişmiş meğer!

Faust

Bana ne büyük yaşamak gücü veriyor bilsen
bu ıssız yerlerdeki gezintiler!
Bu mutluluğumu anlayabilseydin eğer
iblisliği alırdın ele, yoksun etmek için beni
bundan hemen!

Mefistofeles

Ne doğaüstü haz!
Gecenin ve çiylerin koynunda yatmak dağ
başlarında
yeryüzünü ve gökyüzünü sarhoş kucaklamak,
ve böbürlenmek kendini bir tanrı sanıncaya dek,
başına geleceklerin korkusuyla toprağın iliğini
eşelemek,
duymak bağrında altı günlük işin ağır
bastığını,
görkemli bir enerjiyle tatmak, bilmem daha
neler neler,
kaplıyorsun her nesneyi sevginle zaman zaman,
bitip gidiyor toprağın oğlu bu an
sonra, en yüksek düşünceler!
(Bir davranış yaparak)

Faust

Nasıl diyeyim bilmem, bu iş de böyle biter.
Hayasız herif! Tüv!

Mefistofeles

Elbette hoşuna gitmez ya.
Hak görmedesin sen kendinde oldum olası tüv
demeye!
Namuslu kulaklar önünde söylenemez bu söz
şundan ki, namuslu yürekler bunu bilmez!
Bırakıyorum seni yalan söylemek zevkinle
başbaşa
onunla kendi kendini aldatarak yaşa!
Ancak, bilmeli ki sürmez bu uzun!
İşte, bak yeniden başlıyorsun
hele uzunca sürerse biraz

saçmalamalar ve korkular eder ardınca sökün.
Bu, şimdilik yeter, bekliyor kentte sevgilin,
üzüntü içinde kıvranıyor,
usundan çıkmıyorsun bir an,
yüreği senin ateşinle cayır cayır yanıyor,
kaplamış onu senin o korkunç aşkın
nasıl taşarsa eriyen karlarla bir su yatağından,
akıttın gönül dereni yüreğine onun
şimdi, senin dereciğin kaldı susuz.
Taht kuracağına bence bu dağlarda
—Büyük adama yakışan da budur—
git de kentte aşkını ödüllendir!
O zavallı maymuncuğun!
Yıl oldu zavallıya günler,
oturup her gün pencerede
kentin surları üzerinden geçen bulutları
gözetlemede.
Söylediği şarkı şu: Ben bir küçük kuş olsam!
Hep bunu söylüyor sabah akşam.
Kimi zaman biraz şen olsa da çok zaman
üzüntülü,
kimi zaman gözleri yaşlarla örtülü
sonra, yine durgunlaşıyor, görünüş bu sadece,
durmadan seviyor, seviyor delice.

Faust

Yılan! Yılan!

Mefistofeles

(Kendi kendine)

Dur hele, seni bir sarayım da gör, ulan!

Faust

Alçak! Haydi, çekil git burdan
alma ağzına o güzel kadının adını!
Zaten yarı yarıya yitip gitmiş usuma
getirme güzel vücuduyla yine o güzel kadını!

Mefistofeles

Bu iş nereye varacak? Kaçtın sanacak ondan
başka türlü bir nesne mi beklenir bunun
sonundan?

Faust

Gönlüm onun yanında gözüm olsa da ırak
onu yaşadıkça elde mi unutmak?

Onu hiç unutamıyorum ve hiçbir zaman
ayıramıyorum gözümün önünden.
Giderek İsa'nın vücudunu bile kıskanıyorum
değdi diye onun dudakları!

Mefistofeles

Pek hoş doğrusu dostum, imrendim size inan
siz ikizler gibi güller arasında yatarken çoğu
zaman.

Faust

Çekil git başımdan, muhabbet tellâlı sen de!

Mefistofeles

Güzel! Beni tahkir ha! Güleyim bari ben de.
Erkeği ve dişiyi yaratan tanrı
en soylu bir işi de üzerine aldı,
onları birleştirmek işini.
Haydi yürü, bir felakete düşmüş sanır gören
seni!
Yahu ölüm değil gittiğin senin
yatak odasına gidiyorsun sevgilinin!

Faust

Neye yarar onun kollarında tadacağım cennet
sevinci?
Neye yarar sanki onun koynuna kendimi
bırakışım
onun felaketiyle hep ağrıdıkça başım?
Ben bir kaçkın değil miyim? Bir bedeş değil
miyim ben,
bir canavar, amaçsız, durup dinlenmeyen.
Değil miyim kayadan kayaya düşüp çağlayan
bir su
tutkuyla akıp gitmekte uçuruma doğru.
Öbür yandaysa
Alplerde küçük bir tarladaki bu kulübede,
henüz çocuksu, sisli duygularıyla o genç kız,
küçümencik dünyasında
ev işleriyle uğraşmakta yalnız
bense Tanrının kargışladığı adam
Sanki yetmiyormuş gibi o kayaları tuzbuz
ettiğim
onun erincini de ettin darmadağın!
Gel İblis, haydi gel al bu kurbanı!

Gel İblis, kısalt şu dertli zamanı!
Onun kaderi üstüme yıkılsın
sürükleyeyim uçuruma birlikte onu.

Mefistofeles

Yine bakıyorum ateşlendin!
Haydi git, avut onu çılgın!
Bulamayınca bir çıkar yol zavallı kafan
her nesne bitti sanıyorsun o zaman.
Yaşasın yiğitliği elden bırakmayan!
İblisten epeyce ders aldın sanıyorum ben de.
umutsuzluğa düşen iblisten daha gülünç
bir nesne bilmiyorum doğrusu yeryüzünde.

Gretecik

(Çıkrık başında, yalnız)

Mutluluğum gitti elden
yüreğime çöktü acı.
Gelir mi bir daha giden?
Gelir mi gönlümün ilacı?

Onu görmediğim yer
mezar oluyor bana.
Ağu oldu gençliğim
ağu oldu dünya.

Zavallı başım
sanki dertten deli.
Zavallı ruhum,
onu bir görmeli!

Mutluluğum gitti elden
yüreğime çöktü acı.
Gelir mi bir daha giden?
Gelir mi gönlümün ilacı?

Pencereden dışarı dalar
hep onu arar gözlerim,
evden çıkınca hep
ona doğru giderim.

Ne güzel boyu bosu var
ne erkekçe yürüyüşü.
Hele o tatlı gülüşü
o bakışı canlar yakar!

Hele konuşması
gönlü bir büyüler,
hele o el sıkışı,
hele insanı bir öpüş öper!

Mutluluğum gitti elden
yüreğime çöktü acı.

Gelir mi bir daha giden?
Gelir mi gönül ilacı?

Göğsümden fırlamak ister
hep ona doğru yüreğim.
Onu yakalamak
tutmak isterim.

Ve doyasıya
onu öpmek, öpülmek
ve onu öptükten
sonra da ölmek!

MARTHA'NIN BAHÇESİ

(Margarete ile Faust)

Margarete

Heinrich, bana söz ver!

Faust

Söz veriyorum sana!

Margarete

Şimdi söyle, var mı bağlılığın dine, inana?
Çok temiz yürekli olduğun belli
ancak, pek kaygın yok gibi geliyor bana dinden yana.

Faust

Bırak bunu be yavrucuğum! Sana olan sevgime bak,
çekinmem ben sevdiğimin uğruna canımı fedadan,
sonra, istemem kimsenin dinine karışmak.

Margarete

Bu kertesi yetmez, inanmak gerek!

Faust

İnanmak mı dedin?

Margarete

Ah biraz elimde olsaydı sana söz geçirmek!
Kutsal Sakramento'ya inanmıyorsun sen.

Faust

Ben onlara saygı duyarım derinden.

Margarete

Ama, istemeyerek.
Ne duaya gittin ne de günah çıkartmaya uzun zamandan beri.
Tanrıya inanıyor musun bari?

Faust

Güzel yavrum: Tanrıya inanıyorum diye

kim yüreklilik gösterebilir söylemeye?
Gerek papazlara gerekse bilginlere sor
onların buna verecekleri karşılık
ancak soranın katında alay konusu olur.

Margarete

İnanmıyor musun sen öyleyse?

Faust

Beni yanlış anlama güzel yüzlü sevgilim!
Onu adlandıracak kim?
Kim doğruyu söyleyebilir
ona inanıyorum diye?
Ve yüreklilik edebilir
ona inanmıyorum
demeye?
Her nesneyi kaplayan
her nesneyi kendinde toplayan
kaplamaz ve toplamaz mı
seni beni de kendinde?
Bak nasıl kubbeleşmiş yukarda gökyüzü
ve yeryüzü onun altında nasıl sağlam uzamakta:
Dostça göz kırparak bize
yukarda ölümsüz yıldızlar doğmakta.
Gözlerim gözlerine daldığında
her nesne sokulmuyor mu itişip kakışarak
kafana ve yüreğine dek.
Her nesne o çözülmez bilmece içinde
dalgalanmıyor mu dört bir yanında belli belirsiz?
Sen de doldur bununla yüreğini ufuklarınca
sonra, duygularını bir mutluluk sarınca
buna kendi gönlünce bir ad ver.
İster mutluluk, gönül, sevgi, Tanrı de ister!
Ben buna bulamadım bir ad,
her nesnenin başı duymak!
Göklerin ışıklarını bulandıran
bir kuru gürültü ve dumandır ad!

Margarete

Bunların hepsi iyi, güzel
aşağı yukarı o da böyle söyler
ancak, o kullanır başka sözcükler.

Faust

Göklerin ışıklarıyla aydınlanmış her yürek

böylece kendi diliyle konuşur
her yerde ve her zaman.
Neden kendi dilimle konuşmayayım ben?

Margarete

Seni dinleyince doğru diyorum ama
yine de bir yanlışlık varmış gibi geliyor bana!
Şundan ki sende bir nesne yok Hıristiyanlık
adına

Faust

Sevgili yavrucuğum benim!

Margarete

Seni bir arkadaşınla gördüğüm için
yüreğim sızlıyor çoktan beri için için.

Faust

Ne demek istiyorsun?

Margarete

Hani şu yanında taşıyıp durduğun herif var ya
işte ondan bir tiksiniyorum ki sorma:
Gördüğüm bunca insan yüzü içinde
bu kerte iğrencine
rastlamadım şimdiye dek.

Faust

Güzel, yavrucuğum, ne var ondan ürkecek?

Margarete

Onu görünce oluyor tüylerim diken diken,
yoksa herkese karşı iyiyim ben.
Seni görmek için nasıl atıyorsam can
bir o kerte korkuyorum o adamdan.
Bence külhanbeyinin biri senin arkadaşın!
Haksızlık ettimse tanrım bağışlasın!

Faust

Bu kuşlar da gerekli sırasında.

Margarete

Yaşamam bu herifle ben kendi hesabıma!
Daha ilk ayak atışta kapıma
içeri öyle tuhaf tuhaf bakar,
anlaşılmaz yüzünde alay mı
öfke mi var,

yok hiçbir nesneye metelik verdiği,
sanki alnında yazılı
hiçbir kimseyi sevmediği.
Senin kollarında rahatım ne kadar
o gelince basıyor içimi sıkıntılar!

Faust

Her nesneyi kalbinden okuyan melek!

Margarete

Öyle kaplıyor ki beni bu sıkıntı
herif yanımıza geldiğinde
seni sevmediğimi sanıyorum inan,
dua edemiyorum o burda oldukça
durmadan yiyor içim içimi
senin de böyle oluyor Heinrich, değil mi?

Faust

Demek hoşlanmadın gitti ondan!

Margarete

Hemen gitmeliyim şimdi burdan.

Faust

Ah, koynunda senin
rahat vakit geçiremeyecek miyim bir saatçik
olsun
göğüs göğüse ve can cana uzanmayacak mıyız
upuzun?

Margarete

Ah, yalnız yatmış olsaydım bari!
Açık bırakırdım sana sürgüleri,
ancak, öyle yeğnik ki annemin uykusu
hemencecik gelir yakalar bizi
ölürüm ben o anda doğrusu!

Faust

Meleğim, korkma sakın!
Al şu şişeciği üç damla yeter
onun suyuna damlatıver
sonra, bırak mışıl mışıl uyusun.

Margarete

Seve seve yaparım her şeyi senin için
yalnız, sakın anneme bir zarar vermesin!

Faust

Öyle bir nesne olsaydı salıklar mıydım sana.

Margarete

Seni her görüşte sevgilim
bilmediğim bir nesne sürüklüyor beni senin
isteklerine,
öylesine getirdim ki senin isteklerini yerine
yapacağım bir nesne kalmadı artık.

(Çıkar.)

(Mefistofeles girer.)

Mefistofeles

Nasıl, gitti mi senin piliç?

Faust

Yoksa gözetledin mi yine bizi?

Mefistofeles

Bütün işittim söylediklerinizi,
doktor, güzel bir din dersi verdi sana kız.
Herhalde olmayacak bu senin için pek yararsız.
Kızlar hep ilgilenirler eskiden beri
dinli midir, dinsiz midir diye sevgilileri?
«Karşılık evetse derler gelsin beri.»

Faust

Görmüyor musun ki behey canavar
bu vefalı, sevgili ruhta
ağzına dek dolu inan var!
Onu mutlu etmeye yeterken yalnız bu bile
o şimdi kıvranıp duruyor
sevdiği adamın cehenneme gideceği düşüncesiyle.

Mefistofeles

Sen ey düşe kapılmış şehvet dolu âşık
yakalamış seni burnundan sürüklüyor küçücük
bir kız.

Faust

Çamurdan ve ateşten doğmuş gülünç varlık.

Mefistofeles

Nasıl da anlıyor fizyonomiden küçük bayan:
Bilmediği bir nesneler oluyormuş ona benim
yanımda,

benim maskem aydınlatıyor ona gizli bir ruhu,
duyuyor benim bir dahi olduğumu
belki de bir şeytan.
Eh demek bu gece?

Faust

Peki sana ne bundan?

Mefistofeles

Ne demek, ben de ortağım bu sevince!

ÇEŞME BAŞINDA

(Gretecik ve Lieschen, testileriyle.)

Lieschen

İşittin mi Bäerbelchen'in başına gelenleri?

Gretecik

İşitmedim. Çıkmıyorum sokağa çoktan beri.

Lieschen

İşitmediysen işit, hepsini anlattı bana Sibyll:
O da iğfal edilip oldu rezil,
işte çalım satmanın sonu!

Gretecik

Nasıl olmuş bu iş, anlat şunu?

Lieschen

Pek kötü kardeş, pek!
Şimdi her yemekte iki can besleyecek.

Gretecik

Vah vah!

Lieschen

Ama en sonra aradığını buldu.
Ayrıldığı var mıydı heriften bir an!
Gezintiler,
kır eğlenceleri, danslar, gırla gitti her zaman.
Sözüm ona her yerde birinci oldu,
onu pastalarla şaraplarla besledi dostu,
kendini güzel de sanmaya başladı mı hasbam!
Giderek arlanmayı utanmayı bırakıp bir yana
ne dersin heriften armağanlar almasına!
Öpüp okşamalar, sevmeler derken
çiçek uçup gitti bir sabah erken.

Gretecik

Vah zavallıcık vah!

Lieschen

Bir de ona acıyorsun ha?
Annemiz bırakmazdı bizi sokağa
oturup iplik bükerdik her gece

o ise sevdiğiyle kapının önündeki sırada
ya da ıssız ve karanlık yollarda fink atardı
delice.
Bilmezlerdi nasıl geçtiğini zamanın.
Şimdi, biraz da böyle başını yere eğsin
kilisede günahlı gömleğini giysin!

Gretecik

Herif onunla evlenir belki.

Lieschen

Onunla evlenecek kerte ahmak değil ki!
Uçarı bir genç, kiminle eğleniyor kimbilir şimdi,
epey de oluyor burdan sıvışıp gideli.

Gretecik

Bu iyi değil işte!

Lieschen

Ondan hayır yok, istediğince koşsun ardından,
al aşağı edecek gelinlik tacını delikanlılar
biz de kapısına dökeceğiz saman!

(Gider)

Gretecik

(Giderken)

Ben de ne sert, acı sözler söylerdim
vaktiyle böyle düşmüş kızcağızlar için!
Elde miydi bulmamak en şiddetli sözler
günahlarını yermek için başka kişilerin!
Onları görürdüm öyle lekeli, kara
bulardım yüzlerini daha çok karalara
tanrıya sığınırdım şeytanın şerrinden.
Şimdiyse baştanbaşa günahım ben
Tanrım! Beni bu hallere düşüren
ne yakışıklıydı, ne sevimliydi bilsen!

(Duvarın deliğinde Mater Doloroso'nun «Meryem Ana» küçük bir yontusu, önünde çiçek konmuş vazo.)

Gretecik

(Vazonun içine taze çiçekler kor.)

Eğ biraz yüzünü
büyük acılar çekmiş anne
benim derdimin de üzerine!

Yüreğinde derdin kılıcı
oğlunun ölüsüne bakmaktasın
duyarak binlerce acı.

Gözlerin tanrıyı arıyor
hıçkırıkların göğe varıyor
oğlunun derdi ve kendi derdin için.

Kim işitir
nasıl kemirir içimi
acılar?
Yalnız sen bilirsin, yalnız sen
gönlümün nasıl parçalandığını
nasıl titrediğini, hangi istekle kıvrandığını!
Nereye gitsem, n'etsem, ne yapsam
bir sızı, bir sızı içimde
sızlayıp duruyor nah şuram.
Nasıl yalnızım ah, nasıl yalnız,
ağlıyorum, ağlıyorum, ağlıyorum
kalbim parçalanıyor amansız!

Sana çiçek topladım
henüz ışırken sabah,

penceremin camlarını
gözyaşlarımla suladım, ah!

Sabahleyin güneş
vurdu odama,

ben hâlâ derdimle başbaşayım
oturmuş yatağıma.

Kurtar beni ah, bu utançtan ve ölümden!
Eğ biraz yüzünü
büyük acılar çekmiş anne
benim derdimin de üzerine!

GECE

(Greteciklerin evinin önündeki sokak)

Valentin

(Asker, Gretecik'in ağbisi)

İçki âlemlerinde bulunduğumda
böbürlenmek merakındaydı kimi arkadaşlar,
sevdikleri kızın güzelliğinden başlar
getiremezlerdi sonunu bu övgülerin.
Onların sağlığına kalkardı kadehler,
bense, dirseklerim masaya dayalı,
bütün bu gevezelikleri dinler
otururdum rahat, kendimden güvenli.
Hem burardım bıyığımı hem de gülümserdim,
sonra kaldırır kadehimi:
Herkesin zevki başka» derdim,
Ne var ki sorarım size yine,
var mı bütün ülkede su dökecek bir kız
benim şirin Greteciğimin eline?»
Kadehler tokuşur, kıyamet kopardı;
«Hakkı var» diye haykırırlardı.
«O, kadın milletinin onuru, süsüdür!»
Bütün böbürlenenler dilini yutardı.
Şimdiyse, ah, saçlarımı yolasım geliyor,
kafamı taşlarda parçalayasım geliyor!
Artık burun kıvırmalar, iğneli sözlerle
küçümseyip duracak beni bir sürü hergele!
Şimdi, ben kötü bir suçlu gibi burda oturacağım
rasgele söylenmiş her sözden terleyip duracağım!
Tepeleyip onları alsam da içimdeki hıncı
diyemem hiçbirine onların yalancı.

Kimdir şu gelen? Nedir şurdan kayan?
Eğer yanılmıyorsam bunlar iki insan.
Dur hele, o ise eğer onlardan biri
elimden kurtulamaz artık diri diri.

(Faust Mefistofeles)

Faust

Şurda kilisenin yukarı penceresinde

titreşip duran ölümsüz kandilciğin ışığına bak,
sönüyor gittikçe ışıkları azalarak,
üşüşüyor üstüne dört bir yandan karanlık,
ona benziyor işte benim kalbim de geceleri.

Mefistofeles

Sülün gövdeli bir dişi kediye benziyorum şu ara ben:
Kayıp giderken oluklar boyunca
hafifçe duvarlara sürtünüp geçen.
Benim de canım çekiyor doğrusu şu aralık
biraz tekelik etmek, biraz zamparalık.
Hazdan sarsılıyor gövdem Valpurgiz gecesini düşündükçe,
ona da bir nesne kalmadı, yarın değil öbür gece!
Tadını çıkarır insan, kalır sabaha dek uyanık.

Faust

Yer altında parladığını gördüğüm hazine
çıkacak mı dersin yeryüzüne?

Mefistofeles

Korkma, çok geçmeden
tadacaksın onları çıkarmak sevincini sen.
Şöyle bir göz attım da geçende onlara
gözüm değdi arslan resimli altınlara.

Faust

Yok mu içlerinde hiç elmas küpe filan
etmek için metresime armağan?

Mefistofeles

Sanırım değdi gözüme öyle bir nesne,
iyi bilmiyorsam da bir inci gerdanlık mı ne?

Faust

İşte! Bu hoş doğrusu ayıp olacaktı pek
onun yanına armağansız gitmek!

Mefistofeles

Size bedava zevk bağışlayayım
sıkılmazsa canınız eğer.
Gökyüzünün yıldızlarla pırıl pırıl pırıldadığı şu an
dinleteyim size gerçek bir başyapıt.

Öyle bir ahlâk türküsü söyleyeyim ki ona ben döndürsün başını gerçekten.

(Mandolinle çalar söyler)

Ne ararsın böyle sen
yarin kapısında
küçük Katerin
sabahleyin erkenden?

Ne olacaksa olsun!
O seni bir kız
olarak alsın,
dul olarak salsın.

Dikkatli olmalı pek
işler bitince hemen
bir hoşçakal çek
ah zavallıcıklar... Siz!

Gönül verirseniz
gönül hırsızına,
giymeden gelinlik tacını
gül koklatmayın ona.

Valentin

(Ortaya çıkar)

Kime sesleniyorsun ulan hergele?
Seni melun sıçan avcısı sansar, hele!
Önce yere batsın şu senin sazın,
şarkıcı da cehennemin dibine batsın!

Mefistofeles

Eyvah, mandolin parçalandı, hayır yok artık.

Valentin

Şimdi sıra kelleni uçurmakta, karşıma çık!

Mefistofeles

(Faust'a)

Doktor, uzak durma, dikkatli ol, ha
ben seni yönetirim, yanaş bana.
Haydi, ne duruyorsun, kılıcını çek
ben vuruşları karşılarım, senden dürtüştürmek.

Valentin

Şunu da karşıla bakayım!

Mefistofeles

Neden karşılamayayım?

Valentin

Şunu da karşıla öyleyse!

Mefistofeles

Karşılayacağız elbette!

Valentin

Şeytan mı ne kılıç kullanan karşımda?
Amanin, neyin nesi bu? Elim başladı uyuşmaya!

Mefistofeles

(Faust'a)

Dürtüştür!

Valentin

(Düşer)

Ah anam yandım!

Mefistofeles

Eh, bitik bizim kabadayının işi!
Şimdi kırmalı hemen burdan kirişi!
Başladılar bile bağırmaya «adam öldürdüler»
diye şimdiden,
polisle kolayca kozumu paylaşırım ben
ne var ki bu kan işiyle pek hoş değildir başım.

Martha (Pencereden)

Koşun! Koşun!

Gretecik (Pencerede)

Işık tutun buraya, aman!

Martha (Yukardaki gibi)

Amanin, gövdeyi götürüyor kan.

Halk

İşte, birisi ölmüş bile!

Martha (Dışarı çıkarak)

Katiller kaçıp gitmiş!

Gretecik (Dışarı çıkarak)

Acaba şu yerde yatan kimmiş?

Halk

Kim olacak, senin annenin oğlu.

Gretecik

Ne büyük felaket, tanrım!

Valentin

Ölüyorum! Zaten biraz önce söylediler
biraz sonra bu da olup biter.
Orda dikilerek ne ağlayıp duruyorsunuz
kadınlar?

Şöyle yaklaşın biraz!

(Hepsi onu çevreler)

Gretecik, can çekişen Valentin'in başında.

Greteciğim bak, daha pek gençsin henüz,
beceriksizsin hem de pek.
Sanatını beceremiyorsun iyi.
İsterim kulağına şunu söylemeyi:
Tam bir orospusun sen şu anda,
bari usta ol sanatında.

Gretecik

Ağabey! Tanrım, nedir bu gelen başımıza?

Valentin

Bırak, tanrıyı karıştırma işimize.
Bir kez olan olmuş neylersin,
olacak da böyle olacak.
Önce bir taneyle gönül eğlersin,
sonra arkasından birkaçı gelir,
aşıkların olunca bir düzine
artık gelir ardından bütün kent.
Namussuzluk doğarken
gelir dünyaya gizlice
ve bir peçe gibi
örtülür yüzüne gece,
boğmak ister onu insan.
Ne var ki o büyüdükçe büyür her an,
sonra çıkar güneşe çırılçıplak
böylece güzellikten büsbütün uzak.
Çirkinleşip durdukça yüzü
daha çok arar gündüzü.
Şimdiden onu görür gibiyim,
bir leşten kaçar gibi kaçacak o zaman
kentin namuslu insanları
sen orospudan.
Baktıklarında gözlerinin içine
utançtan gireceksin yerin dibine!
Artık altın kordon takamayacaksın,
kilisede mihraba çıkamayacaksın!
İşlemeli güzel yakalığını takıp
sevinçle dansa kalkamayacaksın!
Gizleneceksin bir köşede karanlık, yoksul
bir arada sakatlar, dilencilerle
seni tanrı bağışlamış olsa bile
yeryüzünde anılıp duracaksın kargışla!

Martha

Tövbe edin, af dileyin tanrıdan

bir günah yükü daha mı yükleneceksiniz
çekişirken can?

Valentin

Utanmaz muhabbet tellâlı! Geçirseydim ah seni
elime
edebilseydim etlerini lime lime!
İşte tanrı belki o zaman
pek çoğunu bağışlardı günahlarımdan.

Gretecik

Ağabeyciğim! Bu, ne büyük acı!

Valentin

Sana diyorum ki dökme gözyaşı!
Sen namusla bağını kestiğin gün
beni can evimden vurup öldürdün.
Yolcuyum ölüm uykusuyla bu gece
tanrıya askerce ve erkekçe!

(Gretecik halk arasında, kötü ruh da Gretecik'in arkasında)

Kötü Ruh

Eskiden bambaşkaydın Gretecik
bu mihraba doğru ilerlerdin
bir suç gölgesi düşmemiş yüreğinle sen,
şu elindeki eski kitapçıktan
dualar okurdun o zaman
yarı evcilik oynar gibi
yarı tanrıya inanmış.
Gretecik!
Nerde şimdi o kafan?
Nedir yüreğindeki
bu kötülük şimdi?
Dua etmeye mi geldin anneciğinin ruhu için,
senin yüzünden çektiği acılarla giden
anneciğinin?
Kapının eşiğindeki o kan kimin?
Duyuyor musun
cepeyce altında kalbinin
kımıl kımıl kımıldanan nesneyi?
İçine korkular salmakta
onun varlığı iyiden iyi.

Gretecik

Ah yarabbim! N'olur
kurtulabilsem şu düşüncelerden
her gittiğim yerde beni çevreleyen
ve her yerde bana karşı gelen.

Koro

Dies irae dies illa
Solvet saclumin favilla.

(Orguh şarkısı)

Kötü Ruh

Üzerindedir tanrının gazabı!
Kıyamet boruları çalmakta!
Mezarlar titreyip sarsılmakta!
Senin kalbin de

kalkıvermiş küller altından
titreyerek
işkenceye konmak için
cehennem ateşlerinde.

Gretecik

Olabilseydim ah burdan ırak!
Şu orgun şarkıları
beni boğacak,
vuruyor kalbime bu şarkılar
bıçak üstüne bıçak.

Koro

Judex ergo cum sedebit,
quidquid latet adparebit,
Nil iniltum remanebit.

Gretecik

Daralıyor ruhum!
Eziyor beni
şu duvarlar!
Kubbe çöküyor üstüme,
boğuluyorum!

Kötü Ruh

Gizlen gizlenebilirsen!
Yoktur suçu ve ayıbı örtecek örtü.
Hava ve ışık istiyorsun ha?
Vah sana! Vah!

Koro

Quid sum misertunc dicturus?
Quem patronum rogaturus?
Cum vixjustussit securus.

Kötü Ruh

Çeviriyor yüzünü senden
ölümsüz mutluluğa erişenler.
Sana vermiyor elini
hiç işlemeyenler suç ve günah!
Vah sana! Vah!

Koro

quid sum miser tunc dicturus?

Gretecik

Aman komşum, şişeni uzat biraz!

(Baygın, yere yığılır.)

WALPURGİZ
MAYIS GECESİ

(Harz dağları, Şirke ve Elend kayalık bölgesi. Faust Mefistofeles)

Mefistofeles

Nasıl, istiyor musun bir süpürge sapı?
İyi olurdu ben de bir zorluca teke bulsaydım eğer.
Varacağımız yer, burdan epeyce çeker.

Faust

Yerinde oldukça ayaklarımın gücü
şu elimdeki değnek bana yeter.
Ne çıkar hem yolu kısaltmaktan?
Yitmek koyakların kıvrımlarında,
pınarlarında durmadan sular kaynayan
şu kayalıklara tırmanmak
bir tattır bu yolları güzelleştirip kısaltan!
Kayın ağaçlarına gelmiş ilkyaz,
hele duymuş bunu çoktan çamlar,
bizim gövdemize de uğramış ne çıkar!

Mefistofeles

İnan ol, ben ondan bir nesne duymuyorum,
benim gövdeme çöreklenmiş kış,
isterdim kar buz olsun benim yolum.
Son kırmızımtırak ışıklarıyla şu hilâle bak
nasıl istiyor göğe tırmanmak,
o kerte uzak ki ortalığı aydınlatmaktan
ağaçlara, taşlara tosluyor insan!
Bir bataklık ışığı bulayım dur hele sana!
Görüyorum şurda böyle bir ışık, sevinçle yanan.
Hey ahbap! Gelir misin biraz bu yana?
Ne yanıp duruyorsun öyle boşu boşuna?
Gel de hiç olmazsa yolumuzu aydınlat.

Bataklık Işığı

Baş üstüne. Herhalde başarabileceğim
pek yeğnik varlığıma sözgeçirmeyi ve size geleceğim.
Yalnız eğri büğrüdür bizim gidişimiz.

Mefistofeles

Vay canına! O da öykünmeye kalkmış insanları.
Haydi, dosdoğru değil, başı için şeytanın!
Yoksa, bir üflersem söner gider canın.

Bataklık Işığı

Görüyorum ki buranın sahibisiniz.
Başımın üzerine her buyruğunuz.
Yalnız, düşünün ki büyülüdür bugün bu dağ
baştan başa,
bir bataklık ışığı ederken size kılavuzluk
pek onun kusuruna bakmazsınız artık.

(Faust, Mefistofeles ve Bataklık Işığı sırasıyla türkü söylerler)

Artık düş ve büyük topraklarına
ayak bastık gibi geliyor bana.
Bize yol göster
eriştir bizi
en uzak ve ıssız yerlere!
Görüyorum ağaçların ardında ağaçlar
geçip gidiyorlar hızlı hızlı,
kayalar eğiliyor üstümüze
ve sivri burunları kayalıkların
nasıl homurdanıyor, soluyor bize!
Kayalar, çayırlar arasından
Akıp gidiyor çaylar, dereler.
Çağıltı mı bu işittiğim, türkü mü yoksa?
Şu işittiğim tatlı iniltiler
sesi mi en güzel günlerimizin?
Ne umut ve sevgi günleriydi onlar!
Şu yankılarda bir masal gibi
yineleniyor eski zamanlar!
Ne bu uhu! şuhu! diye haykıranlar,
Baykuş, kız kuşu ve alakarga
uyanık mı kalmış bütün burda?
Sürüngen canavarlar mı çalılıklardan
geçen,
şu uzun bacaklara, şiş karınlara bak.
Ağaç kökleri yılanlar gibi
kayalarda, kumlarda kıvrılıyor,
garip kollar salıyor
sanki bizi korkutup yakalayacak.
Canlanmış gibi ağaç dalları

uzatıyor yolcuya
ahtapot kolları.
Her renkte tür tür fare,
üşüşmüş yosunlara, çimenlere!
Uçuşuyor ateş böcekleri
yığın yığın
ve karmakarışık.

Ancak, söyle bana duralım mı artık
yoksa gidelim mi daha ileri?
Burda her nesne, her nesne dönüyor gibi
kayalar, ağaçlar yüz, göz oynatmada
gittikçe artmada bataklık ışıkları
dalgalanıp sağa, sola yatmada.

Mefistofeles

Giysimin ucundan sıkıca tut!
Şimdi çıktığımız doruk
Mamon güzelliklerinin dağlarda
parıl parıl yanarak göz kamaştırdığı sınır!

Faust

Ne garip, şu uçurumlarda titreşen donuk ışık
tıpkı sabah ufkundaki o kızıllık!
Sızıyor uçurumun
bütün derinliklerine.
Bir buğu yükseliyor şurdan, öteden iğrenç kokular,
parlıyor bu yanda bir alev, sis perdesi arasından,
bir iplik gibi inceliyor zaman zaman
sonra fışkırıyor bir kaynak gibi yine.
Yüzlerce ateşten damarla örerken
bütün koyağı beri yanda,
uzaktaki daracık boğazda
toplanıp büzülüyor bir anda.
Kıvılcımlar yağıyor yanıbaşımıza,
serpilmiş altın kumlara benzer.
Hele bak şu kayalığın yalçın duvarını
nasıl sarmış baştan başa alevler.

Mefistofeles

Nasıl, ışıklarla pek güzel donatmamış mı sarayını

Bay Mamon?
Büyük bir mutluluktur bunu görmek senin için
yeni konukların geldiğini duyuyorum görkemli
ve öfkeli.

Faust

Nasıl çarpınıp çırpınıyor havalarda fırtına deli
deli!
Sırtıma nasıl yumruklar indiriyor!

Mefistofeles

Şimdi, sarıl şu kayaların yaşlı böğürlerine
yoksa fırlatır seni bu fırtına uçurumlara,
derine.
Bir sis büsbütün karartıyor geceyi,
dinle, nasıl çatırdıyor ormanlar!
Ürkmüş baykuşlar uçuşmakta,
dinle, nasıl parçalanmakta
herdem yeşil sarayların direkleri.
İnleyerek kırılmakta dallar!
Yıkılmakta gövdeler gökgürültüsü gibi
gürleyerek!
Kökler gıcırdıyor ve esniyor,
korkunç bir kargaşa içinde
gürültüyle devriliyor hepsi üstüste,
yıkıntılarla tıkanmış uçurumlarda
gezinmekte ıslık çalarak, uluyarak rüzgâr.
İşitiyor musun, yukarda sesler var,
uzakta sesler, yakında sesler?
Akıyor baştan başa dağdan aşağı
seller gibi, büyülü bir şarkı.

Cadıların korosu

Cadılar gidiyor Brocken'a
saplar sararmış, taneler yeşil.
Şurda yapılmış koca bir yığın
bay Urion oturmuş üstüne yığının
kimisi atlı kimisi yayan
cadılar... tekeler...

Sesler

Yaşlı Bobo geliyor yalnız
altında bir dişi domuz.

Koro

Saygı göstermeli hakkı olana!

Haydi geçsin başa Bobo ana!
Binmiş üstüne gürbüz bir domuzun
cadılar kafilesi ardında upuzun.

Bir ses
Hangi yoldan geliyorsun?

Bir ses
İlsensttein üzerinden!
Baktım baykuşun yuvasından içeri,
faltaşı gibi açıldı gözleri!

Bir ses
Cehenneme dek yolun var!
Böyle hızlı koşmaktan sanki ne çıkar!

Bir ses
O ne işkenceler etti bana,
hele şu yaralarıma baksana!

Cadıların korosu
Yol hem geniş hem uzun
Bu tıkanıklık neden, kuzum?
Yabalar batıyor, tırmalıyor süpürgeler
çocuklar katılıyor, o..... anneler!

Koronun yarısı
İlerliyoruz tıpkı salyangoz gibi
geçti bizi hep karı milleti.
Kötülük olunca gidilen yer
karılar koşarak önden gider.

Koronun öbür yarısı
Ama, yine de vızgelir bize
karıların geçmesi önümüze.
Onlar ne kerte önden gitseler
erkek, bir sıçrayışta onları geçer.

Yukardan sesler
Çıkınız, geliniz şu taş denizinden!

Aşağıdan sesler
Keşke birlikte yükseklere çıksak!
Yine kısırız, yine kısır
yıkanıp olsak da burda temiz, pak!

İki koro birden

Susuyor rüzgar, yıldızlar kaçıyor
donuk yüzünü gizliyor ay.
Büyücüler korosu uğuldayarak
her yana binlerce kıvılcım saçıyor.

Aşağıdan bir ses

Durun! Durun!

Yukardan bir ses

Kayalıklardan kimdir seslenen?

Aşağıdan bir ses

Beni de alın! Beni de alın!
Üç yüz yıldır tırmanmaktayım ben bu dağa
erişemedim hâlâ doruğa.
Benzerlerimle bile olmak isterim ben.

İki koro birden

Herkes binmiş bir süpürgeye, bir değneğe
binmiş bir yabaya, bir tekeye.
Bugünkü günde yükselemeyen
artık umudunu kessin yükselmekten.

Yarı cadı (Aşağıdan)

Bunca emekleyip durdum da ben
ötekiler hâlâ önde benden.
Evde hiç rahat değilsem de
ben bu yüzden gelmedim buraya.

Cadılar korosu

Hoş kokulu bir merhem güç verir bir cadıya
bir bez parçası olur bir yelken.
Bir tekne bir gemi olur derken,
bugün uçamayan uçamaz bir daha.

Her iki koro birden

Dağın doruğuna çıktığımızda
hepiniz yerlere uzanın, yatın.
Kaplayın fundalığı uzak, yakın
cadılar ordusu alay alay
(Yere inerler)

Mefistofeles

Bir itişip kakışma, bir dalgalanıp bir takırdama!

Bir ıslık sesi, bir kaynaşma, bir gidiş geliş, bir yaygara!
Bir parıltı, bir alev, pis bir koku ve yanma!
İşte, büyücülüğün gerçek elementleri!
Yalnız sıkı tutun bana! Ayrılırız yoksa.
Nerdesin yahu?

Faust (Uzaklardan)
Burdayım, burda!

Mefistofeles
Ne! Sen çoktan kapılmışsın bile sele,
burda ev sahibi olduğumu göstereyim hele.
Savulun! Soylu Voland geliyor, savul güzel halkım benim savul!
Doktor, sıkı tutun bana! Sıçrayalım şöyle bir yol
atalım kendimizi şu kalabalıktan dışarı.
Bu, benim gibiler için bile zor bir başarı.
Şurda bir nesne parlıyor garip bir parıltıyla,
bir nesne çekiyor beni sanki şu çalılığa.
Gel, gel, hemen dalalım içeri.

Faust
Haydi, yürü, götür beni karşıtlar ruhu sen!
Sanıyorum ki işi akıllıca tasarlamıştık önceden.
Şimdiyse Valpurgiz Mayıs gecesinde Brocken'a giderken
kendimizi isteyerek şuracıkta hapsetmemiz neden?

Mefistofeles
Bak hele, şu renk renk alevlere bak!
Neşeli bir grup toplanmış orda
olağan değil bir tek kişiyle karşılaşmak.

Faust
Ben olmak isterdim ama yukarda
alevler görüyorum, duman kasırgaları orda.
Koşuyorlar kötülüğe orda yığın yığın.
Orda birçok bilmecenin çözülmesi yakın.

Mefistofeles
Orda birçok bilmece daha düğümlenecek ama,
bırak büyük dünyayı hayhuyuyla bir yana,
şurda bir yol yan gelelim yan!

Herkesin bildiği şu ki çoktan
büyük dünyalar içinde küçük dünyalar da var.
Görüyorum şurda anadan doğma genç cadılar
yaşlılar giyinmiş akıllı, uslu.
Bana da ayırın biraz sevginizden pay
hem sonunda iyilik var, hem de sizin için kolay.
Tırmalıyor kulaklarımı çalgı sesi birçok
İğrenç bir gürültü! Alışmaktan başka çare yok.
Gel, haydi gel benimle başka türlü olamaz.
Gidiyorum oraya seni de götüreyim
yepyeni nesnelerle tanıştırayım biraz.
Ne diyorsun, kafadar? Burası değil pek dar,
bak, bir baştan bir başa dünyaca yer var.
Sırayla yüzlerce ateş yakılmış,
dansediyorlar, gevezelik ediyorlar, yemek
pişiriyor, yiyor, içiyor,
sevişiyorlar.
Şimdi söyle, can sağlığı değil mi bundan iyisi?

Faust

Şimdi sen bunların arasına şeytan olarak mı
yoksa büyücü olarak mı sokacaksın bizi?

Mefistofeles

Ben gerçi kılık değiştirerek gezmeye alışığım,
bu gala gecesinde onlara uymam gerek.
Süslenmek için yoksa da bir dizbağım
burda bir at ayağı saygıya değerdir pek.
Görüyor musun şu salyangozu, geliyor sürünerek,
yoklayan anteniyle benim kokumu çoktan almış
bile.
Ben, istesem bile gizleyemem kendimi burda.
Haydi gel gidelim ateşten ateşe
ben görücüyüm, sen de alıcı, hovarda.

(Kor haline gelmiş ateşin başında bulunanlara)

Yaşlı baylar, ne yapıyorsunuz böyle çekilmiş bir
kenara?
Daha çok hoşuma giderdiniz sizi orta yerde
görseydim eğer
gürültülü gençlikle sarmaş dolaş.
Herkese evindeki yalnızlık yeter!

Bir general

Ona nice iyilik edilse de yine

kim güvenebilir ulusuna!
Şundan ki uluslar da kadınlara benzer
genci tutar, yaşlıya metelik vermezler!

Nazır

İşler kötüden kötü bu ara
ben kendim düşkünüm eski zamanlara,
her birimizin bir değeri vardı
onlar gerçekten altın zamanlardı.

Bir sonradan görme ya da zıpçıktı

Bizler gerçekten de aptal değildik.
Yapacağımız nesneleri yapageldik,
şimdiyse her nesne altüst olmakta
her tutmak istediğimiz yıkılmakta.

Bir yazar

Şu sırada kim okuyabilir
şöyle akıllıca bir yazı, bir şiir?

Mefistofeles

Halkı olgunlaşmış buluyorum
şu son tırmanışımda cadılar dağına,
kötü gitmeye başlarsa benim fıçım
dünya gelmiş demektir son çağına.

Eskici cadı

Öyle geçip gitmeyin baylar!
Kaçırmayın ayağınıza gelmişken fırsatları
şöyle bir bakın mallarıma
içlerinde her çeşiti var.
Benim dükkanımın yeryüzünde
bulunmaz bir eşi daha,
onun içindir yoktur ki bir nesne
zarar vermemiş olsun insana ve dünyaya.
Yoktur burda bir hançer ucundan damlamamış
olsun kan,
yoktur burda bir kadeh sağlam gövdelere
bir ağu dökmemiş olsun kemirici, ateş gibi
yakan,
yoktur bir mücevher, namuslu bir kadını
çıkarmamış olsun baştan,
yoktur bir kılıç, bağlılıkları koparmış olmasın,
ve düşmanı kancıkça arkadan vurmuş olmasın.

Mefistofeles

Bayan yeğen! Sen beni tanımamışsın hâlâ

yapılan yapılmış, olmuştur olan
yeni mallar al sat sen de biraz!

Faust

Dur, az kalsın unutuyordum yahu,
adıyla sanıyla panayır değil mi bu?

Mefistofeles

Kasırga hep zorlar yukarı doğru
itiyorum sanır, sen itilirsin.

Faust

Şurdaki kimdir dersin?

Mefistofeles

Ona iyice bak! Lilith'dir o.

Faust

Kim dedin?

Mefistofeles

Adem'in ilk karısı, kim olacak!
Aman kendini koru, ona onur şan
veren biricik süsü o güzel saçlarından.
Dolarsa bir genci bu saçlarla hele bir kez
artık onu kolayca bir daha salıvermez.

Faust

Şurda oturmuş biri genç, biri yaşlı iki cadı var
besbelli çılgıncasına sıçrayıp oynamışlar!

Mefistofeles

Bu gece sabaha dek durup dinlenme yok,
yeni dans başlıyor, biz de gidelim haydi çabuk.

Faust

(Genç cadıyla dans ederek)

Görmüştüm vaktiyle güzel bir düş
bir elma ağacı pek hoş
üstünde parlıyordu iki güzel elma
dayanamadım çıktım ağaca.

Güzel cadı

Elmaya bayılırım ben
ta cennetten beri.
İçim titrer sevinçten
görünce bahçemde bu yemişleri.

Mefistofeles

(Yaşlı cadı karısıyla)

Bir gün gördüm bir açık saçık düş
karşımda vardı yarık bir ağaç.
Bu ağacın, vardı ama
nedense yine de gitti hoşuma.

Yaşlı cadı karı

At ayaklı şövalyeyi şu an
selamlarım candan.

Proktophantasmist

İğrenç yaratıklar! Nedir bu yaptığınız sizin?
Göstermedik mi size şimdiye dek uzun uzadıya

bir ruh, bildiğimiz ayaklar üzerinde durmaz diye.
Şimdi tıpkı öbür insanlar gibi dans etmektesiniz.

Güzel cadı

(Dans ederek)

Ne istiyormuş şu da bizim balomuzdan?

Faust

(Dans ederek)

Bu, olağan bir iş her yerde ve her zaman
başkaları dans eder, o da değer verir.
Gevezelik etmezse o her adım üzerinde
atılan adım atılmamış olur tam değerinde.
Çoğu zaman bizim ileri attığımız adımlar
onu üzer, hırpalar.
Siz de dönüp durursanız bir çember içinde
onun yaptığı gibi eski değirmeninde
iyi bir iş yapmış olursunuz o zaman onca siz,
hele bunun için onu bol bol pöhpöhlerseniz.

Proktophantasmist

Siz, hâlâ oradasınız! Hayır, işitilmemiş bir nesne bu.
Hemen yitin göz önünden! Kaç kez söyledik bunu!
Ne yasa tanıyor bu İblisler, ne düzen
Biz bunca akıllandıksa da hâlâ Tegel'de hayaletler dolaşıyor.
Çoktan beri tedirgin olmadım bu düşünceden.
Oysa, siz, biz insanlar gibi
dansetmeye kalkıyorsunuz!

Güzel cadı

Yeter artık, canımızı sıkmayın, kuzum!

Proktophantamist

Ruhlar, işte yüzünüze karşı söylüyorum,
dayanamam ruhların despotizmine ben.
Bağdaşamaz onunla benim ruhum.

(Dans gırla gider.)

Anlaşılan, bugün yok bizim için bir başarı,
ne var ki her zaman şeytanlarla şairlerin izini süreceğim
ve günün birinde onları dize getireceğim.

Mefistofeles

Birazdan bir bataklığa gömülüp avunur:
Onun avunma biçimi işte budur.
Orda yapışsın hele oturağına bir yığın sülük
bak nasıl ruhlardan da, ruhtan da kurtulur.
(Danstan çekilmiş olan Faust'a)
Neden salıverdin o güzel kızı sen
ne güzel şarkılar söyledi sana dans ederken.

Faust

Çıktı ağzından kırmızı bir fare
şarkı söylerken.

Mefistofeles

Doğrusu korkunç! Bakılamaz buna yakından.
yeter de artar bile fare külrenkli değilse eğer
Bunlara bir çoban şenliğinde kim aldırış eder?

Faust

Ondan sonra gördüm...

Mefistofeles

Ne?

Faust

Görüyor musun şurda
solgun benizli bir kız duruyor yalnız başına?
Bak şu ağır ağır adım atışına
sanki ayakları bitişikmiş gibi yürüyor.
Bu, usuma birisini getiriyor
güzel Greteciğim olmasın bu sakın?

Mefistofeles

Bırak şunu! Hiç kimse yok orda.
O, salt bir hayal, bir put, cansız.
Onunla karşılaşmamız kötü olacak yalnız:
Dik dik bakışı insanın kanını donduruyor
sanki taş kesilecek bu bakışla insan,
herhalde bilgin var Medüza'dan.

Faust

Bir ölünün gözleri bunlar gerçekten,
kapamamış onları dost bir el giderken.
Gretecik'in bana bağışladığı göğüsler işte
şunlar,
işte, şu tatlı vücudu öpüp koklamıştım ben çok
zamanlar.

Mefistofeles

Bu, bir büyü, aptal, kapılıyorsun çabucak,
Her gören onu kendi sevgilisi sanır ancak.

Faust

Ne sevmek sarhoşluğu bu! Ne işkence!
Kurtulamıyorum bu bakıştan.
Şu güzel boyun, nasıl ince,
kızıl bir iplikle süslenmiş:
Değil bir bıçağın ağzından daha geniş!

Mefistofeles

Çok doğru, benzerini görüyorum ben de.
O kellesini altında da taşıyanlar koltuğunun,
şundan ki kellesini Perseus uçurmuştu onun.

KAPALI BULUTLU BİR GÜN KIRDA

(Faust - Mefistofeles)

Faust

Yoksulluk içinde! Umutsuzluk içinde! Yeryüzünde yoksul dolaşıp durmak, sonra da zindanı boylamak! Korkunç bir cani gibi bir zindana atılmış; şimdi orda o talihsiz, o güzel varlığı korkunç işkenceler beklemektedir. Demek buraya dek bütün bunları benden sakladın ha! Cinayetler ruhu! Değersizlikler ruhu! Dur hele, dur! Gözlerini öfkeyle kafanın içinde döndür dur hele! Evet, karşımda dikilerek çekilmez varlığınla bana meydan oku dur! Zindanda! Hem de dayanılmaz bir felaket içinde. Kötülük ruhlarının eline, salt yargı ve ceza vermesini bilen ruhsuz ve duygusuz bir insanlığın eline bırakılmış!

Sen de beni bu tatsız eğlencelerle eğleyerek onun gittikçe artan acılarını benden gizliyor ve onu yardımsız ve perişan bırakıyorsun!

Mefistofeles

O, bu sonuca uğrayanların ilki
bunların ilki değil ki.

Faust

Köpek! İğrenç canavar! Ey sonsuz ruh! N'olur şu solucanı geceleri girmekten hoşlandığı köpek kılığına sok yine.

Şu haşaratı çok geceler karşıma çıkıp üstüne saldırdığı masum yolcuların ayaklar altında öfke saçtığı ve yere düşenlerin omuzlarına asıldığı zaman görünmekten hoşlandığı köpek kılığına sok!

Evet, onu çok sevdiği kılığa sokuver yine, karşımda yaltaklanarak karın üstü yatıp sürünsün, alçağı çiğneyeyim ayaklarımın altında! Demek ilki değil ha! Ne yazık ki elinden hiçbir insanın tutmadığı böyle bir yaratık, felaketin kucağına düşebiliyor. Bu ilk düşenin ölüm çarpınışları, korkunç can çekişmesi, sonsuzluklara

dek acıyan ve bağışlayanın gözleri önünde ötekilerin suçlarının bağışlanmasına yetmiyor! Bu zavallı kızcağızın acıklı hali, beni ta ruhumun derinliklerine dek sarsıp dururken sen karşıma geçmiş sırıtarak böyle binlercesinin kötü talihiyle eğleniyorsun! Sırıtarak yırtıcı dişlerini gösterme bana öyle! İğreniyorum senden! Ey bana görünmek büyüklüğünde bulunan büyük ve yüksek ruh! Sen ki benim yüreğimi ve ruhumu bilirsin, neden beni şu felaketlerle geçinen ve örenlerde yaşamaktan hoşlanan rezille arkadaş ettin?

Mefistofeles

Nasıl, bitirdin mi?

Faust

Onu kurtar! Yakarım seni yoksa! Binlerce yıllık lanet üzerine yağsın senin!

Mefistofeles

Ben öç alan adaletin bağladığı bağları çözüp sürdüğü sürgüleri açamam. «Kurtar onu!» Kim onu bu hale düşüren? Ben miyim, sen mi yoksa?

(Faust çevresine öfkeli bakışlar fırlatır.)

Mefistofeles

Bakıyorum, yıldırımı arıyorsun! İyi ki sizin gibi aşağılık ölümlülere verilmemiş o! Biraz kafa tutan suçsuzları parça parça etmek: İşte, bir zor karşısında kalan zalimlerin biricik kolay kurtuluş yolu!

Faust

Onun bulunduğu yere götür beni! O
kurtulmalıdır!

Mefistofeles

Hele bir düşün, hele bir düşün ki kendi elceğizinle öldürdüğün birinin ölüsü şimdi kentin göbeğinde yatmaktadır. Şimdi, o kan dökülen alanın üzerinde öç alıcı ruhlar uçuşmakta ve dönecek katili yakalamak üzere pusu kurmuş beklemektedir.

Faust

Hepsi senin yüzünden bunların! Dünyanın batan ölümleri ve örenleri üzerine yıkılsın canavar! Beni ona götür diyorum sana ve onu kurtar!

Mefistofeles

Peki, götüreyim seni oraya. Ancak, bunu yapabilirim. Ben, yeryüzünde ve gökyüzünde sonsuz güç sahibi miyim sanıyorsun? Ben, en sonra zindancıların gözlerine perde çekebilirim, sen de anahtarları alırsın, onu zindandan dışarı çıkaracak el kesinlikle bir insan eli olacaktır. Ben gözcülük ederim. Büyülü atlar hazırdır, sizi bindirip götürürüm. İşte, elimden gelen budur ancak!

Faust

Öyleyse, haydi gidelim.

Düzyazı ile çevrilen bu bölüm, aslında düzyazı yazılmıştır. (Çeviren)

(Mefistofeles, Faust yağız atlar üzerinde dört nal gitmektedirler.)

Faust

Şu darağacının çevresinde ne dönüp duruyorlar?

Mefistofeles

Bilmem, bir nesneler kaynatıyor, kotarıyorlar.

Faust

Gidiyor, geliyor, eğilip kalkıyorlar.

Mefistofeles

Cadılar ve büyücüler toplantısı bu!

Faust

Bir nesneler serpiştiriyorlar, bir kurban ayini yapıyorlar.

Mefistofeles

İleri! İleri!

Faust

(Elinde bir deste anahtar ve bir lamba ile demir bir kapının önünde.)

Çoktandır duymadığım bir titreme sarsıyor beni,
kavrıyor beni acıları bütün insanlığın.
O, burda oturuyor, bu ıslak duvarlar ardında.
Zavallının cinayeti başka bir nesne miydi tatlı
bir hulyadan?
Ona yaklaşmak, titretiyor seni!
Onu görmekten korkuyorsun!
Yürü! İvedileştiriyor onun ölümünü
duraksaman!

(Anahtarı alır, içerden bir şarkı işitilir.)

Yok mu benim o orospu anam
işte beni öldüren odur,
o serseri babam
yedi bitirdi beni kıtır kıtır!
Küçük kız kardeşim, zavallı yavrucuk,
sakladı kemiklerimi
serin bir yere,
orda oldum güzel bir orman kuşu,
uçtum ötelere, uçtum ta ötelere!

Faust

(Kapıyı açarak)

Sevgilisinin dinlediğini o nerden bilsin
şamanların çıtırdadığını ve şakırdadığını
zincirlerinin.

(İçeri girer.)

Margarete

(Olduğu yerde saklanmaya çalışarak)

Ah, işte geliyorlar! Ne kötü nesne ölüm!

Faust

(Alçak sesle)

Sus! Sus! Seni kurtarmaya geldim.

Margarete

(Ona dek sürüklenerek)

Acı benim halime bir insansan.

Faust

Nöbetçileri uyandıracak böyle bağırman.

(Zincirleri koparmak üzere eline alır.)

Margarete

(Diz çöker.)

Beni senin eline
kim verdi böyle cellat?
Geceyarısı mı götüreceksin beni?
Acı bana, yaşayayım bırak!
Yarın şafak vakti değil mi?

(Ayağa kalkar.)

Ne çok gencim henüz, ne çok genç!
Bu gençlikte ölmek ah ne denli güç!
Güzeldim, felaketim oldu güzelliğim,
yanımdayken şimdi uzakta sevdiğim.
Parçaladılar gelinlik tacımı, çiçeklerimi yoldular
Sıkma beni aman o kadar!
Acı, ne yaptım ben sana?
Ne olur kıyma bana.
Yaşamımda görmedim seni ben bir kezcik bile!

Faust

Nasıl dayanmalı bu acıya?

Margarete

Şimdi, artık senin elindeyim
bırak yavrumu son bir kez daha emzireyim.
Onu bağrıma bastım bütün gece doya doya.
Beni ağlatmak için aldılar çocuğumu,
diyorlar ki sözde ben boğarak öldürmüşüm onu.
Artık, bundan geri sevinç bana haram.
Üzerime türkü çıkarmışlar, şu insanlar kötü
vesselam!
Bir eski öykünün de böyledir sonu,
kim demiş onlara ansınlar diye onu?

Faust

(Onun ayaklarına kapanarak)

Aşkın ayağına kapanmış bak,

seni bu korkunç zindandan alıp kaçacak.

Margarete

(Ona doğru atılarak)

Ah, diz çöküp yalvaralım evliyalara!
Hele şu merdivenlere bak!
Şu eşiğin altında
kaynıyor cehennem kazanları!

Faust

(Gitmeye davranarak)

Haydi gel benimle, gel benimle haydi!

Margarete

Ne olur, gitme, biraz eğlen!
Senin olduğun yeri çok seviyorum ben.

(Onu okşayıp sever.)

Faust

Tez ol!
Tez olmazsan eğer
bunu çok pahalıya ödeyeceğiz.

Margarete

Ne? Öpüp sevmeyecek misin beni artık?
Birkaç gün ayrı kaldın diye benden
beni öpüp okşamayı bile unutmuşsun sen!
Sıkılıyor gibiyim şimdi senin kollarında, neden?
İçimi cennete çevirirdi
bir zamanlar bir sözün, bir bakışın,
beni boğacak gibi olurdu öperken sıkışın.
Kucakla, öp beni!
Yoksa ben kucaklayıp öpeceğim seni!
Ah, dudakların da ne soğukmuş
hem de konuşmasını unutmuş!
Nerde kaldı senin
sevgin?
Benim sevgimi kim çalıp gitmiş?

(Öteye döner.)

Faust

Gel! Gel arkamdan! Yürekli ol sevgilim!
Ben seni en ateşli bir sevgiyle sevmişim.
Gel arkamdan! İstediğim yalnız bu senden!

Margarete

(Ona döner)

Gerçekten sen o musun? Sen misin o gerçekten?

Faust

Benim işte, ben. Gel benimle beraber!

Margarete

Beni kucağına alıyorsun yine
neden benim karşımda bir korku düşmüyor
içine?
Biliyor musun hem dostum, sen kimi istiyorsun
kurtarmak?

Faust

Gel haydi, gel! Nerdeyse tan yeri atacak!

Margarete

Hem anamı öldürdüm ben
hem de çocuğumu suda boğdum.
Değilmiydi o hem senin hem benim çocuğum?
Evet, hem de senin, inanamayacağım geliyor.
Ver elini bana, demek bu bir düş değil!
Senin sevgili elin bu! Ne ki ıslak bu el!
Sil onu! Öyle geliyor ki bana
bu el bulanmış kana.
Aman tanrım! Ne yaptın böyle sen!
Sakla kılıcını hemen
yalvarırım sana!

Faust

Bırak bunları, geçmişte kaldı; beni öldürüyorsun

Margarete

Hayır, benden sonra, sen yaşamalısın daha!
Hemen yarından tezi yok
yaptırmaya başlayacağın mezarları
söyleyeceğim sana.
Anneme en iyi mezarı yaptır,
ağabeyimi de yanına yatır,
benimkini de biraz öteye kazdırırsın.
Ancak, onlardan çok uzak olmasın!
Göğsümün sağına koy yavrucuğumu
yanımda başka hiç kimse olmasın!
Benim için en tatlı, en hoş mutluluktu
senin yanına sokulmak!
Ne ki bu da şimdi gelmiyor elimden,
uzağa itiyormuşsun gibi sanki beni sen

sana yaklaşıyorum kendimi zorlayarak.
Ancak, yine eskisi gibi tatlı ve temiz bakışın!

Faust

Öyleyse gel, madem ki beni tanıdın!

Margarete

Şurdan mı?

Faust

Özgürlüğe!

Margarete

Dışarda mezar var,
pusu kurmuş bekliyor ölüm, gel haydi gidelim
burdan sonrasız dinlenme yatağına.
Ondan öteye yok bir adım.
Ayrılıyor musun şimdi? Ah, keşke seninle
gelebilseydim!

Faust

Gelebilirsin! Yalnızız işte! Kapı ardına dek açık.

Margarete

Burdan uzaklaşamam. Benden umut yok artık
Neye yarar kaçmak? Beni tutarlar hemen.
Ne alçaltıcı nesne yaşamak dilenerekten!
hem de bir vicdan sızısıyla!
Ne acı sürtüp durmak gurbet ellerde
sonunda yine beni geçirirler ele!

Faust

Ben de kalıyorum öyleyse seninle.

Margarete

Çabuk ol! Çabuk ol!
Kurtar zavallı yavrucuğunu!
Gideceğin yol
dere boyu,
geç ormana giden
köprüden,
köprünün solundaki
göl.
Çıkar onu hemen!
Yaşamaya ne çok hevesi var
hâlâ çırpınıp duruyor
kurtar onu, kurtar!

Faust

Kendine gel! Yalnız bir adım sonra serbestsin.

Margarete

Keşke birlikte aşsaydık o dağı!
Oturmuş bir taş üstüne annem,
nedense buz kesmiş gibi ensem!
Oturmuş bir taş üstüne annem,
başını sallıyor,
ne gözyaşıyla işaret ediyor, ne de başıyla,
düşüyor başı,
daldı derin bir uykuya, uyanmıyor artık.
Uyudu biz eğlenelim diye azıcık.
Ne güzel günlerdi o günler!

Faust

Bütün yalvarışlarım etmiyor kâr,
seni zorla götüreyim de gör.

Margarete

Bırak beni, ben zora gelemem!
Katil gibi yakalama beni hem.
Yetmez mi aşk uğruna bunca katlandıklarım?

Faust

Sabah! Sabah oluyor! Sevgilim! Sevgilim!

Margarete

Evet, sabah oluyor, giriyor içeri son sabah!
Bu benim gelinlik günüm de olabilirdi, ah!
Gretecik'in yanından geldiğini söyleme kimseye.
Gelinlik tacıma yazık,
her şey bitti artık!
Yine görüşeceğiz biz, bunu bil,
ne ki dansta değil.
Halk geliyor itişip kakışarak, artık kesildi
gürültü.
Alanlar, sokaklar
adam almıyor.
Çanlar çalınıyor, işaret veriliyor.
Nasıl götürüyorlar beni bağlayıp sürükleyerek!
Beni idam yerine çıkardılar işte!
Boynumun üzerinde titreyen baltanın keskin
ağzı titriyor sanki boynunun üzerinde herkesin.
Kesmiş sesini soluğunu mezar gibi herkes öylece!

Faust

Ah, doğmamış olsaydım keşke!

Mefistofeles

(Kapıda görülür.)

Kalk gidelim, yoksa işin bitiktir.
Seninki yararsız bir umutsuzluk, kararsızlık ve zevzekliktir.
Tanyeri ağarıyor,
atlarım titreyip duruyor.
Şu yerden yükselen nedir?
Kov onu burdan, odur! Odur!
Ne arıyor o, bu kutsal yerde?
Beni almaya gelmiş demek!

Faust

Yaşayacaksın sen!

Margarete

Tanrının mahkemesi! Sana sığınırım, sana!

Mefistofeles (Faust'a)

Haydi gel diyorum, yoksa bırakır giderim seni!

Margarete

Ben seninim tanrım, kurtar beni!
Ey melekler, ey kutsal melek orduları,
sarın çevremi, örün bana kurtuluş duvarı!
Heinrich! Tiksiniyorum senden.

Mefistofeles

Eh! Bu iş de bitmiştir.

Sesler (Yukardan)

Kurtuldu.

Mefistofeles (Faust'a)

Haydi gel benimle.

(Faust ile yitiklere karışır.)

Ses

(İçerden yankılar yaparak)

Heinrich! Heinrich!

GÜZEL BİR YER

(Faust, çiçeklerle süslü çimenlerin üzerine uzanmıştır. Tedirgindir, uyumağa çalışmaktadır. Tanyeri atmak üzeredir. Ruhlar, havada süzülmekte; küçük, belli belirsiz varlıklar öteye beriye uçuşmaktadır.)

Ariel

(Eol harpına şarkısıyla şöyle eşlik eder:)

Çiçeklerin ilkyaz yağmuru
süzülerek toprağa yağarken
tarlaların yemyeşil mutluluğu
bütün topraktan doğanlara gülümserken
küçük Elflerin büyük ruhu
yardım edebileceği her yana koşar.
Kutsal olmuş, kötü olmuş ne çıkar
dertliler, onlarda salt acıma uyandırır.

Ey bu başın çevresinde bir ayla yaparak uçuşan periler,
kendinizi eski soylu Elfler gibi gösterin burda.
Yumuşatın kalbin öfkeli demetini,
çıkarıp atın vicdan acısının ateş gibi yakan okunu.
Dörttür gecenin durakları
savsamadan dostça doldurun bunları.
Önce derin bir yastığa yerleştirin başını,
sonra onu Lete'nin suyundan gelen çiylerle yıkayın!
Gövdesinin eklemlerine hep kramp girmiştir
sabahleyin güçlenmiş olarak kendine gelirken
Elflerin en güzel görevleri de başlamıştır,
geri verin hemen kutsal ışığı!

Koro

(Teker teker, ikişer, ya da çoklu, değişik ve topluluk olarak)

Yeşillikle kaplanmış plan çevresini
ılık havalar doldururken,
tatlı kokular, sis tülleri
yaymakta tan.
Tatlı bir barış havası yaratıyor,
kalbi sallıyor çocuk erinci içinde.
Kapıyor kapısını
bu yorgun kişinin!
Artık gece inmiştir,
eklenmekte yıldız yıldıza,
büyük ışıklar, küçük kıvılcımlar
parlamaktadır yakın, uzak.
Burda gölge yansımalar oynamada
yukardaysa parlamada aydınlık gece.
En derin ruh erinci vererekten
dolunayın görkemi yukarda egemen!

Artık geçip gitti saatler,
acı da, mutluluk da birlikte gitti!
Ön duyguna bel bağla iyi olacaksın!
Günün yeni bakışına güven.
Koyaklar yeşeriyor, tepeler kabarıyor
erinç veren gölgelikler yapıyor çalılıklar!
Ve yalpalayan gümüş ekin dalgaları
biçime doğru dalgalanıyor.

İstek üstüne istek duymak istersen
karşındaki görkemli görünüme bak.
Hafifçe kuşatılmış gibisin.
Uyku bir kabuktur, onu öteye fırlat!
Savsaklanma, yürekli ol, ona karşı dur,
kalabalık, savsaklanarak uzaklaşırsa eğer
yanından.
tez davran, soylu bir ruh yapabilir her istediğini,
tez anlar ve tez kavrarsa.

(Korkunç bir uğultu güneşin doğduğunu gösterir.)

Ariel

Kulak verin, horaların fırtınasına kulak verin!
Çınlayarak doğdu bile
ruhun kulakları için!
Kayaların kapıları açılıyor gıcırdayarak

gürültüyle yuvarlanıyor febüsün tekerlekleri.
Nedir bu ışıkla birlikte gelen uğultu!
Trampetler gümbürdüyor, borular çalıyor
göz kamaşıyor, kulak şaşakalıyor.
İşitilmeyecek nesneler, işitilmez oluyor
çiçek çelenklerinin içine saklanınız
derine daha derine.
Gömülünüz kayaların içine,
bu ses sizi bulursa sağır olursunuz.

Faust

Yaşamın nabzı canlı canlı atıyor
tüllenen tanyerini sevgiyle selamlamak için!
Bu gece de yerinde direnip kaldın ey dünya,
yeniden güçlenmiş gibi soluk almaktasın
ayaklarımın dibinde.
Sarmaya başlıyorsun beni hemen bir istek
çemberiyle.
Bende bir güçlü karar uyandırmaktasın
en yüksek varlığı sürekli araştırmak için.
Artık yeryüzü bürünmüştür bir tan aydınlığına
çın çın ötmededir orman binbir sesli bir yaşam
içinde.
O da böyledir işte, uzun boylu özlemini çektiği
en yüksek isteğinin yerine getirilmesi için
gerekli kapıların ardına dek kendisine açıldığını
görünce
Ölümsüz bir yerlerden dayanılmaz alevler
fışkırıyor
ve biz şaşırıp kalıyoruz.
Biz yaşamın ışıldağını yakmak istiyorduk.
Bir ateş denizi kuşatıyor bizi, hem ne ateş!
Aşk mı bu? Yoksa kin mi? Ateş gibi çevremizi
kuşatan?
Korkunç bir biçimde acıdan sevince geçiliyor
öyle ki biz, yine yere dikiyoruz gözlerimizi
gençliğimizin örtüsü altında gizlenmek için!
Böylece güneş arkamda iz kalıyor.
Ben kayalarda şarıldayan çağlayana
dalıyorum gittikçe artan bir şaşkınlıkla!
Düşüşten düşüşe yuvarlanıyor bin kez
daha sonra binlerce yayılıp sel oluyor.
Gürleyerek göklere fırlatıyor köpük üstüne
köpük.

Yalnız ne güzel filizleniyor bu saldırı
durmadan değişen bir ebemkuşağı oluşturuyor.
Serpiyor çevresine serin kokulu bir sağnak!
İnsan çabalarının bir aynasıdır bu!
İyi düşünürsen bütünüyle anlarsın bunu.
Yaşamımız bu renkli yansımanın içindedir.

BAHÇIVAN KIZLARI

(Şarkılara mandolinler eşlik eder.)

Biz, genç Floransa kızları
sizin alkışlarınızı toplamak üzere
süslenip püslenip geldik bu gece
Alman saraylarının görkemine göre.

Çiçekler takıyoruz kumral saçlarımıza,
güzel süs çiçekleri.
İbrişim telleri, ipek kurdelalar
yapmaktadırlar rollini.

Biz görev bilmekteyiz
övülmeye değer görülmeyi.
Yapay çiçeklerimiz parlamaktalar
bütün yıl da böyle açmış duracaklar.

Giysilerimizin renk renk dilimleri
pek uygun düşer.
Onlarla tek tek eğlenirsiniz
ne var ki bütün hoşunuza gider.

Bizi gözetlemek hoştur
bahçıvan kızlarıyız, güzeliz!
Şundan ki kadının doğası,
sanatla yakın akrabadır!

Sunucu

Gösterin şu zengin sepetleri
başlarınızda taşıdığınız,
kollarınızda salladığınız,
herkes seçsin alsın beğendiğini!
İvedi, ağaçlar dallar altında
açılsın bahçeler!
Önemli görünüyor alıcılara
malları gibi satıcılar da!

Bahçıvan kızları

Haydin, güzel sergiden alış verişe gelin,
ancak, pazarlık mazarlık yok!

Anlamlı birkaç kısa sözcük
ne alınacağını bildirecek.

Yemişli zeytin dalı
Ben, hiçbir çiçek tarhına imrenmem
uzağım bütün çekişmelerden.
Şundan ki doğama aykırıdır bu,
ülkenin belkemiğiyim ben.
Ve sağlam bir güvence olarak da
her yerde sembolüyüm barışın!

Başak çelengi (Altından)
Seres'in armağanları
pek yaraşacak size!
Yararlı olduğundan istenen nesneler
sizlere birer güzel süs olsun!

Bir fantezi çelenk
Ebegümecini andıran
yosunlardan yapılmış çok güzel çiçekler!
Böylesi doğada yoktur ancak,
bunları moda yaratır.

Fantazi demet
Benim adımı söyleyemezken
doğa bilgini Teofrast bile
belki herkesin hoşuna gitmem
yine de kimileri hoşlanır benden.
Eğer takarsa saçlarına,
verirse bana kalbinde bir yer,
ben de kendimi verirdim ona.

Provokasyon
Alaca bulaca fantaziler bütün
modasına göre açılabilirsiniz günün
alabilirsiniz apıştıran renkler,
yeşil kökler, altın çanlar,
kapar mısınız ağzınızı
bu zengin saç bukleleri içinde..
Ne var ki biz..

Gül goncaları
Biz gizli dururuz,
kim bizi gencecik bulacak diye.
Gelip çatınca yaz
gül goncası açılıp saçılınca

kim kendini bu mutluluktan yoksun
bırakabilir?

Ana ile kızı

Kızım, sen dünyaya geldiğinde
bir minimini başlıkla süslemiştim seni!
Yüzün öylesine güzeldi ki
vücudun da o kerte nazik!

Seni düşledim bir gelin olarak,
bir de çok zengin bir damat.
Seni bir kadıncık olarak düşledim.

Ah! Geçti aradan bunca yıllar,
boşuna, yararsız geçti gitti.
Kimisiyle çevikçe danslar ettin,
kimisine nazik işaretler verdin
dirseğinin bir değişiyle.
Alaca bulaca bir sürü delikanlı
geçit resmi yaptı önümüzden!

Hangi bayramı ansam
gelip geçmiştir boşuna!
Rehin oyunları, üçüncü adam,
hiç kimseyi faka bastıramadım.

Bugün, bütün çılgınlar gemi azıya almış,
aç kucağını sevgili kızım aç
belki takılır kalır bir aç!

(Genç ve güzel oyun arkadaşları buraya katılırlar. Gizli konuşmalar işitilir. Balıkçılar, kuşbazlar, ağlar, oltalar, ökseler ve daha başka avadanlıklarla gelip güzel kızların arasına karışırlar. Karşılık tutma, yakalama ve kaçma oyunları arasında pek hoş konuşmalar olur. Odun yarıcılar, kaba saba davranışlarıyla içeri girerler)

Şimdiki ise bir çırpıya benziyor

İmparator

Uzaktan, yakından gelen uyruklarıma hoşgeldiniz, derim. Talihiniz varmış. Hepiniz, çevrem-

de olaysız toplandınız. Yıldızlar, bizlere mutluluk, güvence muştuluyor! Acaba neden toplantı, üzüntüden, kötü düşüncelerden bugünlerde uzak toplanıyor? Karnaval yapılması gerekli bu saatlerin en tatlı zevklerinden yararlanmak varken neden çekişmelere dalıyoruz?
Ancak, mademki sizler bunu uygun görüyorsunuz, sizin dediğiniz gibi olsun.

Başbakan

En yüksek erdemler bir ayla biçiminde imparatorumuzun başını süsler. O erdemin adı adaletidir. Ancak, yazık ki insanların zekâları ve anlayışları, acımaları ve sevecenlikleri neye yarar? Devleti ta temelinden çürüten hastalık varken. Kötülükler kötülükleri doğuruyor. İnsan, şu yüksek, geniş devletin aşağı katlarına bakacak olsa insan giyiminde kara düşlerine saldırısına uğramış gibi olur. Korkunç canavarlar, gider, gelir.
Birisi, bu yanda bir sürü koyun aparmış, öbür yanda bir başkası birisinin karısını kaçırmış, yan gelmiş, rahatça evinde oturuyor.
İşte, yakınıcı yığınları, mahkemeye koşuyorlar, yargıç da mahkemeye kurulmuş. Dinliyormuş gibi. Kimisi, suçu suç ortağına yüklüyor; suçlar, suçsuzluklar çarpışıyor. Halk, birbirini parçalamaya gidiyor, hak denilen nesneyi parçalamak istiyor.
Bu koşullar altında, insanları doğru yola götürecek olan duygular, nasıl ortaya çıkar? İyi huylarla bezenmiş olanlar bile ikiyüzlülüğe yenilir. Ceza veremeyen yargıç da en sonra suçlu ile sözbirliği eder.
Devletin görünümünü boyalarla kana betimledim. Daha koyu renkler bulamadığıma üzülüyorum.

(Bir duraksama)

Hükümet darbelerini her zaman düşünmeli. Şu cinayetler ve acılar çevresinde korkarım, haşmetmeabınız korkunç bir sonuca uğramasın.

Başkomutan

Bugünlerde de ne çok karışıklık oluyor. Bir yandan öldürüyor, öbür yandan ölüyorlar. An-

cak, kimsenin komutana boyun eğdiği yok. Burjuvalar, savunaklarının arkasında, şövalyeler kaya kovuklarında, bize karşı birleşmişe benziyorlar. Bütün güçlerini de kendileri için saklıyorlar. Yaralı askerler sabrını yitirmekte, onlar da hemen parasını istemekte. Eğer istediklerini vermeyecek olursak eşekarısı yuvalarını bozmuş olacağız. Savunmasına atandıkları ülke, baştan başa yağma edilecek. Öfkelerini ötede beride dindirsinler, yoksa dünyanın yarısı güme gider. Ötede beride bir sürü kral var ki hepsi de uzaktan gözlüyor. Sanki bunlar, onların başına hiç gelmeyecekmiş gibi!

Başhazinedar

Siz, siz olunuz da çıkarlarınıza inanınız bakalım. Sözde bize para yardımı yapacaklardı. Bu yardımları da barajlardaki sular gibi kurudu! Haşmetmeap, bir bak! Koca ülkenin mülkiyeti kimlere kaldı? Nereye gitsek oraya sahip çıkmış birçok türedi var ki kendi başlarına bağımsız yaşamak istiyorlar. Biz de ellerimiz böğrümüzde, yalnız bakıyoruz. Hakkımızı aramaktan vazgeçtik, elimizde avucumuzda bir nesne kalmadı. Partiler de öyle. Dost olsun düşman olsun hepsi bir. Sevgileri de, öçleri de artık bizi ilgilendirmiyor. Guelfler de Gibelinler gibi dinlenmek için saklanmaya çalışıyor. Bugün, yardım için komşusuna koşacak hiç kimse yok. Altın madenleri de göçtü. Herkes toprağı karıştırıyor. Halk, parayı kemerine, sandığına istif ediyor. Bizim kasalarsa bomboş.

Vekilharç

Ne yazık! Felaket beni de yakaladı. Her allahın günü, biraz para artırmaya çalışalım diyorum, ne gezer! Her gün daha çok gidere giriyoruz. Kaygılarım gittikçe artıyor. Şimdiye dek mutlak iyi gitmişti. Aşbaşı da hiç daralmamıştı. Yaban domuzları, geyikler, tavşanlar, keçiler, hindiler, tavuklar, kazlar ve ördekler ve güvenli bir gelir, giderleri oldukça karşılıyordu. Ancak, sonunda şarap tükendi. Vaktiyle mahzenlerimizde şarapla dopdolu olan üstüste yığılmış şarap

fıçıları, doymaz senyörler de şarapsız kaldılar. Şölenlerin ardı arkası gelmedi. Sonra, bütün bu giderleri ödemek işi bana düştü. Ödeyeceğim. Hiç kimseyi gücendirmeyeceğim. Yahudi sarraflar, azıttıkça azıttılar. Rehin mehin, gelecek yılların gelirlerini bile yedik bitirdik. Altımızdaki yatağımız dahi rehin! Sofraya gelen ekmekler, daha ekilip biçilmeden yenen ekmeklerdir.

İmparator

(Bir süre düşünür, sonra Mefistofeles'e)

Ya sen, soytarı, anlatacak dertlerin yok mu senin de?

Mefistofeles

Hayır, yok hiçbir derdim. Ben, salt seni ve senin çevrendekileri ve seni kuşatan şanı ve onuru düşünüyorum.

Senin gibi güçlü bir kralın egemen olduğu yerde güven ve güvence yok olabilir mi?

(Salondakilerde mırıldanmalar)

(Ne alçak herif! Sanatını iyi biliyor. Yalanla düzenle göze girecek. Söyle bakalım, daha kaç zaman sürer?)

Mefistofeles

Bu dünyada dört yanı bayındır olan neresi vardır? Birisine bu gerek. Öbürüne şu gerek. Buradaysa gereken paradır. Evet, bu sarayda para yerlere saçılmamış, belli. Bilgeler, onu derinlerden çekip çıkarmasını bilir.

Dağların damarlarında, duvarların içlerinde hem külçe hem de sikke altın vardır. Bunu kim çıkarabilir diye sorarsanız, yetenekli bir adamın zekâsı ve doğanın güçleri yanıtını veririm.

Başbakan

Doğa, düşün ve zekâ! İşte iblis! Bunlar birleşirler. Birleşince çocukları olan kuşkuyu doğururlar. Bu toplantıda böyle sövüntüler yeter artık. İmparatorun eski ülkeleri iki tür adam yetiştirmiştir ki talihinin güvencesi bunların elindedir. Yüksek din adamları, şövalyeler, her tür fırtınaya karşı korlar ve ödül olarak da kiliseyle

devleti aralarında bölüşürler.
Zamanında kimi şaşkın kafaların yarattığı «Halk Psikolojisi» sonucu olarak ötede beride kimi dirençler ortaya çıkıyor.
İşte utanmazca şakalarınla şu topluluğa sokmak istediğin düşün! Bunları çıkaranlar, dinsiz heriflerdir, büyücülerdir. Kasabaları, köyleri bozuyorlar, sizler de kokuşmuş kalpleri severseniz biliniz ki soytarılar da bunlarla birliktir.

Mefistofeles

Bütün derslerini yapmış, diploma almış doktor nasıl da belli oluyor! Siz öyle bilgelerdensiniz ki elinizin değmediği nesneleri yüzlerce kilometre uzakta varsayarsınız. Avucunuzda bulmadığınız nesneleri dünyadan kalkmış sanırsınız. Hesap edemediğiniz hesap sorunları sizin için yoktur. Tartamadığımız nesnenin ağırlığı yoktur. En sonra da kendi ayarınıza uymayan altınların hiçbir değeri yoktur.

İmparator

Bütün bu laflar, gereksinimlerimizi sağlayamıyor. Sen de paskalya vaazlarını andıran nutuklarınla ne demek istiyorsun?
Artık sizlerin bitmez tükenmez «gerçekten», «ne ki»lerinizden bıktım. Evet, para yok. Pekiyi. Bulunuz öyle ise.

Mefistofeles

İstediğinizi, giderek daha çoğunu da bulacağım. Bundan kolay ne var! Yalnız şu var ki kimi zaman kolay ya da çok güçtür. Aranan nesneler, nah şurada uyukluyor. Beceri, onları gidip oradan alabilmektir. Ancak nasıl? Usunuza getiremiyor musunuz ki işgal zamanlarında ülkeyi, insanları bastığında, halk, korkusundan en değerli nesnesini toprağa gömerdi. Roma'nın görkemli zamanlarında da böyle olduğu gibi şimdi bile bu yöntem sürmektedir. Bütün bu defineler, toprak altında uyumaktadır Toprak ise imparatorundur. Öyle ise altındaki defineler de görkemli imparatorundur.

Başhazinedar

Soytarı, ancak, söyledikleri boş değil. Her deli böyle konuşmaz. Soytarının dediği eski imparatorluğun kutsal hakkıdır.

Başbakan

İblis sizi yaldızlı ağlara düşürmek istiyor. Bu sözlerin altında başka amaçlar yatıyor.

Vekilharç

Saraya gerekli nesneleri bulsun da ben de birçok nesnelere göz yumarım.

Başkomutan

Soytarı, aptal değil. Herkese isteğine göre adaklarda bulunuyor. Para gelsin de nerden gelirse gelsin.

Mefistofeles

Sizi aldattığımı sanıyorsanız işte şu adama sorunuz. Müneccimbaşı da buradadır. Talih çemberleri içinden şimdiki anı okuyabilir. Haydi, anlat, gökyüzü bize neler söylüyor?

Saray halkı

Bunlar, iki düzenbaz. Sözbirliği etmişler. Birisi deli, öbürü zırdeli. Tahtın da bunca yakınında. Eski hamam eski tas. Deli fısıldıyor, akıllısı da nutuk çekiyor.

Müneccimbaşı

(Mefistofeles'in kulağına fısıldadığı sözleri yineler.)

Güneş, som altındır. Merih, güneşin bayraktarıdır. Bayan Venüs, sizleri baştan çıkarmak için göz kırpmaktadır. Merih, gerçi hiç kimseye dokunmadıysa da hepinizi tehdit etmektedir. Utarit, gezegenlerin kralıdır. Zuhal, büyüktür. Göze çok ufak ve uzak görünür. Ay güneşle, altın gümüşle evlenirse dünya elbette güzelleşir. Artık, ötesi kolayca fethedilir. Saraylar, bahçeler, taze gerdanlar, pembe yanaklar. İşte, bilginlerin size adadığı hazineler! Onlar, bizim yapamadığımız işleri yapan bilginlerdir.

İmparator

Bu sözlerin iki anlama geldiğini biliyorum. Ne var ki, anlayamadığımdan kalbim bir türlü inanamıyor.

Halk

Eski saçmalar, şarlatanlık. Büyücülük filan. Maskaralık.

Mefistofeles

İşte, bunlar böyledir. Kendilerini şaşırtan sözlere inanmak istemezler! Ayakları kaşınmaya, göv deleri sendelemeye başlayınca işin içinde büyücülük var diye bağrışırlar.
Her zaman ve her an kıpırdak ve çalışır olan doğanın kaynaşmasını elbette duyuyorsunuz. Toprağın altındaki yaşam, ışıklara doğru yük selir.
Size bir öğüt vereyim: Gövdenizde kaygılar duyduğunuzda, toprağı kazınız. Benim hazinem orada gömülüdür.

Sesler

Geçen savaştan ayağımda kurşun kalmıştı. Kollarım tutuluyor. Gutum azdı.

İmparator

Haydi iş başına! Artık kurtulamazsın! Boş sözlerini uygulamalı. Şu zengin madenleri bul, göster. Bana gelince, şimdiden tezi yok, tacımı, kılıcımı bir yana bırakır ve eğer yalan söylemediysen kral ellerimle işe başlarım Eğer söylediklerin doğru çıkmazsa vay haline! Sonra, cehenneme dek yolun var.

Mefistofeles

Doğrusu, ben yalnız başıma da bulurum ancak, buluş zamanlarını bekleyerek toprakta yatan gizli defineleri ilan etmek gerek! Bunu da istemem! Sapan süren köylü, toprakları a't üst ettiğinde altın kaplarını da kaldırır Topraktan biraz yevgi isterken yoksul ellerine altınlar geçer, keyfinden bayılır
Uğraşmadan define bulmak hevesini duyarlar. Nice mahzenler kırmalı nice yeraltı dünyalarının yanına varmak için nice sürükleyici sel-

lere göğüs germeli, nice madenlere dalmalıdır. Şaraba bile şarap olmak için yalnız altın, yakut ve mücevherle kuşatılmak yetmez. Şarabı şarap yapmak için geceler, korkunç karanlıklar da gereklidir.
Bilim ve teknik adamları, durmaksızın çalışır, çabalarlar.
Oysa, aydınlıklar içinde çalışmak aptallıktır.
Gizin ve gizemin biricik ögesi ile karanlıklardır.

İmparator

Öyleyse durmayın! Haydin iş başına! Bu ne kerte sürer dersin?

Müneccimbaşı

(Biraz önce Mefistofeles'in kulağına fısıldadığı sözleri yineler.)

Haşmetmeap! Bu kerte ivecen olma! İsteklerini biraz yatıştır! Hele şu renk renk, türlü türlü oyunlarla, eğlencelerle dopdolu karnaval bitsin. Eğlenceler hiçbir zaman bizi amaca götürmez. Dinginlik içinde kendi kendimizi dinleyelim. Canı şarap isteyen ilk kez olgun üzüm salkımları arasın. Mucizeler isteyen kişi, ilkin inanını güçlendirsin.

İmparator

Öyleyse, zaman eğlencelerle geçsin. Perhiz ayı da güle güle gelebilir. Şimdilik diyerek, çılgın karnavalı daha sevinçli geçirelim.

(Çalgılar, halk çıkar)

Mefistofeles

Mutlulukla değer birbirine ne biçim kenetlenmiştir; aptallar, bunu hiçbir zaman anlayamayacaklardır. Bilgelerin arayıp durdukları bilgelik taşı, bunların ellerindedir oysa.

Oduncular

Yalnız alan! Yalnız genişlik!
Bize ağaçlar gerek,
ağaçları yıkarız biz.
Yıkılırlar, gürültüyle yere çarparlar.
Taşırken de çarparız onları
öteye beriye,

bize övdüğünüzü göstermek üzere
siz de incelikler yapın!
şundan ki iş görmezse ülkede
kaba saba adamlar da işlemezse
nice oluşurlar ince adamlar?
Şunu iyi belleyin:
Eğer biz terlemezsek
sizler donarsınız!

GENİŞ BİR SALON

(Karnaval için süslenmiştir.)

Sunucu

Ey halk! Kendini Alman toprağında, şöyle ki şeytanlar dansı, ölüler ülkesinde sanma! Son kerte şen ve sevinçli eğlenceler seni bekliyor! Haşmetli imparatorumuz, yüksek Alp dağlarını aşarak Roma'ya gittiğinde kendi çıkarı ve sizler için mutlu bir krallık ele geçirdi. Gücünü artırmak ve tacını giyebilmek için Papa'nın kutsal terliklerini öptüğünde bir deli külahı ele geçirip getirdi. Yaşama yeniden doğduk. Sosyete insanları bunu zevkle başlarına geçirirler, ta kulaklarına dek çekerler. Bu külahı giyenler delilerle eşit sayılır. Ancak, külahı giydiği sırada yine de kendisini akıllı davranıyorum sanır. İşte grup grup toplanıyorlar, sallanarak ayrılıyorlar. Önünde sonunda, böyle yüzbinlerce saçmalıklarıyla dünyada koskoca bir deliden başka bir nesne değildir.

İbişler

(Çocukça, biraz aptalca)

Zırdelisiniz sizler,
iki büklüm doğmuş.
Bizler akıllılarız.
Kendi başımıza buyruğuz hepimiz.
Kasketlerimiz, caketlerimiz, giysilerimiz
taşınması kolay nesnelerdir.
Güzeldirler de.
Her zaman başıboşuz.
Ayaklarımızdaki terliklerle
alay ederler şurda burda,
kalabalık arasından
kayıp geçeriz yılanbalığı gibi.

Parazitler

(İki yüzlü ve kıskanç)

Siz iyi oduncular ve onların kuzenleri! Kömür

cüler! Sizler, bizim adamlarımızsınız. Bütün bu eğilmeler, kafasallamalar, türlü anlamlı laflar çakıştırmak, dalkavukluklar filan insanı ısıtmaz.
Bunların ne yararı var? Eğer kesilmiş odunlarla kömürler ayağımıza dek gelmeseydi bu kocaman ocakları tutuşturmak üzere gökten seller gibi ateş yağması gerekirdi. Bizim kızartmalarımız, ancak böyle olur. Pirzolalarımız, ancak böyle pişer. Yemeklerimiz böyle kaynar. Ve pastalarımız, böyle kabarır. Ağzının tadını bilenler, bir de çanak yalayıcılar, kızartmaların kokusunu alırlar. Balıkların piştiğini anlarlar. Bu, onları efendilerinin sofrasında çalışmaya geçirir.

Sarhoş

(Kendinden geçmiş olarak)

Bugün hiç kimse çıkmasın karşıma. Kendimi çok özgür ve yürekli buluyorum. Hava da ne temiz ve güzel. Ne şakrak türküler, bunları söyleyen de benim. İçiyorum, içiyorum. Siz de toka etsenize! Çın çın! Çın! Sen bana bak hey! Buraya gel, toka et de kavga bitsin!
Bizim küçük karı, kızmış. Bu güzelim giysiyi paramparça etti.
Ben de biraz kafa tutmaya kalktım; bana karnaval süpürüntüsü herif dedi.
Sizler de hey karnaval süpürüntüleri, toka etsenize! Kadehler çınladı mı kavga biter!
Burda rahat bir yer buldum diye, kendimi yitirdim diye hancı ödünç vermezse karısı ödünç verir, o da vermezse hizmetçi kız ödünç verir.
Ben, her an içerim, içerim, içerim. Hey sizler! Haydi çın çın, birbirinizle ta sonuna dek!
Sanırım kavga bitti.
Nasıl eğleniyorum? Size ne! Tasası size mi düşmüş? Bırakın, uyuyayım bu yattığım yerde! Artık, ayakta duracak halim kalmadı.

Koro

Kardeşler, için için,
tokuşsun kadehler çın çın!
Sıkı oturun, iyi tutunun sıralara
masa altında biter kavga.

(Sunucu, türlü şairlerin varlığını bildirir. Doğa şairleri, saray şairleri, derebeylik şarkıcıları, duyarlılıkta, ateşlilikte becerilerini gösterirler. Bunlardan birisi aradan kurtulup birkaç sözcük söyleyerek geçer.)

Yergi şairi

Bilir misiniz biz şairleri
en çok sevindiren nesnenin ne olduğunu?
Kimsenin dinlemek istemediği
şarkıları isterdim söylemek!
(Gece ve gömüt şairleri, henüz oluşmuş bir vampirle ilginç bir konuşma yaptıklarından bağışlanmalarını isterler. Bu konuşmalardan yeni bir şiir biçiminin oluşacağını söylerler. Sunucu, bunların sözünü yarıda keser, Yunan mitolojisini çağrılar. Bu, modern bir maske içinde karakterini de, sevimliliğini de yitirmemiştir.)

Aglaya

Çekicilik getiririz biz yaşama.
Çekicilik katınız siz de armağanlarınıza

Hegemone

Almaya da çekicilik veriniz.
Bir isteğe erişmek güzeldir.

Öfrazim

Barışçıl günler içinde yaşamak
için minnet duymak ta çok çekicidir.

Bahçıvan

Bir bakınız çiçeklerin dingince açılışına
başınızın çevresini süsleyen çiçeklere.
Gön'lü avlayamaz yemişler
tatları anlaşılır tadılınca ancak.

Göstermekteler esmer yüzlerini
kirazlar, şeftaliler, erikler.
Alın! Şundan ki dil ve damağa karşı
gözler birer kötü yargıçtır.

Gelin, bütün yemişler ısırılır,
tadına varmak için.
Şiirler üstüne uyak serpilir,
elmaya ise diş geçirilir.

Müsaade ederseniz çift çift
sizin zengin gençlik çiçekliğinize
biz de olgun ürünlerimizi
yayıp dökelim.

İç açıcı çardaklar altında
süslü dalların kuytusunda
her nesne, her nesne bulunabilir:
Koncalar, yapraklar, çiçekler, yemişler.

(Türlü müzik ezgileri arasında ürünlerini piramitler biçiminde basamak basamak dizerler.)

Atropos

Ben en yaşlısıyım iplik eğirenlerin
bu kez beni bu yüzden çağırladılar.
Çok düşünmelidir, çok duymalıdır
yaşamın en ince ipliklerini bulabilmek
için.

Yumuşak ve sağlam olması için onların
en iyi yünleri seçmeliyim.
Düz, uzun ve pürüzsüz olmalı
en becerikli parmakları seçmeliyim.

Eğer eğlencelerde ve danslarda
çokça ileri giderseniz,
bu ipliklerin sınırlarını düşünün
aman düşünün, kırılabilir!

Klotho

Biliniz ki bu son günlerde
makas işi bana verilmiştir.
Şundan ki hoşlanılmamıştır
bizim yaşlının yaptıklarından.

En gereksiz dokumaları işliyor
açıkta, ışık içinde çalışıyordu.
En büyük kazanç umudu
onu uçuruma sürüklüyordu.

Ben de gençlik çağında
yanılmışımdır yüzlerce kez.
Makası her zaman kabında tutuyorum
bugün kendimi tutabilmek için.

Öyle sevgiyle bağlıyım
öyle dostça bakıyorum ki bu yere
siz de özgür saatlerinizde
içip eğlenebilirsiniz.

Lachesis

Benim, içinizde en akıllı olan,
salt ben korumaktayım düzeni.

Durmadan dönmektedir benim çıkrığım
durmadan döner çıkrığım hiç ivecen olmaz

İplikler gelir çıkrığa sarılır
herbirine gösteririm yolunu.
Hiçbirini taşmaya bırakmam
hiçbiri davranamaz ivecen.

Biraz dalıp gitsem, dalga geçsem
titrerim dünyanın sonucundan.
Saatleri sayarım, yılları ölçerim
dokumacının eline ancak bir urgan geçer

Sunucu

Geçen yıllar üstüne bilginiz ne kerte, çok olursa olsun şu gelenleri yine de tanıyamayacaksınız. Öyle çok kötülüklere neden oldukları halde yine gördüğünüzde hoşgeldiniz diyeceksiniz. «Onlar, kötülük perileridir» desek bize kimse inanma yacaktır. Güzel, çıt kırıldım, boylu boslu, sevimli ve gençtirler. Onlarla tanışın. Bu güvercinlerin insanı yılan gibi nasıl soktuğunu göreceksiniz. Gerçi, onlar düzenbazdırlar, ancak, her soytarının kendi kusurlarıyla övündüğü böyle bir günde onlar da melek ünü istemiyorlar. Salt köy, kent halkının başına bir bela olduklarını açıkça söylüyorlar.

Kızgınlık kızları

Alekto

Ne yardımı olur size? Bize güvenmelisiniz,
şundan ki biz hem güzeliz hem genciz, hem de
sokulganız kedi gibi.
İçinizden birinin sevgilisi varsa
onun kulağını bükebiliriz.

Giderek ona söyleyebiliriz de
şuna buna işaretler ettiğini
nişanlına senin kafasız ve sırtının kambur
olduğunu söyleyebilir, nişanlıyı tedirgin
edebiliriz.

Gelini de tedirgin etmeyi biliriz:
Daha birkaç hafta önce bir âşığı olduğunu,

ondan aşağılayıcı bir biçimde sözettiğini söyleriz.
Barışsalar bile kalır bir ukde.

Megara

Bu salt bir şakadır! İlkin bağlanmışlardır.
Bunu anlarım ve bilirim bütün hallerde
kaprislerle en tatlı mutluluğun ağulanmasını.
İnsanoğlu değişkendir, saatler değişkendir.

İnsan en çok sevdiğini kollarında tutamaz,
eğer yoksa daha delice istekleri.
Alıştığı en yüksek mutluluktan,
güneşten kaçar, buzu ısıtmak ister!

Tizifon

Ağu yapar, hançer bilerim hainler için
kötü diller yerine.
Sever senin gibiler ergeç
umutsuzluk yakalar seni.

O anda zorunludur tatlı balın
acı peline ve safraya dönüşmesi.
Burda hiçbir acıma macıma yoktur,
o işini bilir.

Bağışlanmaktan söz açmasın kimse
ben kayalara yakınırım.
Yankısını dinle! Yanıtlıyor öç.
Kim değişirse yaşamamalıdır.

Sunucu

Biraz kenara çekilip gözden uzaklaşabilir misiniz? Şundan ki şimdi gelen, sizin gibilerden değildir. Bir dağ geliyor. Yanları türlü övülesi halılarla süslü, başında uzun bir savunma külâhı, uzun dişleriyle bir yılan. Yılanlar gibi uzayabilen bir hortum, bu bilmecenin anahtarını işte verdim size. Ensesinde güzel bir kadın oturmuş. Onu sırtında belli bir yöne doğru incecik bir değnekle yönetiyor. Öbürü yukarda ayakta dimdik duruyor, çevreyi gözden geçiriyor, gözlerimi kamaştırıyor. Her iki yanda iki zincirlenmiş soylu kadın yürüyor. Birisi çok üzgün. Öbürü ise çok sevinçli görünüyor. Biri istiyor, öteki özgürlüğü duyuyor. Her biri kim olduğunu bildiriyor.

Korku

Dumanlı ışıldaklar, lambalar, ışıklar
pırıldıyor karışık bayram havasında.
Bu yalancı yüzler arasında
bağlamış beni sımsıkı zincirlerim.

Defol gülünç gülücü!
Sırıtışların kuşku uyandırıyor.
Bütün karşıtlarım bu gece
tedirgin etmekteler beni.

İşte, burada düşman olmuş bir dost,
maskesini bile tanıyorum.
O beni öldürmek istiyordu,
şimdi görüldü, sıvışıyor burdan.

Ah, ne çok isterdim her yönde gitmeyi,
dışarı çıkmayı dünyadan bile.
Ötede yok olma, gözdağı veriyor
yaşatıyor duman ve korku içinde!

Öngörü

İki büyük düşmanı, korku ile umudu zincirlenmiş olarak uzakta tutuyorum. Yer veriniz, kurtuldunuz. Canlı devi görüyorsunuz sırtındaki kulesiyle. Götürüyorum. Kimseyi tedirgin etmeden yürüyor, yalçın patikalarda adım adım ilerliyor. Ne var ki, yukarda yapının en yüksek noktasında şu tanrıça, geniş ve güçlü kanatlarını yeryüzünün dört bir yanını kaplamak üzere açıyor. Onun dört bir yanında onur ve şan parlıyor. Ona utku denir. Bütün işlerin kraliçesi.

Zoilo-Thersies

Hu! Hu! Hepinize kötülük etmeye geliyorum. Ancak, bunu bana buyuran, yukardaki bayan Viktorya'dır. Şu iki ak kanatla o kendini bir kartal sanıyor. Bütün şu halklar ve ülkeler kendisinin olmuş sanıyor. Ne var ki, nerede bir onurlu başarı oluşursa beni hemen bir kaygu alır. Alçaklar yüksek, yüksekler alçak, doğrular iğri, iğriler doğru olmalıdır. Ben, ancak böyle keyiflenebilirim! Bütün yeryüzünde işlerin böyle gittiğini görmek isterim.

Sunucu

Öyleyse, ye sopayı serseri köpek, hemen kıvrıl. uzan şuraya! O iki kat bodur gövde kıvrılınca nasıl da iğrenç bir yığın oluveriyor. Ne var ki apıştırtgan! Bu yığın, bir yumurta oluyor, bu da devleşiyor, patlayarak ikiye bölünüyor, içinden de bir çift yavru çıkıyor. Biri engerek, öbürü yarasa! Biri gidip tozlar içinde yuvarlanmaya başlıyor, öteki ise kapkara tavana doğru uçuyor. Dışarda birleşmek üzere ivedi davranıyorlar. Ben onların yanında olmak istemezdim.

Mırıltılar

Haydi, ötede dans başladı. Hayır, ordan uzak durmak isterdim. Bizi çevreleyenin ne olduğunu duyuyor musun? Düşsel bir hayvan sürüsü! Benim de tüylerim diken diken oldu. Ayaklarımda duydum onları. Ayağımın dibinde. Ne var ki, hepimiz korkudan boğulmak üzereyiz. Bu şakaysa da çok kötü bir şaka! Aptallar, bunu böyle istiyordu.

Sunucu

Bana maskeli balolarla birlikte sunuculuk görevi verildi verileli o kerte özen gösterir oldum ki, sizlere kötülüğü dokunabilecek bir kişi, içeri sızabilir, içerde rahatça dolaşabilir, sonra, nerden sıvışabilir diye. Şu da var ki, hava perileri pencereden içeri girerler de ben sizleri o büyücülerin ellerinden kurtaramam diye kaygılanıyorum. Hayaletlerin kimliklerini size bildirmek görevim gereğidir. Ancak, kimilerini ben de tanıyamıyorum. Bundan dolayı, hepiniz, bu işte bana yardımcı olmalısınız. Kalabalık arasında onların ne biçim dolaştıklarını görüyor musunuz? Dört at koşulmuş şu arabayı görüyor musunuz? Kalabalık arasında ne biçim ilerliyor. Ancak, kalabalığı parçalamıyor. Hiçbir yanda hızlı gittiğini görmüyorum. Yalnız, bütün renklerinin parıltılarını uzaklara saçıyor. Binlerce ayrı yıldız, sanki şurda burda titreşiyor gibi Sanki büyücü feneri! Yaklaşıyor, bir kasırganın gelişi gibi yaklaşıyor. Açılınız! Açılınız! Titriyorum.

Arabacı çocuk

Dur! Atlarım, kısın kanatlarınızı! Günlük kanatlarınızı açınız. Alışılmış dizgine boyun eğiniz. Ben sizi ne biçim dingin sürüyorsam siz de öyle dingin yürüyün. Sizi canlandırmak istersem kanatlanırsınız. Bu yerler, onurlandırsın bizi, çevrenizdeki kalabalığa bakın, gittikçe halka halka çoğalıyor. Sunucu, biz kaçmadan önce üstümüze açıklama yap, şundan ki bizler birer sembolüz. Ancak, böylece bizi tanıyabileceksin.

Sunucu

Size ne ad vereceğimi bilemiyorum. İlkin sizi betimlemeliyim.

Arabacı çocuk

Dene öyleyse.

Sunucu

Doğrusunu söylemeli! İlk önce sen delikanlısın! Ve yakışıklısın. İlk gençlik çağındasın. Ancak, kadınlar seni gelişmiş görmek isterler. Bana şimdiden başarılı bir çapkın olarak görünüyorsun. İlerde de ırkının en çekici adamı olacaksın!

Arabacı çocuk

Dinliyorum. Konuşmanı sürdür. Şu benim hoş bilmecemi bir çöz bakalım.

Sunucu

Gözlerin, kapkara şimşek parıltısı, saçlarının gecesi, neşeli kıvılcımlar saçıyor! Çok güzel bir giysi, omuzlarından topuklarına dek iniyor. Kenarları erguvan ve incilerle süslü. Sen gerçi bir kıza benziyorsan da onların okulunda okuduğun halde onların başlarını döndürebilecek güçtesin.

Arabacı çocuk

Şu arabada tahtına kurulmuş gibi oturan görkemli kişi kimdir?

Sunucu

Güçlü ve iyi bir krala benziyor. Dostluğunu kazanan kişiye ne mutlu. Nerede bir yoksulluk,

bir gereksinim baş gösterse onun oraya şöyle bir göz atması yeter de artar bile. Onun verdiği temiz bir sevinç bile dünyanın malından, mülkünden, mutluluğundan daha büyüktür.

Arabacı çocuk

Bu yetmez! Onu bütünüyle betimlemelisin!

Sunucu

Değer tanımlanamaz, yüzü taze, ay gibi dolundur. Çiçek açmış yanakları türbanın altından görünür, giysisinin kıvrımları, zengin bir güzellik duygusu verir. Ne diyeyim onun huyu üstüne? O, bir hükümdarmış gibi geliyor bana.

Arabacı çocuk

Bu Plutos'tur! Zenginlik tanrısı! Görkemini göstermek üzere buraya gelmiştir. Büyük imparator onu çok görmek istiyordu.

Sunucu

Öyleyse sen söyle şimdi bize bunun nedenini, nasılını.

Arabacı çocuk

Ben savurganlığım, ben şiirim! Ben şairim. Kendi zenginliğini savurarak gelişen bir şair! Ben de sınırsız kertede zenginim! Plutos'la denk olacak kerte. Onun balolarıyla şölenlerini ben düzenlerim. Ve onda bulunmayan nesneleri ben dağıtırım.

Sunucu

Övünmek sana çok iyi gidiyor, ancak bırak sanatlarını biz görelim.

Arabacı çocuk

İşte, bakınız, parmaklarımı çıtlatmam yetiyor. Arabanın dört bir yanı nasıl kıvılcımlarla doluyor. İşte şu altın tokayı alınız. Kulağınıza takarsınız. Taraklar, kusursuz çelenkler, attığım küçük kıvılcımların bunları neresinden tutuşturacağına bakarım.

Sunucu

Şu sevimli topluluk da nasıl her yere burnunu sokuyor, bir nesneler ele geçirmeye çalışıyor, armağanların dağıtımında nerdeyse eziliyordu Düşte olduğu gibi parmak çıtlatarak mücevherler dağıtıyor, herkes de bir nesne almak istiyor. Koca salonda bir kapışmadır gidiyor. Ne var ki, şimdi de başka düzenbazlıklar görüyorum. Gözlemcilerin o kerte çabalayarak yakaladıkları armağanlar ellerinden uçup gidiyor. İnci gerdanlığı tutan parmaklar gevşeyince avuçlarının içinde tesbih böcekleri kımıldamaya başlıyor. Zavallı aptallar, bunları kaldırıp atınca, başlarının çevresinde vızıldıyorlar. Başkalarının ellerine de mücevher yerine kımıldanan kelebekler geçiyor. Meğer bu zıpır, mücevher görünüşü duygusu veren yapay nesneler dağıtıp durmuş.

Arabacı çocuk

Evet, sen maskeleri tanıyorsun! Bunu ayırt ediyorum. Ancak, bunun daha derinini kavramak, saray adamlarının işi değil. Buna derin bir bakış gerek. Bununla birlikte ben her tür tartışmadan sakınırım. Hükümdarım, soruyu ve yanıtı sana bırakırım.

(Plutos'a doğru döner.)

Şu rüzgar gibi uçan dört atlı başarılı arabayı yönetmiyor muyum? Senin gösterdiğin yerde bulunmuyor muyum? Ve senin buyruğunla yürekli koşup hurma dalını sana getirmiyor muyum? Senin için giriştiğim bütün kavgalarda her zaman başarı sağlamışımdır. Eğer senin adını utku tacı süslüyorsa onu usumla ben örmüş değil miyim?

Plutos

Sana bir belge vermek gerekirse senin ruhun benim ruhumdandır. Sen, her zaman benim isteğime uygun davrandın. Senin hizmetlerine ödül olarak bütün taçlarımın en değerlisi olan şu yeşil dalı vermeyi düşünüyorum. Herkesin karşısında şu doğruyu bildiririm ki sevgili oğlum, seni beğeniyorum.

Arabacı çocuk (Kalabalığa)
İşte görüyorsunuz, elimdeki en büyük armağanları çevreme dağıttım. Her başın üstünde benim tutuşturduğum bir alevcik parlıyor. Alevcik, bir kişiden ötekine atlıyor: birinde tutunuyor, öbüründen kaçıyor, pek az olarak da parlıyor. Ancak, bunu bir çoğunuz ayırt edemiyorsunuz sönünceye dek. Üzgünce yanıp bitiyor.

Kadın dedikodusu
Şu yukarda dört atlı arabanın üstündeki herhalde bir şarlatandır. Onun arkasındaki baykuş suratlı da açlıktan, susuzluktan kurumuş, çimdiklenecek yeri kalmamış!

Cılız kadın
Defolun şurdan iğrenç kadın soyu! Bilirim, hiçbir vakit sizin işinize yaramam. Kadının henüz ocak yaktığı çağlarda benim adım tamahkârlıktı. O zaman evimizde her nesne yerli yerindeydi. İçeri birçok nesne girse de dışarı hiçbir nesne çıkmazdı. Ben, sandıklarla, dolaplarla uğraşırdım. Bu da bir kusur muydu? Şu son yıllarda tutumluluk yeteneği yitirerek dünyaca geniş hevesler beslenmeye başlayınca erkeğe dayanmak düşüyor. Şundan ki ne yana baksa bir yığın borçla karşılaşıyor. Kadın, eline geçirdiğini, üstüne başına, bir de sevgililerine harcıyor, sonra, bir sürü hayranıyla birlikte yiyip içip eğlenceyi de artırıyor. İşte bu yüzdendir ki, altının çekiciliği gözümde büyükdükçe büyüyor. Ben, erkek kuşağındanım. Şunu demek istiyorum ki eli sıkı soydanım.

Kadın elebaşısı
Canavarlarla canavarlar boğuşsun, temelde bunların hepsi yalan dolan! O, erkekleri kışkırtmaya geliyor. Oysa, onlar yeterince canları sıkkın.

Kadınlar (Yığın olarak)
Şu herif bostan korkuluğu! Bir şaplak indirin. Bu tebeşir tahtası neden korkutuyor sizi? Biz onun görünümünden mi korkacağız? Bu korkunç surat tahtadandır, kartondandır. Çekinmeyin, saldırın ona.

Sunucu

Asâmın boyunu aşmayın. Dinginliğinizi koruyun. Ejderhalar, kımıldamaya başladılar. Onlar, arabadaki ağzına dek altınla, cimrilikle dolu sandıktan çıktılar. O ikişer çift kanatlarını açıyorlar! Ejderhaların, açıldığında ateş püsküren ağızları nasıl kızgınlıkla titriyor. Millet kaçışıyor! Alan açıldı.

(Plutos arabadan iniyor.)

Ne kralca bir davranışla aşağıya iniyor! Bir işaret veriyor. Ejderhalar davranıyor. Altın ve cimrilik sembolü ile onun yanına getiriyorlar. İşte, sandık ayaklarının dibine geldi. Bu iş, olağanüstü oldu bitti.

Plutos (Arabacı çocuğa)

Artık o can sıkıcı ağırlıklardan kurtuldun. Şimdi özgür ve rahatsın! Haydi hemen kürene koş, senin yerin burası değil. Burada alaca bulaca, karma karışık yabanıllar asık suratlarıyla bizi dört bir yandan kuşatıyorlar. Nerede duru, tatlı bir ışık görürsen ve nerede salt kendine bağlı olursan ve kendine güvenirsen işte oraya, güzellikle iyiliğin el üstünde tutulduğu yere koş. Köşene çekil. Orada kendi dünyanı kur.

Arabacı çocuk

Senin değerli elçin olarak kendime değer veriyorum. En yakın akrabam olarak seni seviyorum. Senin bulunduğun yerde bolluk olur. Benim bulunduğum yerde herkes kendisini çok büyük kazançta duyar. Kimi zaman da insanlar, karmakarışık yaşamın içinde kendilerini sana mı yoksa bana mı vereceklerinde ikirciklenirler. Senin arkandan gidenler, rahatlarına bakabilirler; ancak, bana uyanlar her zaman iş bulurlar. Ben, işlerimi gizli yapmam. Bir soluk alsam hemen işitilir. Şimdilik allaha ısmarladık. Mutluluğumu bana sen verdin! Bir fısıldasan hemen geri gelirim.

(Geldiği gibi gider.)

Plutos

Şimdi artık zenginlikleri ortaya çıkarmanın za-

manı geldi. Kilitleri sunucunun değneğiyle açıyorum. İşte açıldı. Bakın şuraya. Demir kazanlar içinde nice bir kaynaşma var. Altın kaplar eriyor, sikke altınlar yuvarlanıyor, duka altınlar zıplıyor. Ah bunlar içimde ne biçim bir coşku uyandırıyor! Bütün istediğim nesneleri yerlerde yuvarlanır görüyorum. Bunları size teslim ediyorlar. Hemen, işte kullanın. İlgilenin, yeter. He men zengin olursunuz. Şu sandığı yıldırım hızıyla aparalım.

Sunucu

Hey gidi aptallar hey! Bunlar, salt maskaralık, uyduruk nesneler! Bu akşam, artık hiçbir nesneyi istemek yok! Size altın ve değerli eşya mı verildiğini sanıyorsunuz? Böyle bir eğlencede size bir mangır bile çok! Aptallar, güzel bir ışık, hemen şimdi doğruyu bütün çıplaklığı ile ortaya çıkaracaktır. Ancak, doğru sizin nenize. Anlamsız kuruntular sizin her yanınızı sarmış. Plutos kılığına girmiş olan maskeli kahraman. Şu kalabalığı dağıtıver şuradan.

Plutos

Senin asân bu işi yapmaya hazır. Şunu biraz bana verir misin? Ben, onu ivedi ateşten geçiririm. Haydi bakalım, maskeler, tetikte olun! Ne biçim şimşek gibi kuru kıvılcımlar saçıyor! Asâ, artık kor haline geldi. Kim daha çok dayanırsa acımaksızın yanıp kavruluyor. Şimdi, turuma başlıyorum.

(Bağrışmalar ve karışıklık)

Eyvah, mahvolduk. Kaçabilen kaçsın. Arkadakı çekil. Sanki sam yeli esiyormuş gibi yüzüm yanıyor. Kızgın asânın ağırlığı üstüme çöküyor. Hepimiz mahvolduk! Maskeli kalabalık, çekilin! Aptallar yığını, geri çekilin! Ah, kanatlarım olsaydı da uçsaydım!

Plutos

Kalabalık çemberi, işte geri atıldı Sanırım kimse yanmadı. Kalabalık ürkütülmüştür, çekiliyor. Bununla birlikte ben, düzeni sağlamak üzere göze görünmez bir kordon çekiyorum.

Sunucu

Çok iyi bir iş gördün. Senin ileriyi gören gücüne nasıl teşekkür edeceğim!

Plutos

Ancak, dostum, yine sabır gerekli! Bize daha kimi patırtılar gözdağı vermekte.

Hasislik

Bu durumda insan canı ist rse şu kalabalığı beğeni ile gözleyebilir. Şundan ki nerede alık alık gözlenecek ya da kör boğaza atılacak bir nesne bulunursa kadınlar her zaman orda ön sırayı alırlar.

Bana gelince, ben daha öyle görmeyecek kerte paslanmadım. Güzeldir, güzel kadınları gözlemek de bedava olduğundan biz de hemen gidip kur yapabiliriz. Bu kalabalık yerde bir sözün herkesin kulağına gitmemesi gerektiğinden düşüncelerimi el kol davranışlarıyla anlatmayı denemeye çalışacağım. Bu işte bana pantomima yetmez, biraz da hokkabazlık yapmak zorundayım.

Altını ıslak toprak gibi yoğuracağım. Şundan ki, bu maden, her biçime sokulabilir.

Sunucu

Şu aptal herif ne yapmak istiyor dersiniz? Bu gibiler, açlıktan ölürken espiri yapmaya kalkarlar. Altını hamura çevirdi. Altın, avuçlarında ıslak hamur haline geldi. Nasıl da yoğuruyor, nasıl da yuvarlıyor! Güzel bir biçime de sokamıyor. Hep benzer, iğrenç biçimde. İşte, şimdi kadınlara doğru döndü. Kadınlar çığlık atıyorlar. Kaçışmak istiyorlar. Bu işten hoşlanmadıklarını göstermek istiyorlar. Bu düzenbaz, her kötülüğü yapmaya hazır görünüyor. Toplum düzenini incitince bundan tad alacağını anlıyorum. Ben, bunun karşısında sessiz kalamam. Nerde benim sopam, şunun üstesinden geleyim!

Plutos

O, bize dışardan gözdağı veren tehlikeyi ayırt edemiyor. Bırak da çılgınlıklarını yapsın. Onun

maskaralıklarına yer kalmayacak. Yasa, güçlüdür Ne var ki sorumluluk ondan da güçlüdür

Gürültü ve şarkı

Yabanıl sürüler, dağın yükseklerini ve ormanın derinliklerini kapladı. Durmadan ilerliyorlar: Büyük tanrıları Pan'ı kutluyorlar. Onlar, kimsenin bilmediğini biliyorlar. Boş yerleri dolduruyorlar

Plutos

Ben sizi tanıyorum sizi ve büyük tanrınız Pan'ı. Hep birlikte yüreklice adımlar attınız! Bütün dünyanın bilmediğini ben biliyorum. Size bu dar çevreyi bütün kalbimle açıyorum. (Geçebilmeniz için.) Mutlu bir talih onlara yoldaşlık etsin! İlginç, şaşırtıcı nesneler olabilir! Nereden geldiklerini bilmiyorlar. Neyle karşılaşacaklarını da bilmiyorlar.

Yabanıl şarkı

Ey süslenmiş halk, ey altın yapraklar
yığını,
kaba saba geliyorlar, kaba sabalar yığını,
yüksek atlamalar, hızlı koşularla geliyor,
geliyor yeşilliği çiğneyerek.

Faunlar

Faunlar geliyor
neşeli danslar ederek,
meşe yaprağından çelenkler
bukleli saçları üzerinde,
bir çift küçük sivri kulak
taşmakta saçlar arasından.
Basık bir burun, ablak bir yüz,
bunlar zararsızdır kadınlar katında
eğer Faun pençesini uzatırsa
en güzelleri bile itelemez onu.

Satir

Bir satir sıçrar ötekilerin ardınca
keçi ayağıyla kuru bacağıyla.
Bu yüzden ona zayıf, sinirli gövdeler ister
Dağ keçileri gibi dağın doruğunda
dört bir yanı gözlemekten çok hoşlanır.
Canlanır özgürlük havası içinde,

alay eder aşağılardaki çoluk çocukla,
insanla.
Ovanın sisi ve dumanı içinde yaşayanları
düşünüp kendisinin temiz ve tedirgin
edilmeden
sanır yukarda dünyanın salt kendisinin
olduğunu.

Gnom

İşte koşar adım bir cüce sürüsü
ikişer yürümesini hiç beceremezler.
Yosunlu giysicikleri içinde fenerlerini
yakmış
birbiri arkasından, hızlı ilerliyorlar.
Her biri uğraşmakta kendi işiyle
ateş böcekleri gibi kaynaşmaktalar
Gidip gelmektedirler burdan oraya, ordan
buraya
eğri büğrü yollar çizerek durmaksızın!
Biz o kutlu hazinenin akrabasıyız,
kaya parçalayıcılar olarak tanınırız.
Koca dağlardan kan alırız.
Dolu damarlarını emeriz.
Madenleri toplar, yığın yaparız,
güç alırız «uğur ola» selâmından.
İyi bir niyetle söylenmiştir bu,
iyi insanların dostuyuz biz de.
Altın çıkarmaktayız şu sırada gün ışığına
katiller düşünen kişilerin de
demirsiz kalmamasına çalışırız.
Bu üç yasağa saygısızlık eden
öbürlerine hiç mi hiç etmez.
Bütün bunlar değil bizim suçumuz
sabırlı olmaya çalışın siz de benim gibi.

Devler

Yabanıl insanlar, işte onların adı.
Harz dağlarında çok tanınmışlardır
Bütün güçleriyle çırılçıplak
toplu olarak gelirler dev gibi.
Sağ ellerinde birer çam kütüğü,
ve bellerinde kaba bir kemer.
Önlerini dallardan yapraklardan

bir önlük örtüyor ki Papa'da bile
bulunmaz

Nemfoslar (Koro olarak)
İşte, o da geliyor!
Özümsüyor bütün dünyayı
koca Pan!
Kuşatın onu,
oynak danslarınızla çevreleyin onu.
Şundan ki hem iyidir hem de serttir
ister ki herkes neşeli olsun!
Mavi kubbesi altında göklerin
sürekli uyanıktır.
Esrik olur ezgileriyle ırmakların.
Sallayıp dinlendirir onu meltem.
Öğleyin uykuya vardığında
yapraklar kımıldamaz olur.
Gürbüz bitkilerin güzel kokuları
doldurur suskun havayı.
Nemfoslar da oynamazlar o zaman
onları da bastırır uyku.
Beklenmedik bir dakikada
tanrının güçlü sesi gürler,
gök gürültüsü gibi, deniz gürültüsü gibi
kimse bilmez korkudan nereye kaçacağını
yiğit ordular darmadağın olur.
Onur ona ki onurlanmaya değer
bizi buralara getiren sağ olsun!

Gnomların delegeleri (Büyük tanrı Pan'a)
Altın, zenginice parlayarak
iplik iplik uçurumlara dökülür,
yalnız akıllı istek değneği
onun labirentini gösterebilir.
Biz karanlık mağaralarda oturuyoruz
kovuklarda kurarız kulübelerimizi.
Sen hazineler, dağıtmaktasın.
Güneş altında yaşamaktasın tertemiz
havada
Şimdi biz çok yakınımızda bulduk
bir kaynak apışdırtkan!
Onu size vermeyi düşündük.
Bunu ancak sen yapabilirsin
onu korumana al, tanrı,

her hazine senin ellerinde
bütün dünyanın işine yarayabilir!

Plutos (Sunucu'ya)
Burda büyük nesneler oluşuyor. Bırakalım oluşsun ve hazırlansın. Senin yürekliliğin hiçbir vakit sarsılmamıştır. Şu sırada korkunç bir olay geçmektedir, bütün dünya ve bizden sonra gelenler, buna inanmayacaklar. Bunu yaz protokol defterine!
Pigmeler, büyük tanrı Pan'ı sessizce ateş kaynağına doğru götürüyorlar. Ateş derinlerden kaynıyor, sonra yine çukura geri düşüyor.

(Sunucu, Plutos'un verdiği asâyı alır.)

Sunucu
Yer cüceleri Pan'ı ateş pınarına götürüyorlar. Kaynak, derinlerden fokurdayarak fışkırıyor, sonra yine uçurumlara düşüyor. Açık ağzı zifir gibi karanlıktır. Kaynayan alevler, tüte tüte hâlâ dalgalanıyor. Tanrı Pan ise, orada neşeli dikiliyor. Bu apıştıran olayın gözlenmesinden hoşlandığı anlaşılıyor. Her yandan inci köpükleri fışkırıyor. Ancak, şimdi sakalı alevlere düştü. Kimdir bu çenesi traş edilmiş adam? Elleriyle yüzünü örtmüş. Felaket! Sakalı tutuştu. Şimdi bir alev, tacını, başını, bağrını tutuşturuyor. Sevinçler, üzüntülere dönüşüyor. Halk, koşuyor, ateşi söndürmeye koşuyor, ne var ki hiç kimse kurtulmuyor.
Ateşler de tepindikçe, çabaladıkça, alev yeniden doğuruyor, doğuruyor, bütün bir maskara alayı, cehennem ögesiyle kaplanmış olarak diri diri yanıyor.
Ne işitiyorum? Kulaktan kulağa gezen bu haber nedir? Ey karagece, bize ne felaketler getiriyorsun? Bugünün yarını, hiç kimsenin işitmek istemediği tragedyayı ilan edecek! Her yandan bağırıyorlar, bu ateş işkencesinden bağıran meğer imparatormuş. Oh! Keşke bu haber doğru olmasaydı! İmparator, bütün hanedan ve adamlarıyla yanıyor. İmparatoru çıralı çam demetleri arasına sokanlar, patırtılarıyla bütün dünyayı tedirgin edenler, yerin dibine batsın!

Ey gençlik! Ey gençlik! Beğenine, sevincine bir sınır ve son yok mudur?
Ey görkem! Ey görkem! Sen de iktidar ânında mantık ile hiç davranmayacak mısın?
İşte ağaçlar, alev içinde yükseliyor, ta çatının tahtalarını yalıyor. Her yanı saran yangın, hepimizi tehdit ediyor. Yıkım ve yok oluş!
Artık, bizim kurtulmamız da rastlantıya kaldı. Bir gecelik kül yığını! İşte, yarın görkemli imparatorluğun yerlerde sürünen anısı.

Plutos

Korku ve coşku yeter! Artık yardımlarına koşmak zamanı geldi. Ey elimdeki asânın gücü. vurularını indir, yerler titresin! Sen de havanın sonsuz genişliği, ılık bir buğu ile dol! Sisler, buralarda volta vurarak geçiniz. Sisler, yağmur bulutları, gürültülü yanışlar üzerinde uçuşun.
Çabalayın, dinginlik verici buğular sizler, ıslak bulutlar, alevlerin şu yersiz eğlencelerini kasırgalara çevirin. Ruhlar bizi tehdit ettiklerinde büyü de biraz kımıldanmalıdır.

Sabah güneşi

(İmparator, saray adamları, erkeklerle kadınlar, Faust, Mefistofeles zamanın beğenisine göre giyinmişlerdir. Her ikisi de imparatorun önünde diz çökmüştür.)

Faust

Haşmetlim, karnaval yangınını bağışlıyor musun?

İmparator (Her ikisini de ayağa kaldırır)

Bu tür eğlencelerin yinelenmesini çok istedim Bir aralık kendimi ateşten bir dünya içinde gördüm. O sırada kendimi Pluton sandım. Karanlıklar, kömürler kasırgası birdenbire alev alev tutuşuyor. Şurda burda vahşi alevler, kasırganın içinde kasırgaya tutulmuş gibi dönüyor, yıkılmak üzere ancak, yine de yerinde sapasağlam duran yüksek kemerleri sanki dilleriyle yalıyorlardı. Ateş direklerinin dansı arasında uzun uzadıya halk yığınlarını uzaktan gözlüyordum. Geniş çemberin içine itişip kakışarak koşuşuyor, her zaman olduğu gibi yine beni kutluyorlardı. Bu yığınlar arasında sarayımın adamlarından birçoğunu tanıdım. Doğrusu, semenderler kralına benzemiştim.

Mefistofeles

Haşmetlim! Hiç kuşku yok ki sen semenderler kralısın. Şundan ki doğanın bütün elementleri senin büyüklüğünü tanımıştır! Şimdi de denizlere, bütün yabanıllığıyla yerde denize dal. İncilerle döşenmiş yerde ayağın değince çevrende tatlı çember kaynaşacaktır.

Yeşil dalgaların köpükten kızardığını, ışın merkezi çevresinden sanat yapıtı saraylar oluşturarak kabardığını görürsün! Her adımında saraylar da seninle birlikte yürür! Bu dünyada duvarlar bile canlıdır. Ok gibi hızlı uçar gider gelir. Deniz ejderhaları, bu yeni güzel görünüyü gözlemek üzere koşuşur. Altın pullu, renkli

ejderhalar da orada oynaşırlar. Köpek balığı olur, sen onun ağzına doğru gülersin, senin düşsever saray halkının düzenlediği eğlenceler, ne kerte parlak olursa olsun böyle eğlenceyi gözleyemezsin. Burada tatlı yüzler de eksik olmaz. Deniz perileri nereidler, meraklı, ölümsüz derinliklerin koynunda salınarak saraya yaklaşırlar. En gençleri en korkak, ancak bütün balıklar gibi daha oynak, ötekiler daha akıllı. Deniz tanrıçası Tetis, gelen yabancının kim olduğunu bilir. Bu yeni kocasına elleriyle dudaklarını uzatır, sonra tanrılar toplantısı olan Olimpos'ta ona yeni bir kürsü sunar.

İmparator

Havanın bütün boşluklarını sana bağışlarım. Bu tahtın basamakları ne kerte geç olsa da yine aşılır!

Mefistofeles

Yüce imparator! Bütün dünya senindir!

İmparator

Seni hangi güzel talih, binbir geceden alıp buraya getirdi? Bolluk konusunda Şehrazat'a benziyorsan sana en yüksek ödülleri veririm.
Eğer bu birdiziye dünyadan -ki çoğu zaman öyledir- bıkkınlık getirecek olursam hazır ol!

Vekilharç

Ey lütuflar saçan hükümdar, karşında beni bu kerte büyük sevinçlere boğan olayın muştusunu sana yaşadıkça getireceğimi ummazdım.
Borçlar silindi. Bütün hesaplar ödendi. Spekülatörleri geri çektirdik. Ben de cehennem üzüntülerinden kurtuldum. Cennette bile bu kerte rahatlatıcı bir sevinç bulunmaz.

Saray muhafızı

(Benzer muştu ile gelir)

Aylıklar düzgünce ödeniyor, asker, yeniden askere yazılıyor. Savaşçıların keyfi, gücü yerinde; otelciler de, kızlar da sevinç içinde.

İmparator

Görüyorum ki göğsünüz genişlemiş, kaygılı al-

nınız açılmış! Böyle ivecen yürüyorsunuz, neden?

Maliye bakanı (Orada bulunmaktadır)
Bu işi yapanlara sorunuz!

Faust
Sorunu anlatmak başbakana düşer!

Başbakan (Ağır ağır ilerler)
Şu yaşlı günlerimde bu ne mutluluk! Şimdi gönlüm rahat, ölebilirim. Dinleyiniz: Bütün kötülükleri iyiliklere çeviren, önünüze yeni talihler açan şu kağıdı okuyunuz. (Okur) «Bu kağıdın bin kuron fiatında olduğu bilene bilmeyene bildirilir. Bu kağıt, imparatorluğun topraklarında gömülü olan hesepsız mallar karşılığında sağlam güvence olarak verilmiştir. Yakında ele geçirilecek bu defineler kağıtlara karşılık aranan paraların ödenmesine harcanmak üzere gerekli önlemler olarak alınmıştır».

İmparator
Bana öyle geliyor ki bunun altında korkunç bir suç, bir sahtecilik var. İmparatorun imzasını öykünen kim? Böyle bir cinayet cezasız mı kalacak?

Maliye Bakanı
Düşün, anına danış! Bunu imzalayan sensin! Hem de uzak değil. Daha bu gece. Haniya, sen büyük Pan tanrısını özümsemiyor muydun? Başbakanla ben sana ünleyerek dedik ki: Kaleminin iki devinimiyle eğlenceli gecenin sevincini, halkın güvenini sağla. Sen de açıkça görülen çizgileri çizdin. Bunun üzerine binlerce sanatçı imzanı öykünerek binlerce çoğalttılar. Şu güzel nesne, hemencecik herkese yararlı olsun diye yüzde on, yüzde otuz, elli, birçok senet imzaladık! Bu düzenle bunun halka ne kerte yaradığını düşünemezsin! Bakın, şu kente bakın; Daha dün ölümün kolları arasında imiş gibi kokuşmuştu. Şimdi ise, her yandan yaşama yeniden doğuyor! Hazdan, sevinçten sarhoş, titriyor! Gerçi, yalnız senin adın, çoktandır dünya-

nın mutluluğunun tek güvencesiydi. Ancak, şimdiye dek de bu ad bu kerte sevilerek kutlanmamıştı. Artık alfabe kitabı gereksizdir. Salt senin adın dünyanın mutluluğuna yetecektir.

İmparator

Tuhaf! Acaba uyruklarım, bunu som altın diye tanıyor mu?
Ordu, saray maaşlarını bununla almaya razı oluyorlar mı? Öyleyse, şaşkınlığım ne kerte büyük olursa olsun geçmesine müsaade ederim.

Vekilharç

Şu sırada şimşek hızıyla çevreye yayılan kağıdı bu uçuşunda yakalamak da olası değil! Sarraf dükkanları, kapılarını iki kanat açmışlar. Her kağıt, altın ve gümüşle kutlanıyor. Gerçekte biraz da eksiğine! Halk ordan doğruca fırıncıya, kasaba, hancıya koşuyor. Halkın yarısı, şölenlerden başka bir nesne düşünmüyor. Öbür yarısı ise, giysiler içinde kuruluyor. Çuhacı kesiyor, terzi dikiyor. Meyhanelerden yaşasın imparator nağrasıyla şaraplar çevreye saçılıyor. Tencerelerin dumanı tütüyor, kebaplar kızarıyor, tabaklar, çanaklar şakırdıyor.

Mefistofeles

Teraslarda yalnız gezenler, görkemli, süslenmiş nice güzellere rastlıyor. Gözlerin biri, tüy yelpazenin lifleri altına gizleniyor. Güzel, gülümseyerek bakış fırlatıyor. Aşkın pahalı armağanları, zeka ve güzel söz söyleme gücü ile daha kolayca elde ediliyor.
Bundan böyle, kese, torba taşımak da gerekmez. Ufacık bir kağıt parçası her göğüste yer buluyor ve orada aşk mektuplarıyla daha kolay çiftleşiyor. Papaz o kağıt parçasını İncil'i arasında saklar, asker de daha çevik davranmak için kemerini boşaltır.
Haşmetlim! Beni bağışla! Burada şu büyük yapıtının en küçük yanlarını açıklıyorum.

Faust

Ülkenin toprakları altında, derinliklerde uyuyan sayısız defineler parasızdır. En geniş kafalar bi-

le bu definelere yoksul bir kap olamaz! Düş, en yükseklerde uçarken bile bunları kavrayamaz. Ancak derinlikleri gözlemeye yetenekli ruhlardır ki sonsuzluğa sonsuz güven beslerler.

Mefistofeles

Altın, inci yerine buncacık bir kağıt parçası, ne rahat! İnsan, nesi olduğunu hemen biliyor. Ayarını öğrenmek için bozdurmaya da gerek yok! Aşkla, şarapla insan kolayca esrik olur. Madensel para mı istiyorsun? İşte, sarraf yanıbaşında. Maden de tükendi mi, bir zaman toprak kazılır, billûr kadehler, kordonlar mezada çıkarılır. Kağıt da amorti edilmiş olur. Böylece, bizimle bu kerte edepsizce eğlenenler de utançlarından yerin dibine geçerler!
İnsan buna alışınca başka bir nesne istemez olur, bundan sonra imparatorun uçsuz bucaksız ülkelerinde elinin altında istediğince altın, istediğince mücevher ve kağıt!

İmparator

Bu büyük iyiliğiniz için imparatorluğumuz size teşekkür borçludur. Ödülünüz yaptığınız iş ile uygun olsun! Ülkemizin bütün topraklarını size teslim ettik. Siz, hazinelerin en güvenceli koruyucularısınız. Derin ve gizli defineleri sizden başka bilen yoktur. Ancak sizin buyruğunuzla yerler kazılsın. Hazinelerimizin amiri, siz de birleşiniz, birlikte bulunduklarından dolayı sevinçli olan alt ve üst katman dünyalarının memurlarını iyilikle yönetiniz!

Hazinedar başı

Aramızda artık, en küçük bir anlaşmazlık da bulunmamalıdır. Böyle talih sahibi bir arkadaşa sahip olduğumuzdan dolayı kendimi çok kutluyorum. (Faust ile çıkar.)

İmparator

Sarayımın adamlarından birisini ihsanlarıma boğsam ne yapardınız, doğrusunu söyleyiniz.

Bir uçak

(İmparatorun verdiği paraları alır)
Ben keyifli, sevinçli bir yaşam süreceğim!

Bir başkası (Benzeri davranış)
Ben, şimdi gidip yavukluma yüzükler, altın kordonlar alacağım.

Oda hizmetçisi
(Paraları cebine yerleştirir)
Şimdiden tezi yok, kadehleri çift çift atarak en güzel şaraplarla sarhoş olacağım.

Bir başkası (Benzeri davranış)
Zarlar cebimde titremeye başladı.

Bayraktar (Terbiyelice alır.)
Şatolarım, topraklarım üzerine çöken borçları kaldıracağım.

Bir başkası (Benzeri davranış)
Bu, bir define! Hemen gidip öbür definelerin yanına gömeyim!

İmparator
Sizde yeni işler, yeni çalışmalar için sevinç ve çaba uyanacağını umuyordum. Ancak sizi bir kez tanıyan, ne yapacağınızı da önceden bilir. Görüyorum ki siz, şu definelerin büyüklük ve görkemi içinde önceden ne iseniz yine öyle kalıyorsunuz!

Soytarı (Birdenbire çıkar)
Armağanlar, ödüller saçıyorsunuz, müsaade ederseniz ben de payımı alayım.

İmparator
Nasıl? Sen daha sağ mısın? Sana da armağan versem hemen gidip bunu içer bitirirsin!

Soytarı
Sizin o güzel biletleriniz, doğrusu, hiçbir nesne anlamıyorum.

İmparator
Sanırım şundan ki onları kullanmayı bilmiyorsun!

Soytarı
Daha dökülüyor, bunları ne yapayım?

İmparator

Al senin payına düşen de bunlar!

Soytarı

Avucumda bir beş bin kuron?

Mefistofeles

Ayaklı şarap tulumu, kalkabildin mi?

Soytarı

Çoğu zaman başıma gelir bu. Ancak bugünkü gibi sevinmek!

Mefistofeles

Öyle sevinmişsin ki kan tere batmışsın!

Soytarı

Rica ederim, bakınız. Gerçekten altın yerine geçer mi?

Mefistofeles

Bunlarla gırtlağının, deşkelinin istediğini alabilirsin.

Soytarı

Tarla, ev, hayvan da alabilir miyim?

Mefistofeles

Kuşkusuz! Sen yalnız paraları ver. Eksik bir nesnen kalmaz.

Soytarı

Şato, koruluklar, av için çayırlıklar, balık havuzları da mı?

Mefistofeles

Vay canına! Seni bayım görmek isterdim.

Soytarı

Bu akşamdan tezi yok, çiftliklerimde kurulacağım!

Mefistofeles

Bizim delinin zekâsından kim kuşkulanabilir?

(Faust-Mefistofeles)

Mefistofeles

Bu karanlık koridorlara beni neden sürükleyip duruyorsun? Renk renk giyinmiş saray halkı arasında eğlenemiyor musun? Yeterince alay, kandırmak için neden çıkmaz mı sanıyorsun?

Faust

Bana öyle eskiden olduğu gibi ünleme. Bu türlü sözler bana çok eskimiş geliyor. Şu durmadan gidiş gelişler, bana yanıt vermemek üzere düzenlenmiştir. Bir yandan da davrandırmak için beni kıvrandırıyorlar. Vekilharç, mabeyinci soluk aldırmıyorlar. İmparator buyurmuş. Hemen olmalıymış! Evet, imparator, erkekler, kadınlar, Başyapıtı (Helena) Paris'i karşısında görmek istiyor. Bunları açıkça gözlemek istediğini gösterdi. Haydi, iş başına çabuk, sözümün değerini düşürmek istemem!

Mefistofeles

Böyle kolayca adakta bulunmak da akıllıca bir iş değil.

Faust

Arkadaş, becerilerin buralara dek getirdi bunu, hiç düşünmedim. Önce imparatoru zengin ettik, şimdi eğlendirmeliyiz.

Mefistofeles

Sen de bunun kolayca olabileceğini sandın ha? Şimdi, yeni yeni basamaklar tırmanacağız. Hem de çok dik basamaklar? Şimdiye dek sana hiç işitilmedik hazineleri avuçlamak fırsatını verdiler. Sen de en sonra, deli gibi düşünüp taşınmadan yeni sözleşmelere giriyorsun! Helena'nın hayalini buraya getirebilmenin şu altın karşılığındaki kağıtların hayaletlerini çıkarmak

kertesinde kolay olduğunu mu sanıyorsun? Cadılar, görüntüler, hayaletler, kıllı, urlu cüceler buyruğundadır. Bütün trupumla hizmetindeyim. Ancak, şeytanın yoldaşları, kolayca kahramanlar yerine geçemez. Bunların değerini düşürür.

Faust

İşte! Yine eski nakarat! İnsan seninle her zaman kuşku ve ikircik içinde bocalar. Sen, bütün engellerin babasısın. Her yeni beceri için yeni ücret istersin! Biliyorum. Biraz mırıldanırsın, sonra arkamı döner dönmez onları buraya getirirsin.

Mefistofeles

Dinsiz halk, benim harcım değildir. Onun özel bir cehennemi vardır. Yine de usuma bir umar geliyor!

Faust

Söyle, dinliyorum.

Mefistofeles

Sana istemeyerek bir giz vereceğim. Ölümsüz ıssızlıklarda oturan büyük tanrılar vardır. Bunların çevresinde mekân ve zaman yoktur.
İnsan onlardan söz ederken ne diyeceğini şaşırır. Bunlar «analar»dır.

Faust (Ürkerek)

Analar!

Mefistofeles

Titriyor musun?

Faust

Analar! Analar! Bu çok garip bir biçimde yankılanıyor!

Mefistofeles

Bunlar, siz ölümlülerce bilinmeyen tanrılardır. Bizler bile bunların adını isteyerek anmayız. Sen, gidip ölümsüz derinliklerde bunların konutunu ararsın. Sen istedin, bunları gereksedin, ne yapayım?

Faust

Yol nerede?

Hiçbir yol yok, şimdiye dek hiç çiğnenmemiş, hiç çiğnenmeyecek dağ patikaları! Aşılamaz, geçilemez! Hazır mısın? Kırılacak kilit yok, açılacak sürgü de yok. Issızlıklar seni arkandan iter yürütür. Sen, ıssızlığı, boşluğu düşünebiliyor musun?

Faust

Bu gibi sözleri bir yana bırakabilirsin! Şundan ki bu sözler, pis büyücü mağaraları kokuyor! Artık, geçmişe karışmış zamanları bildiriyor. İnsanlarla ilişki kurmak, ölümsüz boşlukları öğrenmek, bunları başkasına da öğretmem gerekmedi mi? Usuma uyarak mantıkla ve düşünerek konuştuğumda yadsıma ve yergi duygularını daha güzel anlattı.

Bu gibi vurulardan kaçtım. Çöllerin ıssızlığına sığındım. Sonra da yalnız başıma, büsbütün unutulmuş yaşamamak için kendimi şeytana teslim ettim.

Mefistofeles

Kendini okyanusa teslim etsene! Sonsuzluğun gözlemine dal, orda bakışlarının önüne açılan kasırgalar, seni korku ve çarpıntılara tutunca dalgaların birbiri üstüne binerek sana doğru geldiğini görürsün.

Hiç olmazsa gözlemeye değer bir nesne görürsün! Dingin denizin yeşil derinliklerinde kayan yunusları, uzayarak koşuşan bulutları, güneşi, ayı, yıldızları gözetlersin. Sonra, sonuna dek ıssız kalan boşluklarda hiçbir nesne görmez olursun! Ayaklarının gürültüsünü bile işitemez, kendini dinlendirecek sağlam bir yer bulamazsın!

Faust

Dine yeni giren masumları ayartan idealist din adamları gibi konuşuyorsun. Yani, sürekli tersine! Bilmem, gücüm artsın diye beni boşluklara gönderiyorsun, beni kestaneleri ateşten çeken kedi yerine koymaya başladın. Bunun da

zararı yok! Öyle umuyorum ki senin yadsıma ve hiçlik dünyanda ben de doğrunun derinliğine varırım.

Mefistofeles

Birbirimizden ayrıldığımızdan dolayı seni kutlarım. Görüyorum ki artık, beni anlamaya başladın. Gel, şu anahtarı al!

Faust

Bu ne?

Mefistofeles

Sen al! Bunun gücünü yadsımaya kalkmayasın!

Faust

Ne mucize! Ne apıştırtkan nesne! Elimde büyüyor, alevleniyor, şimşekler saçıyor.

Mefistofeles

Anlamaya başladın değil mi? Onunla birlikte eline geçen gücü de anlıyorsun elbette. Bu anahtar sana yolları koklayacak, onun ardınca yürü. Seni analara götürür.

Faust

Analar mı? Bu sözcük beni yıldırım gibi çarpıyor. Bu ne anlama gelir?

Mefistofeles

Yeni bir sözcükten şaşıracak kerte düşüncen daraldı mı? Şimdiye dek işittiğinden başkasını işitemeyeceksin. Sözcüğün garipliği ne olursa olsun, sanırım şimdiye dek epeyce harikalar gördün.

Faust

Ben erinç ve güvenceyi kaygısızlıkta arayanlardan değilim. İnsanı titreten nesne, insanın en katıksız parçasıdır. Doğa, duyguları insana ne kerte pahalıya satmış olsa bile o yine sonsuz bir büyüklüğü bütünüyle duyar.

Mefistofeles

Öyleyse, in ya da yüksel de diyebilirim. Hepsi birdir! Var olandan kurtul! Düşlerin boş uzaylarına atıl. Uzun zamanlardan bu yana artık var olmayanları gözlemekle eğlen! Kasırga,

bulutlar gibi dönmektedir. Anahtarını havada salla. Bu bulutları biraz kendinden uzaklaştır!

Faust (Sevinçli)

Anahtarı elimde sıktıkça kendimde yeni bir güç duyuyorum. Göğsüm genişliyor.

Mefistofeles

Ateşten üç ayaklı eski bir Yunan kürsüsü, en sonra derinliklerin en derin yerine eriştiğini gösterecektir. Orada anaları bulacaksın.

Faust

(Anahtarı görkemlice ve güçlüce yukarı kaldırır.)

Mefistofeles (Faust'u gözetler.)

Çok güzel! Altın kürsü sana yapışıyor. Ardından bir peyk gibi geliyor. Sense dinginçe yükseliyorsun! Analar seni görmeden, sen utku ganimetlerinle dönüyorsun! Kürsü, sen buraya gelince karanlıkların ortasındaki kahramanlara, kadın kahramanlara ünler, onları çağırırsın, bunu ilk başarabilen de sen olursun! Daha sonra, büyük bir ivecenlikle günlük buğuları da tanrılara dönüşür.

Faust

Ya şimdi?

Mefistofeles

Madem ki bütün varlığınla yerin altlarındaki amacını izlemeye gidiyorsun, tepinerek in, tepinerek çıkarsın. (Faust yiter.)

Mefistofeles

Allah vere de anahtar işine yarasaydı! Acaba bir daha döndüğünü görecek miyim?

GÖRKEMLİCE AYDINLATILMIŞ SALONLAR

(İmparator ile prensler coşku içinde)

Mabeyinci (Mefistofeles'e)
Bize hayaletler gösterecektiniz. Haydi iş başına! Efendimiz sabırsızlanıyor.

Vekilharç
Güzel hükümdarımız da biraz önce onu soruyordu. İşi daha çok uzatmak, haşmetliye saygısızlık olur.

Mefistofeles
Arkadaşım bu iş için gitti. Nasıl başarılacağını o bilir. Şimdi ıssızlıklarda dinginlik içinde çalışıyordur. Çok büyük çabalarla çalışması gerekir. Şundan ki güzellikleri arayan kişi, en yüksek sanatları yardımına çağırmalıdır. Bilgelerin büyüsünü!

Vekilharç
Sanatı ne olursa olsun, önemi yok, imparator her nesnenin hazırlanıp bitmesini buyuruyor.

Sarışın bir kız (Mefistofeles'e)
Sinyor, bir söz, görüyorsunuz ya, yüzüm oldukça aktır, sıkıcı yaz gelince bu güzellikten iz kalmıyor. Yüzlerce kırmızı çirkin leke sanki yüzümde filizleniyor. Tenimin aklığını örtüyor. Ne korkunç! Bunun ilacı yok mu?

Mefistofeles
Çok yazık, güzel bir hazine, mayıs ayında bir panter derisine dönüşsün! Su kurbağasının yumurtasıyla, toprak kurbağasının dillerini alınız. Ayın on dördünde bunları imbikten geçiriniz. Ay dönmeye başlayınca güzelce yapıştırınız. İlkyaz gelince lekeler yiter!

Bir esmer kız
Bütün halk, dört bir yandan size koşuyor. Müsaade ederseniz ben de size akıl danışayım. Şu

ayağımın tutukluğundan ne koşabiliyor, ne de dans edebiliyorum. Giderek reverans yaparken de doğru dürüst yapamıyorum.

Mefistofeles

Bırakınız, biraz ayağımla hasta ayağınıza dokunayım.

Esmer kız

Pek iyi, zaten sevgililer arasında görenektir.

Mefistofeles

Ayağımın başka özellikleri vardır yavrum! Dengi dengine! Bütün hastalıkların devası bu! Ayak ayağı iyi eder. Öbür örgenlerimiz de öyledir. Yaklaşınız. Benzer biçimde karşılık vermeyebilirsiniz.

Esmer kız (Çığlık atar)

Ay! Ay! Yanıyor! Aman, ne tekme! Sanki at tekmesi!

Mefistofeles

Doğru, iyi oldunuz ya! Artık istediğince dans edebilirsiniz. Sofra altında âşığınla ayak serenadı yapabilirsin!

Bir bayan (halkı yararak gelir)

Aman, bırakınız, yanına varayım, artık dayanamayacağım. Beni yiyip bitiren derdin yüreğimde kaynadığını duyuyorum. Daha düne dek yaşamının sevincini, mutluluğunu gözlerimin bakışında bulurdu. Bugünse öbür kadınla görüşüyor, bana arkasını dönüyor.

Mefistofeles

Gerçekten çok kötü! Beni dinle! Avaklarının ucuna basarak yanına git, eline şu kömürü al, sevgilinin kollarına, paltosuna, omuzlarına çizgi çiz. Dilediğin olur Vefasızın pişmanlıktan yüreği iğnelenir. Sana gelince, kömürü hemen yutmalısın! Ancak, sakın olmaya ki bu sırada dudaklarına bir damla su ya da şarap değdirmeyesin! Öğütlerimi tut! Bu akşamdan tezi yok, kapının önünde ağlayıp sızlandığını göreceksin.

Bayan

Sakın ağu olmasın!

Mefistofeles (Gücenik)

Bulanın ruhuna rahmet. Dünyanın öbür ucuna dek gitseniz böyle kömür bulamazsınız. Vaktiyle büyük çabalarla yaktığımız odun yığınlarından çıkmadır.

Bir saray uçağı

Monsenyör, aşka tutuldum. Ne var ki herkes beni çocuk yerine koyuyor.

Mefistofeles (Kendi kendine)

Kimi dinleyeceğimi şaşırdım. (Saray uçağına) Mutluluğunuzu, umutlarınızı tazelere, gençlere bağlamayınız. Yaşça olgunlaşmış bayanlar, herhalde sizin değerinizi daha iyi anlarlar. (Başka birçok kadın çevresini alır)

Bunlar da yeni yeni geliyor. Ne de korkunç iş! Artık gerçeği yardıma çağırayım. Gerçekten bu umar çok kötü ise de gittikçe artıyor! Analar! Analar! Faust'u salıveriniz. (Çevresine bakınır.) Salondaki mumlar kararıyor, bütün saray halkı kaygı içinde, alay alay uzun yollarda, uzak koridorlarda yürüyorlar. İşte şövalyeler salonun genişliklerinde toplanıyorlar. Salonlar, bunları zor alıyor. Duvarlar halılarla örtülü. Silahlar, zırhlar köşelerde, raflarda parlıyor.

Doğrusu, büyücülükten yardım dilenmeye de gerek yok. Ruhlar, buraya kendiliklerinden gelip toplanacaklar!

Şövalyeler salonu

(İkircikli ışıklar, imparatorla saray halkı yerlerine oturmuşlardır.)

Sunucu

Ruhların gizemli zorbalıkları görevimi bozuyor. Eğlenceleri ilan edemeyeceğim. Doğrusu da sağlam mantık ile bu karışık yaşam anlaşılamayacak! Koltuklar, iskemleler dizilmiş. İmparatoru duvarın dibine oturtuyorlar. İmparator,

halılara işlenmiş eski savaşları rahatça gözlesin diye! Şimdi, herkes yerleşmiş. Ortada imparator, çevresinde saray halkı! Bayanlar ta dipte sıkışık oturmuşlar! Hayaletlerin görüneceği gizemli saatlerde sevgililer sevgililerinin yanma sokulur. Herkes yerinde. Biz de hazırız. Haydi, hayaletler çıksın! (Müzik)

Müneccimbaşı

Tragedya hemen başlasın. Efendimiz öyle buyuruyorlar. Duvarlar açılınız! Artık engel yoktur. Eşref saat gelmiştir. Büyücülerin saatidir. Perdeler kımıldıyor. Yangından kıvrılıyorlarmış gibi. Duvarlar yarılıyor, birbirine giriyor, gözlem sahnesi uzaklarda kurulmuş duruyor. Gizemli bir ışık bizi aydınlatıyor. Ben de sahnenin önüne gideyim.

(Mefistofeles bu garip tiyatronun suflörüdür. Suflör yerinden başını çıkarır.)

Burada bütün halkın gönlünü kazanırım. Zaten sufle etmek, ötekine berikine söz fısıldamak, şeytanın gücü de buradadır. (Müneccimbaşıya) Sen yıldızların yürüyüşlerindeki düzen ve ölçülerini herkesten iyi bilirsin. Sana fısıldayacağım sözleri anlayabilecek kertede yetenekli bir ustasın!

Müneccimbaşı

İşte apıştırtkan bir ivecenlikle eski bir tapınak gözlerimizin önünde beliriyor. Vaktiyle omuzlarında küreleri, gökleri taşıyan atlas gibi çevresinde birçok taştan direkleri taşıyor.

Bir mimar

Siz buna antik mi diyorsunuz? Doğrusu ben böyle düşünmüyorum. Buna verilecek nitelik, ağır ve kaba sözcükleridir. Burada bayağı nesnelere kibar, acemice yapılmış konutlara da görkemli diyorlar. Ben, ince, gururlu, uzun sütunları daha çok severim. Gotik kubbenin uçları, düşünceyi yükseklere çıkarır

Müneccimbaşı

Yıldızların size bağışladığı şu saati saygıyla selâmlayınız.

Us ve mantık, büyülü sözcüklerle birbirine bağlı görünüyor. Görkemli ve gezgin düşler, bunlardan öç alırcasına özgürce bir çaba gösteriyor! Çoktandır istediğiniz nesnelere dikkatle bakınız, bunlar olağan olmayan nesnelerdir. Bundan dolayı daha çok inanılmamalıdır.

(Faust ön sahnenin öbür yanından çıkar)

Ayın giysisiyle alnı çelenkli gelen kişiyi sizlere bildiririm. Bu çok büyük bir insandır. Yürekli-likle giriştiği görkemli bir işi başarmıştır. Uçurumlardan kendisiyle birlikte bir de kürsü çıkıyor. Vazolardan çıkan günlük kokularını duyuyorum. O, yaptığı görkemli işi kutlamaya hazırlanıyor. Bütün bunlardan bize düşen mutlu olmaktır.

Faust (Törensel bir sesle)

Ey sonsuzlardaki tahtlarında oturan analar! Sizler ki ölümsüz ıssızlıklarda durursunuz, yaşamın betimlenmesi başlarınızı taçlarla süsler. Ancak, sizin yaşamınız yoktur.

İlkin var olanlar, şimdi aldatıcı görünüşleriyle, görkem ve büyüklükle deviniyor. Şundan ki onlar ölümsüzlüğe heveslidirler, siz bütün bu üstünkörü görünüşleri günün çadırlarına, gecenin kubbelerine yayarsınız. Ey güç kaynakları! Ey analar! Ölümsüz yaşam kimisini kendi gözlemine çeker, atak büyücü ise öbürlerini eline geçirir: Gözlemin istediği gizleri cömertçe, güvenceyle herkese gösterir.

Müneccimbaşı

Ateşten anahtar, ateşten kürsünün merkezine değer değmez uzaysal bir sis boşlukları kaplıyor. Duyulmaz bir biçimde sokuluyor. Bulutlar gibi uçuşuyor, şişiyor, pamuk topakları gibi kıvrılıyor, dağılıp toplanıyor.

Şimdi, hazır bulunanlar, ruhlar oyununa dikkat ediniz. İşte size bir başyapıt. Yürüyorlar, tatlı bir müzik bunları kuşatıyor. Göksel seslerden tanımlanamayacak birtakım nesneler sızıyor ve bu sesler büyüyerek ezgiye dönüşüyor. Mermer direkler, bu müziğin yankısından titriyor. Sanki denebilir ki bütün tapınak şarkı söylemektedir!

Sis alçalıyor, saydam buğuların içinden bir delikanlı çıkıyor. Düzgün, uygun adımlarla ilerliyor. Artık benim görevim son buldu. Bu gelenin adını söylemekte ne yarar var? Şundan ki onu herkes tanımıştır.
O, güzel Paris değil midir?

Birinci bayan
Oh, ne parlak, bir gençlik ve sağlık çiçeği!

İkinci bayan
Bir şeftali gibi! Taze ve özsu dolu!

Üçüncü bayan
İnce çizilmiş dudakları nasıl kösnüyle bükülüyor!

Dördüncü bayan
Gerçekten ne güzellik! İncelik üstüne de bir nesneler söylenebilir.

Altıncı bayan
Örgenlerde biraz daha yumaşaklık hiç de zararlı olmazdı!

Bir şövalye
Deminden beri gözlüyorum, onda yine çobandan başka bir nesne görmüyorum. Prensliğini, saray davranışını andıracak hiçbir yanı yok.

Bir başka şövalye
Yarı çıplak olarak yakışıklı bir genç! Doğrularım. Ancak, bir kez de giyinip kuşandıktan sonra görmek isterim.

Bir bayan
Ne de yumuşakça, rahat oturuşu var.

Bir şövalye
Dizleri üstünde bulunsaydınız ne hoşlanırdınız, değil mi?

Bir başka bayan
Güzel kollarını öyle bir güzellikle başının üstüne koyuşu var ki!

Mabeyinci

Kaba saba bir herif! Doğrusu, ben olsaydım bu kertesine müsaade edemezdim.

Bir bayan

Ne rahat, ne güzel oturuyor!

Mabeyinci

İmparatorun karşısında böyle uzanıp yatmak ne küstahlık!

Bayan

Bu, güzel bir pozdur. Sonra o, kendisini yapayalnız sanmaktadır!

Mabeyinci

Ne olursa olsun, burası tiyatro! Burada bile etikete uyulmalıdır.

Bayan

Tatlı bir uyku güzel varlığını kaplamış!

Bir genç kadın

(Kendinden geçmiş durumda)

Ruhumun ta derinliklerine dek serinlikler serpen bu hoş kutsal kokular nedir?

Daha yaşlı bir kadın

Evet, gerçketen hoş kokulu bir soluk! Yüreklere işliyor! Bu soluk ondan geliyor.

Yaşlı bir kadın

Göğsünde açılan gençlik çiçeği, ölümsüz gençlik çiçeğidir. Çevresindeki havayı güzel kokulara boğan bu çiçeklerdir.

(Helena gelir)

Mefistofeles

Helena bu ha? Doğrusu, rahatımı, huzurumu kaçıracak nesne değil! Güzelliğine diyecek yoksa da bana bir nesne demiyor!

Müneccimbaşı

Bana gelince, artık işim kalmadı, bunu onur sahibi bir adam olarak söyleyebilirim. İşte, güzel Helena geliyor. Dilim ateşten olsa da yine boşuna! Güzellik üstüne ne şarkılar söylenmemiştir.

Güzellik kime görünürse o zaten kendinden geçmiştir. Güzellere sahip olanlarsa gereğinden çok mutludurlar.

Faust

Gözlerime inanayım mı? Acaba gördüğüm, parlak ışınlarını ruhumun derinliklerine saçan güzellik kaynağı mıdır? Korkunç gezimin mutlu ödülü bu mudur?
Dünya benim için ne kerte anlamsız bir hiçti. Anaların yanına varınca da çabucak değişti. İlk kezdir ki dünya bana sevimli, istenir, biraz olsun sürekli görünüyor. Senden uzak yaşarsam yaşam solukları sönsün ey Helena!
Bir zamanlar gönlümü çelen tatlı parlaklıkları beni kendimden geçiren yüz, bu güzelliğin yanında köpükler üstüne işlenmiş resimler gibi kalıyor!
Bütün çevik güçleri, duyguları sana adak ediyorum Helena.

Mefistofeles (Suflör deliğinden)

Kendini yitiriyorsun, oynadığın rolden çıkma!

Yaşlı bir bayan

Uzun boylu! Boyu bosu da güzel. Yalnız, başı biraz küçük!

Daha genç bir bayan

Ayağına bakınız, bu kerte de kaba olur mu?

Bir diplomat

Ben bunun benzerini prenslerde gördüm. Bana kalırsa tepeden tırnağa güzeldir.

Saray nedimlerinden biri

Uyuyan delikanlının yanına gidiyor. Ne de çapkın ve tatlı bir davranışla!

Bayan

O taptaze gencin yanında ne kerte çirkin kalıyor!

Şair

Evet, güzelliğiyle uyuyanı aydınlatıyor.

Bayan

Sanki «Endimyon ile Ay»! Gerçek bir tablo.

Şair

Çok doğru, tanrıça aşağıya iniyor. Delikanlının soluğunu içecek gibi üzerine eğiliyor. Oh! Ne görülesi bir an! Bir öpüş! Doğrusu, bu çoğa kaçıyor.

Duenna

Herkesin karşısında çok büyük serbestlik!

Faust

Delikanlılığa korkunç bir güleryüzlülük

Mefistofeles

Rahat dur, sus! Bırak hayalet istediği gibi davransın.

Saray nedimi

Ayaklarının ucuna basarak uzaklaşıyor. Delikanlı uyanıyor.

Bayan

Helena çevresine bakınıyor! Ben, bunu düşünmüştüm.

Saray nedimi

Delikanlı şaşkın! Doğrusu da başına gelenler hep olağanüstü!

Bayan

Helena için bu gördüklerinde şaşılası bir yan yok. İnanmanızı isterim.

Saray nedimi

Evet, yine cilvelenerek delikanlının yanına gidiyor.

Bayan

Bana öyle geliyor ki o hocalık ediyor. Ona yol gösteriyor. Zaten bu işlerde bütün erkekler aptaldır. O, kendisini kızın tanıdığı ilk erkek sanıyor.

Bir şövalye

Rica ederim. Müsaade edin de gözleyeyim. Hem görkem, hem de incelik, ikisini de bir yerde toplamış!

Bayan

Bayağılık! Başka sözcük bulamıyorum. Evet, bayağılık!

Bir saray uşağı

Delikanlının yerinde ben olmalıydım ki!

Saray nedimi

Böyle ağlara kim takılmak istemez ki.

Bayan

Elmasım elden ele öyle dolaşmış ki altını bile biraz kirletmiş.

Bir başka bayan

On yaşından bu yana değeri azalmıştır.

Bir şövalye

Herkes ne bulursa onu alır. Bana gelince şu güzel artıklarla yetineceğim.

Bir okul hizmetlisi

Gözlerimin önünde açıkça durduğunu görüyorum. Böyle de olsa yine de gerçekliğine inanamıyorum. İlk önce ben kitapta yazılana önem veririm. Evet, bu Helena, Truva kentinde kaç tane ak sakal varsa hepsinin usunu çelmiş! Bu öykü, buraya da bütünüyle uygundur. Ben, genç bir adam değilim. Bununla birlikte o hoşuma gidiyor.

Müneccimbaşı

Bu bayağı çocukluktan çıkmış. Genç denilemezse de koca yiğit! Helena'yı kollarının arasında bir güçlüce sıkıyor ki. Helena da kendini savunur gibi görünüyor. Yoksa alıp kaçıracak mı?

Faust

Çılgın! Bu ne cüret! Beni işitmiyor musun? Dur. Bu olacak iş değil.

Mefistofeles

Bu hayaletleri yapan kendin değil misin?

Müneccimbaşı

Bir sözcük! Şu olanlara bakarsam, bu oyunun adına Helena'nın kaçırılışı diyeceğiz herhalde.

Faust

Ne demek kaçırılmak. Ben burada eşek başı mıyım? Beni korkunç ıssızlık dalgaları arasından, çöllerden geçirip bu topraklara getiren anahtar elimde değil mi? Burada ayağımı sağlam toprağa basmışım! Burası, gerçekler ülkesi. Burda ruhlar, ruhlarla dövüşür. Hem bu dünyayı, hem de öbür dünyayı fethe çalışırlar. Helena, bunca uzaklardan buraya nasıl gelebilirdi? Onu ben kurtardım. O, iki kat benimdir. Yüreklilik ey analar! Analar! Dileklerimi benimseyiniz. Helena'yı bir kez tanıyan artık onsuz yaşayamaz.

Müneccimbaşı

Faust, Faust! Ne yapıyorsun? Bütün gücüyle onu sıkıyor, sıkıyor, düşler bulanıyor. Elindeki anahtarla delikanlının üstüne yürüyor, dokundu. Felaket! Felaket! Orada, orada!

(Patlamalar, Faust yere düşer, ruhlar dumanlara dönüşür.)

Mefistofeles

(Faust'u omuzlarına alır.)

İşte, bir deli ile yola çıkanın hali budur! Siz de şeytan olsaydınız yine de başınız dertten kurtulmazdı.

(Karanlık, gürültüler.)

İKİNCİ BÖLÜM

GOTİK BİR ODA

(Dar, yüksek kubbeli, vaktiyle Faust'un oturduğu odaya benzer.)

Mefistofeles

(Bir perdenin arkasından görünür. Perdeyi kaldırıp dönünce, Faust eski zaman döşeğinde uzanmış görünür.)

Uzan orda zavallı çılgın! Aşkın çözülmez kemendiyle bağlı olarak uyu!
Helena'nın aşkıyla çarpılan aklını kolaycacık başına devşiremez.

(Çevresini gözden geçirir.)

Çevreye bakıyorum. Hiç değişiklik yok. Yıkılıp dökülen de yok. Yalnız renkli camlar biraz solmuş. Örümcek ağları da çoğalmış gibi! Hokkada mürekkep kurumuş, kağıtlar sararmış! Hepsi bu! Başka bütün nesneler yerli yerinde! İşte Faust'un şeytana verdiği sözleşmeyi imzalayan kalem! Tüy kalemin içinde, ta dipte, Faust'tan çektiğim kanın bir damlası kurumuş kalmış. Herhalde bulunmaz bir parça! Sanatında ustalaşmış bir antikacıya düşmesini isterdim.
Eski kürk, yine eski çengelde asılmış duruyor. Bunu görünce, bir zamanlar, şimdi koca adam olmuş olan delikanlıya açtığım felsefe kuramlarını andım. Ne garip bir sürü serüven! Kimbilir, şimdi bile, bu kuramlar üstünde kavrulup durmaktadır.
Ey kaba saba sıcacık kürk, seninle yine birleşmek isterdim. Yine kendimi doktor diye tanıtarak

her zaman haklı, her zaman yanılmaz sanısıyla çalım satmak isterdim. Zaten bu davranışları ancak ve ancak bilginler takımı takınabilir, şeytan bunu çoktan unutmuştur.

(Kürkü silkeler, çekirgeler, hamam böcekleri dökülür.)

Böceklerin korosu

Hoşgeldiniz, hoşgeldiniz
sen eski patronumuz.
Biz uçar, vızıldarız
ve tanırız seni.
Sen bizi dinginlik içinde
ektin teker teker.
Bir değil, on değil, geliyoruz binler
dans etmek üzere çevrende.
Vefasızlık yüreklere
öyle yerleşir ki
onu ortaya çıkarmak
kürkteki bir biti bulmaktan
çok daha zordur.

Mefistofeles

Bu yosma yavruları görünce öyle seviniyorum ki! Sizler de ekiniz, zamanı gelince ürün alırsınız! Şu eski paçavrayı ne kerte silkelesem yine de içinden tek tük fırlıyor. Haydi, uçun yavrularım! İvedi uçun! Yerleşin çevredeki binlerce deliğe deşiğe, köşe bucağa! Ta oradaki eski kutulara, burada şu esmerleşmiş tirşelere, türlü şişelerin, çömleklerin dibine, şu kuru ölü kafalarının oyuk gözlerine! Böyle pılı pırtı ve pislik dünyasında cırcır böceklerine ölümsüze dek konut vardır.

(Kürke sarınır.)

Gel, bir kez daha omuzlarımı sar. Bugün, ben yine doktorum. İyi ama, salt kendime doktorum demekle iş bitmez ki! Beni tanıyan halk nerde?

(Çıngırak büyük gürültü ile çalar. Bütün duvarlar sarsılır. Kapılar şiddetle açılır.)

Famülüs

(Karanlık koridordan yürüyerek gelir.)

Bu ne patırtı, bu ne gürültü! Merdivenler salla-

nıyor. Duvarlar titriyor! Pencerenin binlerce renkli titreşimleri arasında kasırga şimşeklerinin çaktığını görüyorum. Döşemeler sıçrıyor, tavandan yağmur gibi harç parçaları yağıyor. Sımsıkı kilitli kapı, insanüstü bir güçle yıkılıp devrilmiş sanki! Orda ne korku! Koca bir dev, Faust'un eski kürkünü giymiş, yüzüne gözlerine bakınca dizlerinin bağı çözülüyor insanın. Kaçayım mı, durayım mı? Başıma neler gelecek?

Mefistofeles

(Gelmesi için işaret eder.)

Yaklaşınız dostum, sizin adınız Niko Demos değil midir?

Famülüs

Ey yüksek ruhlu sinyor! Size ünlemek yürekliliğinde bulunuyorum. Ancak, sorun bu değildir. Benim adım Oremus'tur.

Mefistofeles

Bırakalım bunu!

Famülüs

Beni tanıdığınızdan dolayı ne kerte sevinçliyim bilmezsiniz.

Mefistofeles

Ey hâlâ öğrencilikten kurtulmayan ihtiyar! Bilimle dopdolu öğretmen! Bilginler durmadan okur. Yine de okur. Şundan ki başka bir nesne yapmaya gücü yetmez. Böylece insan, kendine iyi kötü kağıttan bir köşk yapar. Sizin hocanız ise çok büyük bir kişidir. Doktor Vagner'i tanımayan kalmış mıdır? Şimdi bilgin takımının baş çekeni doktor Vagner'i. Ünü dünyayı tutmaktadır. O her gün bilim hazinesini yeni altınlarla doldurur. Kürsülerde, mihraplarda parlayan odur. Sen Piyer'in Anahtarları elindedir. Onlarla yerleri de gökleri de açar. Parlaklığı o kerteyi bulmuştur ki hiçbir ün, onunla boy ölçüşemez. Faust'un adı bile onun yanında sönük kalmıştır. Bütün doğruları bulan yalnız odur.

Famülüs

Bağışlayın sinyor! Size ünlemek yürekliliğinde

bulunuyorum. Ancak, sorun böyle değildir. Bu dünyada doktor Vagner'in payına düşen yalnız alçak gönüllülüktür. Doktor, o büyük adamın birdenbire ortadan giz olup yitmesine bir türlü alışamıyor. Avunmak için onun geri dönüşünü bekliyor.

Şu oda, doktor Faust'un zamanındaki gibidir. O gitti gideli hiçbir yanına dokunulmamıştır. Eski ustasını bekleyip duruyor. Ben bile buraya korka korka girmekteyim. Bu saatin burcunda acaba neler vardır? Duvarlar ürperiyor gibi, kapılar titreşiyor, kilitler fırladı gitti. Böyle olmasaydı zaten siz buraya giremezdiniz.

Mefistofeles

İyi ya, o adam nereye girmiş? Ya beni ona götürünüz, ya onu buraya getiriniz.

Famülüs

Oh! Öyle sıkı yasakladı ki, bunu yapmak yürekliliğini gösteremeyeceğim. Aylardan bu yanadır büyük yapıtıyla uğraşmaktadır. En derin ıssızlığın sessizliği içinde yaşıyor. Bilgin takımının en naziği, en temizi olan bu adam, şimdi bir kömürcüden ayırt edilemez. Kulaklarından burnuna dek kapkara olmuş, ocağın alevlerinden gözleri kızarmış, bilim ateşinden kavrulmuş. İşte böylece eriyip gidiyor. Masaların tıkırtıkısı biricik müziğidir.

Mefistofeles

Beni kabul etmek istemez mi? Ben onun giriştiği işi bir ayak önce bitirmesine yardım edecek birisiyim.

(Famülüs çıkar. Mefistofeles yavaşça oturur.)

Yerime oturur oturmaz, yabancı olmayan bir konuk, sırtımda oynamaya başladı. Ancak, bu kezki, yeni gelenlerle en ateşliderdendir. Hem de sonsuz kertede atak!

Bakaloryacı

(Koridordan ivedi girer.)

Sokak kapılarını da, iç kapıları da açık buldum.

Umarım ki buradaki canlı insan, bugüne dek yaptığı kendi kendini yiyip bitirmek, küflenip çürümek, daha yaşarken ölmüş olmak üzere ölüler gibi şu tozlara gömülmemişti. Duvarlar yıkılmaya doğru gidiyor, eğer dikkat etmezsek biz de yıkıntı altında kalabiliriz. Yürekliliğim ve ataklığım herkesten üstündü. Ne var ki hiç kimse beni burdan bir adım daha ileri götüremez! Bugün ne öğreneceğim? Bu yer o yer değil midir ki bundan yıllarca önce korkudan, çarpıntıdan tıkanarak deneysiz bir çömez gibi gelip bir bunak sakallının derslerini dinlemiştim. Saçmalıklarından ders almıştım. Bunlar, tozlu kitaplarındaki bilimleri rahatça istedikleri gibi satarlar. Hem bizim, hem de kendilerinin yaşamlarını körletirlerdi. Bu ne? Şu koltukta oturan saçı iki renkli adam da kim? Yanına yaklaştıkça görünüşü tuhafıma gidiyor. O koyu kürküne sarınmış oturuyor. Hem de bıraktığım zamanki gibi. Yine o kaba kürküyle! O zaman söylediklerini anlamadığımdan bana çok bilgin gelmişti. Bugün, artık beni aldatamaz. Haydi yanına varalım. Yaşlı sinyor! Cehennemde akan Lete'nin bulanık suları sizin kafanızı büsbütün çekip almamışsa geliniz, bakınız, eski öğrenciyi belki tanırsınız. O, şimdi üniversite evreleri çağını geçmiştir. Sizi ilk kez ne biçim gördümse şimdi yine öyle görüyorum. Bense, bambaşka biri olarak yanınıza geldim.

Mefistofeles

Sizi çağırır çağırmaz koşup geldiğiniz için sevindim. Vaktiyle sizin için çok iyi nesneler düşünmüştüm. Tırtıl ve tırtılın biçim değiştirmesi olan krizalit, yakında uçmaya hazır olan parlak kelebeği daha o zamanlar belli etmişti. Kıvırcık saçlarınızdan, dantelalı yakanızdan dolayı çocukça bir büyüklük satıyorsunuz. Daha ukala perukasını takmamışsınız sanırım. Bugün bayağı İsveç kalpağı giymişsiniz. Duruşunuz çok mert ve yüreklicedir. Ne var ki evden pek sağlam çıkmamışa benziyorsunuz.

Bakaloryacı

Yaşlı sinyor! Gerçi ikimiz de bir yerdeyiz! An-

cak, siz de yeni zamanların yürüyüşünü bir düşünseniz! Rica ederim, iki anlamlı konuşmaları bana bağışlayınız. Şundan ki, artık eskisi gibi değiliz. Daha inceldik. Siz, vaktiyle doğru düşünen delikanlılarla eğlenmekten hoşlanırdınız. O zamanlar bile pek iyi görülmeyen bu işi yapmaya kimsenin yürekliliği yoktur sanırım.

Mefistofeles

Delikanlılara temiz doğrular söylendiğinde züppe alayının kesinlikle öfkeleri kalkar, bu böyledir. Yıllar geçer, o züppeler, doğruları canlarını yana yana öğrendiklerinde bunları kendileri bulduklarını sanırlar. İkirciklenmeden derler ki hocaları aptaldır!

Bakaloryacı

Belki de bir ikiyüzlü! Nerede bulayım doğruyu insanın yüzüne söyleyen o hocayı! Doğruyu herkes büyütür, ya da küçültür. Kimi zaman ona bir somutluk, vakar duygusu verirler. Kimi zaman da saf yürekli çocuklar için tatlılaştırırlar.

Mefistofeles

Doğruyu söylemek gerekirse, öğrenmek için yalnız bir çağ vardır. İş, başkalarına ders vermeye gelince siz büsbütün hazırlanmışsınız. Birkaç ay evresi, biraz güneş, size deneyim denen nesneyi tekmil vermiş!

Bakaloryacı

Deneyim yapıtı! Köpük ve duman! Bunlar, deha ile benzer düzeyde yaratılmamış. Bilinmeyen nesneler! Öğrenmeye de değmiyor!

Mefistofeles

(Bir süre durduktan sonra)

Çoktan beridir benim kanım budur: Vaktiyle çılgının biriydim. Şimdi de kendi kendime sersem, aptal etkisi veriyorum!

Bakaloryacı

İşittiklerim hoşuma gidiyor. Bir kez olsun us ve mantıkça konuşanı gördüm. İlk kezdir ki sağduyu sahibi bir yaşlı bulabildim.

Mefistofeles

Bakaloryacı, ben gizli bir altın kırıntısı arıyorum. Bula bula ancak bu çirkin kömür parçalarını bulabildim.

Bakaloryacı

Doğrusunu söyleyiniz. Dazlak kafanız, şuradaki içi boş kurukafalardan daha çok para etmez!

Mefistofeles

(İçten bir davranışla)

Azizim, ne kabalık ettiğini kuşkusuz anlamıyorsun!

Bakaloryacı

Almancada nezaket göstermek, yalan söylemektir!

Mefistofeles

(Sandalyesini sahnenin ilerisine sürer ve dinleyicilere ünler)

Burada havayı, ışığı benden alıyorlar. Sizin yanınızda yer bulunur değil mi?

Bakaloryacı

Böbürlenmek nedir bilir misiniz? İnsanların bir kırıntı bile olmadığı yerde bir nesne olmaya yeltenmeleri! Yaşam kanla yaşar, ancak gençlikte olduğu gibi dolaşır mı? Kan, bütün tazeliği, gücü içinde capcanlı dolaşır, yaşamın içinden kendine yeni bir yaşam yaratır. Orada her nesne devinim durumundadır. İnsan, bir nesneler yapabilir. Güçsüzlük, dermansızlık düşer, güç ilerler. Bizler dünyanın yarısını ele geçirdiğimiz halde siz ne yaptınız? Uyukladınız, düşüncelere daldınız. Düşler gördünüz, iyiyi, kötüyü tarttınız.

Planlar! Durmadan planlar! Kuşkusuz, yaşlılık dedikleri nitelik, gereksinimin uyuşukluğundaki soğuk sıtmadan başka bir nesne değildir. Otuzunu geçtikten sonra, ölmesi daha hayırlıdır En iyisi sizi vaktinde tepelemek!

Mefistofeles

Artık, şeytana bir diyecek kalmıyor.

Bakaloryacı

Ben istemezsem şeytan da olamaz!

Mefistofeles (Kendi kendine)

Dikkat et de şeytan sana bir tekme savurmamasın.

Bakaloryacı

Oh! Gençliğin kutsal yeteneği! Ben yaratmadan önce dünya yoktu. Güneşi dalgaların koynundan çekip çıkaran ben, dünyanın devinimleri, dönmeleri, gözlenmesi, ancak benimle başlamıştır. O zaman günler yolumun üzerinde gül bah çesine döndü. Ben gelince topraklar yeşermeye, çiçeklerle bezenmeye başladı. Bu ilk gecede bir tek işaretimle yıldızların görkemi göklere yayıldı. Sizin gibileri de birtakım aşağılık yabancı filisten düşüncelerinden, inanışlarından kurtaran ben değil miyim? Bense özgürüm, usuma gelince, sevinçli ve mutlu, içimdeki ışıkların ardından koşarım. Bu mutluluğumda ise önümde yalnız ışınları, arkamda karanlıkları görürüm. (Çıkar.)

Mefistofeles

Meczup herif, büyüklük hastalığın da sen de defolun burdan! Ah! son kerte bozulur utanırdın eğer şu soruyu kendi kendine sorabilseydin: Acaba kimse var mıdır ki budalaca ya da akıllıca bir nesne düşünsün de geçmiş o nesney! ondan önce düşünmemiş olsun! Neyse, bunlar bizi uzun boylu tedirgin edecek olaylar değil, birkaç yıl sonra hepsi değişecek. Üzüm şırası ne kerte delice kabarırsa kabarsın altından çıkacak olan yine şaraptır!

(Alkışlayan delikanlılara ünleme)

Sözlerimi pek soğukça dinliyorsunuz, koca delikanlılar! Sizi mazur görürüm. Düşününüz, şeytan yaşlanmıştır. Siz de yaşlanınız ki sözlerini anlayabilesiniz!

Bir Laboratuvar

(Ortaçoğ stilinde bir laboratuvar, düşsel deneyimler için hazırlanmış, garip, biçimsiz aygıtlar.)

Vagner (Ocak başında)

Çan alabildiğine çalıyor. Korkunç. İsten kararmış duvarları titretiyor. Bunca büyük beklentilerin kuşkuları daha çok süremez. Artık karanlıklar ışıyor, şişelerin dibinde canlı kömürlere benzer nesneler parıldıyor. Bakın bakın, karanlıklara alevden oklar saçan görkemli bir yakut gibi. Ak ve tertemiz ışınlar görünmeye başladı. Hiç olmazsa bu kez olsun, elimden kaçırmasam! Yarabbim! Şimdi de kapıdaki bu gürültü ne?

Mefistofeles (Girer)

Selâm, bir dost olarak geldim.

Vagner (Ürküntüyle)

Zamanın yıldızına selâm! (Alçak sesle) Hiç olmazsa sesiniz soluğunuz ağzınızdan çıkmasın. Şu sırada çok büyük bir yapıt oluşmaktadır.

Mefistofeles (Daha alçak sesle)

Ne var canım?

Vagner (Alçak sesle)

Bir insan doğmak üzere!

Mefistofeles

Yoksa bacaya bir çift âşık mı sakladınız?

Vagner

Tanrı beni korusun! Biz, eski biçim çiftleşmenin anlamsız bir şakadan başka bir nesne olmadığını anladık. Kendinden yaşam fışkıran o duyarlı nokta, içerde yayılan ılık güç, hem alır, hem verir. Kendi gücüyle oluşmaya alışmış ilkönce çevresindeki, sonra yabancı maddelerle beslenir. Bunların hepsi, eski önem ve onurlarından düşmüş nesnelerdir. Hayvanlar, şimdi bunlardan hoşlansalar bile pek yüksek yeteneklerle doğmuş olan insana burdan daha temiz, daha yüksek bir kaynak gerektir. (Ocağa döner) Bakınız, parlıyor. Bundan sonra şundan umuda düşebiliriz ki yüzlerce araç ve karmaşık nesneyle sorunun püf noktasını halitialardan imbikleyeceğiz. Bu çok büyük yapıt da din-

ginlik, sessizlik içinde bitirilecektir. (Yine ocağa döner) Oluyor, kütle daha çok ışıklanarak deviniyor. Kanım da gittikçe güçleniyor. Doğanın önce yaptığı nesneyi biz artık billûrlaştırarak elde edebileceğiz.

Mefistofeles

Çok yaşayan çok öğrenir! Bu gibiler için dünyada yeniden hiçbir nesne oluşmaz. Ben gezi yıllarımda birçok kristalize halka rastladım.

Vagner

(Gözünü şişeden ayırmadan)

Kabarıyor, parlıyor, fıkırdıyor, işte bu anda yapıt bütünleşmiş, oluşmuştur.
Büyük, kocaman tasarılar, amaçlar, başlangıçta düşüncesizce davranışlar gibi görünür. Buna karşın, biz bundan sonra, raslantıya da meydan okuyacağız. İlerde bir düşünür, iyi düşünür bir beyin elde edecektir. Bakınız, sırça güzel bir güçten duygulanmış, nasıl da titriyor. Çınlıyor, bulanıyor, duruluyor, işler yolundadır. Zarif biçimler içinde oynaşan mini mini bir insan görüyorum. Daha ne istiyoruz? İnsanoğlu ne isteyebilir? İşte, büyük aydınlığa açılmış gizi! Dinleyiniz, bu çınlamalar, yavaş yavaş ses olarak oluşuyor, konuşuyor.

Homunkulus

(Şişenin içinden Vagner'e ünler)

Babacığım, bu şaka maka değildi. Günaydın baba! Gel beni bağrına bas. Çok sıkma. Belki şişe kırılır. Eşyanın niteliği bu! Doğal olan nesneye bütün evren ancak yetiyor! Yapay olan nesneler için ise tersine sınırlı, kapalı uzay ister. (Mefistofeles'e) Sen de burada mısın, koca adam? Benim amcaoğlu ustacığım, şu an ne uğurluymuş meğer! Sana teşekkürler! Mutlu bir talih seni bize getiriyor. Bense şimdi dünyadayım Hemen davranmak istiyorum. Hemen işe koyulmak isterim. Sen beceriklisin, yollarımı kısaltabilirsin!

Vagner

Bir iki sözcük daha söylememe müsaade edin.

Birçok genç, yaşlı kişi sorularıyla saldırdıklarında çok utanırdım. Örneğin, şimdiye dek kimsenin açıklayamayacağı bilmecelerden biri: Birbirleriyle son kerte iyi uyuşan, sonsuza dek ayrılmayacakmış gibi sımsıkı bağlanan ruh ve cisim, nasıl olur da yaşamı ağularcasına durmaksızın birbirleriyle dövüşürler, ve sonra...

Mefistofeles

Dur! Ben de öğrenmek isterdim ki erkek ile kadın neden birbiriyle bu kerte kötü birleşir, çekişir? İşte azizim, sana öyle bir bilmece ki çık içinden çıkabilirsen! Şimdi, burada iş var. Mini mininin istediği de budur.

Homunkulus

Ne işi imiş bakalım?

Mefistofeles

(Yan kapılardan birini gösterir)

Gel burada becerini göster.

Vagner

(Gözü durmaksızın şişe üzerinde)

Gerçekten çok şirin yavru imişsin!

(Yan kapı açılır. Faust yatakta uzanmıştır.)

Homunkulus (Şaşkınlık içindedir.)

Evet, önemli!

(Şişe Vagner'in elinden fırlar, Faust'un üzerine dek gider. Onu ışıklandırır.)

Homunkulus

Ne güzel, her yan, saydam sular, sık çalılıklar, soyunmuş kadınlar, tapınılası yaratıklar! Kadınlardan birisi, görkemli davranışlarından anlaşıldığına göre mitolojiden, belki de tanrısal bir kuşaktan! Ayağını aynaya değdiriyor, soylu gövdesini ısıtan tatlı ateş kristal gibi suda serinliyor. Ancak, birdenbire işitilen bu kanat sesleri de ne? Sesler, duru suyun altındaki bu çırpınışlar ne? Genç kızlar ürkmüş kaçışıyor, kraliçe yalnız başına kaldı. Gözlerinde sevinç. Kadınca, görkemli bir sevinç. Çekingen, yine atak

dizlerine doğru ilerleyen kuğular prensini gözlüyor. Çok güzel. Alışmış gibi görünüyor. Şimdi, yükselen bulutlar, görünülerin en âşıkçasını kalın perdeleriyle örtüyor.

Mefistofeles

Daha neler anlatacaksın? Daha çok küçüksün. Ancak, hayalde, düşte çok büyüksün!

Homunkulus

Sanıyorum, sen kuzeylisin! Sisler evresinde yaşamışsın. Şövalyeliğin kirleri, pasları içinde büyümüşsün. Elbette gözlerin büsbütün özgür olamaz. Senin yerin yalnız karanlıklardır. (Çevresine bakınır) Kara taştan bir kütle, çürümüş, iğrenç, sivri, sert, kemer gibi, kamburlaşmış, aşağılık bir kütle! Eğer uyanırsa, yeni çarpıntılara, yeni korkulara yol açacak. Yerinde ölü olarak dursa daha iyi eder! Korularda serin sular çağlar, ak kuğular, çıplak güzellikler, umutlarla dopdolu düşler. İnsan buralara nasıl alışır? Ben insanların en uysalı iken bile zorla dayanıyorum. Haydi, onunla sefere çıkalım.

Mefistofeles

Bu yolculuk bana gülümsüyor!

Homunkulus

Haydi, yiğitleri savaşa, genç kızları dansa götür. O zaman, işler yoluna girer. İşte, ünlü Valpurgiz geceleri yaklaşıyor. Onu kendi çevresine götürmek için en bulunmaz raslantı budur!

Mefistofeles

Ben, bu yeni Valpurgiz gecesini hiç işitmedim.

Homunkulus

Nasıl işitebilirdin ki? Sizler salt romantik hayaletleri tanıyorsunuz. Oysa klasik, mitoloji hayaletleri de vardır.

Mefistofeles

Ancak, bunun yolu neresi? Eski mitoloji kişilerinden tiksinirim.

Homunkulus

Senin en sevdiğin yol, kuzeybatı yanlarıdır, şey-

tan! Bu kez de güneydoğu bölgesine yelken açacağız. Orada, geniş ovalarda penyos suları serbestçe akar. Serin ve sessiz körfezlere karışır. Çevresi çayır, çimen, çalılıklar, koruluklardır. Ovalar, ta dağların yarlarına dek gider. Üzerinde de hem eski hem yeni Farsal uzanır.

Mefistofeles

Aman çekil! Zulüm ve tutsaklık arasındaki kavgaları da başka yana atalım. Bunlar, benim ruhumu sıkar. Şundan ki biter bitmez yine başlar. Sonra her iki yan da arkalarında dikilen Asmode'nin eğlencesi olduklarını ayırt edemezler. Öyle diyorlar ki Farsal'deki savaşlar, özgürlük için olurmuş. Oysa dikkat edersen, tutsaklarla tutsakların karşılaşmasından başka bir nesne değil.

Homunkulus

Bırak, insanoğlu isyan ruhu ile yaşasın! Herkes gücü yettiğince kendini savunur. Çocuk da en sonra adam olur. Şimdi sorun, şunu iyi elde edebilmektir. Bir yol biliyor musun? Biliyorsan deneyelim. Eğer yapamazsan bırak ben üzerime alırım.

Mefistofeles

Broken tepelerinde olsam deneyim yapardım. Ancak, mitoloji tanrıları dünyasının kapıları kilitlenmiş, geçmiş gitmiştir. Zaten eski Yunan halkı dedikleri de çok değerli nesneler değildi. Onlar yalnız kösnül eğlenceleriyle insanlığın gözlerini kamaştırmışlar, insanları eğlenceli günahlara doğru çekmişlerdir. Ne var ki, bizim mitoloji, her zaman karanlık, bulutludur. Ee.. şimdi ne yapacağız?

Homunkulus

Seni bu kerte beceriksiz bilmezdim. Ben sana Tesalya'daki büyücülerden, cadılardan söz ettiğimde dinlemeye değer bir nesne söylediğimi sanıyordum.

Mefistofeles

Tesalya cadıları, büyücüleri mi? Öyle kişilerdir ki her zaman sorup anlamak istemişimdir. Bun-

larla geceleyin birlikte bulunmak bana pek yakışmazsa da yine de gidip görelim.

Homunkulus

Şuradaki mantoyu al. Senin şövalyeyi iyice sar. Bu partallar, şimdiye dek olduğu gibi ikinizi de taşır. Ben önder olarak size yolları açar, aydınlatırım.

Vagner (Kaygılı)

Ya ben ne olacağım?

Homunkulus

Sen evde kalırsın. Daha önemli işlere bakarsın! Eski tirşeleri, yazmaları karıştır dur, yaşam etkileyicilerini usulüne göre topla. Bunları son kerte özenle düzenlemeyi unutma. Nedenle nedeni oluşturanı, ne ile niçinleri anlayacağım diye derin düşüncelere dalmayı unutma! Bu sırada ben de belki bütün dünyayı gezip dolaşırken cim karnında bir noktanın ne olduğunu anlarım. O zaman büyük amacımıza erişmiş oluruz.

Böyle büyük bir başarı için ne kerte büyük ödüller verilse azdır. Altınlar, rütbeler, onurlar, şanlar, sağlıklar. Ve belki de bilim ve erdem! Hoşça kal.

Vagner (Küskün)

Güle güle. Yüreğim parçalandı. Seni bir daha görememek olasılığı beni çileden çıkarıyor!

Mefistofeles

Haydi, şimdi doğru Peneyos'a. Bizim amcaoğlu yabana atılacak gibi değil!

(Dinleyicilere ünler)

Önünde sonunda kendi elimizle yarattıklarımızın kuyruğuna asılır kalırız.

VALPURGİZ GECESİ

(Farsal savaş alanı)

Karanlıklar

Erechthos

Bu gecenin korkunç bayramı içinde ilerliyorum. Yalnız ilk kez de değil. Kaçıncı kezdir ki ben karanlık Erihto, kaçıncı gecedir ki gezip duruyorum. Yalnız şairler öç ve iftira yuvası imgelemlerimde beni olduğumdan daha korkunç betimlerler! Hem över hem de söverler. Her iki yönde de ustalıklarına diyecek yoktur.

Karşımdaki ovaların derinlikleri, kül rengi çadırlarla ağarmış. Kaygu ve korku gecelerinin yansıması gibi. Nice zamandır bu kavgalar yinelenir, sonuna dek te yinelenecek!

Hiç kimse elindeki devleti gönül rızasıyla bir başkasına bırakmak istemez. Onu gücü ile alan kişi, gücü ile koruyarak yönetir. Kimseye vermez. Kendi kendini yönetmeğe gücü yetmeyen insan, görkemli bili ve bilgeliğiyle komşusunun direnç ve istençini düzene koymağa kalkar. Şurada geçen savaşta ne büyük dersler vardı. Burada büyüklüğün daha güçlü bir büyüklükle çarpıştığı görüldü. Burada özgürlüğün bin bir çiçekli çelengi parçalandı. Sert defne dallarından örülen utku yenenlerle egemenlerin şakaklarını süsledi. Burada Magnus (Pompe) görkemle ve mutlulukla bezenmiş günlerin düşünü gördü. Ta orada Sezar, Talih ışıklarını gözledi. Sabahlara dek uyumadı.

Gece ateşleri, kızıl alevler saçarak parlıyor, top-

rakların soluğundan dökülen kanların renginin yansıları çevreye yayılıyor. Gecenin aşıştıran aydınlıkları içinde yunan mitolojisinin gelenekleri toplanıyor, Bütün ateşlerin çevresinde eski günlerin düşsel hayalleri uçuşuyor, ya da dinlenmek üzere yere çöküyor.
Henüz olgunlaşmayan ay, çevreye tatlı ışıklar saçarak yükseliyor. Çadırların hayali dağılıyor, ateşler sönmeğe yüz tutuyor. Ancak, başımın üzerinde birdenbire gözüken bu parlak göktaşı da ne? ışıklar saçıyor, insansal bir cisim olan kristal küreyi ışıklandırıyor, yaşam kokuları alıyorum. Canlılara yaklaşmam uygun değildir. Zararım dokunur, yararsız bir ün kazanmış olurum. Kristal küre iniyor. Bu alevler içindeki labirentten akıllıca uzakşsam iyi olur.
(uzaklaşır.)

Uzayda uzay yolcuları
(Uzay yolcuları boşluktadırlar.)

Homunkulus
Şu boğucu ateş ve coşku dünyası üstünde bir kez daha uçabilirsen uç! Ovada, derinliklerde hayaletlerden başka bir nesne görünmüyor.

Mefistofeles
Eski bir pencereden bakıyorum. Kuzeyin dağları, yıkıntıları içinde büsbütün korkunç, iğrenç hayaletler burada da orada olduğum gibi kendi mülkümde gibiyim.

Homunkulus
İşte, önümüzde geniş adımlarıyla yürüyen koca bir yaratık!

Mefistofeles
Bizi böyle havada uçar gördükçe bayağı ürküyor.

Homunkulus
Bırak yürüsün! Sen şövalyeyi buraya indir. Burada yavaş yavaş kendine gelir. Şundan ki o sevgilisini masallar, öyküler dünyasında arıyor.

Faust (Elini yere sürer)
Nerde Helena?

Homunkulus

Bilmiyoruz ki söyleyelim. Ancak, sanırsam burda. Ondan haber alabilirsin. İvedi, sabah olmadan bir alevden öbür aleve git, izini ara. Ta Analara dek gidebilenin önüne çıkacak hiçbir engel kalmamıştır.

Mefistofeles

Benim de yapacağım işler var. En iyisi, her birkez, şu ateşler içinde kendi serüveninin ardından koşsun, sonra sen de küçük adam, parlatırsın, olmaz mı?

Homunkulus

Benim ışığım hem parlar, hem çınlar. (Kristalden gökgürültüsüne benzer bir ses çıkar. Ve alevlenir.) Şimdi, ivedi, mucizelere!

Faust (Yalnız)

Nerededir? Şimdi bana sorma. Toprak onu taşıyordu. Sular ona doğru akıyordu. Hava ise dilini konuşuyordu. Bir mucize olarak burada şu eski Yunan mitolojisi ülkesinde ayağımın değdiği yerleri duyuyorum. Uykuya daldığımda ruh beni ışığa boğdu, öyle güçlendim ki kendimi Ante sandım. Bu yerlerde en görülmemiş nesneleri dahi bulacak olsam şu alev labirentlerini bulmağa çalışırım. (Uzaklaşır.)

Mefistofeles

(Sağa sola seğirtir)

Şu küçük ateşler arasında dolaşıp durdukça kendimi gittikçe yabancılaşmış buluyorum. Hemen her yanda çıplaklıklar, şurda burda salt birkaç gömlek! Utanmaz Sfenksler, arsız Grifonlar, daha nice kanatlı, saçlı, kıllı yaratık, önde, arkada gözüküp durmaktalar! Doğrusunu isterseniz, biz de temelde uslanmaz, arlanmaz isek te eski mitoloji daha aşırı! Onları da zamanın beğenisine yatırmalı, kılıklarını modaya göre düzenlemeli. Sevimsiz bir halk! Ancak, bu, onları bir yeni gelen olarak selamlamaktan beni alıkoyamaz. Güneş aydın, güzel bayanlar, bilge grifonlar!

Bir Grifon

Grisonlar değil, grifonlar! Hiç kimse isteyerek kendisine grison denmesini istemez. Sözcükler her nesneden önce, köklerindeki anlamla seslenirler. Kırçıl, horhor gibi sesler, kulaklarımızın akordunu bozar.

Mefistofeles

İyi ama grifon Almanca Grift en tırnaktan gelir. Demek ki bu sözcüğün sizce hoş olmayan bir yanı yoktur.

Grifon (Yukarıdaki sesle)

Doğru, bizim tırnakla olan akrabalığımız çok dedikodulara yol açtı. Bundan dolayı, yerildik, çok kez de övdüler bizi.
Genç kızlar, taçlar, çelenkler tırmalandıkça talih tırmalayıcıya güler yüz gösterir.

Bir dev karınca

(Çalışma ve biriktirme örneği)

Mitolojide karıncalar zenginlikleri yer altında saklarlardı. Böylece Grifonla ilişkileri vardı. Altından söz ediyorsunuz. Biz ondan çok biriktirdik. Onları kayalıklara ve mağaralara sakladık. Ne var ki Arimasis denen devler onları bulup çıkardılar. Bakın, bakın mallarımızı çaldılar diye gülüşüyorlar.

Mefistofeles

(Sfenkslerin yanında durmuştur)

Ne de kolayca alıştım. Ne de hoşa gidiyorlar. Şundan birer birer hepsini anlıyorum.

Bir Sfenks

Biz, ruh patlayışlarımızı dört bir yana üfleriz. Sonra, siz de ona cisim oluşturmaya kalkarsınız.

Mefistofeles

Birçok kişi, türlü adlar takar, beni tanıdıklarını sanırlar. Burada bir İngiliz var mıdır? Bininiz ki bu halk, savaş alanlarını, çağlayanları, yıkık duvarları, ve hiç işitilmemiş tarih kırıntılarını bulmayı pek sever. Burada birisi bulunsaydı, ülkesinde karnaval alayındaki deccal dolaştığımı söyleyebilirdi.

Sfenks

Yıldızlardan biraz olsun anlar mısın? Şu şimdiki saat için ne diyorsun?

Mefistofeles (Gözlerini kaldırarak)

Yıldız, yıldız ardından uçar, kesik ay, billur, saf ışıklar saçar. Bana sorsan yerimden çok hoşlandım. Senin arslan postunda ısınabiliyorum. İvedi yükseğe tırmanacağım diye şaşırtmak ta akıllıca bir iş değil.

Sen, şu bilmecelerini bırak ta eğlenceli lugatler parçalamağa çalışsana! Sen, kendi kendinle görüş, işte bilmece! Ve şu sözü iyice açıklamağa çalış: Hem iyiye hem kötüye yarayan nesne nedir? Bir kez olarak açıklayınız. Zahitlik yaşamında kalemle döğüşmek zorunda kalan kişiye bir çelik yelek. Kötüler için de öyle.

Bir grifon (Kurbağa gibi öter)

Hoşuma gitmedi.

Bir başka grifon (daha sert öter)

Bu da gelmiş, ne istiyor?

Her ikisi birden

Bu suratsızın burda ne işi var?

Mefistofeles

Konuğun tırnakları senin sivri pençelerin gibi tırmalamaz mı sanıyorsun? Hele bir daha dene bakayım.

Sfenks (Tatlı bir sesle)

Burda kalabilirsin. Çok geçmez çevremizden çıkmak isteyeceksin. Sanırım, senin kendi ülkende rahatın iyiydi. Yanılmıyorsam burdan hoşlanmadın.

Mefistofeles

Yukardan bakınca çok iştah açıcı görünüyorsun. Nevar ki, alt yanına bakınca hayvanlığın sırıtıyor.

Sfenks

İki yüzlü! Sanki buraya günah çıkarmak üzere gelmişsin. Bizim ayaklarımız sağlamdır. Senin

nasırlaşmış at ayağının toplumumuzda yeri yoktur!

(Sirenler yukarda şarkı söylemeğe başlarlar.)

Sirenler

Irmaktaki ıhlamur dallarında
sallanan bu kuşlar da ne?

Sfenks

Sakının bu müzikten
nice güçlüleri yenen.

Sirenlerin korosu

Neden uyutuyorsunuz kalbinizde
bu çirkin doğaüstülükleri?
Şu aşk seslerini dinleyiniz
bu tatlı seslerle doludur hava.
İşte geliyor gürültüsü
dinleyiniz aranıza
salınmağa gelen sirenleri.
Sfenksler, (Alay ederler türkü ile)
ağaç dalları arasında saklanıyorlar
zorlayın onları gün ışığına konmağa.
Korkunç kartal tırnakları vardır onların
öldürücüdür sizler için
eğer dinletirse size onların aşk türkülerini
serüven.

Sirenler

Kıskançlıklardan kinlerden uzak
rahat dinlenmeleri ararız.
Gökler altına yayılmış
tatlı beğenileri, eğlentileri ararız.
Her yerde seven tatları, güler yüzleri.

Mefistofeles

Bunlar şu yeni çıkan buluntulardan gırtlaktan çıkan perde, sonra, tek ses çevresinde karışan birçok tel! Bence, müziğin tadını kaçırmışlar. Biraz kulaklarımı tırmalıyorsa da yüreğe dek işliyor.

Sfenks

Sen yürekten söz etme! Şundan ki yararsızdır.

Buruşmuş bir meşin torba yüzüne daha çok yaraşır.

Faust (ilerler)

Olağanüstü! Görüntü, benim isteklerime yanıt veriyor. İğrenç bir görünüm içinde büyük ve derin çizgiler. Talihimin gittikçe açıldığını görüyorum. Bu yüksek görüntü nedir? (Sfenks'i gösterir.) Vaktiyle Ödip bunun karşısında durmuştu. (Sirenleri gösterir) Bunlar karşısında Ülis, kendir bağları koparacağım diye kıvranmıştı. (Karıncalara) Bunlar en bulunmaz hazineleri biriktirdiler. (Grifonlara) Bunlar da korudular. Benliğimi mertçe, büyük düşünceler, büyük anılar kaplıyor.

Mefistofeles

Bir zamanlar böyle iğrenç yaratıkları görseydin çevrene ne kargışlar yağdırırdın! Şimdiyse hoş lanıyorsun. Bu da çok doğal. İnsana sevgilisini aradığı yerlerde canavarlar, ifritler de güzel görünür!

Fausa (Sfenks'e)

Siz ey kadın resimleri, yanıt verin bana, içinizden hiçbiri Helena'yı gördü mü?

Sfenks

Biz, onun zamanına yetişmedik. Heküles en sonuncumuzu öldürdü. Ahileus'un mürebbisi, Hiron'a sorabilirsiniz. Nah orada bu hayaller gecesinde koşuyor!

Sirenler

Talihin varmış. Ulis bizimle kaldığında bize neler neler anlatmadı. Eğer denizlerin yeşil ovalarında biraz gezinirsek sana hepsini anlatırız.

Sfenks

Ey soylu oğlu! Bunların sözlerine kapılma! Ülis'in arayıp bulamadığı yazılar yerine öğütlerimiz sana küpe olsun. Hiron'u bulursan sana ne gibi adaklarda bulunduğumuzu anlarsın.

(Faust gider)

Mefistofeles (Öfkeli)

Böyle kanatlarını çırparak kurbağa gibi öten nedir? Öyle de ivedi geçiyor ki göz bir nesne seçemiyor, hem de katar gibi gidiyorlar. Bunlar, avcıyı boşuna yoracaklar!

Sfenks

Kış fırtınaları, Alsides'in okları bile bunlara güç yetişir. Bunlar, intinfalitletler. Bizi selamlıyorlar. Bu selamları dostçadır. Akbabayı andırırlar. Gagaları, kaz ayağına benzeyen ayaklarıyla toplumumuza girip kendilerini göstermek isterler.

Mefistofeles (Ürkmüş gibi)

Şurada yapraklar altında ıslık çalan, tıslayan bir nesne var.

Sfenks

Korkmayın. Bunlar, Herlküles'in öldürdüğü Lerna yılanlarının kafalarıdır. Gövdelerinden ayrıldılarsa da yine de bir nesneler yapabileceklerini sanıyorlar. Ancak, siz ne olacaksınız? Ne düşünüyorsunuz? Bu kaygılı davranışlar neden? Nereye gideceksiniz, gidin buradan, uzaklaşın. Ta ilerdeki türkü söyleyen şu topluluk sinirlerinizi koruyor gibi! Haydi, serbest olunuz. Gidip o güzel yüzleri selamlayın. Bunlar, dudaklarından gülümseme eksik olmayan yürekli bakışlı, çapkın Lamilerdir.

Satirler de bunları böyle severler. Sizin gibi canlı teke ayaklılar, bunların toplumunda her nesneye saldırabilirler.

Mefistofeles

Ancak, siz, burada kalıyorsunuz. Ne yapabilirim sizin için?

Sfenks

Evet, sen de git, şu başıbozuk topluma katıl! Biz, Mısırdan gelme Sfenksler, yüzyıllardan bu yana tahtlarda oturur gibi oturup durmaya alıştık, artık.

Yalnız, yataklarımız, saygı görsün, yeter! Biz, ay, güneş, gün ve gecelerle onların yürüyüşlerini düzenleriz.

Piramitlerin önünde Meclis kurar, insanları, ulusları, suların taşmalarını, savaşları, barışları egemenliğimiz altına alır ve kımıldamadan duruz.

Aşağı Peneyos

Sularla ve nemfoslarla kuşatılmış

Peneyos

Salınınız ey su bitkileri
sessizce soluyunuz sazlar, kamışlar.
Ey söğütlerin gevrek dalları!
Şakıyınız, titreyiniz
titrek yaprakları kavakların.
Güzel sözlerinizle büyülenmiş
ikircikli, karışık gürültüleriniz
kesmiş benim düşlerimi.
Ancak, birdenbire derin bir sarsıntı
apansızın bir deprem suyun saydam
dinlenmesinde!

Faust

(Irmak kıyısında gezinir.)

Eğer yanlış işitmediysem bu dalların, yaprakların pedesi altından bir insan sesi geliyor. Su, burada şakır gibi gizemli sözler söylüyor gibi. Geçen rüzgar, alaycı ıslıklar çalıyor.

Nemfoslar (Faust'a)

Suyun göğsüne dal
kalbini yıka derin ve saydam
serinliklerimizde.
Serin ovada otur yere
yorgun örgenlerin dinlensin serinlikte.

Faust

Artık, uyanık geziyorum. Ey gözlerimle okşadığım güzel biçimler, uçuşunuz, uçuşunuz, ruhuma işleyen bu dalgınlık nedir? Bunlar düşler mi, yoksa anılar mı? Usandırdı ya, bir gün benzer kösnü, seni esrik etmişti. Sular, tatlı yeşillikler arasından koşuyor. Ses çıkarmıyorlar. Sanki çam dalları gibi çıtırdıyorlar.
Her yanda yeni pınarlar birleşiyor, önlerinde

saydam boşluklar çizerek koşuyor, insanı kucaklarına çağrılıyor.

Genç gövdeler, kadın oynaklıkları, işte su kristallerinin esrik bakışlara gösterdiği görünüm! Sonra, yüzerken insanı ayartan kadınlar, kimi korkusuzca, kimisi ürkek beceriksizce yüzmekte, bağrışmaktalar. Şakacıktan kavgalar, salt bu görünüm bile beni sevindirmeğe yetmeli değilmi?

Artık, gözlerim daha iyisini aramamalıdır. Hayır. Düşüm, daha uzaklara atılmak istiyor, bakışlarım, şu koyu yeşilliklere dalmak istiyor. Orda, yaprakların görkemli sesleri arasında güzellik kraliçesi gizleniyor. Apıştırıcı nesne, sık ağaçlıklardan kaçıp gelen ak kuğular, görkemle süzülüyorlar, uçuşları dingin. Tatlı ve gönül alıcı.

Göğüsleri şan ve utkuyla kabarmış. Kanatlarını, başlarını, ne güzel oynatıyorlar. İçlerinden biri kendinden geçmiş bir durumda kabarıyor, öbürlerinin arasından ayrılarak su üstünde hızla gidiyor. Dalgadan dalgaya atılarak aşk tapınağına doğru gidiyor. Arkadaşları dingin ve rahat ötede beride yüzüyorlar, bakınız, şimdi, birdenbire birleştiler. Ürkmüş kızlara saldırdılar. Başarıyla saldırıyorlar. Genç kızlar, kutsal yatağın baş ucundaki ödevlerini unutarak sağlam yerlere sığınmaktan başka bir nesne düşünmüyorlar.

Kulak veriniz, kızkardeşlerim, ırmak kıyısındaki çimenlere kulak veriniz. Bizi böyle uyandıran sesler nedir? Yıldırım gibi koşan atlı, bu gencin serüvenini anlatmağa koşan ulak kimdir?

Faust

Yerler, çok hızlı koşan atın ayak sarsıntısından titriyor. Ta oraya bakıyorum: Yardımcı talihim gülümsüyor mu? Şaşılası nesne? İşte, kır ata binmiş dört nala koşan atlının hem zeka hem de kalp sahibi olduğu anlaşılıyor. Aldanmıyorum.

İşte, Filira'nın oğlu dur, Hiron'dur, sana sözüm var!

Hiron

Ne var? Ne istiyorsun?

Faust

Koşmanı biraz yavaşlat!

Hiron

Ben, durmam, giderim.

Faust

Öyleyse, yalvarırım sana beni de terkine al!

Hiron

Gel öyleyse bin sırtıma. Nereye gitmek istiyorsun? İşte kıyıdasın. Seni şu suların üzerinden alır giderim.

Faust (Santorun sırtına biner)

Minnettarlığım sonsuzdur. Bütün bir kahraman dünyayı canavarlar sırtındaki altın pöstekikiyi argonot kafilesini şairler dünyasını yaratmakla onurlar kazanan ey yüksek öğretmen!

Hiron

Bırak bunları şimdi. Savaş tanrıçesi Pallas bile mantor gibi insanlara kılağuzluk etmeğe kalktı. Yine de onur kazanamadı. Şundan ki insanlar,

en sonra bildikleri gibi davranırlar. Sanki onları hiç eğitmemişsin.

Faust

Her bitkinin adını bilen, onların en derin gizine eren, hastalara sağlık, yaralılara rahatlık veren doktor! Bütün cisminin, ruhunun gücünü kucaklarım!

Hiron

Kahramanlardan biri yanımda yaralı düştüğünde hemen yardıma koşar hem de iyi ederdim. Şimdi artık sanatımı yaşlı kadınlarla rahiplere bıraktım.

Faust

Sen övgüyü sevmez, daha büyük övgüden çekinir, ve böylece bir büyük adamsın. Sanki senin gibi yeryüzünde çokmuş gibi alçak gönüllü davranmaktasın.

Faust

Ah ne olur, Helena zamana bağlı olmasın. Onu Achileus Ferca'yı bütün zamanların dışında bulmuştu. Ne bulunmaz mutluluk! İlkel değerlendirmelere karşın elde edilmiş aşk! Salt isteklerimin gücüyle dünyada eşi bulunmayan şu güzelliği yine yaşama getiremez miyim?
Tanrılar soyundan gelen ölümsüzlüğe dek yaşayan şu yaratığı sen bir zamanlar gördün değil mi? Büyük olduğu kerte sevecen, görkemli! Bütün sevgilere değer! Ben de bir zamanlar onu gözledim. Güzel ve çekici! Hem güzel hem iştah açıcı! Bütün duygularım, varlığım, onun tutsağıdır. Ona erişemezsem yaşamak haram olsun bana!

Hiron

Benim yabancım, sen insan olarak derin düşünceli, dalgınsın. Kendinden geçmişe benziyorsun. Burada talihin açılıyor. Ben her yıl Mantoln'un yanında bir kaç gün kalırım. O, Eskülap'ın kızıdır. O, babasından kendi onuru adına doktorları aydınlatmasını, ve onları küstahça adam öldürmekten vazgeçirmesi dua ve ni-

yaz eder. Bu kız, kahinlerin en sevimlisidir. Onda ağırbaşlı olmayan hiçbir davranış yoktur. Hem iyi hem de sevecendir. Bir süre yanında kalırsan kimi bitki köklerinin gücüyle seni büsbütün iyi edebilir.

Faust

Ben şifa bulmak istemiyorum. İyi olursam ötekiler gibi ben de aptal olurum.

Hiron

Bu soylu pınarın sağlama gücünü yadsıma! Haydi, in. Geldik.

Faust

Bu karanlık gecede nereye getirdin beni? Bu kumsal neresidir?

Hiron

Burada Romalılarla Yunanlılar savaştılar. Utkuyu paylaşamadılar. Peneyos sağda, Olimpos solda. Kumlarda yiten koca ülkeler! Kral kaçtı. Utkuyu halk kazandı. Yukarıya bak! Ayışığında çok yakınımızdaki ölümsüz tapınak yükseliyor.

Manto (Düşler)

Atların nal sesleri alanı çınlatıyor. Yarı tanrılar ilerliyor.

Hiron

Sen de halkı, kıralları övgülerle aldatan güçlü bir iki yüzlüye benziyorsun!

Faust

Zamanında yarı tanrı gibi yaşamış, çok önemli işler yapmış pek soylu kişilerden bana söz etmeyecek misin? Özellikle bu kahramanlar arasında sence en kahraman görünen birisinden?

Hiron

Argonotlar kafilesinde kendine göre yiğitliği olanlar vardı. Ötekilerin eksik bulundukları yeri bunlar bütünleyebiliyorlardı. Diyoskür gençliğin bütün erdemleriyle dopdolu ve güzeldi. Hem de ileriyi gören, kendisiyle kolay anlaşılırdı, Yason karar vermekte ivecen, bunu uygula-

makta ivecen, ötekilerin yardımına koşmakta da ivecendi. Kadınların da hoşuna gidiyordu. Sonra, Orfeus, nazik, her zaman dalgın, lir çalmakta, eşsiz usta, becerikli, limse ise gece gündüz gemiyi gezer dolaşır, geminin kayalara çarpmasına engel olmağa çalışırdı. Bütün öbür arkadaşları onu överlerdi!

Faust

Herkules'ten söz etmeyecek misin?

Hiron

Ne felaket! Acılarımı depreştirme! Hiçbir zaman Febüs'ü görmedim. Ares'i görmedim Hermes'i de. Bunlara bu adları insanlar takmışlardır. Bunları tanrısal bilmişlerdir.

Kırallardan gelme genç adam görmeye değer. Büyük erkek kardeşlerine boyun eğmiş, bütün sevimli kadınlara boyun eğmiş, onun eşini Gea bir daha doğuramaz hem bu da onu hiçbir zaman Olimpos'a götüremez. Şiirler, düğün şarkıları boşuna döğünür durur.

Faust

Evet, yontucular, mermeri boş yere tedirgin ederler. Bu kerte yüksek bir görüntü hiçbir zaman bulunamaz. Erkekler içinde en güzelini söyledin şimdi de kadınların en güzelinden söz eder misin?

Hiron

Nasıl? Kadın güzelliği anlamsız bir nesne! Çoğu zaman, donmuş bir resimden başka bir nesne değil!

Ben, yaşamın kendisinde kaynayıp durduğu varlıklara değer veririm. Güzellik yalnız onun için vardır. Dayanılmaz olan yalnız şu çekicilik ve şu halktır. Tıpkı bir zamanlar sırtımda taşıdığım Helena'da olduğu gibi.

Faust

Sen onu sırtında taşıdın mı?

Hiron

Evet, şu sırtımda!

Faust

Şimdiye dek kendimden geçtiğim yetmedi mi? Ey sevinç! Hem de aynı yerde oturmak!

Hiron

O da senin yaptığın gibi saçlarımdan tutuyordu.

Faust

Nerdeyse aklımı yitiriyorum. Nasıl olduğunu anlat bana. O, benim biricik sevdiğimdir. Onu nerden aldın? Nereye götürdün? Söyle.

Hiron

Senin soruna ancak güçlükle yanıt verilebilir. O zaman, Jupiter'in oğulları Diyoskur, küçük Helena'yı eşkiyaların elinden kurtarmıştı. Avlarını kaptırmağa pek alışık olmayan eşkiyalar, onların ardına düştüler. Elozis bataklıkları, Helena ile Diyoskur kardeşlerin yolunu keser gibi olmuştu. Onlar, bataklıklar içinde yüzerken, çabalarken ben yüzerek yetiştim. Helena sonra yere indi ıslak yelemi okşadı. Ne güzellikle ne kerte güzellikle teşekkür etti. Ne güzeldi. Bütün varlığı uyarıcı, kışkırtıcıydı! Taptazecikti. Yaşlıların ağzının suyunu akıtacak gibiydi.

Faust

O zaman ancak yedi yaşındaydı.

Hiron

Ben filolokları tanırım. Onlar kendilerini aldattıkları gibi seni de aldatmışlar. Mitoloji kadınları başka bir dünyadır. Şairler, onları kendi bildikleri gibi yaratırlar. O kadınlar, hiçbir vakit ergenlik çağına ermemişlerdir. Hiçbir vakit te yaşlanmamışlardır. Her zaman iştah açıcıdırlar. Genç olarak kaçırılırlar. Yaşlı olsalar da iştah açacak durumdadırlar. Şairleri zaman bağlamaz.

Hiron

Çok iyi. Yalnız gözleri açık!

Manto (Uyanmış)

Hoşgeldiniz. Sen beni her zaman yoklarsın! Sen hep durup dinlenmeden gezip dolaşır mısın?

Hiron

Sen sessizliğin bağrında dinginsin. Bense yeryüzünü gezip dolaşıyorum.

Manto

Bekliyorum. Zaman beni çevrelemiştir. Şu da kim?

Hiron

Uğursuz geceler, onu sağnaklarına katmışlar, o, delicesine Helena'yı arıyor. Helena'nın kalbini çelmek istiyorsa da işe nereden nasıl başlayacağını bilemiyor. İşte, Eskülap'a özgü bir sağlama!

Manto

Ben olmayacakları düşleyenleri severim!

(Hiron uzaklaşmıştır.)

İlerle ey yürekli adam, sevineceksin! Gördüğün karanlık yol Persefon'a götürür. Persefon, yasak selamları gözler. Vaktiyle Orfeus'u da oraya götürmüştüm. Sen, daha çok yararlan. Haydi, ivedi, yüreklilik! (Aşağıya inerler)

YUKARI PENEYOS

Yine önceki gibi

Sirenler

Dalınız Peneyos'un sularına
çamurlara batıp çıkmak gerekir
yüzebilmek için burada,
türkü üstüne de türkü yakmalıdır
şenlendirmek üzere bahtsız ulusları.
Susuz kurtuluş olamaz,
gidelim ışıklı topluluğumuzla
ivedi Ege denizine,
bütün sevinçler orda bizi beklemektedir.

(Deprem olur)

Sirenler

Köpürerek çekilmekte sular
ve artık dönmüyor kendi yatağına.
Yer titriyor, sular kaynıyor
çakıllarla kıyı çatlıyor, tütüyor
kaçalım, gelin, hepiniz gelin,
bu olağanüstü olaylar kimseye yaramaz.
Uzaklaşın ey soylu, sevinçli konuklar,
denizin güzel serinbayramına!
Orada dalgalar titreşmektedir
yavaşça kabarıp ıslatmaktadırlar kıyıyı.
Dolunay uzakta parlamakta
kutsal çiğ yaşamı yıkamaktadır.
Orda hep özgür davranan bir yaşam,
burada kaygı verici depremler
her dakika erinçi yok eder.
Bir boğuntudur bu yerlerde yaşam.

Seismos

(Derinlerde homurdanır, fırtınalar yapar.)

Bir sarsıntı daha, bir güç gösterisi daha
bir güçlü omuz vuruşu daha.
O zaman ulaşırız şu yüksekliğe
orada yer açar herkes bize.

Sfenksler

Kötü alt üst oluşlar! Korkunç bir fırtına! Ne şiddetli bir sarsıntı! Ne çarpınmalar! Burdan, şurdan, her yan sarsılmada. Dayanılmaz bir can sıkıntısı! Ancak, biz, cehennemler zincirinden boşansa da kılımız kıpırdamadan yerimizde dururuz.

Birden insanı apıştıran bir tak yükseliyor. Bu aynı kişi, zamandır ağarmış, yaşlı delos adasını kuran serseri bir kadının aşkı için avcılar tanrıçesi Diyana'ya kinaye ederek sulardan çıkardı. Şimdi de iniyor, çıkıyor. Hiç geçmemiş bir çalışmaya karşılık girişmiş kolları (beli) gergin, sırtı bükülmüş atles durumunda yeri, çimenleri, toprağı, çakılları ve kumları kaldırıyor, kıyılarımızın rahat yataklarındaki balçıkları temizliyor. Ovanın tatlı renkli halısını eğri büğrü yırtıyor. Her zaman çalışır, yorulmak nedir bilmez. Dev karyatid sırtında kocaman taş yığınları taşıyor. Kendisi de göğsüne dek toprağa gömüdülür. Nevar ki o, daha ileri gidemez. Sfeksler yerlerine geldiler.

Seymos

Bunları yapan ben, tek başıma ben, sanırım ki kimse bunu yadsımaz; benim sarsıntılarım, olmasaydım, bu dünya nasıl güzelleşirdi?

Dağlar, havanın ağır maviliği içinde nasıl yükselirdi?

En eski atamız olan geceyle birlikte atamız olan geceyle kaosun katında güme güvenerek devlerle birlikte Pelyon ve Ossa dağlarıyla top gibi oynarken onları aşağıdan itip güzel ve çekici bir hale getirmeseydim sizin şu dağlarınız nice böyle görkemli ve duru bir karşınıza çıkabilirdi? Ben, o zamanlar, gençlik ateşiyle çılgınlıklarımı sürdürdüm. En sonra bundan bıkıp usanarak o iki dağı bir çifte külah gibi Parnas'ın tepesine geçirdim. Şimdi, orada Apollon, sevimli esin perilerinin korosu ile birlikte beğeni içinde vakit geçiriyor. Jüpiterle onun yıldırım yağdıranlarının kürsülerini bile ben yükselttim, şimdi de böyle kocaman bir atılımla yerin altından

çıkarak üstümde oturup yeni ve neşeli bir yaşam sürecek yaratıklar arıyorum.

Sfenksler

Bu sonradan görme, çok eski zamandan bu yana var olduğunu sanıyor. Nevar ki biz onun yerden nebiçim çıktığını biliriz. Yanıbaşında sık bir orman uzanır. Kayalar oraya yığılır. Ancak, biz Sfenksler gitmeyiz. Kutsal taş kesilmişliğimizden ayrılmayız.

Grifonlar

Yarıkların, yaprakların arasında kırıntı olarak altınların titrediğini görüyorum.
Bu hazinenin gizli kalmasına zaman bırakmayınız haydi, ivedi, yağmalayın onları. Haydin karıncalar, davranın!

Dev karıncaların korosu

Dev gövdelilerin
onu tepeye ittiği gibi
haydi, bastı bacaklar sizde oraya koşun
girip çıkın hızla yarıklara,
en küçük kırıntılar dahi
birer değerdir.
Ne bulursanız köşede bucakta
hepsini tutup çıkarmalısınız.
En küçük kırıntılara varıncaya dek.
Harcayın bütün çabanızı
kaynaşan sürüler!
Siz altınları toplamağa bakın
dağı kendi haline bırakın.

Grifon

Burda! Burda! Yığın yığın altın!
Pençemizi üstüne basmışız.
En sağlam kilittir pençelerimiz
hazineler en iyi böyle korunur.

Cüceler

Gerçekten buraya yerleşmişiz. Nasıl oldu bu iş? Bunu bilmiyoruz! Buraya nasıl geldiğimizi bilmiyoruz. Madem ki bir kez gelmişiz, neşeli bir yaşam sürmek üzere bütün ülke ile uyuşmalı. Eğer bir kayada bir yarık açılırsa cüce orda ha-

zırdır. Hemen iş başına! Cennette iken de öyleydi. Bilmiyorum, ancak burada rahatımız iyi. Talihimizi teşekkürle kutlarız. Şundan ki doğuda olsun ana toprak kuşak yetiştirmesini sever.

Daktiller

Eğer o bir gecede
küçükler oluşturduysa
daha küçüklerini de oluşturacaktır
Onlar da bulacaktır denklerini.

Cücelerin en yaşlısı

İvedi bir yer kapmak üzere hemen iş başına! İş için çeviklik gerek! Barış egemen şimdi bile. Demirhaneyi hazırlayın. Orduya silah yapmak için. Karıncalar toprakları eşeleyerek bize maden bulun. Sayısız küçük daktiller, bizim odunlarımızı taşıyınız. Birbiri üstüne yığarak gizemli evlerle bize kömür yapınız.

Başkomutan

Hemen savaşa ok ve yaylarınızla! Şu gölün üzerinde yuva kurmuş olan balıkçılları bir tek kalmamacasına boğazlayın. Birer atışla! Yalnız birer atışla! Hepimiz birer başlık ve zırh giyip süslenelim.

Karıncalar ve Daktiller

Bizi kim kurtaracak?
biz demir yapıyoruz
onlar zincir döküyorlar.
Bizim kurtuluş günümüz henüz gelmedi,
ondan oturalım uslu uslu.

İbikus Turnaları

Öldürme nağraları, ölüm yakınmaları
acıklı kanat sesleri işitilmekte.
Neyin nesidir bize dek gelen
bu hıçkırıklar, bu iniltiler?
Hepsi, hepsi öldürülmüş
göl, kanlarından kıpkızıl kesilmiş.
Yoluyor balıkçılların soylu tüylerini
bir soysuz tutku süs yapmak için.
Bu tüyler uçuşuyor şimdiden başlıklarında

göbekli, çarpık bacaklı hergelelerin.
Ordumuzun müttefiki deniz yolcuları
balıkçıllar sizi öç almağa çarılıyoruz.
Hiçbiriniz gücünüzü, kanınızı esirgemeyin
bu aşağılık yaratıklara karşı
sonuna dek düşmanlık beslemekten

Mefistofeles

Kuzey büyücülerine, cadılarına kolayca söz geçiriyorum. Ancak, bu yabancı ruhlarla olmuyor. Benim için en rahat yer, Blokjbergdir Orda. kendi evimde gibiyim. Düz ovada rahatça yürüyorum. Ardımda birdenbire bayan İlse bir taş üstünde bizi bekler. Yukarda Heinrich her zaman neşelidir. Ronflörler durmadan yoksulluktan yakınmaktalar. Ancak, bu binlerce yıldan bu yana böyledir. Oysa, burada insan, nereye gittiğini, üstünde bulunduğu toprağın apansızın kayıp kaymayacağını bilemiyor. Ben böyle keyiflice ovada dolaşıp dururken birden arkamda bir dağ yükseliveriyor. Buna dağ filan denemezse de yine de beni Sfenkslerimde ayıracak kerte yüksek. Üzerinde birçok ateş te fışkırıyor. Aşağılara doğru akarak o serüvenin çevresinde parlıyor. Sonra, o güzel koruda benim hoşuma gitmek için olacak yaltaklanarak, cilveler yaparak karşımda uçarcasına oynuyor. Şunlara yavaşça sokulmalı, insan çöplenmeye alışmaya görsün nerede olursa olsun bir nesneler atıştırmak istiyor.

Lamiler

(Mefistofeles'i arkalarından çekerler)

İvedi. Çok ivedi! Her zaman daha ileri! Sonra duraksayarak, gevezelik ederek yaşlı balıkçıları arkamızdan çekmek! Ağır ağır gelirler. Sallana sallana gelirler. Cezalanmağa gidercesine bizim arkamızdan ayaklarını ayaklarını sürürler. Oysa, biz kaçarız.

Mefistofeles (Durarak)

Uğursuz talih! Aldanmış insan! Adem'den bu yana durmadan oyuna gelirsin. İnsan yaşlanır. Ancak akıllı olanı var mıdır? Şimdiye dek hep aldatılarak evlendiğin yetmedi mi? Şu pullu

gövdeli, yüzü düzgünlü kişiler, beş para etmez. Size hastalıktan, dertten başka bir nesne vermezler. Neresine elini değdirsen kemiklerine dek çürüdüğünü görürsün! Burasını herkes bilir, herkes görür. Herkes koklar. Sonra, kokmuşlar biraz öttüler mi arkalarından koşan koşana!

Lamiler (Durarak)
Dur- O düşünüyor, ikircikleniyor, devinimsiz kalıyor. Onun önüne gidiniz ki korkup ta kaçmasın.

Mefistofeles (Yolunu sürdürür)
İleri! Kuşkunun tuzağına düşmeyeceğiz. En sonra büyücüler de olmasaydı kim şeytan olmayı düşünürdü?

Lamiler (Okşayan bir sesle)
Bu kahramanların çevresinde halka olarak dansedelim. Aşk bulunduğu yürekten nasıl olsa kalkıp birimize gelecektir.

Mefistofeles
Gerçekten kuşkulu, bulanık ışıklar içinde bana güzel, nazik kadınlarmış gibi görünüyorsunuz. Size kötü davranamam.

Empuz (Topluluğun içine girer)
Beni de beni de uyruklarının arasına al! Birçok biçimlere girebilirim.

Lamiler
O, bizim aramızda artıktır. Her zaman oyunumuzu bozar.

Empuz (Mefistofeles'e)
Sen, kuzinin empuzun selamını al, senin bir bacağın at bacağı değil mi? yeğen usta, selam!

Mefistofeles
Burada hep tanıdıklarımın arasındayım sanı yordum kendimi, bakıyorum yakın akrabam bi le var. Eski kitapları karıştırıp bakın, Harz'den Hellas'tan bütün yeğenlerle karşılaşırsınız.

Empuz

Ben hemen işe girişebilirim. Ancak şu sırada sizin onurunuza boynuma eşek başı taktım.

Mefistofeles

Anlıyorum ki bu halk arasında akrabalığın anlamı büyük. Ancak, ne olursa olsun, ben bu eşek kafasının yalanını ortaya çıkarmak istiyorum.

Lamiler

Bırak şu çirkin yaratığı! Size güzel ve sevimli gelen her nesneyi boğar, boğuntuya getirir. Güzellik, onun katında yiter gider.

Mefistofeles

Küçük yeğenler, ince uzun güzeller, hepsi de bence kuşkuludur. Şu gül yanakların arkasında metamorfozların bulunmasından korkuyorum.

Lamiler

Durmadan dene! Biz, çok kalabalığız. Eğer talihin varsa en iyisini bulursun. Bu sürekli ahların nedeni nedir? Sen, kötü bir aşıktan başka bir nesne değilsin! Kuruluyorsun. Kabarıyorsun. Haydi, atın maskelerinizi birer birer yüzlerinizi olduğu gibi gösterin.

Mefistofeles

En güzelini seçtim. (Kucaklar) of aman, ne talihsizlik! Ne de sert, çalı süpürgesi sanki! (Bir başkasını yakalar) Ya bu? İğrenç bir yüz!

Lami

Daha iyisine mi hakkın var sanıyorsun? Bunu usundan çıkar.

Mefistofeles

Dur hele şu küçüğü yakalayalım. Onun da kolları meğer kertenkeleymiş! Düz saçları ise yılan gibi kaçıyor. Ellerimden. Hiç olmazsa şu en büyüklerini yakalayayım. Bunun da kafası çam kozalağı geçirilmiş bir sopaya benziyor. İyi ancak, bunun sonu nereye varacak? En yağlı bir tanesi beni uyandırır belki! Bu deneyim de sonuncudur. Ne olacaksa olsun! Bu da pörsümüş bir

nesne! Doğululer, böylelerine bayılırlarmış, onlara hazineler dökerlermiş. Ah, ampul patlıyor.

Lamiler

Dağıtın sıralarınızı. Dönün, uçun, aranıza sokulan büyücü oğlunun çevresini bir kara bulut gibi kuşatın. Sessiz kanatlarınızla belirsiz, korkunç çemberler çevirin. O, yine ucuz kurtuluyor bu işten.

Mefistofeles (Silkinerek)

Bana öyle geliyor ki daha uslanmamışım. Burası da saçma sapan kuzeyde olduğu gibi. Burada da hayaller saçmalıklarla dolu, orada olduğu gibi. Halkı da, şairleri de tatsız, ruhsuz, maskaralık. Ruhlar, duyguların cehennem dansları gelişi güzel! Şu güzel maskeleri aldım. Elime korkunç iğrenç yaratıklar geçti.

Biraz daha sürseydi kendimi yitirecektim. (Kayalıklarda yiter)

Neredeyim, nereye gidiyorum? Burada keçi yolu vardı. Şimdi, karma karışık bir yer oldu. Buralara gelirken düz yoldan geçmiştim. Şimsiyse yığınlar arasında yolumu yitirdim. Boşu boşuna çıkıyor iniyorum. Sfenkslerimi nerede bulurum? Of, bu kerte garip bir nesne düşleyemezdim. Gece karanlıklarında böyle bir dağ! Sırtlarında cadılar bloksbergi taşıyan cadılar alayına benziyor.

Oreas, doğal bir kayalıktan

Buraya gel benim dağım eskidir. Ve ilkel biçimini korumaktadır Pindos'un son kolları olan şu granit yamaçlardaki yolları saygıyla an! Böylece kendimi sarsılmaz duyuyorum. Pompe kaçarken benim sırtımda koştu. Benim katımda horoz ötünce bütün karanlıklar biter. Böyle öykülerin doğduğunu sonra birdenbire bittiğini görürüm.

Homunkulus

Havaya ve uzaya daldım. Oradan oraya yüzerim. Daha duygulu, dolgun doğmak, yaşamak isterdim. Sabrım tükendi, Sırçadan barınağımı vurup kırmak istiyorum. Şimdiye dek gördükle-

rimi düşünüyorum da daha çok serüvenlere atılmağa heveslenmiyorum. Sana gizli olarak bir nesne söyleyeyim mi. Ben ünlü iki filozof var onları arıyorum. Dinledim, ikisi de doğa, doğa diyordu. Ben onlardan ayrılmak istemiyorum. Herhalde şu yeryüzündeki toprak ürünü insanoğullarını tanımaları gerekir. En sonra, belki us ve bilgeliğin bana dek eriştireceğini öğrenirdim.

Mefistofeles

Bu, senin elindedir. İstediğin gibi yapabilirsin. Hayaletler ülkesinde filozoflar her zaman hoş karşılanır. Sanatlarını, güleryüzlülüklerini tattırmak üzere sıra sıra düşler yaratırlar. Hep de böyledir. Yanılmazsan, şaşırmazsan bilgelik yolunu hiç bulamazsın. Doğmak, yaşamak istiyorsan kendi gücünle sen olmalısın.

Homunkulus

İyi bir öğüt kulak arkasına atılmamalıdır.

Mefistofeles

Böylece yürümeni sürdür, sonra yine görüşürüz. (Ayrılırlar.)

Anaksagoras (Tales'e)

Senin inatçı ruhun eğilmek nedir bilmiyor. Seni kandırmak için daha ne kerte uğraşmalı?

Tales

Dalga, her rüzgarın önünde eğilir, ancak, dik kayalıklardan uzak durur.

Anaksagoras

Bu kayalıklar, ateşin soluğundan oluşmuştur orda durmaktadır.

Tales

Dirim, suda doğmuştur.

Homunkulus (İkisinin arasında)

Müsadeniz olursa ben de aranızda gideyim. Yaşamda var olmayı öyle çok istiyorum ki.

Anaksagoras

Bir gecede balçıktan böyle bir dağ çekip çıkardığın oldu mu, Tales?

Tales

Doğa ile doğanın yaşam akımları gece gündüz saatle çalışmaz. Her biçimi bir düzen içinde yaratır. En büyük yapıtlarında bile şiddetin yeri yoktur.

Anaksagoras

Burada, bununla birlikte başka türlü oldu da denemez. Pluton'un korkunç bir cehennem ateşi, Eolos'un kızgın buğularının korkunç patlama gücü toprağın ince kabuğunu delerek yeni bir dağı oluşturmuştur.

Tales

Burada bununla birlikte başka türlü de oldu denemez. Bu gibi zaman yitirildiği gibi şu sabırlı halkı da burnundan tutup istediğin yere götürürsün.

Anaksagoras

Dağ, hemen buraya yerleşmek üzere gelen Mirmidonlarla dolup taşmağa başladı. Pigmeler, karıncalar ve daha başka çalışkan yaratıklar!

(Homunkulus'a)

Hiç büyüklükler düşlemedin. Yalnız bir yaşam yaşadığın. Eğer, bir ülkeye alışabilseydin seni kıral yapardım.

Homunkulus

Benim Tales'im ne der?

Tales

Ben sana öğüt veremem. Küçüklerle ancak küçük işler görülür. Büyüklerle yapılan işler de büyük olur. Yükseklerdeki kara turna bulutunu görüyormusunuz halkı gürültüyle tehdit ediyor. Elbette benzer biçimde kralı da tedirgin ediyorlar. Sivri gagaları ve pençeleriyle yavruların üzerine çullanıyorlar. Onları parçalıyorlar. Ölüm fırtınası hemen başlıyor. Uyuyan gölün çevresindeki bütün barışçıl balıkçıllar yok olmuştu.

Bu sırada, ok yağmuru kanlı bir öç isteği yaratmıştı.

Anaksagoras (Biraz durduktan sonra)
Şimdiye dek hep yer altındakileri övüyordum. Bu kez yukardakilere dönüyorum. Ey orada ölümsüz gençlik içinde yukarda taht kurmuş olan üç adlı, üç yüzlü tanrıçe! Halkımın acısı karşısında seni yardıma çağırıyorum. Diyana, Luna, Hekate! Sen ki yürekleri ferahlatırsın Sen ki ışıklarını derinliklere saçarsın, öyle ki senin ışıkların dinginlik vericidir!
Sen, güçlüsün ve erişilmezsin! Aç gölgelerinin korkunç uçurumlarını ve en eski güç büyü, gereksinmeden imdada yetişsin!

(Duraklama)

Dileklerim bunca ivedi mi benimsendi? Yoksa, yukarlara doğru yükselen dualarım, doğanın düzenini mi bozdu? Her zaman daha büyük, işte ilerliyor. Tanrıçenin değirmi tahtı! Göze ne korkunç görünüyor. Evet, korkunç! Ateşi söndükçe kızarıyor. Dur! korku saçan küre! Sen, bizi yok edeceksin. Biz, toprak ve deniz! Teselyalı kadınların canice büyücülerine güvenerek seni aşağıya indirdikleri, en tehlikeli yollara sürükledikleri doğru mu? Parlak levha karardı. Birden yırtılıyor, kıvılcımlanıyor, ne korkunç gürültü. Ne ıslık! Fırtınaya eşlik eden gökgürültüsü! Bağışlayın! Bütün bunların nedeni benim. (Kendini yüzüstü yere atar.)

Tales
Bu adam da neler görmemiş, neler işitmemiş! Bütün bunlar nasıl oldu bilmiyorum Bunları ben hiç duymadım. Doğrusunu söylemeli: Az geçecek saatler bunlar. Luna yine eski yerine çekiliyor.

Homunkulus
Cücelerin oturduğu yere bakın. Dağ yuvarlaktı. Şimdi sivrildi. Olağanüstü bir sarsıntı sanıyorum. Parlak bir taş düşmüş olacak. Hiç kimseyi kenarda bırakmadan dost, düşman demeyiş hepsini ezmiş. Buna karşın ben, yukardan aşağıdan devinerek bu dağı oluşturan bu yaratıcı sanatı kutlarım.

İnan, o benim düşüncemden başkası değildi. O iğrenç kuşak yerin dibine geçsin. İyi ki sen onların kralı olmadın! Şimdi, neşeli deniz bayramı var. Garip ve olağanüstü konuklar orada beklenir ve saygı görür. (Uzaklaşırlar).

Mefistofeles

(Karşı yandan tırmanarak)

Güç, beni kocaman, sarp granit kayalıkların üzerinden yaşlı meşelerin katı kökleri arasına sürüklerdi. Benim Brocken'umda Harz dağındaki reçine kokulu buğularda bir katran kokusu da vardır ki pek hoşlanırdım. Ondan sonra da kükürt! Oysa, burada çok merak ettiğim bir nesne de cehennemin ateşini ne ile yaktıkları.

Bir Dryad

Sen kendi ülkende akıllı bir adam olabilirsin. Ancak bu gurbette hiç te öyle değilsin. Bundan dolayı hep kendi ülkeni düşünüp durma. Burda daha çok kutsal ve görkemli meşeyi kutsamağa çalış!

Mefistofeles

İnsan, arkada bıraktıklarını her zaman düşünür. Arkada bıraktığı, alıştığı nesneler, bir cennettir. Söyle, şu karşıdaki inin içinde üç büklüm duran nesne nedir?

Dryad

Forkiyatlar! Oraya dek gitmek yürekliliğini göster, onlarla konuş hele, eğer korkudan tüylerin diken diken olmazsa!

Mefistofeles

Neden konuşmayacakmışım! Birkaç nesne görüyorum ve şaşıyorum. Gururumu hiçe sayarak söylemeliyim ki şimdiye dek ben hiç böyle nesneler görmedim. Bunlar, kan kurutanlardan daha da kötüye benziyor. Deviniyorlar, Öyle denebilir ki benim yekleştiğimi anladılar. Kan emici vampirler! Islık çalıp hışırdıyorlar.

Furyatlar

Bir gözünüzü bana verin ki tapınağımıza dek

yekleşmek yürekliliğini gösterenin kim olduğu nu göreyim.

Mefistofeles

Saygıdeğer kızkardeşlerim, yaklaşık sizin üçlü kutsamanıza ulaşmak istiyorum. Ben size bir yabancı olarak geliyorum. Evet, doğru. Ancak. aldanmıyorsam uzak akrabalığımız vardır. Ben de eski köklerimi şöyle gözden geçirdim. Opse ve Rea'nın katında en derin bir saygıyla eğilmişliğim vardır. Kızkardeşleriniz parkları Dünyada önceki gün gördüm. Ne var ki sizlere benzeyeni hiç görmemiştim. Şimdi, susuyorum. Şaşkınlık duyuyorum.

Furyatlar

Bu adamın sağduyusu da var gibi görünüyor!

Mefistofeles

Benim şaştığım, hiçbir şair, sizinle uğraşmamış. Nasıl olmuş mu? Nasıl olabilir bu? Çekilmişsiniz dünyadan, girmişsiniz bir mağaraya, sizi hiç kimse görmüyor. Buralarda sanat ve güzellik düşüncesi de benzer yükseklikte bir taht üzerinde oturu. Ve her gün bir mermer kütlesi, bir kahraman olarak yaşamdaki yerini alır. Yada, siz bu kerte şanlı olduğumuz halde hiçbir yerde yontularınızı görmedim. Bir yontucu, bunun bir kez denese Luna, Pallas, Venüs gibileri sizin yanınızda sönük kalırdı.

Forkiyatlar

Bir köşeye çekilmiş gecenin en derin sessizliğine dalmış olan biz üçümüz, böyle bir nesneyi hiç düşünmedik.

Mefistofeles

Bu konuda söylenecek çokça söz yok. İnsan kendisini başkalarına geçirebilir, sizin üçünüze bir tek göz, bir tek diş yetiyor. Böylece, üç yaratıktan iki yaratık oluşturarak Mitolojik anlamda bir varlık yaratılabilir. Üçünün betimlenmesini de bana ve zamana bırakabilirsiniz.

Forkiyatlardan biri

Onun ne gözü olacak ne de dişi.

Mefistofeles

Güzel! Böylece en iyi olanı kaldırdınız. Böylece doğacak türü bütünlemek üzere daha neler gerekirdi?

Bir Forkiyat

Yum bir gözünü. İvedi! Bu kolayca olur. Sonra da kesici dişlerinden birini göster. O zaman yandan bakılınca bir kız kardeşimiz gibi bize benzemek olanağı bulursun.

Mefistofeles

Onurlarla başüstüne!

Forkiyatlar

Onurlarla!

Mefistofeles

İşte, ben, Kaos'un sevgili oğlu olarak bulunuyorum.

Forkiyatlar

Biz de Kaos'un kızlarıyız. Kuşkusuz.

Mefistofeles

Bana şimdi yan gözle bakıyorlar ne rezillik. Hem erkek hem kadınlar!

Forkiyatlar

Üç yeni kızkardeşte bu ne güzellik! Bizimde artık iki gözümüz ikide dişimiz var.

Mefistofeles

Cehennemin dibindeki şeytanları korkutmak için ben bütün gözlerden gizlenmeliyim.

(Ay yukarda sevinimsiz, sirenler, kayaların üzerine yan gelmiş flüt çalmakta, şarkı söylemektedirler.)

Sirenler

Seni vaktiyle Tesalya'nın günahkar büyücü karıları geceleyin çekerek aşağı indirmişti. Şimdi gecenin yüksek kubbesinden dingince titreşen dalgalara bakıyorsun. Ve kıvılcımlanan dalgalardan yükselen gürültüyü aydınlatıyorsun. Ay, ey güzel Tanrıçe! Bize dostluk göster! Biz, her türlü buyruğuna hazırız.

Mereitler ve Tritonlar

(Deniz canavarları kılığında)

Koca deniz inlesin, hiç durmadan söylediğiniz şarkılardan Fırtına denizde korkunç uçurumlar açtığında biz kuytu derinliklere sığınırız. Sizin tatlı şarkılarınız bizi suyun yüzüne çeker. Bakın! Nasıl altın kordonlar, Taçlar, bilezikler. Tokalar takınıyoruz. Bütün bunlar, sizin gölgenizde. Ey körfezimizin şeytanları! Burada kayalara çarparak sulara gömülen bu hazineleri türkülerinizle buraya siz çektiniz!

Sirenler

Çok iyi biliriz serinliğinde denizin
rahatça ve kaygısız yüzer balıklar.
Ancak, neşeli ve coşkun kafileler
bugün o balıklardan daha iyi balıklar
olduğunuzu görmek isterdik.

Nereitler ve Tritonlar

buraya gelmeden önce
düşündük uzun boylu.
erkek, kızkardeşler davranın şimdi!
Bugün göstermek zorundayız
balıklardan daha üstün olduğumuzu.

Sirenler

Göz açıp kapayıncaya dek uzaklaştılar
Samotras'a doğru.

Kullandılar uygun rüzgarı da.
Ne yapmayı düşünüyor ki
ulu Kabirler ülkesinde?
Orada garip tanrılar mı var
kendilerini durmadan yaratan
kimseciklerin bilmediği.
Sen kendi yüksekliğinde kal
güzel sevgili Luna!
Öyle ki gece sürsün
ve gündüz gelip kovmasın bizi.

Tales (homunkulus'a)

Seni isteyerek Nereus'a götürmek isterdim. Gerçi onun mağarasından da uzakta değiliz. Ancak inatçı nesneler! Pek dik kafalılar. İnsanoğlu ne yapsa bu dik kafalıya beğendiremez! Ne var ki, geleceği bilindiğinden herkes ona saygı duyar Ve ona gerekli saygıyı gösterir. Nicelerine de iyilik etmiştir.

Homunkulus

Deneyelim bir kez ve kapısını çalalım. Bu bize hemen camı ve alevi yitirtecek değil ya!

Nereus

Şu kulağımın işittiği sesler insan sesleri mi? Kalbim en derin yerinden burkuluyor. Bunlar, öyle yaratıklar ki tanrıya ulaşmaya çalışırlarsa da yine de kendilerine benzer kalmaya mahkum durlar. Ancak onların en iyilerine hizmet etmek içimden geliyor Sonra yaptıkları işleri görüp iyi bir iş yapmadığımı anlıyorum.

Tales

Yine de sana güveniyorlar. Ey denizin ak saçlısı! Sen bir yargıçsın. Bizi burdan kovma! Şu aleve bak! Gerçi insana benzerse de senin öğütlerine uyacak!

Nereus

Güzel öğütlerden söz ediyorsun! Öğütlerin insanların katında ne zaman değeri oldu ki? Bilgece bir söz, onların kulaklarında donup kalır Kendi kendilerini acı acı payladıkları olursa da yine de her nesne olduğu gibi kalır. Paris'i yabancı bir kadına sarılmaması için pek çok uyar-

dım. Yunan kıyılarında yiğitçe duruyordu. Düş dünyasında gördüğümü ona anlatmamıştım, hava coşkun bir kızıllık saçıyordu. Çatılar tutuşuyordu. Onların altında cinayetler izleniyor, ortalıkta ölüler yatıyordu. Truva'nın en son günüydü. Onun üstüne türküler yakılmış ve binlerce yıl sonra söylenmiştir. Ne var ki bu yaşlının öğüdü, o saldırgana bir şaka gibi geldi. Kendi hevesine kapıldı. İlyos'ta işte, böylece yıkıldı. Uzun bir işkenceden sonra kaskatı kesilen kocaman bir ödül Pindus akbabalarına güzel yem oldu.

Ülis te öyle! Sirse'nin cücelerini, Siklop'un kötülüğünü ben ona daha önceden bildirmedim miydi?

Onun o yavaşlığı, o sersemliği, daha nice kusurları kendisine hayır mı getirdi ki?

Dalgalar, onu pek çok salladıktan sonra acıyarak sonunda konuksever bir kıyıya attılar.

Tales

Böyle davranışlar, akıllı bir adamı üzer! Onu sevindirmeğe birazcık teşekkür yeter de artar bile. Binlerce nankörlüğü unutturur. Şundan ki bizim dileğimiz önemsiz bir nesne değil. Şu çocuk bir yargıç olarak yetişmek istiyor.

Nereus

Benim pek az olan bu keyifli saatimi bozmayın: Bugün, bambaşka nesneler bekliyorum. Kızlarımı, güzel deniz perilerini, Doritleri buraya çağırdım. Böyle boylu boslu güzellere ne sizin olimposunuzda, ne de Topraklarınızın üzerinde rastlanabilir. Onlar, ince davranışlarla su devlerinden inip Neptün'ün atlarına pinip kendi elementleriyle öyle hoş bir biçimde uyuşuyorlar ki sanki kabaran köpüklerle birlikte yükseliyormuş gibi görünüyorlar. Bunların en güzelleri olan Kıprıs, bizden ayrıldıktan sonra Pafos ta Tanrıçe olarak kutsanan Galate de şimdi, Venüs'ün sedef Arabasının Pırıltıları içine yan gelmiş sallanarak geliyor. Bu güzel kız, çoktandır o tapınağın bulunduğu kentin ve taht arabasının sahibidir.

Buradan çekilin! içimin babalık gururu ile dolu bulunduğu şu sırada kalbime öç, ağzıma da sövüntü yakışmaz. Gidin, Proteus'un yanına! İnsanın ne biçim oluştuğunu, değiştiğini o tuhaf adamdan sonrun.

(denize doğru uzaklaşır.)

Sirenler (Kayalıkların üstünde)

Nedir o uzaktan dalgaların üzerinden
kayarak geldiğini gördüğümüz?
Ak yelkenini öyle şişiriyor ki Rüzgar
öyle aydınlık bir görünüşü var.
ne aydın görünüyor insanın gözüne
ışıkla aydınlanmış yüzleri deniz
kadınlarının

haydi biz de inelim aşağı
Herhalde seslerini işitiyorsunuz.

Nereitler ve tritonlar

ellerimizin üzerinde taşıdığımız
nesnelerden

hoşlanacaksınız.
Dev Şhelon kabuklarının parıltısını
bırakmaktadırlar gölgede.
Sert bir resim parlamakta,
Size tanrılar getirdik
yüksek şarkılara başlamalısınız.

Sirenler

Kendileri küçük güçleri kocaman
En eski zamanlardan bu yana
kutsanan tanrılar
kazaya uğramış denizcileri kurtaran.
Kabirleri getiriyoruz
tanrılarının bir bayram geçirmek üzere.
Şundan ki Neptün gülezyüz gösterir
onların egemen olduğu yerde.

Sirenler

Geride bırakıyoruz biz sizi
Bir gemi kazaya uğrayınca
tayfalarını kurtarırsınız
karşı durur gücünüzle.

Nereidler ve tritonlar
Yanımıza aldık üçünü
Gelmek istemedi dördüncüsü.
Söyledi haklı olduğunu.
O ki hepsi için düşünendi.

Sirenler
Etmekte öbür tanrılarla bir tanrı
alabildiğine alay.
Bütün iyilikleri kutsayın siz,
Korkun her tür zarardan.

Nereidler ve tritonlar
Temelde bunlar yedi tanedir.

Sirenler
Nerde kaldı üçü?

Nereidler ve tritonlar
Biz söyleyemeyiz
bunu olimposta soruşturmalı.
Kimsenin düşünmediği sekizinci de
orda olmalı.
Bize iyilik ederler durmadan
Ancak gelmemiştir bunun sonu.
Durmadan sürdürmek isterler bu işi,
dinmez özlemini çekerler
ulaşılmaz amaçların!

Sirenler
Nerede olurlarsa olsunlar
biz onlara tapmağa alışığız
Bunun ödülünü de görürüz.

Nereidler ve tritonlar
En yükseklere çıkmaktadır ünümüz
bu şenliğe ön ayak dolayısıyla.

Sirenler
Eski zaman kahramanlarının
ünleri ne kerte parlarsa parlasın hiçtir.
Bir altın pöstekiydi onların eline geçen
siz kabirleri getirdiniz.
(hepsi bir ağızdan yinelerler)
onların getirdiği bir altın pöstekiydi
kabirleri getirdiniz Siz.

Homunkulus

Ben, bu garip canavarcıklara baktıkça eski toprak kapları anıyorum. Bilginler, çoktan burlara kafalarını çarpınca bunları kırıyorlar.

Tales

İşte, istenen de bu ya. Sikkeyi değerlendiren pastır.

Proteus (görünmeden)

Eski bir masalcı olan beni böyle bir nesne sevindirir. Ne kerte garip olursa o kerte hoşa gider.

Tales

Nerdesin, Proteus?

Proteus

(Bir vantrilog sesi kimi zaman yakından)

Buradayım. Burada.

Tales

Bu eski şakaları olduğu gibi sana bırakıyorum. Ancak, bir dosta anlamsız şakalar yapma. Biliyorum, sen yanlış yerden konuşuyorsun!

Proteus (uzaktan gibi)

Hoşçakal.

Tales

(Alçak sesle Homunkulus'a)

O, çok yakındadır. Şimdi, onu iyice aydınlat. Bir balık gibi meraklıdır. Nerde saklanmış olursa olsun alevi görünce çıkar gelir.

Homunkulus

Üstüne bol ışık veriyorum. Yalnız camı çatlatmamak için alçak gönüllü olmalıyım.

Protheus

Bu güzel, çekici ışık nerden geliyor?

Tales

(homunkulusu göstererek)

Pek iyi, hoşuna gidiyorsa, onu daha yakından gözleyebilirsin. Bu küçük emek sevincini bozmasın. İnsan gibi iki ayağının üstünde görün.

Bizim sakladığımız bir nesneyi görmek isteyen, bizim isteğimize uymalı.

Proteus

(soylu boyu bosu içinde)
Bilge düzenlerinin ayrımındasın!

Tales

Biçim değiştirmek senin beğenindir.
(Homunkulus'un örtüsünü açar)

Proteus (şaşkın)

Ne parlak bir cücecik! Böylesini hiç mi hiç görmemiştim.

Tales

O, bir tavsiyede bulunmanızı istiyor. Ve oluşmayı da istiyor. Anlattığına göre garip bir biçimde ancak yarı yarıya dünyaya gelmiş. Ruhsal nitelikler bakımından kendisini eksik buluyormuş. Şimdiye dek onun ağırlığını şu kavanoz oluşturmuş. Nevarki, artık bir gövdeye sahip olmak istiyor.

Proteus

O zaman daha iyi olur bu iş! Oraya varılınca iş hemen yapılır. Bunu uzun boylu düşünmeğe gerek yok. Açık denizde işe başlamalısın Orada ilkin küçüklerle başlanır. En küçük nesneleri yutmak insanın hoşuna gider. Sonra insan yavaş yavaş daha yüksek başarılara ulaşmak yeteneğini kazanır.

Homunkulus

Bunun ne hoş havası var. Çevrede öyle yeşillik kokuyor ki, pek hoş!

Proteus

Buna inanırım, pek sevgili genç! Bir az ötede daha büyük bir tat duyacaksın. Denize doğru uzanan bu incecik dilin üzerinde çevreyi kaplayan hava, tanımlanamaz bir tatlılıktadır. Orada, önde, deniz kıyısında geçen olayı yakından gözleyebilirsiniz. Benimle birlikte geliniz.

Tales

Ben, geliyorum.

Homunkulus

Üç kat garip bir ruhlar yürüyüşü!

(Ellerinde üç dişli Neptün yabası olarak ve deniz devlerine binmiş Rodos Telhinleri.)

Koro

En azgın dalgaları dahi uslandırsın diye
o üç dişli yabaları Neptün'e biz yaptık.
Göğe yığdığında fırtına tanrısı yoğun bulutları
Neptün karşılar bunların korkunç gürültüsünü.
Yukarda dallı budaklı şimşekler çakar
Köpükler saçarak aşağıda dalgalar birbirini kovalar.
Kimileri bunlar arasında savrulup durur
ve sonra en derin sulara gömülür.
(En sonra denizin dibini bulur)
İşte, bundan, o, bugün asasını bize verdi
Gezip dolaşmaktayız sevinç içinde.

Sirenler

Ey kendilerini Helyos'a adamış
neşeli günün perileri!
selam, Luna'nın
uyandırdığı saygıya!

Telkinler

Ey yukarda gökkubbedeki çok, çok sevimli tanrıçe
dinlemektesin erkek kardeşinin övüldüğünü büyük bir hazla.
Mutlu Rodos'a veriyorsun bir kulağını
Orda yükseliyor ona doğru ölümsüz Pan.
o başlıyor gezip dolaşmasına, bitiriyor onu.
Ateş gibi bakan gözlerle bakıyor bize.
Dağlar, kentler, deniz kıyısı, dalgalar
Tanrının çok sevdiği nesnelerdir sevimli ve aydınlık.
Sis mis yoktur çevremizde içimize sokulsa bile
biraz ışık ve hava hemen temizler adamızı.
Orda tanrının yüzlerce yontusu görülür
Hem genç, hem dev gibi, hem kocaman, hem sevecen.
Biz olduk tanrıların gücünü özümseyen
ağır başlı insanlar olarak ilk kez!

Proteus

Bırak şarkı söyleyerek övünsünler. Güneşin kutsal yaşam ışınları yanında ölü yapıtlar birer şakadan başka bir nesne değildir. Güneş, hic durmadan her nesneyi eritip yeni cisimler yapar. Ötekilerse tuncu eritip dökünce bir nesne yaptıklarını sanıyorlar. İşin sonucunda o gururlu anıtlar, ne oldu sanki? Dimdik durmakta olan o kocaman yontuları bir deprem altüst etti. Hepsi de çoktandır eridi gitti. Deprem, ne biçimde olursa olsun, her zaman can yakıcı bir nesnedir.

Dalgalar insana daha iyi yaşam verirler. Şimdi, Yunus Balığı biçimindeki proteus seni o ölümsüz denizlere götürecek. (biçimini değiştirir) İşte oldu. Orda, en güzel biçimde muradına ereceksin. Ben seni sırtıma alırım. Sen de denizle anlaş.

Tales

Yeniden yaratılmak üzere bu güzel isteği benimse! Çok hızlı diğişimlere hazırlan! Orada en ilkel kurallara göre insan durumuna gelinceye dek binlerce, yüzbinlerce biçimden geçeceksin.

(homunkulus yunus balığı biçimine girmiş olan Proteus'un sırtına biner.)

Proteus

Gel benimle o ıslak boşluklara. Orada dolu dizgin yaşayabileceksin. Yalnız, artık, daha düşsel yaşamlara heveslenme! Şundan ki, bir kez insan oldun mu artık her nesnen bütünlenmiş demektir. Tales bu, ona bakar. Kendi zamanının vakarlı bir adamı olmakta iyi bir nesne sayılır.

Proteus (Tales'e)

Evet, zamanının adamı, olmak! Evet, hemen sana benzer bir adam. Bu, bir zaman böyle sürer. Şundan ki silik ruh kafileleri arasında, yüzyıllardan buyana seni hep görüyorum.

Sirenler (kayaların üstünde)

Nedir ayın çevresini alan
bu küçük buluttan zengin ayla?

Bunlar aşktan yanmış güvercinlerdir
ışık gibi ak.
Pafos gönderdi buraya onları
bu azgın kuş sürülerini!
bizim bayramımız da bitti artık,
bir sevinç taşıyor her yandan gönül
dolusu, aydınlık!

Nereus (tales'e)
Ayın çevresindeki bu halkaya
gece gezgini, bir hava görünüşü derdi.
Ancak biz Ruhlar bambaşka
düşünmekteyiz
En doğru düşünce de budur.
Evcil güvercinlerdir bunlar, çok eskiden
buyana
Benim kızıma eşlik eden
sedef kayığı içinde denizleri geçerken.

Tales
Ben de yüreğin dingin ve sıcak bir köşesinde kutsal bir söylenceyi yaşatmanın bir adama yakışacak en iyi nesne olduğuna inananlardanım.

Psyller Marseler
(Deniz boğalarına deniz danalarına ve koçlara binmişlerdir.)
Kıbrıs deniz tanrısının ıslatmadığı
seymoz'un öfkesine tutulmayan
Ve çevresinde ölümsüz rüzgarlar esen
mağaralarında biz,
Zigri'nin arabasını en eski zamanlarda
olduğu gibi
dingin ve uyanık bir sevinç içinde
bekleriz.
Ve geceleri tatlı bir şırıltı ile kucaklaşan
dalgaların arasından
geçip gözlerine görünmeksizin yeni
kuşağın
buralara dek getiririz en güzelini.
Yeğnik işleri olan bizler
Ne kartaldan korkarız ne de kanatlı
arslandan!
giderek ne de haçtan ve Hilalden.

Yukardaki tahtının üstünde o
değişerek büyür durur,
sürüklenir, vurur öldürür,
Yere serer bitkileri ve kentleri.
En güzelini getiririz buraya
biz de genç kızların.

Sirenler

Güçlü nereidler, ince ve güzel Doritler
Siz yeğnik devinimlerle
ve ölçülü bir hızla rabanın?
çevresini kuşatıyorsunuz.
Kimi zaman birbirine dolanan
yılan gibi kıvrılan diziler olarak
bize doğru yaklaşıyorsunuz.
Ve Tanrılar çapında olduğunu göstermek
üzere
ağırbaşlı, yine de insan kuşağından
kadınlar kertesinde çekici
Galate'yi getiriyorsunuz, anasının benzeri.

Doritler

(Yunus balıklarına binmiş olarak Nereus'un önünden takım olarak geçerler)

Bir az ışık biraz gölge ver bize Luna
Ödünç olarak.
Şu çiçek gibi gençleri de aydınlat dostça!
şundan ki biz babamıza sevimli adaylar
göstererek ondan dilekte bulunuyoruz.

(Nereus'a)

Bunlar, bizim denizden
azgın dalgaların elinden kurtardığımız
çocuklardır,
yosun yataklarımıza yatırdığımız
ısıtıp ışığa kavuşturduğumuz
borçlarını ödeyecekler sıcak öpüşlerle.
Bu sevgililere sevecenlikle bak!

Nereus

Çok hoş doğrusu bu iki kazanç,
Hem keyif çatmak, hem de sevecenlik
duygusu.

Doritler

Baba, bizim davranışlarımızı beğenerek
hak ettiğimiz eğlenceyi bağışlıyorsun!
müsaden olursa ölümsüz gençlik olarak
bağrımıza basalım onları!

Nereus

Tadım çıkarabilirsiniz yakışıklı
tutsağınızın
bir koca olarak yetiştirin bu delikanlıyı.
ancak, ben size sağlayamam
Zeus'un verebileceği nesneyi.
olanak tanımaz sürekli bir aşka
Sizi sallayıp duran dalgalar!
eğiliminiz gevşeyince biraz
sizi kıyıya bırakıverir.

Doritler

Tatlı çocuklar, siz bizler için
çok mu çok değerlisiniz.
sizden üzülerek ayrılmak zorundayız,
ölümsüz aşka tutkunuz biz
Kaygılı, karışık bir kafayla
tanrılar da bunu istemiyorlar!

Genç adamlar

Biz şu gemici çocuklarını
keşke hep böyle aşka doyursanız!
tatmadık şimdiye dek böylesini
bundan sonra tadacağımız da yok.
(galate sedef arabasının üsünde yaklaşır.)

Nereus

Bu sensin, sevgili yavrum!

Galate

Ah, babacığım, ne mutluluk!
Yunus balığı, eğlen!
Bir nesneler çarpıyor gözlerime.

Nereus

Geçti artık, dönüler çizerek
geçip gidiyorlar önümüzden
Acaba içlerindeki coşkunun nedeni nedir
Beni de yanlarına alsalar keşke.

Onun bir tek bakışı beni esin etmeye
yeter
Bu etki de bütün yıl gider.

Tales

Merhaba! Merhaba! Bu güzelliğin ve gerçekliğin etkisiyle içimde nasıl da bir ateşli sevinç duyuyorum. Her nesne sudan doğmuştur. Her nesneyi yöneten sudur. Okyanus, ölümsüz egemenliğini bizden esirgeme! Eğer sen bulutlar göndermeseydin sulu dereler armağan etmeseydin, ırmakları bütülemeseydin,, dağların, ovaların, ovaların, dünyanın hali ne olurdu? Bu taze yaşamı yaratan sensin!

Yankı

(bütün çevredekilerin eşliğiyle koro)
Sensin en taze yaşamın fışkırdığı nesne!

Nereus

Geri geliyorlar yine uzaktan sallana
sallana
Artık, göz göze gelemiyoruz.
Geniş halkalar çiziyorlar
eğlenceye uymak üzere
dönüp duruyor sayısız sürü.
Ancak görüyorum galate'nin
sedef tahtının parladığını
bir yıldız gibi kalabalıkta.
Işık saçıyor kalabalıkta sevgili kızım,
uzakta da olsa böyle
yine de ışıklı, yine aydınlık.
Her zaman bana yakın ve gerçek.

Homunkulus

Bu kerte güzel bir şölende benim de ışıklandırdığım her nesne görkemlice parlıyor.

Nereus

Hangi yeni gizdir ortasında kalabalığın
gözlerimizi alan?
Nedir sedefin ve galate'nin ayakların
çevresinde
alev saçan?
Kimi zaman şiddetleniyor alev kimi zaman
sevimli tatlı kimi zaman
sanki aşkın nabzından geliyormuş gibi.

Tales

O, proteus'un kandırdığı homunkulustur. Saçtığı alevler de görkemli bir isteğin belirtisidir. Ben, bunda korkunç bir acının iniltisini seziyorum. O, nerdeyse parlak tahta çarparak parçalanacak. İşte, alevleniyor, şimşekler saçıyor, dağılıyor.

Sirenler

Hangi olağanüstü olaydır dalgaların
birbiriyle çarpıştıkça böyle çıkan
kıvılcımlar!
Deniz parıltıyla çalkalanıyor ve öteleri
aydınlatıyor
Her nesne alev saçıyor karanlığın içinde
Orada her nesne çepeçevre alevler
içindedir
Ey bütün bunları yapan Eros, egemen ol!
sağ olsun deniz, sağ olsun dalgalar,
sağ olsun su! sağ olsun ateş!
yaşasın bu eşsiz serüven!

Hepsi birden

sağ olsun tatlı tatlı dalgalanan rüzgarlar
var olsun gizemli uçurumlar!
Buradaki dört element
hepiniz sağ olun!

(İsparta'da Kral Menelas'ın sarayı önünde Helena görünür.
Pantalis tutsak truvalılar korosunu yönetmektedir.)

Helena

Helena

Bunca hayranlık ve yergi görmüş ben Helena karaya ayak bastığımız şu karşı kıyıdan geliyorum. Poseidon'un izni, Öros'un da yardımıyla

bizi Frikya'nın düz ovalarından geçirip Anayurdun bu korfezlerine dek sırtlarında taşıyan dalgaların şiddetli sallantısından şimdi bile başım dönüyor. Ötede Kral Menelas, savaşçılarının en yiğitleriyle döndüğümden dolayı seviniyor. Babam Tindareos'un Pallas tepesinden Dönüşünde ve benim Klitemnestra ile kardeşi Kastor ve Polluks ile de arkadaş olarak büyüdüğüm İsparta'nın en görkemli yapısı olan kocaman konut, sen de bana hoş geldin desene! ey ulu kapının tunç kanatları, selamlarım sizi! Vaktiyle birçoklarının benim için içinden güvey olarak seçilen Menelasın kocaman gövdesini sizin pek konuksever olan şu geniş aralığınızdan gözlemiştim. Bu kapıları yine bana açınız ki bir kral eşine yakışacak gibi bir kralın buyruğunu doğrulukla ivedi yerine getireyim. İçeri alın beni! Şimdiyedek kaderin başıma açtığı her nesne unutulsun. Şundan ki ben, kutsal görevimin gereği olarak Sitere'nin tapınağını dolaşmak üzere bu eşikten ayrıldığımdan ve orada Frikyalı bir eşkinin eline düşürüldüğünden bu yana başımdan öyle çok olay geçti ki anlatmakla bitmez. Nevarki, böyle her yana yayılan destanlaşmış bu öyküleri yakıştırdıkları kişi, Bunları anlemek bile istemiyor.

Koro

Aşağı görme ey görkemli kadın
Onurla sahip olmayı en büyük zenginliğe.
Şundanki en güzel talih sana nasip
olmuştur,
herkesin önünde titrediği güzellikle ün
Kahramanlara yol gösteren bu onurdur.
Buyüzden yürür o gururlu
Eğilir en inatçı adam bile
güzellik düşüncesinin karşısında.

Helena

Pek iyi. Biz kocamla birlikte gemiyle buraya geldik onun buyruğuyla da ondan önce kente giriyoruz. Şimdi, o nebiçim duygulara kapılmaktadır? Bunu iyice anlayamıyorum. Ben buraya bir kadın olarak mı geliyorum? Bir krali-

çe olarak mı? Kralın büyük bir acısının kurbanı olarak mı, yoksa Yunanlılar hesabına çok uzun dayanılmış bir talihsizlik dolayısıyla mı? Kurtarılmış mıyım? Yoksa mahpus muyum? Bilemiyorum.

Şundan ki ölümsüz tanrılar, ünle acının benim için yanyana egemen olmasını kararlaştırmışlar Giderek, boybos güzelliğinin bu kuşkulu Konukçuları, şu kapının eşiğinde de cansıkıcı, korkutucu bir durum almaktadırlar. Daha o boş gemiyken bile kocam bana ancak arasıra başını çevirip bakıyordu. Yüreğime soğuk su serpecek bir tek sözlük söylemiyordu. Ötotas'ın kumsal körfezine girdiğimizde öncü gemilerin burunları kıyıya daha yanaşmamıştı ki kocam, tanrısal bir esin gelmişçesine şöyle demişti «savaşçılarım, verilen karara göre, burada karaya çıkacak. Ben, onları denetleyeceğim Sen, yolunu sürdür! iyi Örotas'ın verimli boyunca hep yukarlara doğru çık. Ve vaktiyle Lakedemon'un kurulduğu kocaman dağlarla çevrilmiş o güzel ovaya yetişinceye dek atları yeşil çimenlerin üzerinden sür! Sonra da krallara özgü yüksek kuleli saraya gir! Orada gün görmüş kahya kadına birlikte hizmetçi kızları denetle! bu kadın sana babanın bıraktığı benim de barış ve savaş zamanlarında zenginlik yığınlarını göstersin Göreceksin ki her nesne eskiden olduğu gibi yerli yerinde durmaktadır. Şundan ki bir kral evine döndüğünde her nesneyi yerli yerinde bulmak hakkına sahiptir. Uşakları hiç bir nesneyi değiştiremez.

Koro

Gittikçe artan bu görkemli hazine
karşısında
gözün gönlün açılsın.
Altın kordonlar altın taçlar, süsler,
bir nesne sanmıştır kendilerini.
Sen içeri gir yeter,
Kaldır onları ayağa
Hemen silahlanırlar sana karşı,
Beni sevindirir gözetlemek
güzellikle altının, incinin mücevherlerin
kavgası.

Helena

Kocamın kral olarak verdiği buyruk şudur: Sarayda her nesneyi gözden geçirdikten sonra gerek gördüğünce sehpa ve kutsal kurallara göre kurbanın eline kimi kapkacak, tencere, kabuklar, büyük testiler vererek pınardan su al çabuk tutuşan kuru odunu da hazır bulundur, bilenmiş bir bıçak almayı da unutma. Bundan ötesini senin zekana bırakıyorum. Kocam beni bu sözlerle yola çıkardı. Yalnız Olimposu'un onuruna kurban edeceği yaratık üstüne bana hiçbir nesne söylemedi. Çok düşündürücü! Bununla birlikte çokça uğraşmam, her nesneyi tanrıların değerlendirmesine bırakırım. Şundan ki, onlar, iyilik olsun, kötülük olsun insanlar için ne değerlendirmişlerse onu yaparlar. Biz, ölümlüler ise, buna katlanırız. Şimdiye dek nice kez, ağır balta, kesici dua okunarak havaya kaldırıldığı halde bu işi bitirmeyi başaramamıştır. Ya yakında bulunan bir düşman ya da tanrının istenci buna engel olmuştur.

Koro

İlerde ne olacağını bilemezsin,
İçeri gir kraliçe.
İyiiikler ve kötülükler
insana beklemediği zamanda gelir.
Haber veren olsa bile boş veririz biz.
Vaktiyle truva yandı cayır cayır
ve biz gözetledik ölümü dingin
Şimdi de severek burada
hazır durmuyor muyuz buyruğuna Senin?
Hem gökyüzünün güneyini
Hem gökyüzünün güneşini
hem de bizleri mutlu eden
en güzel yaratığını yeryüzünün
bulmuyor muyuz karşımızda?

Helena

Nereye varırsa varsın, beni ne biçim bir sonuç beklerse beklesin, çoktandır özlemini duyduğum. Düşüncesizliğim yüzünden elimden kaçırdığım ve şimdi de anlayamadığım bir nedenle yine karşımda bulduğum krallık sarayına he-

men çıkıp oturmak yaraşır bana. Çocukken üzerlerinden atlayarak geçtiğim yüksek merdivenlerden yukarı çıkarken ayaklarım eskisi gibi çevik değil!

Pantalis (koro şefi kadın)

Şimdi bırakıp biraz şarkının sizi kuşatan havasını
kapının kanatlarına çevirir gözlerinizi.
Ne görüyorum kızkardeşlerim? bize doğru gelmiyor mu kraliçe, şiddetli bir coşku içinde?
ne oldu büyük kraliçem. Saray salonlarında seni coşkuya düşüren saray halkının selamlarından başka?
sen de saklamıyorsun bunu.
Ben senin alnında görüyorum şaşkınlıkla çarpışan
soylu bir öfkenin, tiksintinin izlerini.

Helena

(kapı kenarlarını açık bırakarak coşku içinde)

Zeus'un kızına öyle aşağılık öfke yakışmaz. O, Ufak tefek nesnelerden etkilenmez. Nevarki eski ve ilkel karanlıkların koynundan fırlayarak bir yanardağın ağzından fışkıran ateş saçan alevli bulutlar gibi dönerek yükselen korkunç bir nesne, kahramanlara bile korku verir. Bugün Stiksliler, benim saraya gelişimi öyle korkunç bir biçimde karşıladılar ki ne zamandan bu yana özlediğim şu kapının eşiğinden kovulmuş bir konuk gibi kaçıp uzaklaşmak istiyorum. Nevarki, hayır, ben, bu aydınlığa kaçıp geldim. Bilinmeyen güçler, ne olursanız olun, beni buradan uzaklaştıramazsınız. Ben kurban törenini hazırlayacağım. Temiz ocağın alevi, kadın, erkek herkesi selamlayabilir.

Koro şefi (kadın)

anlat saray halkına soylu kadın
Neler olup bitmişse, neler geçmişse başından!

İlkel karanlık bağrının derinliklerine indirmediyse benim gördüğüm nesneyi siz de kendi gözlerinizle görmelisiniz. Ancak, bir düşün edinebilmeniz için size bunu biraz anlatayım. Sarayın o büyük iç avlusuna ilk görevimi yapmak üzere ağırbaşlıca girdiğimde ıssız geçitlerin sessizliğine şaşmıştım. Ne ateşli bir davranışla gidip gelenlerin gürültüsünü işittim. Ne de ivedi işi olanların koşuşmalarını gördüm. Eskiden her yabancıyı güleryüzle karşılayan hizmetçi kızlarla kahya kadınlardan da iz yoktu.

Ancak, sıcak ocağa yaklaştığımda kızıl ateşlerin bıraktığı ılık küllerin yanında dev gövdeli bir kadın gördüm. Uyumuyorsa da düşüncelere dalmış görünüyordu. Ben onu kocamın sarayda bıraktığı kahya kadın sanarak işinin başına geçmesini buyurdum.

Nevarki, o, yerinden kımıldamadı bile. En sonra gözdağı vermek üzerine beni ocağın başından ve saraydan koğuyormuşcasına sağ kolunu oynattı. Öfkeyle ona sırtımı çevirdim. Hemen Talamus'un süs içinde basamaklara doğru koştum. HAZİNE ODASI oraya yakındı. Ancak, o garip kadın da hemen yerinden fırladı. Ve uzun boyu kanlı, bulanık bakışları insanı şaşırtan garip biçimi ile karşıma dikilerek egemence yolumu kesti. Nevarki, boşuna konuşuyorum. Şundan ki hayaletleri oldukları gibi canlandırmak üzere betimlemek olanaksızdır. Siz onu kendiniz görün. O, aydınlığa bile çıkmak yürekliliğini gösteriyor. Güzelliğin dostu olan Febüs, karanlığın çocukları olan korkunç hayaletleri ya mağaralara kapar, ya da sindirir

(Forkiyas, kapının aralığında ve eşiğin üstünde görünür.)

Koro

Çok işler geçmiştir başımdan
Gepgenç görünse de şakalarımın üstünü
örten saçlar'
türlüsünü gördüm korkunç işlerin

Savaş nağralarını dinledim, ilyos'un
üstüne
çökerken gece.

Tozu dumana katarak saldırırken
savaşçılar
işittim tanrıların Korkunç haykırışlarını,
dinledim kavganın tunç sesini ovaları
inleten
duvarlar boyunca.

Henüz ayaktaydı İlyos'un surları, Ah,
Ancak alevler atlıyordu bir evden bir eve.
Ordan oraya genişleyerek esmekteydi
kendi fırtınasının hızıyla
kentin gecesinde.

Kaçarken alev ve duman olan kentten
gördüm sivri diller gibi alevlerin
aydınlığında
Korkunç bir biçimde gazaba gelmiş
tanrıların yaklaştıklarını
kızıl ateşle çevrilmiş duman
yığınlarının ortasında
dev gövdeli korkunç hayaletlerin
gidiş gelişlerini.

Ben bunları gördüm mü yoksa
düşledim mi
bunu gördüm mü söyleyemeyeceğim.
Ancak, bu korkunç nesneyi
inanıyorum şu gözlerimle gördüğüme.
Giderek korku uzak tutmasaydı beni
bu tehlikeli yaratıktan

Onu ellerimle yakalayabilirdim.
Kızlarından hangisisin sen
Forkiyasın?
o soya benziyorsun da!
kır saçlı olarak doğan
Tek gözlü ve tek dişli
Kocakarılardan değil misin?

Sen bu güzelliğin yanında
Febüs'ün yanılmaz bakışlarının
karışına nasıl çıkıyorsun, talihsiz.?
Ancak, çık bakalım, onun saygılı bakışları
Gölgeleri, çirkinlikleri görmez.
Uğursuz nesneleri görüp önceden
güzellik aşıklarında tanımlanmaz
bir göz ağrısı oluşturmakta.

karşımıza dikilmektesin mademki böyle
dinle Tanrıların yarattığı mutluların
kargışlarını
sövüntüleri ve aşağılamaları dinle.

Forkiyas

Söz eskiyse de özü doğru ve derindir. Edep ile güzellik, hiçbir zaman yeryüzünün yeşil yollarında yürümemiş. İkisi arasında şiddetli bir düşmanlık yerleşmiş ki bir yolda karşılaşsalar birbirlerine sırtlarını dönerler. Herbiri kendi yoluna gider. Onları yaşlılık daha önce disiplin altına alınmamışsa, utanma, üzgün, güzellik te cüretli duygularla Orkus'un karanlık gecesine sarınırlarmış. Yabancıl bir ülkeden bencil isteklerle gelerek kendini bilmezler, ben, sizleri tepemizde cırlakça ötüşerek bulut gibi geçen yalnız yolcuları göğe bakmağa zorlayan boğuk sesler çıkaran Turna sürüsüne benzetiyorum. Çekip gidin ki o da yolunu sürdürsün! Sizden çekeceğimiz var herhalde! Siz öyle anlayışsınız ki kralın yüce sarayı çevresinde bir utanmaz kadın çığlığı atarak esrikler gibi gürültü çıkarmaktan çekinmiyorsunuz. Kahya kadına karşı, ayı görüp de uluyan köpek sürüsü gibi havlıyorsunuz. Savaş içinde doğan, savaşlarda büyüyen kendisi gibi herkesi de ayartan savaşçıları ve halkı zayıf düşünen erkek delisi! Siz, böyle kalabalık gördükçe ekine çekirgelerin saldırması gibi toplanıyorsunuz. Başkalarının çabalarını baltalayan, ve gelişme durumundaki her yükselişi yok eden kemirici yaratıklar! El değiştirip duran panayır malları!

Helena

Kraliçenin katında hizmetçileri azarlamak onun ev kadınlığı hakkına açıkça saldırmaktır. Şundan ki övülecekleri övmek, suçluları cezalandırmak salt onun hakkıdır. Hem onları İlyos'taki o koskoca güç kuşatılıp da kent düştüğünde ve yıkıldığında biş şaşkınca oradan oraya dolaşıp durduğumuz sırada katlandığımız binbir türlü yoksunlukta bana yapmış oldukları yardımdan çok memnunum. Şimdi de bu sevimli insanlardan burada hizmet bekliyorum. Bir efendi, uşağının ne olduğuna bakmaz, nasıl çalıştığına bakar. Bundan dolayı sen sus! Ve onların karşısında böyle somurtup durma! Eğer kralın sarayını kraliçe adına şimdiye dek iyi bekledinse bu senin övülmeni gerektirir. Nevar ki, kraliçe, şimdi kendisi geldi. Sen artık çekil de o hakkettiğin ödül yerine ceza görmeyesin.

Forkiyas

Saray halkını övmek, mutlu kralımızın soylu eşinin uzun yıllar onları yöneterek kazandığı bir haktır. Madem ki sen evin kadını niteliğiyle tanınmış olarak eski sarayına yine giriyorsun, öyleyse, çoktandır gevşemiş olan dizginleri topla. Hazineyi ve bizi yönetimin altına alarak bize egemen ol! Ancak, her nesneden önce, en yaşlı hizmetlin olarak beni senin gibi bir kuğu kuşunun yanında şu kötü ünlü kızların hepsine karşı koru.

Koro şefi

Güzelliğin yanında ne çirkin kalıyor
çirkinlik!
Aptallık ta zekanın yanında son kerte aptal görünüyor!

(Bundan sonra koretitler, teker teker koronun önünden geçerek konuşurlar.)

Birinci Erebus

Babanın Erebus, ananın da gece olduğunu söyle.

Forkiyas

Sen de öz kardeşin Silla'dan sözet.

İkinci Koretit

Senin geçmişinde nice devler vardır.

Forkiyas

Orkus'a git, akrabanı ordan ara!

Üçüncü Koretit

Orda oturanlar, senin için çokça gençtirler.

Forkiyas

Sen git, yaşlı Treziyas'a kur yap.

Dördüncü Koretit

Oryos'un süt ninesi, senin torununun torunuydu.

Forkiyas

Sanırım ki Harpirler seni pislikle beslemişlerdir.

Beşinci Koretit

Bu kerte bakımlı sıskalığını nasıl koruyorsun?

Forkiyas

Senin pek iştahlı olduğun kanla değil

Altıncı Koretit

Senin kim olduğunu söylersem ağzını tıkamış olurum.

Forkiyas

Sen önce kendinin kim olduğunu söyle, bilmece kendiliğinden çözülür.

Altıncı Koretit

Sen, leş düşkünü iğrenç bir leşsin.

Forkiyas

Ağzında vampir dişleri parlıyor!

Koro şefi

Senin kim olduğunu söylersem senin ağzını kaparım.

Forkiyas

Sen, ilkin kendinin kim olduğunu söyle, bilmece kendiliğinden çözülsün.

Helena

Ben aranızda kızgın değil üzgün dolaşıyorum. Bu karışıklıklı biçimsiz atışmayı da yakalıyorum. Bir kralın inanılır adamlarının arasında böyle gizli anlaşmazlıklar bulunması gibi zararlı bir nesne olamaz.

Böyle durumlarada verdiği buyrukların iş görülünce güzel ses veren yankısı işitilmez olur. Böyle utanmazca gürültüler, kralı şaşırtarak şunu bunu azarlamasına ve bir kasırga esmesine neden olur. Ancak, bu da değil. Siz rezilce öfke saçarken korkunç devlerin uğursuz hayaletlerini de buraya topluyorsunuz. Bunlar, şimdi çevremi öyle alıyorlar ki sanki yurdumun ovalarını bırakıp Orkus'a, o karanlığın içine sürüklendiğimi duyuyorum. Bu bir anı mıdır yoksa kuruntu mu? Bütün bunlar ben mi idim yine öyle miyim? İlerde de öyle o kentin yıkıcılarının düşlerine giren korkunç bir hayalet mi olacağım? Kızlar titriyorlar, ancak, en yaşlıları olan sen susuyorsun. Bana akıllıca bir söz söyle!

Forkiyas

Uzun yıllar mutluluk düşleri içinde yaşayanlar, sonunda en yüksek tanrısal iyiliği bile bir düş görürler.

Nevar ki, sen en yüksek iyiliklere ölçüsüz ve sonsuz bir biçimde kavuştun. Bütün yaşamın boyunca, her türlü ataklığı göze alan hemen atılmağa hazır aşıklar gördün. Daha çocukken, seni Herküles gibi güçlü ve çok yakışıklı bir adam olan Teseus ele geçirdi.

Helena

Ve beni on yaşındaki küçümencik ceylanı kaçırdı Afidmus'un Attika'daki şatosuna kapattı.

Forkiyas

Kartor ile Polluks seni hemen kurtardılar. Yine seçkin yiğitler senin ardınca koşmağa başladı.

Helena

Sevinerek doğrusunu söylerim ki benden en çok güleryüzü Pelide'ye benzeyen Patroklus gördü.

Forkiyas

Buna karşın, baba istenci seni Menelas ile evlendirdi. Denizlerin yiğit gemicisi, hem de ev bekleyicisi olan Menelas'tı.

Helena

Babam kızı ile birlikte ülkenin yönetimini de ona verdi. Bu evlenmeden de Hermiyon doğdu.

Forkiyas

Nevar ki, o, Girit'i ele geçirmek için uzaklarda çarpışırken, senin inzivana bir konuk gelmişti.

Helena

O yarı dulluk zamanımı ve onun sonucu olarak düştüğüm aşağılanmayı bana neden anımsatıyorsun?

Forkiyas

O savaş beni, özgür doğmuş Giritliyi tutsaklığa ve uzun bir köleliğe komuştu.

Helena

Demek ki seni buraya kahya kadın olarak gönderirken yiğitçe ele geçirilmiş nesneleri, kuleyi ve çok neneleri sana emanet etmiş?

Forkiyas

Evet, kulelerle çevrilmiş İlyos kentine ve sonsuz aşk eğlencelerine koşmak üzere senin bıraktığın bu nesneleri!

Forkiyas

Ancak, diyorlar ki, sen çifte varlık olarak görünmüşsün, hem İlyos'ta hem de Mısır'da!

Helena

Kafamı bu saçmalamaya benzeyen şakalarla karıştırma. Ben, şimdi bile bu varlıklardan hangisi olduğumu bilmiyorum.

Forkiyas

Sonra, diyorlarki eskiden seni kaderin oyunlarına karşın seven Ahileus da o boş gölgeler ülkesinden çıkarak sana abayı yakmıştı.

Helena

Ben, bir put olarak o putla birleştim. Masalda

da söylendiği gibi bu bir düştü. İşte, ben de yine. (Yarım Koro'nun kollarına düşer.)

Koro

Sus! Sus!
Sen, kötü bakışlı, kötü ağızlı!
Zaten bu tek dişli pis ağızdan
ne çıkabilir ki korkunç sözlerden başka?

Koyun postu giymiş, yilik yapmağa çalışan
azgın bir kurt bence daha korkunçtur
üç başlı cehennem köpeğinin ağzından.
Sorup duruyoruz birbirimize
buraya nereden, ne zaman gelmiştir
bu garip yaratık?
Oysa sen, şimdi büyük bir avuntu vererek
çekilmiş acıları Lete gibi unutturacak
yerde
eşeliyorsun geçmişin kötülüklerini.
Karartıyorsun şimdiki zamanın
parlaklığıyla birlikte gelecek zamanın.
Pırıltılı umut ışığını da.

Sus! Sus!
Uçup gitmeğe hazır ruhu
kraliçenin
yine bağlı kalsın
güneş altındaki gövdelerin
en güzeline.
Ve ona sarılsın sımsıkı!
(Helena kendine gelerek ortaya çıkar.)

Forkiyas

Örtü altındayken bile şaşkınlık uyandıran şimdi ise pırıldayan kraliçe, uçan bulutların arasında görün! Ey günümüzün güneşi! Önümde bütün dünyanın nebiçim açıldığını sen de tatlı bakışınla görüyorsun. Beni çirkin diye ne kerte yerseler de güzelden çok iyi anlarım.

Helena

Başım dönünce çevremi saran o ıssızlığın içinden titreyerek çıkıyorum. Vücudum öyle yor

gun ki dinlenmek isterdim. Ancak, kraliçelere, giderek, herkese yaraşan nesne, korku veren sürpriz karşısında bile sağlam durmaktır.

Forkiyas

Bütün büyüklüğün ve güzelliğinle karşımızda bulunuyorsun. Gözlerin bir buyruğun olduğunu bildiriyor. Anlat, nedir?

Helena

Kavganızdan doğan atak savsaklamanızı yetincemeye hazır olunuz. Kralın buyruğuna göre bana hemen bir kurban hazırlayınız.

Forkiyas

Burda her nesne hazır. Tas, sehpa, keskin balta ve kızartma aygıtları. Kurban edilecek nesneyi bize göster.

Helena

Kral, onu tanımlamadı.

Forkiyas

Söylemedi mi? Yazık ne felâket!

Helena

Sana bastıran bu üzüntü nedir?

Forkiyas

Anlaşılan, kurban sensin. Kraliçem!

Helena

Ben mi?

Forkiyas

Ve bunlar!

Koro

Eyvah, ne felaket!

Forkiyas

Kafan baltayla kesilecek!

Helena

Ancak, bunu sezmiştim. Zavallı ben!

Forkiyas

Önüne geçilemeyecek bir iş bu bence.

Koro

Ya biz, bizim başımıza gelecekler!

Forkiyas

Kraliçe soylu bir ölümle ölecek. Sizin de içerde damın çatısını tutan direklerde yakalanmış kuşlar gibi sırayla ölüleriniz sallanacak.

(Helena şaşkınlık ve Koro korku içinde ağırbaşlı ve iyi hazırlanmış topluluklar olarak)

Forkiyas

Hayaletler gibi, katılaşmış gibi görünüyorsunuz. Sizin olmayan bir günün korkusu içinde kaskatı kesilmiş dikiliyorsunuz. Sizin gibi insanlar ve bütün hayaletler, güneşin parlak ışığından isteyerek vazgeçmezlerse de bu sonuçtan da onları hiç kimse kurtaramaz.

Bunu herkes bilirse de pek azı hoş karşılar. Kısacası Siz yok olmuş sayılırsınız! Haydi, şimdi iş başına!

(Ellerini çırpar, maskeli cüceler belirir, kendilerine verilen buyrukları hemen yerine getirirler.)

Karanlık yüzlü canavarcıklar! Yuvarlanarak gelin buraya. Burada istediğinizce zarar verebilirsiniz. Altın boynuzlu idam sehpasını yerine koyun. Parlayan baltayı gümüş eşiğin üstüne yerleştirin. Su testilerini suyla doldurun. Kara kanın korkunç pisliğini yıkayıp temizlemek gerek. Şu tozun üstüne kurbanın görkemlice diz çökmesi için halıyı serin, başı ayrılınca vücudu değerince bir saygı ile sarılabilsin!

Koro şefi kadın

Kraliçe duruyor şurda düşünceli
sararıp solmuş kızlar biçilmiş çayır gibi.
Ancak en yaşlıları olan benim
kutsal bir görevdir seninle görüşüp
konuşmam.
Bunlar senin kim olduğunu
anlayamayacak kerte
beyinsizse ey deneyimli bilge, söyle
bir kurtarma olanağı.

Forkiyas

Bu kolay. Her nesne kraliçeye bağlı! Kendisini de sizi de kurtarmak için kesin kararlara gereksinimi var.

Koro

Sen talih tanrıçeleri parsların en saygıdeğeri
sibillerin en bilgesi, altın makası kapalı tut.
Sonra, muştula bize kurtuluş gününü.
Şundan ki, önce danseden sonra dinlenmek için
göğsünde sevgililerimizin can atan küçük vücutlarımızın
duyuyoruz havada sallandığını.

Helena

Bırak şu korkakları. Ben korku değil acı duyuyorum. Nevar ki, bir kurtarma yolu biliyorsan onu teşekkürle karşılarım. Akıllı ve ileriyi düşünebilen kişilere çoğu zaman olanaksız nesneler olağan görünür.

Koro

Söyle, ivedi söle bize o gerdanlıkların en zalimi olan
ipten yakamızı nasıl kurtacağımızı.
Eğer acımazsan halimize bütün tanrıların anası olan Rea,
boğulup gideceğiz soluğumuz kesilerek biz zavallılar!

Forkiyas

Bu uzun nutku dinlemeğe sabrınız var mı?, birçok öykü anlatmağa çalışıyorlar.

Koro

Sabrımız çok hiç olmazsa dinlerken yaşıyoruz.

Forkiyas

Evde oturup ta değerli bir hazineyi koruyan ve koca yapının duvarlarının sıvasını ve hem de yağmur damlamasına karşı damını aktarmasını düşünmeden bırakarak haince kaçıp giden, geri döndüğünde gerçi eski evini yerinde bu-

lursa da bu ev yıkılmış değilse bile içindeki her nesne değişmiş olur.

Helena

Herkesin bildiği bu özdeyişleri anlatmak neye yarar? Bir nesneler anlatmak istiyorsan cansıkıcı nesnelere dokunma!

Forkiyas

Söyleyeceğim nesne, bir iğneleme değil! Tarihçe bir doğrudur. Menelas, korsan gemisiyle körfezden körfeze, adadan adaya, kıyıdan kıyıya dolaşıp durur, her nesneye düşmanca saldırır, ve sonunda ganimetlerle dolu olarak dönerdi. Yirmi otuz yıl önce, İlyos'tan bilmediğim ganimet torbalarıyla döndü oysa, burada Tindareosların kocaman sarayı ne halde? Çevremizdeki ülke ne durumda?

Helena

Senin elinden azarlamaktan başka bir nesne gelmez mi? Dudaklarından kötülemekten özge bir nesne çıkmaz mı?

Forkiyas

Örotas'ın güzel bir ırmak olarak doğup bizim ovamızdan geniş yatağında akarak sizin kuğularınızı beslediği, Taygetos sırtlarında ve İsparta'nın arkasında kuzeye doğru yükselen tepeler, uzun yıllar ıssız kalmıştı. Oranın arka yanlarına, ovaya yürekli bir kabile yerleşti. Hemen tırmanılmaz yükseklikte kaleler kurdu. Buradan ülkeyi ve halkı dilediklerı gibi yağmaladılar, soyup soğana çevirdiler.

Helena

Bunu yapabildiler mi? Bu olanaksız gibi görünüyor.

Forkiyas

Onların vakti vardı. Belki yirmi yıldır burdadırlar.

Helena

Bir elebaşıları var mı? Çok mu haramilik yapıyorlar? Ortakları var mı?

Forkiyas

Bunlar, harami değildirler. Ancak bir başkanları vardır. Beni talan etseler bile ben onları azarlamam. Her nesneyi alabilecekleri halde cizye bile olamayacak kerte az armağan ile yetiniyorlardı.

Helena

Başkanları ne biçim bir adam?

Forkiyas

Kötü bir adam değil. Ben beğeniyorum. Neşeli, yiğit, güzel, boylu boslu ve Yunanlılar arasında çok az bulunur biçimde anlayışlı birisidir. Barbarlar üstüne çok kötü nesneler söylenir. Ancak, İlyos'tan önce nice yiğitlerin insan eti yediği düşünülürse barbarlardan daha kötü adamların da bulunduğu anlaşılır.

Ben, onun büyüklüğünü kutsarım. Kendimi ona emanet ederim. Hele onun kalesi! Kendi gözlerinizle bir görmelisiniz! Bu sizin babalarınızın Sikloplar gibi kaba saba taşları üstüste yığarak yaptığı çirkin duvarlardan bambaşka bir nesne! Her yanı yam yatağ hem düzey yönde son kerte düzgün yapılmış. Dışardan bakılınca ek yerleri ayna gibi dümdüz ve çelik gibi tek parça halinde. Kalenin dimdik yükseldiği görülmektedir. Buna tırmanmak. Bir düşünce bile buna tırmanamaz. İçinde de türlü amaçlara göre türlü biçimlerde yapılmış odalar, bunların ferah avluları var. Burada irili ufaklı taş direkler, kemerleri hem dışarıya hem içeriye bakmak üzere balkonlar, geçitler görülmektedir. Hele bir de armalar..

Koro

Ne gibi armalar?

Forkiyas

Sizin de bildiğiniz gibi Ajaks'ın kalkanında kıvrılmış bir yılan vardı. Teben'li yedi kahramanın kalkanlarında da derin anlamlar veren resimler vardı. Bunlar arasında, karanlık gök boşluğunda ayla yıldızlar, tanrılar, kahramanlar, başkanlar, kılıçlar, ışıldaklar görünürdü kı bun-

lar, talihsiz kentler için korkunç birer tehlike işaretiydi. Bu gibi biçimleri bizim sayısız yiğitlerimiz, Parlak resimler olarak ta armağan gibi saklıyorlar. Bunlar içinde arslanlar, kartallar, pençeler öküz boynuzları, kanatlar, güller, tavus tüyleri, altın yaldızlı kara yada gümüş renkli, mavili, kırmızılı çizgiler görünür. İşte, bu gibi nesneler, o salonlarda sıra sıra asılı duruyor. O uçsuz bucaksız geniş salonlarda hepi nize dansedecek yer var.

Koro

Dansörler de var mı orda?

Forkiyas

Hem de en beceriklileri! Altın saçlı, mis kokulu delikanlılar. Bunca güzel koku, ancak kraliçeye çok yaklaştığında Paris'te de duyulurdu.

Helena

Sen, konunun dışına çıkıyorsun. Son sözünü söyle bana!

Forkiyas

Son sözü sen söyleyeceksin. Bana ağırbaşlıca ve açık olarak evet dersen hemen çevreni o kale ile çeviririm!

Koro

Bu küçücük sözü söyle de hem kendini hem de bizi kurtar!

Helena

Ne? Kral Menelas'ın bana kötülük etmek üzere böyle zalimce bir davranışa girişeceğinden mi korkayım?

Forkiyas

Paris'in, öldürülen kardeşinin Defobus'u da nasıl parça parça edip seni nasıl eline geçirdiğini, göz çıkarıp burun kestiğini ve daha ne biçim sakatlıklar ettiğini unuttun mu? Onun yüzünü görmek bile insana korku salardı.

Helena

O, bunu onlara benim yüzümden yapmıştı!

Forkiyas

Onların hatırı için de sana benzer nesneyi ya pacak! Güzellik bölünemez! Onu eline geçiren birisiyle ortak olmaktansa öldürmeyi yeğ tutar

(Uzaktan boru sesleri gelir. Koro irkilir.)

Keskin boru sesi, nasıl insanın kulağını ve kalbini parçalarcasına tırmalarsa kıskançlıkta bir zamanlar sahibi iken sonra yitirdiği ve elinden kaçırdığı nesneyi hiç bir vakit unutmayan bir insanın kalbini öylece kemirir.

Koro

Boruların çaldığını işitiyor musun
silahların parladığını görmüyor musun?

Forkiyas

Hoşgeldin sahibim ve kralım, sana hesap vermeğe hazırım.

Koro

Ya biz?

Forkiyas

Siz, pek iyi biliyorsunuz. Ölümünüzü gözlerinizle görün. Sizin ölümünüz de şu içerde olacak. Hayır, sizi kurtarmak elde değil.

Helena

Yapabileceğim ilk davranışı düşündüm ben. Sen bir cadısın. Bunu duyuyorum. Korkuyorum ki iyilikleri kötülüklere çevireceksin, Her nesneden önce, seninle kaleye geleceğim. Başka bir nesne bilmiyorum. Kraliçenin kalbinin derinliklerinde bir kez olarak sakladığı nesne başkalarına açılamaz. Kocakarı, yürü ileri bakalım.

Koro

Ah, ne isteyerek gidiyoruz biz oraya.
ivecen adımlarla.
Ardımızda ölüm
önümüzde yükseliyor
aşılmaz duvarlar.
İyi koru bunları da
bayağı bir düzenle düşmüş olan
İlyos gibi.

(Çevreye sisler yayılır, sahnenin gerisini ya da önünü koplar.)
bu nasıl oluyor, nasıl?
Çevrenize bakın hele kızkardeşlerim!
Hava açık değil miydi?
Sis dalgalanarak yükseliyor şimdi
Örotas'ın kutsal sularından.
Sazlarla örtülü o güzel kıyılar
göze görünmez oldu artık.
Suyun üstünde mağrur süslü püslü
kayıp giden nazlı kuğular da
bu dost sularda yitip gittiler
göremiyorum hiçbirini.
İşitiyorum uzaktan uzağa
boğuk seslerini yalnız.
Ölüm habercisi oldukları
söylenmektedir.
Bari bunlar bize
güzel ve ak boynuyla
kuğu kuşlarını andıran
ve kuğu kuşundan gelen
kraliçemize adanmış
kurtuluş muştusu yerine
yok olacağımızı bildirmeseler!
Nedir bu başımıza gelenler?
Sise büründü her nesne.
Göremez olduk birbirimizi.
Ne var? Ne oluyor? Çevremizde?
Biz yürüyormuyuz?
Yoksa uçuyor muyuz
ayaklarımız yeğnikçe
yere değdirip, değdirip,
bir nesne görünmüyor,
giderek Hermes önde
gitmiyor mu?
Altın asa, bizim
o sıkıntılı, alaca karanlık
elle tutulamayan nesnelerle
ağzına dek dolu ve sonrasız
bomboş olan Hadas'e dönmemizi
buyurur biçimde parlamıyor mu?

Evet ortalık kararıyor. Kurşun rengi sisler, ben zer donuklukta süzülüp gidiyor, gözlerin karşı-

sına dimdik surlar çıkıyor. Bu bir saray mı? yoksa, derin bir çukur mu? Herhalde korkunç bir nesne! Ah, kızkardeşler, biz tutsağız, her zamanki gibi tutsak.

KALENİN İÇ AVLUSU

(Zengin ve süslü ortaçağ yapılarıyla dolu.)

Koro şefi kadın

İvecen ve delişmen kadın grubu,
bir ana bağlı bulunmakta hepimizin
alınyazısı, mutluluğu ve felaketi. Hiçbiri
içinizden
dikine karşılayamaz bunların hiçbirini!
Durmadan sataşıyor birinize içinizden biri,
ters yanıtlar veriyor oda ona.
Neşe de, acı da hep benzer tonda
bağrışıyor
gülüşüyorsunuz, artık, susunuz da
kraliçemizin
hem kendisi hem de bizim için vereceği
kararı bekleyin o yüksek zekasıyla.

Helena

Nerdesin Pitonasse? Karanlık kalenin bu kubbesinde ortaya çık. Dilediğin adı al. Yoksa, sen, iyi karşılanmamı sağlamak için kahramanların o büyük başkanına haber vermeğe mi gittin? Böyleyse sana teşekkür ederim. Beni hemen onun yanına götür. Artık, bu başıboşluğun bitmesini istiyorum. Ancak dinlenmeye çekilmeyi de istiyorum.

Koro şefi

Boşuna bakıyorsun çevrene, kraliçem,
yitmiştir o üzgün hayalet o sisin içinde.
Belki de yolunu şaşırmıştır labirentinde.
Birçok yapının birleşmesinden oluşan bu
sarayın
kralın karşılanması için kuşkuluca
soruşturmalar
yaparak dolaşıp dururken.
İşte bak, yukarda birçok saray adamı
geçitlere, pencelrelere, kapılara üşüşüp
durmaktadırlar
bu da gösterir soylu konuğun iyi
karşılanacağını.

Koro

Kalbim hızlı çarpıyor. Bir bakın şuraya!
En yakışıklı delikanlılardan oluşan bir
topluluk,
kısa adımlarla ne güzel yürüyorlar bize
doğru.
Bu gençler topluluğu kimin buyruğuyla
böyle
yola dizilerek çıkıyor karşımıza bunca
erken?
Ben en çok neye şaşıyorum?
Yürüyüşlerine mi?
Kıvırcık saçlarına mı alınlarını süsleyen?
Yoksa şeftali renkli pembe
yanaklarına mı?
Isırmak istiyorsam da bunları
çekiniyorum.
Şundan ki, söylenmesi bile tüylerimi
ürpertiyor
ağzıma kül dolmuştur.
Geliyor bu yana doğru
en yakışıklıları.
Ne taşıyor bunlar?
Tahtın ayakları,
halı ve minder
örtü bir de
çadır gibi bir nesne! Süslü
Başı üzerinde kraliçemizin
halka halka bulutlar gibi
dalgalanıyor.
Şundan ki, kraliçe çağrılandı
oturdu bile
bu görkemli kürsiye!
Yaklaşınız
ağırbaşlıca
basamaklara yerleşiniz.
Böyle bir karşılama töreni
üç kat ağır başlı kutlanmalı.

(Koro'nun söyledikleri yapılır. Faust, delikanlılar ve uşaklar büyük bir topluluk olarak aşağı inerler. Ortaçağ soylularına özgü bir saray giysisi içinde Faust, merdivenlerin üst basamağında görünür.)

Koro şefi

(Onu dikkatle gözden geçirerek)

Eğer, tanrılar, sık sık yaptıkları gibi buna
geçici güzel bir boy bos ile yüksek bir
soyluluk
ve sevimli bir varlık vermemiş olsalar bile
giriştiği her işte o, erkeklerle savaşırken
olduğu gibi
kadınlarla yaptığı küçük savaşlarda da
üstün gelir.
Doğrusunu söylemek gerekirse şu
gözlerimle gördüğüm
ve beğendiğim pek çoklarından da üstün.
Ağır, saygı duygusu veren adımlarla
ilerliyor
Prensi görüyorum, kraliçem, dön de bak!

Faust

(Yanında zincire vurulmuş biri olarak yaklaşır.)

Seni gerektiği biçimde selamlayıp saygı ile karşılayacak yerde görevini savsaklayarak benim de işimi bozan şu zincire vurulmuş uçağı getiriyorum sana. Kadınların en soylusu katında suçunu söylemek üzere şuraya diz çök bakalım! Onurlu kraliçem, bu, şu yüksek kuleden ufuklara dek uzanan geniş toprakların türlü yerlerinde olup bitenleri tepelerin üstünden koyağa ve bu sağlam kaleye doğru yaklaşacak hayvan sürüleriyle düşman ordularını gözetlemek ve haber vermekle görevlendirilen son kerte keskin gözlü bir adamdır. Biz sürüleri koruruz, düşmanı da uzaktan karşılarız. Ancak, bugünkü savsaklaması, ne kerte büyüktü! Sen yaklaşıyorsun da bize haber bile vermiyor! Ve böylece yüksek bir konuğa göstermek zorunda olduğum en saygılı konuk severliği kaçırmış oluyorum. İşlediği bu suçtan dolayı ölümü çoktan hak etmiştir. Şimdiye dek kanlar içinde yatmalıydı. Ancak, onu artık, yalnız sen istediğin biçimde cezalandırır ya da bağışlarsın.

Helena

Madem ki sen bana hem yargıçlık hem de krallık gibi yüksek bir nitelik veriyorsun, sandığıma göre bu salt bir deneyim olsa bile ben yine yargıçlık görevimi yerine getirerek sanığı dinlemek istiyorum. Haydi, anlat bakalım!

Kale bekçisi Linseus

Müsade et de önünde diz çöküp seni bir doyasıya gözleyeyim. Ondan sonra ne olursa olsun!

Şundan ki ben tanrılarca gönderilmiş bu kadına bağlıyım. Ben tanyerinin doğudan atacağını beklerken birdenbire ne göreyim! Bir mucize! Güneş, güneyden doğdu. Gözlerim, geçitleri, tepeleri, yeri göğü gözleyerek bir de yalnız onu, o eşsiz güzeli gözlemek üzere onun bulunduğu yöne çevrildi. Ağaca tırmanan bir vaşak gibi gözlerim parlamağa başladı. Ne var ki, o sırada derin, karanlık bir düşten uyanmış gibiydim. Bir nesne görebilmek için kendimi zorluyordum. Mazgal, kule, kapalı kapı, bunları ayırt bile ettiğim yoktu. Her yani sis kaplamıştı. Sonra, dağılan sisin içinden böyle bir Tanrıça çıkıvermişti. İşte, böylece ve antla yüklendiğim boruyu büsbütün unutmuştum. Artık, istersen beni yok edebilirsin. Güzellik, her öfkeyi yenebilir.

Helena

Kendimin yolaçtığım bir kötülüğü kendim cezalandıramam. Vay benim halime! Beni ne yaman bir talih izlemekte! Erkekleri her yerde öyle baştan çıkarıyorum ki ne kendilerini koruyabiliyorlar, ne de herhangi bir kutsal nesneyi. Böylece, yarı tanrılar, kahramanlar, giderek, cadılar bile, beni kaçırarak baştan çıkarıp zorla kendilerine bağlayarak oraya buraya götürüyor. Serseri gibi dolaştırıp duruyorlar. Ben, yalnızken dünyayı altüst ettim, çift olunca onu büsbütün karıştırdım. Şimdi de üçleşince giderek, dörtleşince, felaket üstüne felaket getiriyorum. Bu talihsizi uzaklaştır burdan. Tanrının şaşırttığı bir yaratık aşağılanmayı hak etmiş değildir.

Faust

Ah, kraliçem, ben burada hem keskin nişancıyı hem de vurulanı bir arada görmekteyim. Onu yaralayan oku fırlatan yay karşımda. Birbirini kovalayan sivri uçlarıyla vızıldıyorlar. Ben, artık neyim? Sen birdenbire en bağlı kölelerimi isyencı yaptın. Kalenin duvarları, artık güvenilir olmaktan çıktı. Bu durumda, şimdiden kendi ordumun hep yenen ve hiç yenilmeyen boyun eğmesinden korkuyorum. Artık, kendimi ve bana bağlı olduğu kuruntusunda bulunduğum her nesneyi sana bırakmaktan başka ne kalıyor ki! Bırak ta içtenlik ve bağlılıkla ayaklarına kapanayım da böylece hemen geldiği gün, hem ülkeyi hem de tahtı ele geçirmiş olan kadını egemen olarak tanıtayım.

Linseus

(Elinde bir sandık, arkasında da başka adamlar sandıklar taşımaktadırlar.)

Kraliçem, beni yine katında görüyorsun! Bu zengin adam, senden bir bakış dileniyor. Seni görünce kendini hem dilenecek kadar kerte yoksul hem de prensler gibi zengin duyuyor.

Ben eskiden neydim? Şimdi neyim? Ne istemeli? Ne yapmalı? Gözlerimin şimşek gibi keskinliği neye yarar? O bakış, senin tahtına çarpar, kırılır. Biz, doğudan gelmiştik. Batı ülkelerini boyunduruk altına almıştık. Bu öyle, kalabalık bir kafileydi ki önde giren, sondakinin ne olduğunu bilemezdi. Birincisi düştü, ikincisi ayakta kaldı, birincisi düşerse, yerini ikincisi alırdı. Üçüncüsü, elinde mızrak beklerdi. Her birimiz, yüz kat güçlenmiş olarak binlerce kişiyi yere seriyorduk. Hep ilerliyorduk. Ve saldırıyorduk. Kentler birer birer elimize geçiyordu.

Bugün, benim egemen olduğum bir kenti yarın bir başkası ele geçiriyor ve yağmalıyordu. Gözlerimiz hep çevredeydi. Kimimiz en güzel bir kadını, kimimiz capcanlı bir boğayı ele geçiriyorduk. Bütün atlar da birlikte götürülüyordu! Ben, görülen nesnelerin en az bulunanını arıyordum. Bir kez başkalarının eline geçmiş

olan nesne samandan ayırtısızdı. Ben, hazinelerin izi üzerindeydim. Hep keskin bakışlarla ilerliyordum. Herkesin cebini görebiliyordum. Ve her dolap benim için saydamdı. Yığınlarca altın elde etmiştim. En güzel mücevherler de benim olmuştu. Yalnız şu zümrüt, senin göğsünde yeşil yeşil ışık saçmağa layıktır! Denizin dibinden çıkarılmış inciler, artık senin kulaklarınla ağzın arasında dizi dizi sallansın. Yakutlar da senin yanaklarının allığı kendilerini solduracak diye korksun!

İşte, ben böyle en büyük zenginlikleri getirdim. Önüne koyuyorum. Nice kanlı savaşların andaçları, senin ayaklarının altına yığılıyor. Buraya sürüklediğim bunca sandıktan daha başka demir kasalarım da var. Eğer sana eşlik etmeme izin verirsen hazinelerini ağzına dek bunlarla doldururum Sen tahta çıkınca, zeka, zenginlik, güç, o eşsiz boyunun bosunun karşısında hep birden boyun eğecek. Bütün bunları ben kendi malım diye sıkı sıkı koruyorum. Nevar ki, onlar, artık, benim elimden çıkıyor, senin oluyor. Ben, bu zenginlikleri çok değerli bir peşin para sanıyordum. Şimdi görüyorum ki hepsi bir hiçmiş. Benim olan nesneler gözümden silindi. Hepsi yolunmuş ve solmuş bir ot oldu. Sen gülen bir bakışınla onlara bütün değerlerini geri ver!

Faust

Yüreklice ele geçirilmiş bu yararsız yükleri hemen burdan uzaklaştır. Gerçi, bundan dolayı değerlendirmeğe değersen de bir ödül de bekleyemezsin? Şu kalenin içinde ne varsa hepsi kraliçenindir. Ona ayrıca bir nesne sunmağa gerek yok. Sen, gir içeri, zenginlikleri üst üste iyice yığ. O görülmemiş görkeme, eşsiz bir görünüş ver. Kubbelerin içini duru bir gökyüzü gibi parlat. Rahat bir cennet durumuna getir. Ondan önce koşarak kraliçenin ayaklarına çiçekler ser ki yumuşak bir yere bassın! Bakışları da ancak tanrısal olanların gözlerini koruyacak en güzel renklerle karşılaşsın.

Linseus

Beyin buyurduğu nesneler pek az. Onları bir hizmetçi yapsa çocuk oyuncağı kalır. Şundan ki, cana ve mala şu güzelliğin parlaklığı egemendir. Bu görkemli vücut karşısında, bütün ordu uysallaştı. Bütün kılıçlar kesmez oldu. Ve dinginleşti. Bu yüzün zenginliği karşısında güneş bile soğuk, silik kaldı. Her nesne boş, her nesne bir hiç oldu.

(Gider.)

Helena (Faust'a)

Seninle konuşmak istiyorum. Ancak, daha önce yukarıya, şu yanıma gel. Şu boş yere seni çağırılıyorum. Orada yerimi sağlamlaştıracaksın.

Faust

Soylu kadın, önce katında diz çökerek sana bağlılık andı içeyim. Beni o yüksek yere yükselten elini öpeyim. Uçsuz bucaksız ülkenin yönetiminde yardımcın, hayranın, hizmetlin ve bekçin olarak bana güç ver.

Helena

Birçok beni apıştıran nesneler görüyor ve işitiyorum. Şaşırıyorum. Birçok soru sormak istiyorum. Ancak, bu adamın söylediği nesnelerin neden bana hem garip hem de tatlı geldiğini anlamak istiyorum. Onun bir sesi öbür sesini güzelleştiriyor. Bir sözü öbür sözünden daha okşayıcı oluyor.

Faust

Bizim halkımızın konuşma biçimi senin hoşuna gidiyorsa bizim şarkımız da hiç kuşkusuz seni büyüleyecektir. Şundan ki kulağı da ruhu da en derin anlamıyla doyurur.

Helena

Öyleyse, söyle, ben sizin gibi güzel konuşmak için ne yapmalıyım?

Faust

Bu, kolay. Gönülden gelmesi yeter! Gönül, özlemle dolup taşarken insan çevresine bakar ve araştırır.

Helena

Kim paylaşır bizim hazinemizi?

Faust

Artık ruh ne ileriye ne de geriye bakar Salt şimdiki zaman!

Helena

Bizim mutluluğumuzdur!

Faust

Hazineler, fetihler, sahiplenmeler, kim garanti altına alacak bütün bunları?

Helena

Benim elim.

Koro

Kim düşünürdü prensesimizin
kalenin sihibiyle böyle
gönül dostlukları kuracağını?
Açıkçası bugün biz hepimiz
tutsak durumdayız.
Ilyos düştüğünden bu yana.
Sürmektedir serüvenli göçmenliğimiz.
Erkek sevgisine alışık kadınlar
sahip değildirler seçme hakkına
insan sarrafıdırlar.
Altın saçlı çobanlara olduğu gibi
kara kıllı Fonlara da
fırsat düştüğünde
tombul vücutları üzerinde
benzer hakkı tanırlar.
Artık iyice sokulmuş birbirine
birbirlerine yaslanmışlar
omuz omuza, diz dize
oturmaktalar
tahtın üzerinde
Büyükleri onların
halkın taşkınlıkları karşısında bile
engel olmuyor açıkça göstermeğe
sevinçlerini.

Helena

Kendimi öyle yakın yine de öyle uzak duyuyo-

rum. Ve ben buradayım, buradayım işte demekten tat alıyorum.

Faust

Güç soluk alıyorum. Tirtir titriyorum. Sözcük boğazıma diziliyor. Bu, zaman ve yer dışında bir düştür.

Helena

Kendimi hem yaşlı hem de genç duyuyorum. Senin'le kaynaşmış, inanarak bağlanmış durumdayım.

Faust

Bu eşi olmayan talihi kuruntularla harcama, bir an için bile olsa var olmak görevdir.

Forkiyas

(Gürültü ile içeri girer.)

Aşk alfabesini heceleyin. Şakalaşıp sevişirken düşler kurun. Bu düşler içinde sevişerek rahatlayın. Ancak, şimdi bunun sırası değil. Boğuk bir ses işitmiyor musunuz? Hele şu boru seslerini dinleyin. Felaket, uzakta değil. Menelas, arkasından dalgalar gibi gelen ordusuyla üstümüze yürüyor. Şiddetli bir savaşa hazırlanın! Onun çevresinde kaynaşacak olan yengin sürülerle de Defobus gibi sakat edilerek kadın ayartmanın cezasını bulacaksın. Önce şu zavallıları yok edecektir Buna gereken bilenmiş baltalar idam kütüğünün yanında hazır duruyor.

Faust

Ne küstahça bir tedirgin ediş! İğrenç bir biçimde içeri dalıyor. Ben böyle duygusuz kocakarıları tehlike sıralarında bile görmek istemem. Felaket haberi, en güzel bir haberciyi bile çirkinleştirir. Sense dünyanın en çirkin yaratığı oluşun yetmiyormuş gibi üstelik kötü haberler getirmekten de hoşlanıyorsun. Ne var ki, bu kez bu işi başaramayacaksın. Bu boş sözler, kuru gürültü. Burada hiçbir tehlike yoktur. Böyle bir nesne olsa bile sonuçsuz kalmaya yargılı boş bir girişimden ileri geçemez.

(Kulelerden işaretler verilir. Patlamalar olur. Boru sesleri ve savaş havaları işitilir. Büyük güçler yürüyüşe geçer.)

Faust

Hayır, hemen şimdi birbirinden ayrılmayan kahramanlar halkasını toplanmış göreceksin. Bir kadının güler yüzüne ancak onu güçlüce koruyabilen değer.

(Sıralardan öne geçen ordu komutanlarına)

Ey kuzeyin gencecik çocukları, ve ey doğunun seçkin güçleri, içinizde dingin sakladığınız öfkeniz, size herhalde utkuyu sağlayacaktır. Ülkeleri birbiri ardınca ele geçirmiş olan ve büründükleri çelikler, güneş ışığında parıl parıl parlayan askerler ortaya atılıyor, yer sarsılıyor, gökgürültüsünü andıran bir sesle ilerliyor, biz Pilos'ta karaya çıkmıştık. Yaşlı Nestor yaşamıyor artık. Bütün krallar sürüsünü bir ordumuz darmadağın eder.

Şimdi, şu duvarlardan hemen saldırarak Menelas'ı denize dökünüz. Varsın denizde yolunu şaşırsın! Soygunculuk yapsın! korkutsun, bu, onun isteği ve talihidir.

Ey komutanlar! İsparta'nın kraliçesi size selamı söylememi buyuruyor. Şimdi, dağları, ovaları çiğneyin, kazanacağınız ülkeler sizin olsun. Ey Cermen, Korint körfezlerini surlarla çevirerek sen savun! Ey Got! Yüzlerce geçiti olan Akhaya'yı sana bırakıyorum. Frank orduları, Elize'ye doğru yürüsünler. Saksonyalılar, Merene'yi ele geçirsinler. Normanlar da denibleri temizleyerek Argolis'i büyük bir ülke yapsınlar.

Bu iş bittikten sonra, herkes evinde dinlensin. Gücünü ve şiddetini düşmanlara çevirsin. Ancak, yine hepiniz, kraliçenin başkenti olan İsparta'ya bağlı kalacaksınız.

Kraliçemiz, hepimizin nimetleri olan bu ülkeden yararlandığınızı görecek, siz de güveni, adaleti, bolluğu onun ayaklarının dibinde bulacağınıza inanacaksınız.

(Faust aşağı iner, prensler çevresini alırlar, alınacak önlemleri görüşürler.)

Koro

Kadınların en güzelini isteyen kişi
Akıllıca silahlanmalıdır
ilkönce.
Bu dünyanın en güzel nesnesi
tatlı dil dökerek kazanılır ancak.
Ne var ki yapamaz bunu dingince
başkaları düzenbazca daha başka
haydutlar, yürekli saldırılarla
alırlar elinden sevgilisini.
Prensimizi överim bu yüzden
üstün tutarım onu öbürlerinden.
Şundan ki o, kahramanca, akılıcal
davranışıyla
örnek olur kendi adamlarına da
kendi çıkarları gibi yaparlar
prenslerinin buyruklarını
yerine getirmiş olurlar böylece
şükran borçlarını egemenlerine
pay alır hem egemen hem uyruk onurdan.
Kim kurtarabilir şimdi o güzel kadını
yeni sahibinin elinden?
Onundur o güzel, onun olmalıdır,
bizce o, çift güven altındadır
içerden çok güçlü bir kale duvarı
dışardan çevrilmiştir son kerte güçlü bir
orduyla.

Faust

Herbirine verilen nimetler ve zengin ülkeler görkemlidir. Bırakın yürüsünler. Biz de orada yerimizi alalım. Dört yanından dalgaların değdiği ve Avrupa dağlarının son koluna belirsiz tepeciklerden oluşan bir zincirle bağlı bulunan yarım ada, seni savunmada bu asker yarışa girecektir.

Artık kraliçemin olan bütün ülkelerden daha güneşli olan bir ülke herkes sonuna dek mutlu olsun. Bu ülke, onu bir gün Örotas'ın çıtırdayan sazlıkları arasında kabuğunu kırarak her yanını aydınlattığını ve ışığıyla soylu annesinin, kardeşlerinin gözlerini kamaştırdığını görmüştü.

Yine, senin olduğundan dolayı bu ülke, en yüksek görkemine ulaşıyor. Sen, kendi ülkeni hep senin olan dünyanın bütün ülkelerinden üstün tut! Gerçi, onun dağlarının o sivri doruğu güneşin sıcak olmayan ışıklarına katlanıyorsa da kayalıkları yemyeşildir. Oralarda keçiler bol bol otlarlar. Pınarlar fışkırır, dereler akar, boğazlar, yamaçlar, çimenler, artık yemyeşildir. Yüzlerce tepecikle süslü ovayı koyun sürülerinin kapladığını görürsün. Boynuzlu hayvanlar, dağınık olarak düzenli adımlarla dimdik yamaçlara tırmanır, orada barınakları hazırlanmıştır. Duvar gibi yüksek kayalıkların arasında yüzlerce mağara, in görünür. Pan, onları korur. Fundalıklı çukurların ıslak ve serin yerlerinde Nemfoslar bulunur. Birbirlerine yaslanmış ağaçlar da dallarını özlemle gökyüzüne uzatırlar. Bunlar, yüzyıllar görmüş ormanlardır. Meşaleler, dimdik ve güçlüdür. Dalları garip bir biçimde birbirleriyle kucaklaşmıştır. Tatlı özsulu akça ağaçlar da temiz yüksekliklerde sırtlarındaki yüklerle birlikte ağır ağır sallanırlar.

Ana gibi sevecen gölgeliklerin bağrında kuzularla çocuklara ılık süt akar. Ovaların olgun besini yemişler, yakındadır. Ağaçların gövdelerindeki yarıklardan da bal akar.

Mutluluk, burada sanki kalıtsaldır. Ağızlar gibi yanaklar da sevinç saçar. Herkes, bulunduğu yerde sağlıklı ve hoşnut olarak bir tür ölümsüzlük içindedir.

İşte, böylece, o sevimli çocuklar, her zamanki gibi tertemiz gök altında erkekleşirler. Biz de şaşarak hep kendi kendimize sorarız: Bunlar, sakın birer tanrı olmasın bu adamlar?

Giderek, Apollon, kendi biçimini çobanlara, kendisine en çok benzeyenlere bağışladı. Şundan ki, doğanın temiz bir biçimde egemen olduğu yerlerde herkes birbiriyle kaynaşır.

(Helena'nın yanına oturur.)

İşte böylece mutluluk her ikimizi de birleştirdi. Geçmiş unutulsun artık. Kendinin büyük bir tanrıdan geldiğini duy! Sen birinci dünya in-

sanısın. Hayır, sen duvarlar arasında tutsak olamazsın. Bizim için daha mutlu günler vardır. İsparta'nın yanıbaşındaki ölümsüz ve genç bir Arkadya'da.
Mutlu bir ülkede yaşamak düşü ile kaçıp buraya geldin. Ve en mutlu talihe kavuştun. Artık tahtlarımız birer çardak olsun, bizim mutluluğumuz da Arkadya gibi kaygusuz sürsün.

(Sahne büsbütün değişir: Bir sıra kaya kovuklarına dayalı çardaklar çevredeki dimdik kayalıklara dek gider. Bir gölgelik. Faust ile Helena görünürler. Koro kişileri, dağınık bir durumda yerlerde yatmış uyumakta dinlenmektedir.)

Forkiyas

Bu kızlar, daha ne kerte uyuyacaklar, bilmem! Gözlerimle apaçık gördüğüm bu görüntüyü onlar düşlerinde görebilirler miydi? Onu bilemem Bu yüzden onları uyandıramıyorum. Gençler hep şaşıp kalsınlar! Aşığada oturan sakallılar da şaşıracaklar. İnanılan bir bilmecenin çözümünü görsünler. Haydi, savurun saçlarınızı, kovun uykuyu gözlerinizden. Gözlerinizi kırpıştırıp durmayın öyle, beni dinleyin!

Koro

Söyle, anlat, ne olağanüstü nesne olmuşsa
inanmasak bile dinleyeceğiz.
Şundan ki bir nesneler oldu bize baka
baka şu kayalara.
İnanmaz olduk hiçbir nesneye.

Forkiyas

Daha gözleriniz açılır açılmaz canınız da sıkılmağa başlıyor. Dinleyin: Bu mağaralar, inler, çardaklar, dingin aşık çiftleri korurlar Ve gizlerler. Efendimizi ve kadınlarımızı korurlar.

Koro

Nasıl? içerdeler mi?

Forkiyas

Dünyadan ayrılmış durumdalar. Yalnız, usulca yanlarına sokulmak onuruna ben sahip oluyo-

rum. Ancak, gizdeş olabilecek bir kişi olarak şurda burda dönüp duruyorum. Ve onlar, yalnız başlarına kalıyorlar.

Koro

Sanki içerde bir dünya varmış gibi söz ediyorsun
Orman, çayır, derelerden masallar.

Forkiyas

Deneyimsiz, bilisiz yaratıklar! Buralar, bulunmaz derinliklerdir. Salon salon içinde, avlu avlu içinde ki ancak yürürken ben buluyorum. Bu sırada boşlukta bir kahkaha çınladı, baktım. Kadının kucağından erkeğe bir oğlan çocuğu sıçrayıvermişti. Anadan babaya. O, ne okşamaydı o ne sevmeydi! Çılgınca sevmeler, şakalaşmalar. Birbirinin ardınca kulağıma iç çekmeler geliyordu. Kanatsız, çıplak bir varlık, hayvanlığı olmayan tavus kuşu gibi bir nesne! Sağlam yerin üstünde zıp zıp zıplayıp durmakta. Ancak, yer onu iki üç kez havaya fırlatıyor, o zaman da annesi, korkuyla çığlık atıyordu. Canının istediğince sıçra, ancak, uçmaktan sakın! Serbest uçuş sana yasaktır.» Babası da şöyle diyordu: «Hız gücü topraktadır. O seni yukarı iter. Ancak, parmağını toprağa değdir, yeryüzü çocuğu! Anteus gibi hemen güçleneceksin!»

Oğlan, böylece, bu sık kayalıkların bir ucundan öbür ucuna sıçrıyor ve bir top gibi çarparak geri dönüyor. Ancak, bir kez kayanın yalçın yarığında yitiverdi. Artık, biz onu yitirmiştik. Baba bizleri avutuyor ben de korku ile omuz silkerek orada duruyordum. Ancak, bir de ne göreyim: Gözlerimin önünde gizli hazineler mi var? Çocuk çiçekli giysiler mi giymemiş, göğsünde kordelalar mı uçuşmuyor, kollarında kırmalar mı sallanmıyor, elinde altından bir çalgı, küçük bir febüs gibi karşı yamaçta görünmedi mi? Eve doğru yürümeye başladı. Ana ile baba şaşırarak birbirinin kollarına düştüler. Çocuğun başında parlayan nesne de ne? Bunun adını söylemek zor Bu bir altın taç mı, yoksa doğaüstü bir ruhun alevi mi? Ufacık bir çocuk olmakla birlikte onun bütün

davranışları, bütün güzellerin, örgenleri o ölümsüz uyumla devinen geleceğin egemeni olacağını şimdiden bildiriyor gibi!
İşte, siz de onu görüp dinleyebileceksiniz ve eşsiz bir harika olduğunu anlayacaksınız.

Koro

Sen buna bir olağanüstü mü diyorsun
Girit kızı?
sen hiç işitmedin mi
şairin öyküsünü?
Sen hiç işitmedin mi İyonya'nın
en eski masallarını Hellas'ın
tanrıca kahramanlıklarını dedelerimizin?

bugün geçenlerse
yankısmdan başka bir nesne
değildir dünkülerin.
Maya'nın oğlu üstüne söylenen
daha çok inanılmaya değer olan
o yalanla bile ölçüştürülemez
anlattıkların senin.

Yumuşacık tüyleri arasına sarıp
sarmalayarak değerli, süslü bağlarla
bağladıkları güçlü ancak henüz
memeçocuğu
bebeği bir sürü geveze süt nine
boş bir düşe kapılıyor.
Şundan ki daha şimdiden şeytan
onun taze ve çevik örgenlerini
ortaya çıkararak çekip
çekip güçlü ve ince bir biçimde
olduğu yerde bırakıyor
bunları tedirgin eden
o erguvan örtüyü.
Bırakıyor olduğu yerde.
O, şimdi, kozasının sert kabuğundan
beceriyle çıkmış yüreklice uçan bir
kelebeğe benziyor.
O şimdi bir pervaneye benziyor
kozasının içinden beceri ile çıkan
ve güneşli havalarda yüreklice uçan.

En beceriklileri olarak
bütün hırsızları, sahteci olacağınca
çok ince becerileri göstererek
davranacaktır.
Üç dişli yabayı aşıracak
Denizin egemeninden.
Kurnazca sıyırıp alacak
kınından kılıcını Ares'in.
Oku ile yayını Febüs'ün
Külünklerini çalacaktır Hefestos'un.
Belki de yıldırımı almaya çalışacak
elinden babası Zeus'un.
Eros'u yenecek güreçte çelmeyle,
Sipri'yi de herhalde alıp kaçacak
belindeki kemeri aşıracaktır.

(Mağaranın içinde çok güzel lir sesleri gelmeye başlar. Herkes kulak kabartarak eserik olmuş gibi görünür. Bundan sonra sus işareti verilinceye dek bütün sesli müzik işitilir.)

Forkiyas

Şu güzel sesleri dinleyin. Sıyırın kendinizi efsanelerden. Tanrılarınızın eski ırkını bırakın bir yana. Onları geçin bir kalem. Artık, hiç kimse sizi anlamak istemiyor. Biz daha yüksek para istiyoruz. Kalbi etkileyecek nesnelerin kalpten gelmesi gerekir.

(Kayalıklara doğru çekilir.)

Koro

Korkunç yaratık sen
hayransan eğer bu iki yüzlü sese
biz yeni savuşturduk hastalığı
geliyor gözyaşı dökeceğimiz.
Gönüller aydınsa eğer
isterse' parlamasın güneşin ışıkları.
Biz kendi kalbimizde bulmaktayız
bütün dünyanın bizden esirgediğini.

Helena Faust Öforyon
(Forkiyas'ın anlattığı giysilerle)

Öforyon

Dinleyin çok sevimli çocuk şarkılarını

ivedi ayrılın masallardan.
Görünce de benim müziğe uygun atlayıp
sıçramalarımı
Çarpacak kalbiniz ana baba kalbi gibi.

Helena

Aşk, bir yeryüzü mutluluğunu bildirmek üzere soylu bir çifti birbirine yaklaştırıyor. Ne var ki, tanrısal sevinçleri duyurmak üzere bir üçlü biçimlendiriyor.

Faust

İşte, ondan sonra, her nesne bşütünlenmiş olur. Sen benimsin, ben de senin! Böylece birbirimize bağlanmış oluyoruz. Başka türlü de olamazdı.

Koro

Bu oğlan çocuğunun tatlı görünüşü
yüzyılların bu tatlılıkları
bu çiftin çevresinde toplanmakta
ah bu birleşme bana ne dokunmakta!

Öforyon

Bırakın beni atlayım
bırakın beni sıçrayayım.
Bütün havalara
yukarlara atılmak
tek isteği
biricik oğulcuğun.

Faust

Kendine gel. Çokça ataklık etme. Düşer müşersin, başına bir iş gelebilir. Uçurumlara düşebilirsin sevgili oğlumuz.

Öforyon

Daha çok kalmak istemiyorum
ben yeryüzünde.
bırakın ellerimi,
bırakın saçlarımı
giysilerimi de bırakın!
Benimdir onlar!

Helena

Ah düşün, düşün sen kiminsin? Bizim bizim acılarımızı düşün! Her nesneyi yıkıyorsun. Her soy-

lu nesneyi, senin için kazanılmış her soylu nesneyi. Benim için, onun için.

Koro

Hemen ayrıl, korkuyorum,
Birlik parçalanıyor!

Helena ile Faust

Dinginleş. Dinginleş! Anamı, babamı seversen bu canlı davranışlar, doğaüstü, tatlı bir kır ve çoban dinginliği alsın. Kır yaşamından hoşlan!

Öforyon

Salt sizin düşünceniz
ben tutuyorum kendimi.
(Koronun arasına kayar ve koro kızlarını dansa sürükler.)
Uçup duruyorum ben
bu sevinçli insanların çevresinde.
İyi mi bu ezgiler?
İyi mi bu davranış?

Helena

Evet, pek iyi, güzelleri uyumlu bir dans içinde çalıştır.

Faust

Bütün şu iş bir bitse artık! Bu şakalardan hiç hoşlanmıyorum.

(Öforyon ile koro dansederek karşılıklı gider gelirler. Şarkı söyleyerek birbirine girerler.)

Koro

Eğer sen kollarını böyle
sevimlice oynatır,
sallayarak parlatırsan
bukleli saçlarını
ayaklarınla böyle
yerdé tüy gibi uçarsan
şunun bunun gönlünü çalarak
isteğine kavuşuyorsun
sevimli çocuk.
Seni özlüyor
hepimizin kalbi!
(Bir duraklama)

Öforyon

Siz çevik bacaklı
karacalarsınız
yeni oyunlar için
tazecik yakınlardan!
ben bir avcıyım,
sizse bir avsınız.

Koro

Yakalamak için bizi
yorma kendini boşuna.
Şundan ki isteği hepimizin
sonunda seni kucaklamak
güzel çocuk!

Öforyon

Haydi bakalım ormanlara
kötülerle taşların arasına.
Tiksinirim ben
kolayca elde edilen nesnelerden.
Zor ele geçirilen nesneler
beni doyurur ancak.

Helena ile Faust

Ne öfke, ne çılgınlık! Hiçbir dinginlik izi yok.
Sanki öten bir boru koyaklarda, ormanlarda,
ne kargaşa, ne haykırışlar!

Koro

(Genç kızlar birer birer ivedi girerler.)
Koşarak geçti önümüzden,
küçümseyerek, eğlenerek bizimle
şimdiyse sürükleyip götürüyor
en vahşisini yığınımızın.

Öforyon

(Bir genç kızı kollarında taşıyarak)
Buraya getiriyoruz küçük vahşiyi
onu zorlayacağım beni isteyinceye dek.
Ayaklanmış göğüslerini sürüklüyorum
tatlarım, sevincim için.
Öpüyorum direnen ağzını,
ona gücümü, istencimi gösteriyorum.

Genç kız

Bırak beni! Bu zarfın içinde

ruhun yürekliliği ve gücü vardır.
Seninki gibidir bizim istencimiz de,
öyle kolayca pes etmez.
Sıkıştı mı sanıyorsun başım
çok güveniyorsun kollarına anlaşılan?
Anlaşılan, kollarına çokça güveniyorsun.
Öyleyse, sıkı dur çılgın,
ben de seni kakarak eğleneceğim.
(Alev alır, boşlukta ışıldamalar görülür.
Nemfos, ışık olarak yukarlara doğru yükselirken konuşur:)
Yeğnik hava katmanlarına
ve yalçın uçurumlara doğru
beni izle de, yakala bakayım
ortadan yiten avını!

Öforyon

(Son alevleri silkeleyerek)
Boğuluyorum bu kaya yığınları
ormanlar, çalılıklar arasında
bu daracık yerlerde ben.
Bununla birlikte hem genç
genç hem de yürekliyim.
Rüzgarlar ıslık çalıyor,
dalgalar kaynıyor ötede işitiyorum.
Yaklaşmak isterdim onlara,
(Kayalar boyunca sıçrar.)

Helena - Faust - Koro

Dağ keçilerine mi benzemek istiyorsun? Düşeceksin diye ödümüz kopuyor.

Öforyon

Durmadan çıkmak daha, daha yükseğe
durmadan görmeliyim daha daha uzakları.
Nerde olduğumu biliyorum şimdi
bir adanın ortasında
Pelops denen yerde
denizle komşu!

Koro

Yaşayamazsın dağda ormanda
barış içinde yaşayamazsın.
Gelin bu saatte tepelerde
taze üzüm salkımları, taze incirler

altın elmalar araşıralım kıyılardan
ah, bu sevimli ülkede sen
sevimli kalırsın her zaman.

Öforyon

Hep barış günleri mi düşünüyorsunuz?
Düş, hep düştür bu.
Parola savaştır
utku ve sonra şarkılar.

Koro

Barışta savaş
isteyen kişi
ayrılır umudun
mutluluğundan.

Öforyon

Düşerek tehlikeden tehlikeye
doğdu bu ülke.
Kanlarını bağışlayan
açık düşünceli ve yürekli
çocuklarına ve kutsal düşünceleri
hiç zayıflamayan savaşçılar için
zırhlara bürünmüş gibi
tunç ve çeliği andırır.

Koro

Kutsal şiir,
Göklere doğru yüksel!
Ey en güzel yıldız,
ışığını yolla uzaklara, çok uzaklara.
O, bize ulaşır
herkes işitir onun sesini.
Ve tat alır ondan!

Öforyon

Hayır, ben bir çocuk olarak değil
silahlanmış bir genç adam olarak
geliyorum.
Karışıp güçlü, özgür, gözüpek insanlar
arasına
şimdiden gelişmiş durumdayım.
Haydi, yürüyelim yürüyelim,
ileri!
İleri!
Açıldı onur ve şan yolu.

Helena ile Faust

Daha yeni ayak bastın yeryüzüne,
güzel bir gün bile görmeden
başlıyorsun başdöndürücü basamaklardan
tırmanmaya, acı dolu boşluklara atılmaya.
Sence biz
bir hiç miyiz?
Bir düş mü kutsal birlik?

Öforyon

İşitiyor musunuz denizdeki gök
gürültüsünü?
Bu gürültü yankılanıyor koyaktan koyağa,
dalgaları yarıp gelen ordular boğuşarak
üzgünlük ve acı yağdırıyorlar
ölmek görevdir
bunu anlamalı.

Helena Faust Koro

Ne korkunç nesne! Ne tüyler ürpertici hal!
Görev mi ölüm senin için?

Öforyon

Uzaktan gözlemci mi kalayım olana
bitene?
Hayır, ben bölüşmek isterim felaketleri ve
sıkıntıları.

Öncekiler

Taşkınlık, bir tehlike
öldürücü bir nesnedir.

Öforyon

Olsun! Bir çift kanat
açılıyor!
Oraya! Gitmeliyim oraya.
Kesinlikle gitmeliyim.
İzin verin de uçayım.
(Kendini boşluğa atar. Etekleri onu bir süre havada tutar. Bu sırada başına bir ışık vurur. Işığın arkasında bir kuyruk belirir.)

Koro

İkarus! İkarus!
(Ana ile babanın önüne güzel bir ölü delikanlı düşer. Bu ölünün yüzü tanıdık biri-

sine benzer. Ancak, gövdesi, hemen ortadan yiterek başının çevresindeki ışık çemberi bir kuyruklu yıldız gibi göklere yükselir. Giysisi, çalgısı yerde kalır.)

Helena ile Faust

Sevincimizi hemen korkunç bir acı izliyor!

Öforyon'un sesi

(Derinliklerden)
Anacığım benim,
yalnız bırakma beni bu karanlık ülkede.
(Dinlenme)

Koro (Cenaze marşı)

Yalnız değilsin gittiğin yerde
şundan ki biz seni tanıdığımıza inanıyoruz.
Yeryüzünün güneşini bırakıp giderken
sen
inan ol, kalbimiz ayrılmak istemiyor
senden.
Senin gidişine ağlayıp inlemek yerine
kaderine imrenerek şarkılar söylüyoruz.
Aydınlık ve karanlık günlerde
şarkın hep büyüktü ve güzeldi.
Mutlu olmak üzere doğmuştun, ah,
ulu atalara layık olacakken
kıydın kendine pek erken.
Gençliğinin çiçeğini yolup attın
ince bir bakışın vardı her nesneyi gören
ince bir duygun vardı herkesi anlayan
kadınlarda keskin aşklar uyandıran
çekiciliğin vardı.
Ve şarkı söylerdin son kerte güzel!
Nasıl oldu bilinmez. Üzgün bir sorudur,
düştün o bilinmez ağına talihin
anlaşılmaz bir serbestlikle sen.
Böylece ayırmış oldun kendini
geleneklerden, yasalardan.
Ancak, yüksek bir duygu işin sonunda
temiz yürekliliğini davrandırdı
elde etmek istedin çok büyük nesneler
başaramadın.
Böyle uğursuz bir günde

kan ağlarken hepimiz, ne acıklı
talihin bir sise büründüğünü gösteren bu
soru!
Ne var ki, siz sürdürmeyin iki büklüm
durmayı
ferah tutun gönlünüzü, şundan ki bu
toprak
yine yetiştirecektir
her zaman olduğu gibi.
(Genel duraklama, müzik susar.)

Helena

Ne yazık ki benim örneğim bu eski sözü doğrulamaktadır: Mutlulukla güzellik uzun zaman bir arada bulunamazlar! Yaşamla aşkın bağları kırıldı. İkisi için de ağlıyorum. Her ikisine de hoşça kalın diyorum. Persefon, çocuğunu aldın, annesini de al!

(Faust'u kucaklar, gövdesi yiter, giysileriyle eşarpı kocasının kollarında kalır.)

Forkiyas (Faust'a)

Sana kalan bu nesneleri sıkı tut! Giysileri kaçmaya bırakma. Şimdi, şeytanlar giysinin eteklerinden çekiştiriyorlar ve onları yer altı dünyasına götürmek istiyorlar. Sıkı dur! Senin yitirdiğin bir tanrıçaydı. Şu sırada o bir tanrısaldır. Onun paha biçilmez değerinden yararlan ve yüksel. Seni bütün bayağılıklardan ayırarak katlanabileceğin kerte yukarıya doğru götürerek buralardan çok uzakta bir yerde sizinle yine görüşeceğiz.

(Helena'nın giysileri bulut olur. Faust'un çevresini alır. Onu yukarı kaldırır. Birlikte yiter.)

Forkiyas

(Öforyon'un giysilerini, mantosunu, lirini yerden alır. Öne geçer, bunları yukarı kaldırır. Konuşur.)

İşte, yine mutluluk verecek bir nesne buldum. Alev, elbette, yitti. Ancak, dünya benim umurumda değil! Şairleri coşturmaya, esnafın ve sanatkârların kıskançlıklarını uyandırmaya ye-

tesi malzeme kalıyor, burada. Ben onlara yetenek veremem elbette, şu giysiyi hiç olmazsa iğreti olarak verebilirim.

(Sahnenin önünde bir direğin dibinde oturur.)

Pantalis

Şimdi, ivedi kızlar, bu büyüden o Tesalyalı
cadının korkunç baskısından ve kulağı
tırmalayan
belasından kurtulduk. İnsanın kafasını
karıştıran
o karışık cıvıltıların belasından. Hades'e inelim
şimdi.
Ağırbaşlı adımlarla oraya indi kraliçe, biz de
izleyelim onu
sadık hizmetlileri olarak. Araştırılması
elde olmayanın tahtında bulacağız onu.

Koro

İyidir her yerde kraliçeler elbette,
en yüksek sırada bulunurlar hele hades'te.
Akrabaları, Persefon'un yakınlarıdır
Ancak, biz aşağı ve geridekiler,
derin asfadelos çayırlıklarında
Büyümüş kavaklarla yemişsiz söğütler arasında
oturmak zorunda olan bizler,
yarasalar gibi çirkin seslerle
ötüşüp durmaktan başka
hiçbir nesne yapamayız.

Pantalis (Koro şefi kadın)

Bir adı sanı soylulukla bir ilişkisi bulunmayan
kişi, malı demektir doğa elementlerinin
Siz oraya gidiniz, bense
birlikte bulunmak istiyorum kraliçemle.
İnsanın salt değerli olması değil
bağlı olması da gereklidir

Hepsi birden

Biz yine gün ışığına gönderildik,
gerçekten kişiler değiliz biz
bunu duyuyoruz, biliyoruz bunu
ne var ki bir daha Hades'e dönmeyeceğiz.
Ölümsüz yaşayan doğa

haklara sahip bizim üstümüzde.
Bizim de hakkımız var üstünde onun.

Koronun bir bölümü

Şu binlerce kalın fısıltılı titreyişler sallanışlar
arasında dolaşarak
Köklerden gövdeye doğru çekeriz dirim
kaynaklarını!
Dingin dalgalanan saçlarımızı süsleriz
bol bol çiçeklerle.
Yemişler dökülünce yaşama hevesli insan ve
hayvan sürüleri gelir toplamak üzere
bir kirler telaşlı bir kalabalık olarak
eğilirler karşımızda en büyük tanrılar imişiz
gibi.

Koronun öbür bölümü

Biz bu kaya duvarının ışığı uzaklara vuran cilalı
aynasında uzanır yan geliriz.
Kulak veririz güzel seslere, kuşların türkülerini
çobanların
çobanların kavallarını dinleriz, Pan'ın o korkunç
sesi bile olsa
hemen yanıtlarız. Cıvıltılara cıvıltılarla karşılık
veririz.
gök gürlerse bizim sesimiz de ondan iki, üç, on
kat çoğuyla gürler.

Koro'nun üçüncü bölümü

Kız kardeşlerim, ırmaklarla birlikte akarız biz.
Daha devingen
duygular içinde. Şundan ki uzaklardaki
dereciklerin
o süslü biçimleri çeker bizi. Menderes Ovası.
Durmadan
daha aşağılara, daha engine doğru yuvarlanarak
önce çayırlar
sonra köy otlaklarını sonra da ev bahçelerini
sularız.
Oralarda, kıyı çizgisinin ve dalga parıltılarının
üzerinde
serviler bizim uğrağımızdır göklere doğru
yükselen.

Koro'nun dördüncü bölümü

Nereye isterseniz oraya bakın siz, asmaların
yeşerdiği her yanı biz
ekilmiş tepeleri çevirir ve çağıldarız onların
çevresinde.
Orada tehlikeye düşürür en sevimli
çalışmalarımızın verimini
bağcının tutkusu, kimi zaman çapayla, belle kimi
zaman
toprakları kayıp yığar, asmaları budar, sarıp
bağlarken
güneş tanrısına yalvarın en çok. Zayıf ruhlu
bakus.
Bu iyi inanır kulunu pek takmaz, o, hayvanların
en gencini
okşayarak dinlenir çardaklarda. Mağalarda
yatar.
Yarı esrik biçimde düşler görmesi için ona gerekli
olan nesne
tulumlar, küpler, fıçılar içinde ve sağında
solunda
saklanır serin mağaralarda. Ancak, bütün
tanrılar, özellikle Helyos,
vererek hava yaşlık ve sıcaklık olgunlaştırdığı
yemiş tanelerini
yığın yığın ortaya koyduklarında birden canlanır
bacının
sessiz çalıştığı yerler. Çardaklarda şakıma
asmaların çevresinde bir hışırtı oluşur, hepsi
şarapçının
içinde bütün gücüyle tepindiği çok büyük fıçıya
akar,
böylece o temiz öz sulu küme çiğnenir kıyasıya.
Hoş olmayacak biçimde ezilir, köpürür, fışkırır,
sonra da taşların madensel sesi çınlar
kulaklarda.
şundan ki artık yırtmıştır gizem perdesini
Diyonizos
ortaya çıkmıştır keçi ayaklılarla onlar gibi
yürüyen keçi ayaklı kadınlar!
Silenuss'un uzun kulaklı hayvanı da bu sıra
o hırçın sesiyle başlar haykırmaya.

Artık bir nesne esirgemez kimseden yarık
tabanlar
hepsini çiğner ne varsa ahlak adına!
Duygular uyuşur, kafalar dolar.
Çekingenler bile gürültü etmekten alamazlar
kendilerini
çünkü, eski güğümden gövdeye durmadan şarap
aktarılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(Kocaman sivri dağ dorukları, bir bulut gelir, bir yaylaya alçalır, bölünüp dağılır, içinden Faust çıkar?)

Faust

Gözlerim, ayaklarımın altında uzayıp giden ıssızlıklara dalıyor, bu dorukların kıyısında dolaşıyorum. Karalardan, denizlerden geçerek beni tertemiz ışık ülkesine bulut getiren arabasını geride bıraktım. Ağır ağır benden uzaklaşıyor. Eriyip dağılmıyor, yuvarlanan bir balon gibi doğuya doğru gidiyor. Onu izleyen gözlerim şaşırıyor. İlerledikçe dalgalanarak bin bir biçime giriyor. Biçimini yitiriyor, yine bir biçim alıyor, sanki modelini yaratmağa çalışıyor. Güneşle parıl parıl aydınlanmış yastığa kraliçe gibi uzanmış dev gibi ve tanrısal. Jünon'a, Ledaya ya da Helena'ya benziyor. Ne görkemlice gülümsüyor. Ve hemen yitiveriyor ve doğuda uzak buz dağları gibi görünüyor. Sonra, yavaş yavaş ikirciklenir gibi yukarlara doğru yükseliyor. Ey gençliğimin ilk armağanı güzel yüz, hergün özlemini çektiğim gül yüzler, acaba siz de mi birer düşsünüz? Kalbimin derinliklerine gömülmüş olan definelerin duru sular gibi yine çağladığını duyuyorum. Ey gençlik hazineleri!

Ey yaşamımın seherinde duyduğum ilk aşk, sen bütün ruhumla duyduğum bakışı yine yaşatmağa mı geldin?

Evet, duyulmuş, ancak, anlaşmış, anlaşmamış bakış oluncaya dek saklanmış parlaklığıyla bütün güzellikleri ,görkemleri solduran ilk bakış!

tatlı hayal, kırılmadan yükseliyor, Ruh güzellikleri gibi havada salınıyor, varlığımın en güzel parçasını da birlikte götürüyor.

(yedi millik bir çizme yere basar. Bir başkası onu izler. Bunların içinden Mefisto çıkar. Çizmeler de yiter.)

Mefistofeles

İşte, yol yürümek buna derler. Ancak, söyle bakalım, sana da ne oluyor? böyle korkunç kayalıkların ,esneyen uçurumların ortasında ne yapıyorsun? bu yerleri ben çok iyi bilirim. Bu topraklar yerli yerinde değilse de ben yine buraları tanırım. Buralar cehennemin dibidir.

Faust

Gülünç inanılmaz inanışlar bulmakta güçlük çekmiyorsun. Nitekim, yine söylemeğe başladın.

Mefistofeles (çok ciddi)

Sahibimiz tanrı, bizi havalar ülkesinden koğduğunda ateşlerin merkezi olan şurda da ateşler birbirini kemirip durmaktaydı. Biz, şeytanlar, kendimizi çok keskin ışıklar içinde bulduk. Yerimiz, tedirgindi. Bunun üzerine, hep birden öksürmeğe, aksırmağa, tıksırmağa başladık. Cehennem de kükürt kokuları ve hamızlarla şişmeğe başlamıştı. Gazlar, korkunç! Yeryüzünün kabuğu gürültülerle patladı. Biz, şimdi tersini yüzüne çevirdik. Vaktiyle derinliklerde kalan şimdi doruklardadır. Bunun üzerine de bilginler, yeni kuramlar kurdular. Alçak olanı yükseltmeğe yüksek olanı da alçaltmağa çabaladılar. Şundan ki biz, uçurumların boğucu köleliğinden özgür hava efendiliğine yükseldik. Neyse, bu, bir gizdir. O kerte de güzel saklanabilecek bir gïz ki insanlar pek geç anlayabileceklerdir

Faust

Dağlar yığını, dinginlik ve görkem içinde yaşar. Bunun nedenini sorarım. Doğa, kendi kendine dünyasını kurduğunda her nesneyi kendi eliyle sıvayarak toprak küreyi yuvarladı. Sivri dorukları yaptı. Uçurumları kazdı, Kayalıkları kayalıkla, dağları dağlara yasladı. Sonra, tatlı yo-

kuşlu yamaçlı yokuşları sıraya dizdi. Bunların ovalara dek inen yokuşlarını da tatlılaştırdı. Orada her nesne, yeşillik, çimenliktir. Doğa, yapıtından doygun olduğu sürece, böyle akılsızca titreyip kalkıp inmez.

Mefistofeles

Siz, öyle sanırsınız. Bu kuramlar size gün gibi açık gelir. Nevarki, bu olayların oluşumunda orada var olan, işin başka türlü olduğunu bilir Kaynayan uçurumların dibinden erimiş lav ateşleri fışkırdığında ben oradaydım...

Moloh, elinde balyoz, birbiri ardınca kayalıkları döğdü, artan granit enkazını da çok uzaklara attı. Yerler bu ağır yığınlarla doludur. Bu püskürmeleri ne biçim açıklamalı?

Filozoflar, bir nesne anlamadılar. Kayalar orda oturmuş, duruyor. Umarsanız, sonuna dek te orda duracak. Biz de bildiğimizi unuttuk. Nevarki, şu temiz dediğimiz halk, İşte, bu mucizeleri anlayan yalnız odur. Çoktandır, us ve bilgeliği yavaş yavaş olgunlaşmış, doğruları anlamıştır. Bu mucizenin bütün onuru şeytanındır. Evet, nice hacılar, ziyaretçiler, inan asasına dayanmış olarak şeytan taşını, şeytan köprüsünü ziyaret eder.

Faust

İblis'in doğayı tanımlaması ilginç!

Mefistofeles

Doğa, keyfi nasıl isterse öyle olsun! Bunun önemi yoktur. Bence, yalnız şu onur sorunu önemlidir. Şeytan da o sırada oradaydı. Bizler, büyük işlere güç yetirir adamlarız. Gürültü, patırtı, şiddet ve saçmalıklar! En sonra bize açıkça söyle, bizim yeryüzümüzde hoşuna gidecek hiçbir nesne kalmadı mı? Bakışların, sonsuz boşluklarda dolaşıp durmakta ve böylece yeryüzünün güzelliklerini ve görkemini kaçırmaktasın! Yeryüzü imparatorluğunu ve onun görkemini (mateus 4) e 2. Ancak, sen güç beğenir bir adamsın. Sen doymaz bir adam olduğuna göre hiçbir istek duymuyor musun?

Faust

Şu sırada beni son kerte ilgilendiren nesneyi bil, bakalım.

Mefistofeles

Hemen bilirim. Benim kendime başkent olarak seçeceğim yer şöyle olmalıdır: Kasabanın hemen ortasında burjuvaların erzak ve yiyecek içecek yığınları, dar sokaklar, sivri çatılar, Pazar, lahanalar, turplar, soğan dizileri, kasap tezgahları, sinekler de binlerce üşüşmüş, yağlı etleri yemekte.

Sonra, biraz görkemli görünüm versin diye büyük alanlar, geniş sokaklar, en sonra, kapıların uzayı örtemediği yerlerde ise göz alabildiğine yazlıklar. Araba gürültüleri, gürültülü kalabalık, dört yana yayılmış şu karınca yuvası, orada hoşuma gidecek. Ve her zaman atta olsun arabada olsun bütün bu mahşerin merkez noktası ben olacağım. Binlerce kurt kuş sunuda bulunacak.

Faust

Ben hoşlanmam böyle nesnelerden. Halkın artması, kendi halinde rahatlık içinde yaşaması, okuyup yazması, hoşa gider. En sonu isyancı yetiştirilmiş olur.

Mefistofeles

Daha sonra da güzel görüşülü bir yerde görkemli bir üslupla resmolunmuş bir eğlence sarayı kurdururdum. Yanında koruluklar, yamaçlar, ova, çayır, süslü bahçeler haline getirilmiş. Yollar, sanatçıca düzenlenmiş, gölgeler, kayalıktan kayalığa düşen çağlayanlar, her tür fiskiye, orda incecik bir fiskiye göğe yükselirken yanında binlerce küçük fiskiye, cıvıldaşır, fısıldaşır. Kadınlar, güzel kadınlar için de rahat ve süslü ufak ufak köşkler yaptırırdım. Oralarda gönül okşayıcı bir ıssızlıkta sonsuz günler geçirirdim. Kadınlar, diyorum, şundanki, ben de güzellik konusunda tekil değil çoğul düşlerim.

Faust

Hem kötü hem de zamane düşünceleri! Sardanapal!

Mefistofeles

Duygularının seni hangi amaçlara sürüklediğini bulmak olanaksız. Kesinlikle yüksek bir nesne olmalı! Sen ki şu uzun yolculuğunda ta ayın yanına dek gittin. Şimdi de bu ateşli duyguların seni yine o yöne mi götürüyor?

Faust

Hiç te değil! yeryüzünde büyük işler için yeterince alan vardır. Ben büyük bir yapıt yaratmak isterim. Atak çevikliğe gerekli olan gücü kendimde buluyorum.

Mefistofeles

Onura ve şana tutkulusun! Belli kahramanlara sürtünmüşsün!

Faust

Ben zorbalığı altetmek isterim. Ben bütün anlamıyla bir mülk isterim. Çeviklik, devinim, her nesne odur, utku ise hiç!

Mefistofeles

Birçok şair de çıkar deliliği delilikle alevlendirir.

Faust

Bu gibi yüksek duygulara yabancının. Sen, sen olalı insanın isteklerinden hangisini bilebildin? Acılık, safra ile dolu olan nankör doğan, insana gerekli neyi bilebilir?

Mefistofeles

Her nesnenin istencine göre olsun kaprislerinin alanını bana söyleyemez misin?

Faust

Gözlerimi engin denizler çelmişti. Kendi üzerinde bir kubbe oluşturuyordu. Sonra dinginleşiyor, dalgalarını silkeliyor, düz kıyıların kumsallarını kaplıyordu. Bu görüntü beni kızdırıyordu. Herkesin hakkına saygılı olan özgür düşüncenin saldırgana karşı duyduğu kızgınlık gibi!

Mefistofeles (çevreye)

Yeni bir nesne öğrenmedim. Yüzbin yıl var ki bunu biliyorum.

Faust

(Kendinden geçercesine bir sıcaklıkla sözünü sürdürür.)

Dalga sürünerek yaklaşır. Kendi kısır kaldığı gibi dört bir yanını da kısırlığa uğratır. Şişer, yükselir, yuvarlanır, çorak kumların sınırını ileri doğru sürer. Orda dalgalar, dalgalara egemendir! Çekilir giderler. Bir kırıntıyı bile doğurtmadan. İşte, beni üzüntülerle kemiren budur: İnsana boyun eğmeyen elementlerin amaçsız gücü! O zaman düşün ve dostum kendi üstünde yükselebilmek üzere kanatlarını açar! Ben, orda dövüşmek ve yenmek isterdim.

Bu da olağandır! Dalgalar ne kerte coşkun, ne kerte öfkeli olursa olsun her ufak engel önünde diz çöker. Böbürlenerek davranır, en küçük bir tepe, ona kocaman ve güzel alnını gösterir. En küçük bir çukur, direnilmez bir güçle onu kendine çeker.

Bu görüntü üzerine düşüncem, plan üstüne plan yaparak denizi kıyılardan ötelere sürmek, şu ıslak alanın sınırlarını daraltmak gibi bir güç bulmağa çalıştı. Noktasına dek her nesneyi hesapladım. Sen de gel, yardım et!

(Seyircilerin arkasından trampet ve boru sesleri işitilir, uzaktan ve sağdan.)

Mefistofeles

İstediğin bu olsun, trampet seslerini işitiyor musun?

Faust

Yine mi savaş? Akıllı insanları tiksindirir bu!

Mefistofeles

Savaş yada barış! Her fırsattan bilgece bir anlam çıkarmağa çalışmak. İşte, akıl ve bilgelik budur. İnsan gözler, en uygun vaktini yakalamağa çalışır. İşte, fırsat, Faust, yakala!

Faust

Hep güzel bilmeceler, kısacası sorun nedir, açıkla!

Mefistofeles

Gezim sırasında hiçbir nesne benden gizli kalamazdı. Şu bizim saf imparator, en korkunç sıkıntılar içinde bunalmaktadır. Onu bilirsin. Yapay zenginlikleri avucuna dökerek onunla eğlenmiştik. Bütün dünya onun olmuştu. Şundan ki tahta çıktığında da henüz gençti, bu işin hep böyle sürüp gideceğini sanmıştı, zavallı! Hem egemen olmak hem de yaşamın tadını çıkarmak gibi imrenilecek güzel bir nesne olmaz sonucuna varmıştı.

Faust

Ne büyük yanılgı! Halka egemen olmak üzere yaratılan insan, bu büyük mutluluğu egemen olmakta bulmalıdır.

Mefistofeles

Bizim imparator dediğin gibi değil. Yaşamdan tat almağa başladı. Hem de ne biçim? Beri yanda ülke anarşiye düştü: Büyüğü, küçüğü şurda burda döğüşmeğe, vuruşmağa başladı. Tarım örgütleri birbirlerinin mallarını sahipleniyorlar. Büyük mülkler, büyük mülklere, kentler, kentlere karşı döğüşüyor. Esnaf dernekleri soylularla, tarım dernekleri tarım dernekleriyle, pskoposlar rahiplerle boğaz boğaza bir döğüşmedir gidiyor. Kiliselerde cinayet! Kapılarda tüccar, yolcu, hepsinin durumu bitik! Bu da yetmiyormuş gibi ataklık ve saldırganlık öyle arttı ki yaşamak isteyen kendini savunmaya hazırlanmalıydı.

İşte, işler, hep böyle kör topal gidiyordu.

Faust

Evet, yürüyüp gidiyor, aksıyor, sonra, yine kalkıyor, düşüyor, en sonunda takla atarak küt diye yuvarlanıyor bütün bütüne.

Mefistofeles

Doğrusunu söylemek gerekirse, bu duruma karşı kimsenin de yakınmağa hakkı yoktu. Herkes itibar istiyor buluyordu da. En sümsük kişi bile önemli bir kişi olmayı beceriyordu.

En sonra, ileri gelenler, bu delilik durumunun gittikçe büyüdüğüne karar verdiler. Yürekliler, dikilip söylenmeğe başladılar. Egemen olan bize dinginlik sağlar. İmparator o güçte değil. Sağlayamıyor. Yeniden imparator seçelim. İmparatorluğu canlandıralım. Yeni imparator, her kese güvence bulduğunda biz de yeni bir dünyada barış ile adaleti toplayalım.

Faust

Al sana papaz kokan sözler!

Mefistofeles

Doğrusunu istersen, bunları söyleyenler de papazlardı. Böylece şişko karınlarını ileri çıkarmış ne istiyorlardı. Şundan ki en çok ta ilgilenen onlardı. İsyan homurdanmağa başlayınca kutsandı, ve vaktiyle eğlendirdiğimiz imparatorumuz buralara dek çekildi. Belki de en son savaşını burda verecek!

Faust

Acıdım. Ne de açık yürekliydi.

Mefistofeles

Gel gözleyelim. Yaşayan umutlu olmalı. İmparatoru şu daracık koyaklardan bir kurtarsaydık! Bir kez kurtuldu mu? Artık, ötesi güvencedir.. Atılan zarların ne yana düşeceği belli değil. Bir kurtuluş olanağı ele geçirsin yine birçok uyruk bulabilir.

(Aradaki dağa tırmanırlar. Ovada savaşan kıtaları burdan gözlerler. Aşağıdan trampet sesleri ve savaş müziği gelir.)

Mefistofeles

Gördüğüme göre aldıkları savaş durumu iyi. Onların yanına geçelim. Utku da kesindir!

Faust

Bundan ne beklenir ki! Hayal, büyü! Boş gürültüler!

Mefistofeles

Savaşları kazanmak için, düzen. Amacını iyi düşün. İmparatorun ülkeleriyle tahtını iyi ko-

rudun mu hemen dizini yere vurursun sana özgü olarak hadsiz hesapsız kıyıları bağışlar!

Faust

Şimdiye dek birçok iş başardın. Göreyim seni, savaşı da kazan!

Mefistofeles

Hayır! Savaşı kazanacak olan sensin! Bu kez başkomutan sensin!

Faust

Doğrusu, çok yasal bir rütbe, hiç anlamadığım bir yerde komuta etmek!

Mefistofeles

Savaşın çıkacağını çoktan anlamıştım. Uzun zamandan buyana savaşın yoksulluklarını işittim de insanların, dağların ilkel güçlerinden oluşan bir kurul kurdum. Bunları bir araya getirebilmek bir sorundur.

Faust

İlerde silahlanmış ilerleyen adamlar kimlerdir? Dağ halkını mı ayaklandırdın?

Mefistofeles

Hayır Peter Squez gibi ben de halkın suyunun suyunu süzdüm.

(Üç silahşörler.)

Mefistofeles

İşte benim silahşörler! Gördüğün gibi ayrı yaşta, ayrı giyside zırhlarına varıncaya dek. Bunlarla yoldaşlık edersek hiç te fena olmaz.

Birinci silahşor Ravfbold:

Genç, yeğnik silahlı renkli giysili. Yüzüme dik bakmak yürekliliğini gösterenin yüzünü dağıtırım. Kaçmak isteyen korkağı ise arkadan saçlarından yakalarım.

İkinci silahşor Habebald

(olgun, bütün silahlı, zengin giysili)

Boşuna kavgalar, alaydan başka bir nesne değildir. Bunlarla ancak zaman yitirilir. Sen yorulmadan, usanmadan al, sonra, sorar anlarsın.

(yaşlı, ağır silahlar kuşanmış kılıksız.)

İş bununla da bitmez ki. Büyük mal yaşamın dalgaları arasında yiter gider. Almak, çok iyi, ancak, onu koruyabilmek, çok daha iyi. Bırak, yaşlı çapkın seni yönetsin. Hiç kimse senden bir kırıntı alamaz.

(hep birlikte aşağıya doğru inerler.)

DAĞIN ÖN YANI ÜZERİNDE

(Aşağılardan trampet sesleri, savaş türküleri gelir, imparatorun çadırı kurulmuştur.)

(İmparator, başkomutan, baltacılar)

Başkomutan

Şu koyak uygun! Bütün orduyu buraya sığdırmak akıllıca bir önlem! Güçlüce umarım ki bu seçiş bize mutlu sonuçlar getirecek!

İmparator

Ne olacak, onu sonra göreceğiz. Şimdiki durumda kaçışa benzeyen bu davranış, çekiliş, beni üzdü.

Başkomutan

Prensim! Sağ kanadımıza bakın! Böyle bir arazi sanki savaşçı istekler üzerine kurulmuştur. Çetin görünen yükseklikler, bununla birlikte hemen tırmanılabilir gibi değil. Bizimkilere büsbütün uygun. Düşman içinse tehlikeli. Biz, şu dalgalı arazide gizlenince atlılar bu yana ilerlemek yürekliliğini gösteremez.

İmparator

Öyleyse bunu övmekten başka yapacak bir nesne kalmıyor bana. Artık kollar ve göğüsler güçlerini deneyebilirler.

Başkomutan

Şurada geniş çayırlar alanında savaşa hazırlanan takımlara bakın. Mızraklar, sabahın sislerini deliyor, güneşin ışıkları içinde şimşek çakarak parlıyor. Şu güçlü taburun karanlık dalgalar gibi yuvarlanmasına bakın! Binlerce adam sabırsızlanıyor. Bunu görde halk yığınlarının gücüne inan! Ben düşmanı dağıtmak için ancak bu güce dayanırım.

İmparator

Bu güzel görüntüyü yaşamımda ilk kezdir yaşıyorum. Böyle bir ordu, sayısının iki katına değer.

Başkomutan

Sol kanada diyecek yok. Bu yiğit savaşçılar, sert kayalar gibi dikilmiş bekliyor. Orada silahlardan parıl parıl yanar granit tepe, dar boğazın oluşturduğu önemli geçiti koruyor. İçime öyle doğuyor ki düşman güçleri önlemsizce gelerek oraya çarpacak, kırıcaklar.

İmparator

İşte, yaklaşıyorlar. Bana amca, yeğen, kardeş diyen bu yapay müttefikler günden güne senli benliliği artırarak tacın gücünü, tahtın onurunu yerlere düşürdüler. Sonra da aralarında ayrılık çıktı. Koca ülkeyi talana başladılar. Şimdiyse bir oldular. Bana karşı ayaklandılar. Halk yığınları ise kararsız, sallantıda bulunmaktadır Sonra, sel nereye sürüklerse oraya gider.

Başkomutan

Haber almağa gönderdiğimiz bir adamımız, büyük adımlarla dağdan iniyor. Allah vere de bize dek ulaşabilse!

Birinci ulak

Ustaca, yüreklice öteye beriye kaçıp durduk. Yalnız sunulacak başarımız pek azdır. Oradakilerden pek çoğu sana karşı bağlılık andı içmeğe hazır, birçok asker de öyle! Nevarki bu bağlılık, tembellikle, işsizlikle yol açmak düşüncesinden başka bir nesne değil. Ortalıkta için için bir kaynaşma var. Halkın ayaklanma tehlikesi!

İmparator

Bencilliğin temel kuralı, ne minnettarlık, ne güleryüzlülük, ne de görevdir. Biricik neden özünü koruyabilmektir. Düşünmez misiniz hesabınız bütün olunca komşunun yangını sizi de kül etmez mi?

Başkomutan

İşte, ikinci ulak ta geliyor Yavaş yavaş aşağı

iniyor. Yorgunluktan bütün örgenleri titriyor sanki.

İkinci ulak

Önce öbür yanda gördüğümüz gürültü patırtı, karma karışıklık hoşumuza gitti. Birdenbire hiç beklenmeyen bir zamanda yeni bir imparator çıktı ortaya. Halk, kendisine gösterilen yollardan ovaya döküldü. Hepsi de dalgalanan yalancı bayraklar arkasından gitmekte koyun sürüsü gibi.

İmparator

Bana karşı bir imparator çıktı ha? İlk kezdir ki imparator olduğumu duyuyorum. Ben vaktiyle asker zırhına bürünmüştüm. Şimdiyse o zırha daha büyük amaçlar için bürünüyorum. Bütün eğlentilerde o büyük, görkemli yaşam içinde benim için bir eksik nesne vardı: Tehlike. Sizler bana şövalyece oyunlar salık verirdiniz. O zamanlar, bu oyunları düşündükçe yüreğim çarpar, alan yarışları, at oyunları düşlerdim.

Eğer sizler, o zamanlar beni savaştan çevirmeseydiniz büyük olayların getirdiği utkuların şanları, onurları içinde parlardım. O karnaval gecesinde ateş dünyasındaki alevlerin aynasında yüzümü gördüm. Bağımsızlık damgasının bağrımda varlığını duydum. Ateş, bütün korkunçluklarıyla bana saldırmıştı. Bu bir illüzyondan başka bir nesne değildi. Ancak, yüksek anlamlı bir illüzyon! Bu düş arasında şanı ve utkuyu yine andım. O zamanlar onursuz olarak bir yana bıraktığımı şimdi, yine elime aldım.

(Sunucular, imparatorun rakibi olan öbür imparatoru döğüşe çağrılamaya giderler. Faust zırhla örtülü olarak yüz zırhı yarı inmiş, yanında üç silahşorlar yukarda tanımlandığı üzere giyinmiş silahlanmışlardır)

Faust

Azarlanmaktan korkmadan geliyoruz. Belki, bize gerek te yoktur. Ancak, vaktinde alınan önlemler, her zaman iyi yemişler verir. Bilirsin ki

dağların halkı, doğanın ve kayalıkların yazılarını heceleyerek düşünür. Ve durmadan elementleri birleştirir. Ovalardan çekilmiş olan ruhlar, çoktan dağlara yerleşmişlerdir. Uçurumların karışık yollarında, madenlerin zengin buğuları soyluca, sessizce çalışırlar. Durmadan analiz yaparlar, incelerler. Bütün çabaları, yeni bir nesne bulmak amacına yöneliktir. Doğal güçlerin yeğnik elleriyle saydam biçimler oluştururlar.
Sonra. Kristallerin içindeki ölümsüz uykusunda yüksek dünyanın olaylarını gözlerler!

İmparator

Dinledim. Dediğinize de inanmak isterim. Ancak, söyler misin bana benim iyi adamım, bütün şu sözlerin şu sırada burada ne anlamı var?

Faust

Norçiya, Sabin, senin bağlı bir hizmetlin, kulundur, günün birinde çok kötü bir sonucun tehdidine uğramıştı. Diri diri yakılacaktı. Odun yığınları çatırdamağa, alevler dillerini uzatmağa başlamıştı. Katran, kükürt, katran Norçiya'nın çevresinde yığılmış odunlarla bulanmıştı. Ne şeytan, ne de insan artık onu kurtaramazdı. Tanrı da elini çekmiş sayılabilirdi. Senin görkemin, Norçiya'nın zincirini kırdı, hatırlarsan, bu olay Roma'da geçiyordu. O günden bu yana falcı. bütün varlığıyla sana minnettardır. Adımlarını, davranışlarını kaygı ile izler. Şu sırada falcı, kendinden geçmiştir. Senin için yıldızları, derinlikleri inceliyor, sana yardım etmemiz için bizi görevlendirdi. Dağların güçleri çok büyüktür! Doğa, dağlarda büyük özgürlük içinde çalışır. Buda papazlarıysa, bu çalışmaya büyücülük derler.

İmparator

Saraydaki gala töreni günlerinde sevincimize ortak olmak üzere gelen konuklarımızı içtenlikle selamlardık. Ziyaretçilerin ivedi davranarak itişip kakışmasını, salonlarımızın konuklarımıza dar gelişini keyifle gözlerdik. Bep büyük

olaylar doğuracak olan şu sabah vaktinde kendi isteği ve istenciyle bize yardımını sunan iyi yürekli adam uğurlar getirsin. Talih terazisinin ibresi, bu saat üzerinde işlemektedir. Şu büyük saatte elinizi kınında sabırsızlanan kılıçtan ayırınız, benim için ve bana karşı olan binlerce adamla savaşın devindiği şu anı kutsayınız. İnsanoğlu, başlı başına bir varlıktır. Tacı ve tahtı isteyen, böyle bir onura değmelidir. Bu yüzden o hayali ölüler dünyasına sürgün edelim. Kendisine imparator, ülkemizin sahibi, ordunun başkomutanı bütün uyruklarımızın vasisi süsünü vererek bize karşı ayaklanan o kişiyi!

Faust

Bu büyük işi başarmak ne kerte onurlu ise de kendini böyle tehlikelere atmakla da o kerte yanılırsın. Tüylerle sorguç tolgayı örtebilir mi? Ateşlenen başımızı koruyan odur. Başsız örgeler ne işe yarar? O uyursa her nesne çöker, o yaralanırsa bütün halk acı çeker. O sağ kalkarsa herkes canlanır, kol birden işe başlar, başı koruyan kalkanı kaldırır.

Görevini bilen zeki kılıç, düşmanın savurduğu vuruyu savar, kendisi de saldırır. Ayak, bunların mutluluğuna ortak olur. Kahramancasına, yerlere yıkılan düşmanın ensesine basar.

İmparator

Öfkem o kerteye çıktı ki ben de düşmana benzer biçimde davranmak isterim. O güzel başını ayağıma iskemle yapmak isterdim.

Faust

Çevresini saran bağlı yoldaşlarının istekleri yerini bulmuş! Düşman yaklaşıyor. Yanlıların, sabırsızlıkla bekliyor. Haydi, saldırı buyruğunu ver, vakit gelmiştir!

İmparator

Ben, burada komutayı bırakıyorum.

(Başkomutana)

Prens, haydi, görevini al!

Faust

Müsade et te şu gencecik kahraman, hemen askerinin saflarına katılsın. Orda güçlü çevikliğini göstersin.

Silahşor Raufbold (ilerler)

Yüzüme bakan, çeneleri kırılmadıkça başını çevirmesin. Bana sırtını dönen, boynu, başı, perçemi titreyerek yere yuvarlansın. Adamların benim savaşımı görerek benim gibi kılıç çalıp gürz vurursa düşman tez elden tepelenir. Adam, adam üstüne düşar. Kendi kanları içinde boğulur. (çıkar)

Başkomutan

Merkez takımı bunu yakından izlesin. Ve bütün gücüyle düşmanın üzerine atılsın. Biraz sağ yanda, düşman inatla saldırıyor, güçlerimizin savaş planını biraz sarsmışa benziyor.

Faust

(orada duranı gösterir)

Bu da senin buyruğunu alsın! O, pek güçlüdür. Coştuğunda herkesi de coşturur.

Habebald'a (öne geçer)

İmparator ordularının değeri, yağma ve talan susuzluğuyla ölçülür. Ve herkese erek olarak karşı imparatorun çadırı gösterilmelidir. O, artık tahtının üzerinde daha uzun zaman böbürlenemeyecek. Ben bunu takımın kafasına koydum.

Ayle boyte

(kantinci kadın ona yaslanır)

Onunla evlenmemiş olsam bile onunla salt arkadaşlık yapmayı üstün tutuyorum. İşte, toplayacağımız yemişler olgunlaştı. Kadın, aldığında korkunçtur, yağma ve talanda ise acımasızdır! Haydi ütkuya! Her nesneye müsaade var!

(çıkarlar)

Başkomutan

İlkin anlamıştım. Düşmanın sol kanadı solumuza şiddetle yükleniyor. Boğazın dar geçitini sal-

dırıyla ele geçirmek planlarını boşa çıkarmak üzere göğüs göğüse savaşarak direneceğiz.

Faust

(sol kanadı gösterir)

Haşmetlim! Sahıklarım, buraya dikkat! Savunaklarınız ne kerte güçlendirilirse o kerte iyidir!

Haltefest (dağdan iner)

Sol kanat için hiç tasalanmayın. Ben neredeysem orada başarı sağlanmıştır. Elime geçeni yıldırım bile olsa bileğimi büküp geri alamaz.

Mefistofeles (dağdan iner)

Bakın yarların arasında silahlı adamlar koşuşuyor, bütün yolları tıkıyor, başları tolgalı, zırhlanmışlar, ardımızda duvar gibi duruyorlar. Vurmak üzere bir işarete bakıyorlar. (alçak sesle) Nerden geliyor bunu sormayın. Gerçekten zamanımı yitirmedim. Ben, çevrede ne kerte silah odası varsa hepsini boşalttım. Zırhlar, ayakta duruyordu. Sanki hâlâ dünyanın sahibi imişler gibi. Vaktiyle, şövalye, kıral, imparator şimdiyse boş salyangoz kabuğu! Bunlardan ricesini bizim ruhlar giydi. Böylece, çağı, yeniden canlandırdılar.

(alçak sesle)

Dinleyin, daha savaşa girmeden nasıl ateşleniyorlar, madensel tangırtılarla çarpışıyorlar Sırıklar üzerinde yırtılmış paçavralar biraz hava almak için göğüs geçiriyorlardı. İşte, eski bir halk, savaşa girmek üzere hazırlanıyor.

(Yukardan korkunç savaş borusu sesleri, düşman safları arasında karışıklık)

Faust

Ufuk kapalı. Şurda burda kızıl ışıkların, kıvılcımların çaktığı görülüyor. Kayalıklar, ormanlar, havalar, bütün gökyüzü, birbirine karışmış!

Mefistofeles

Sağ kanat dayanıyor, ancak karışıklık arasında Hans Raufbold'u görüyorum. Dev gibi işler gören Raufbold'u. Öyle işe koyulmuş ki.

İmparator

İlkin salt bir tek kolun kalkıp indiğini görüyordum. Şimdiyse bir düzine olmuşlar, vuruşmaktalar. Buncası doğal değil. Daha da garibi!

Faust

Hiç işitmediniz mi Sicilya kıyılarına doğru kayan sis şeritlerini? Orada güpegündüz parlayan havaların ortasına doğru yükselen bir takım garip dumanların içine yansıyan tuhaf bir görüntü görünür. Birbirlerinin arkasından havayı yarıp geçen resimler gibi kentler sallanır, bahçeler yükselip alçalır.

İmparator

Bu çok düşündürücü! Bütün mızrakların ucundan kıvılcımlar, saçılıyor, piyademizin kargılarının üstünde de küçük oynak alevler parlıyor. Bu bana cin, peri işi gibi geliyor.

Faust

Bağışlayınız, efendimiz, bunlar, izleri yitmiş peri varlıklarıdır. Bütün gemicilerin adına ant içtikleri Diyorkurların izleridi. Onlar, burada en son güçlerini toplamaktadırlar.

İmparator

Ancak, söyle bakalım, doğanın bizi gözeterek böyle az bulunur olağanüstülükleri bir araya getirmesini kime borçluyuz?

Mefistofeles

Senin alınyazını göğsünde taşıyan o büyük ustadan başka kime olabilir? Düşmanlarının şiddetle tehditleri, onu derin bir coşkuya düşürdü. Yok olmak pahasına da olsa sizi kurtararak şükran borcunu ödemek istiyor.

İmparator

Bir zamanlar beni parlak törenlerle götürür getirirlerdi. Evet, o günlerde ben bir nesneydim. Bunu denemek, kır sakalı açık havaya çıkarmak istedim Meğer bu davranışımla kilisenin eğlencesini bozmuşum! Güleryüzlülüklerini de kaza-

namadım. Bunca zaman sonra iyiliğimin ödülünü mü görüyorum?

Faust

İçten gelen bir iyilik her zaman iyi yemiş verir. Hem de çoğu ile. Başını yukarı kaldır, sanırım, bize yeni bir işret vermek istiyor. Dikkat, hemen şimdi verecek.

İmparator

Yükseklerde bir kartal dönüyor. Bir Grifon da onu kızgınca izliyor.

Faust

Uğur bizden yanadır. Grifon bir söylence hayvanıdır. Gerek bir kartalla nasıl boy ölçüşmeğe yüreklilik bulur?

İmparator

Şimdi bakışıyorlar, geniş çemberler çiziyorlar. Birdenbire göğüslerini, boyunlarını parçalamak üzere birbirlerinin üzerine atılıyorlar.

Faust

Bakın, üzgün Grifon yenildi, aşağılanmış, kaçmaktan başka umar bulamıyor, arslan kuyruğu ise kısılmış, dağ başındaki ormana sığınmak üzere ivedi davranıyor, gözden yitiyor.

İmparator

Bu, neyi anlatıyorsa onu yapalım. Ben bunu hayranlıkla benimserim.

Mefistofeles (Sağa dönük)

Düşmanlarımız, birbirini izleyen saldırılarımız önünde geriliyor. Vuruşarak şaşkın bir durumda önlem almaksızın savunaklarına doğru çekiliyor, böylece, karışıklığı ana güçlerle sol kanada taşıyorlar. Saldıran birliğimizin başı, sağa saldırıyor, zayıf yana yıldırım gibi iniyor.
Şimdi, iki eşit güç, fırtınaya tutulmuş sular gibi ayağa kalkıyor. Bundan daha güzel bir görünüm de düşlenemezdi. Bir savaşı kazandık.

(İmparator sola dönerek Faust'a)

Bak, şu noktada kaygım var. Bizim mevziimiz

tehlikeli. Taşların uçuştuğunu görüyorum. Düşman, aşağı tepeleri ele geçirmiş, yukarı tepeleri ise bırakmış. İşte, düşman yığın yığın yaklaşıyor. Belki dar geçidi de ele geçirmiştir. Bu uğursuz girişimin sonu ne olacak? Düzenlerimiz bir işe yaramadı!

(Duraklama)

Mefistofeles

İşte, benim iki kargam göründü. Ne haber getiriyorlar? Korkarım ki kötü haber olmasın.

İmparator

Ne istiyormuş bu uğursuz kuşlar? Savaştan kurtulmuşlar, kara pençelerini bize açıyorlar.

Mefistofeles (İki kargaya)

Kulaklarımın arkasına konunuz. Sizin koruduğunuz kişiler, hiçbir nesne yitirmez, şundan ki sizin öğütleriniz her zaman akıllıcadır.

Faust (İmparatora)

Elbette bilirsiniz, kimi güvercinler, uzak ülkelere gider, yavrularına kavuşmak, yiyeceklerini bulmak için yine bıraktıkları yuvalarına dönerler. Burada da öyle. Şu ayrımla ki güvercin postası barışı muştular, karga ise savaş haberlerini taşır.

Mefistofeles

Haberler iyi değil. Şu sarp kayalıkta savaşan yiğitlerimiz güç duruma düşmüşler. En yakın tepeler elden gitmiş. Düşman geçiti zorlarsa işlerimiz pek kötüleşecek.

İmparator

Demek, en sonunda beni aldattınız. Beni tuzağa düşürdünüz. Bizi kuşatmağa başladıklarından bu yana titriyorum.

Mefistofeles

Yüreklilik! Daha henüz umutsuzluğa düşecek bir nesne yok!
Bu son sıkıntılara karşı da sabır ve düzen gerek! İşler, sonuna doğru hep böyle karışır. Benim yanılmaz habercilerim, buyurun ki ben de buyurayım.

Başkomutan

Sen bunlarla birleştin, öteden beri bu beni kaygılandırdı. Hayalle hayaletler, her zaman sonuç vermez. Bana gelince, savaşın talihini nasıl değiştireceğimi bilemiyorum. Onlar, başladılar, onlar bitirsinler. Ben komutanlık asasını bırakıyorum.

İmparator

Sakla onu. Talihi bize gülümseyeceği en iyi zamanlara dek.

(Mefisto'ya)

Asayı sana veremem. Sen bu işe elverişli bir kişi değilsin. Buyur ve bizi kurtarmağa çalış. Ne olacaksa olsun!

(Başkomutanla birlikte çadırına girer)

Mefistofeles

İmparator bastonundan yardım uma dursun. Bize gelince bu ağaç parçasının yardımı hiçbir nesne değildi. Yanında da haça benzer bir nesne vardı.

Faust

Ne yapmalı?

Mefistofeles

Bunu oldu bitti say. Benim kara amcam oğulları! İvedi hizmete koşunuz. Dağdaki büyük göle gidiniz, benden ondinlere selam söyleyiniz, dalgalarının yansımasını isteyiniz, kimsenin bilmediği, bilemeyeceği kadın sanatlarında becerikli dirler. Onlar görünüşle gerçeği birbirinden ayırmayı bilirler. Öyle ki herkes aldanır.

(Bir zaman geçer)

Faust

Bizim kargalar su perilerine iyice sokuldular herhalde. Orada şimdiden çağıltı başladı, birçok kuru kayalardan sular fışkırıyor. Bu demektir ki ötekilerin utkusu suya düştü.

Mefistofeles

Çok garip bir karşılanış. En kahramanca vuruşanlar bile saldırıda şaşırıyor.

Faust

Şimdiden dereler derelere katılıyor, koğuklara rastladıkça da iki kat büyümüş olarak dönüyorlar. Sellerin üzerinde bir ebemkuşağı açmış! Boğlayanlara bak. İlkin kayaların geniş alanına yayılıyor, kaynıyor, ve her yandan basamak basamak ovaya atılıyor. Artık, yiğitçe olsun, kahramanca olsun savunmada ne hayır gelir! Korkunç dalgalar saldırıyor, hepsini yok etmek üzere. Bu korkunç savaş gürültüsü, beni de titretiyor.

Mefistofeles

Ben bu suların ününden, görkeminden bir nesne anlamıyorum. Böyle nesnelere aldanan, insan gözleridir. Görülmemiş olay, beni daha çok eğlendiriyor. Sular, saydam kütlelerle saldırıyor. Aptallar, sağlam toprakta serbestçe soluk aldıkları halde boğulacaklarını sanıyorlar, yüzme davranışları yapıyorlar. Her yer karma karışık olmuştur.

(Kargalar gelmiştir.)

Sizden egemen efendimize söz edeceğim. Şimdi, olağanüstü bir nesne yapmak isterseniz ivedi pigmelere koşunuz. Onlar, kızgın ocak başına geçerler, yorulmadan taşı, madeni döğerler, kıvılcımlar çıkarırlar. Güzel diller dökünüz de size parlayan, kıvılcım saçan ateşlerden versinler!

Uzaklarda sıcaktan oluşan şimşekler, göz açıp kapayıncaya dek uçup giden yıldızlar, her yaz gecesi görülebilir nesnelerdendir. İşte, kolayca görülemeyecek olağanüstülükler. Haydi, kendinizi çok üzmeden yalvarınız, sonra, buyurunuz!

(Kargalar gider, Mefistofeles'in dediği olaylar oluşur..)

Mefistofeles

Düşman, koyu karanlıklar kuşansın. Her adımını çekinerek atsın! Apansızın bir görkem duygusu vermek üzere oynaşan ışıklar, bunların hepsi güzelse de ortalığa korku salmak üzere biraz da büyük gürültü gerek!

Silah odalarının mezarlarından çıkan içi boş zırhlar, havada canlanmış gibi görünürler. Şimdi de yukarılarda çatırtı, gökgürültüsü, falsolu sesler işitilir.

YALANCI İMPARATORUN ÇADIRI

(Taht - Görkemli Takımlar Süs Eşyası)

(Habebald ve Ayleboyte)

Ayleboyte

İşte, ilk biz geldik.

Habebald

Bizim gibi hızlı uçan karga yoktur.

Ayleboyte

Ne hazineler yığılmış buraya! Hangisinden başlayacağım, neresinden bitireceğim bilemiyorum.

Habebald

Bütün boşluk, hazine ile dolmuş, elimi nereye atacağımı bilmiyorum.

Ayleboyte

Şu halı şu işime yarayacak. Yatağım her zaman çok sert.

Habebald

Şurda bir çelik gürz görüyorum. Çoktandır böyle bir tane edinmek istiyordum.

Ayleboyte

Ben de çoktan beri kenarları altınla işlenmiş şöyle bir pembe mantonun düşünü görüyordum.

Habebald (Silahı alarak)

Şimdiye dek çok mal topladınsa da içlerinde dişe dokunur bir nesne yoktu. Bununla iş çabuk biter. Şu çekmecelerden birini kap, bu, ordunun parasıdır. İçi altın doludur.

Ayleboyte

Kurşun gibi ağır. Ben onu yerinden kaldıramam, taşıyamam.

Habebald

Hemen eğil, eğilmelisin. Onu senin güçlü sırtına yükleyeceğim.

Ayleboyte

Aman, aman, işte olan oldu. Bu yük belkemiğimi kırıyor.

(Çekmece düşer, kırılır ve açılır)

Habebald

İşte, bir yığın altın. İvedi davran, topla.

Aylebolte (Yere çömelir)

İvedi, koynunu doldur, bize yetecek kerte çok.

Habebald

Buncası yeter. Haydi artık.

(Ayağa kalkar)

Eyvah, göğüslükte bir delik var. nereye gitsen, nerede dursan oraya altın ekiyorsun!

Gerçek İmparatorun baltacıları

Burada ne yapıyorsunuz? İmparatorun hazinesini mi karıştırıyorsunuz?

Habebald

Kellemizi koltuğumuza almış, yağmadan payımızı almağa çalışıyoruz. Düşman çadırında bu gelenektir, biz de askerleriz.

Birinci baltacı

Söylesene, şu maskara herifi neden tokatlamadın? Hem askerlik hem yağmacılık bu bize yakışmaz. İmparatorumuzun yanında bulunanlar dürüst birer asker olmalı.

Habebald

Bu dürüstlüğü bilmeyen yoktur. Adı haraçtır «ver bakalım» mesleğimizin parolasıdır.

(Ayleboyte'ye)

Çabuk ol, topladığını al götür. Bizi burada hoş görmüyorlar.

(Giderler.)

Birinci Baltacı

Söylesene, şu maskara herifi neden tokatlamadın?

İkinci baltacı

Bilmiyorum. Gücüm yetmedi, sanki. Davranışlarında hayalete benzer nesneler vardı.

Üçüncü baltacı

Hava da öyle çok ısındı ki, gözlerim göremez oldu. İyi göremiyorum.

Dördüncü baltacı

Nasıl diyeceğimi bilmiyorum. Bugün hava o kerte sıcak, boğucu, ağır oldu ki birimiz kalkıyor, öbürümüz düşüyorduk. Önümüzü görmeden yürüyor, kılıç sallıyorduk, her vuruşta yere bir düşman yuvarlanıyordu. Gözlerimizin önünde tüle benzer bir nesne uçuşuyor, sonra da kulaklarımız uğuldu ve çınlıyordu. Bu, böylece sürüp giderken en sonra, kendimizi burada bulduk. Bu, nasıl oldu bitti ayırt edecek durumda değiliz.

(İmparator dört prensle birlikte görünür. Baltacılar uzaklaşır.)

İmparator

Utku sonunda bizde kaldı. Düşman darmadağın kaçışarak ovada savaş alanından yitiyor, bırakılmış olan taht şuracıkta yükseliyor. Çekici, hazine, halılarla örtülmüş olarak değirmi boşluğu dolduruyor. Bizse onurlu baltacılarımızın korumasında imparator olarak oturmuş, halkın temsilcilerini bekliyoruz. Dört bir yandan iyi haberler gelmekte. Egemenliğimizi dinginee benimseyen imparatorluğumuzun üzerine barış insin!

İşe biraz büyücülük karışmışsa bile, sonunda işi kendimiz başardık. Rastlantı, savaşçılarla birliktedir. Gökten taş düşer, düşmanın üzerine kan yağar, mağaraların göğsünden garip sesler gelir, bunlar, bizi göğsümüzü genişletici, düşmanın göğsünü daraltıcı seslerdir.

Yenik olan, sonsuz bir utanç içinde yere düşer, yenense, şan ve onurla esrik kendisine uygun talihler veren tanrılara dinsel şarkılar söyler. İstencini kullanmağa gerek görmeden «Tanrım, duamızı kabul et!» Duasını avazı çıktığınca okur.

Yaşamaktan mutlu genç bir prens, günlerini çılgınca savurur, yıllar, ona bir anın bir ne de-

ğerli olduğunu öğretir. Bu yüzden siz dörtlere bana evime yardım etmek koşuluyla, sarayımda ve imparatorluğumda

(birinciye)

Bu sana prens ordunun hazırlanmasını bırakıyorum. Tam zamanında askeri, yüreklice, kahramanca yönettin!

Barış zamanında olayların gereğine göre davran! Rütbeni başmareşal yaptım, ve baş mareşallik kılıcını sana veriyorum.

Başmareşal

Şimdiye dek içerde uğraşan sana bağlı ordun, tacının ve tahtının gücünü daha çok artırmak göreviyle sınırlara koştuğunda yengi sevinçlerini kutlamak dedelerinin sarayındaki salonlarda şölenler buyurmak ta bana verilsin!

İmparator (İkinci prens'e)

Sen de yiğitlikle inceliği birleştiren bir adam niteliğiyle Başmabeyinci ol. Bu görev hiç te kolay değildir. Saraydaki adamların başında bulunacaksın. Bunlar, aralarında sürüp giden geçimsizlikler yüzünden işlerini çok kötü yaparlar. Sen, onlara örnek ol, senden örnek alsınlar!

Başmabeyinci

Efendimin bütün isteklerini, istençlerini yerine getirerek iyilere yardım etmek, kötülere bile zarar vermemek, senli benlice açık olmak, iki yüzlü olmaksızın dingin görünmek olanağı oluşur. Haşmetlim! Bakışının kişiliğinde bir kez durması, benim şanım ve onurum için yeter.

En zengin düş, böyle bir sevinci gereği gibi betimleyebilir mi?

Sen, sofraya oturduğunda sana altın tası ben sunacağım, beğeni ve kösnü anında ellerin serinlesin diye altın ibriğin kulpunu ben tutacağım. Bakışın beni rahatlatacak ve elinin rahat etmesi için senin yüzüklerini tutacağım.

İmparator

Doğrusu, ben uğraşlarımın çokluğundan kendi-

mi eğlencelere, verecek kerte serbest göremiyorum. Haydi, öyle olsun. Neşe, mutluluk getirir.

(Üçüncü prens'e)

Seni baş İmrahor olarak atadım. Avcılıklar, çiftlikler, kümesler, böylece, senin buyruğuna verilmiştir. Özen göster, her zaman sevdiğim yemekleri mevsimine göre hazırlayıp soframa koysunlar!

İmrahor

Önüne koyduğum yemekler hoşuna gitmezse ben açlıktan geberinceye dek aç kalmaya razıyım. İmparatorluğunun mutfağı benimle birleşsin. Aralıkları azaltmak, mevsimleri zamanından önce getirmek üzere! Seni çeken ne uzak ülkelerin yemekleri, ne de sofraların çalımı, kurumu olan turfandalardır. Sen, salt besleyici nesneleri beklersin!

İmparator (Dördüncüye)

Madem ki burada kesinlikle eğlencelerden, şölenlerden söz edilecektir sen, genç kahramanım, seni de kendime içkici başı yaptım. İmparatorluğun baş sakisi, bu işe özenle sarıl! Mahzenlerimiz, en zengin ve güzel şaraplarla dolsun! Dinginee ve perhizli davran! Kendini neşeye ve eğlenceye kaptırdığında gerekli eğitimin dışına çıkma!

Baş saki

İmparatorum, genç adamlar, kendilerine güvenilirse, sanıldığından daha önce adam olurlar. Ben de kendimi büyük sevinç içinde buluyorum. Bir kral sofrası kurar, altından, gümüşten takımlarla donatırım. Ancak, senin ve onun için her nesneden önce katıksız Venedik kristalinden hazırlayacağım. Öyle bir kadeh ki şaraba daha çok tat katar. Sarhoşluk yeteneğini azaltır. Çoğunlukla bu gibi durumlarda tılsımlara da inanmak doğru değildir. Senin dinginliğin, perhizseverliğin haşmetlim, benim için en güçlü inandırıcıdır.

İmparator

Şu civcivli saatte size verdiğim yükümlerin ne olduğunu dilimden işittiniz. İmparatorun sözü

budur. İmparatorun sözü güçlüdür verince tutar. Bu sırada otoritenin bütünlenmesi için gerekli törensel adı ve imzayı yazacak kişi de işte geliyor.

(Başpiskopos girer.)

İmparator

Yapının kubbesi, kemer taşına dayanırsa yüzyıllarca dayanır, sarsılmaz. Dört prensler, görüyorsunuz ki, birlikte hanedanımızın yasasını kurduk. İlkin evin ve sarayın varlığını artıracak önlemleri düşündük ancak, ülkenin bütünü için alınacak önlemleri beş kişiye adanmalıdır. İstenç ederim ki, bu dört prensler, malları, mülkleri yaşamlarıyla ötekilerinin yanlarında parlamalıdırlar. Bundan dolayı, bizden ayrılanların mülklerini dört prenslerin mülklerine katıyorum. Sinyorlar! Sizlere güzel ülkeler bağışlıyorum. Bunları gerektiğinde kalıtım yoluyla ya da değiştirerek genişletmek yüksek müsaadesini de veriyorum.

En sonra, sizlere beylik erkini veriyorum hiç kimse karışmadan yürütmek üzere. Ülkenizin yargıcı sizsiniz. En son yargıları siz vereceksiniz. Sizin yüksek mahkemenizin verdiği yargı, temyiz olunamayacaktır. Bundan başka, ülkelerinizin vergi, maden, tuzlalar gelirini size bağışladık. Size minnettarlığımızı göstermek üzere kendi görkemli kişiliğimden sonra en büyük rütbeyi size verdik.

Başpiskopos

(Geleneğe göre başbakandır)

Bütünün adına şükran ve minnetlerimiz tahtına yükselsin! Sen, bize güç ve erk verdin. Böylece de kendi saltanatını sağlamlaştırdın.

İmparator

Mevkiler, rütbeler vermek isterim. Ülkem için daha yaşamak isterim. Yaşamağa da isteğim var. Nevar ki, soyum sopum, düşünceli bakışlarımı bu devinimden alıp uğursuz düşüncelere götürüyor. Günlerim bütünlendikte bana bağlı

adamlarımdan ayrılacağım. O zaman benden sonra geleceği siz atarsınız. Şu sırada tanığı olduğumuz kasırgalar, inşallah o zamana dek barışa dönüşebilir!

Başpiskopos

Yeryüzünün en iyi prensleri, bağırları gururla dolu olarak karşında baş eğiyorlar. Bu vefalı kan damarlarımızda dolaştığı sürece senin istencesine bağlı kalacağız.

İmparator

Haydi, öyleyse, şu zamana dek karar verdiğimiz nesneleri krallık mührümle damgalayan fermanlar, ta gelecek yüz yıllara dek etkili olsun. Sizlere verdiğim mevkiler ve mülkler üzerindeki mülkiyet hakkınız kesindir. Bunda serbestsiniz. Yalnız, şu var ki bu mülkler «şayia»sız kalmalıdır. Bizde almış olduğunuz mülkleri ne biçimde olursa olsun genişletirseniz bunlara ancak en büyük çocuğunuz sahip olacaktır.

Başbakan

İmparatorluğun ve bizim mutluluğumuzu kefalet altına alan şu önemli yasayı kağıda geçireceğim. Suretiyle mühürlerin vurulması, Başbakanlık makamınca bitirilecektir. Sen de haşmetlim! Mubarek imzanla fermanı belgelersin.

İmparator

Şimdi, size izin veriyorum. Çekilebilirsiniz. Gidiniz, her biriniz özünüzle başbaşa kalarak şu kocaman günü düşününüz.

(Cismani prensler uzaklaşırlar kilise prensi hem de Başbakan olan Başpiskopos kalır. Sözlerinin üzerine basa basa konuşur.)

Başbakan gidiyor, ancak papaz burda kalıyor. Bir ön duyguyu papazı sana geyiriyor. Seni tehdit eden tehlikeyi bildirmek üzere sana karşı kabaca bir sevecenlik duyan kalbim kaygı ile titriyor!

İmparator

Bu mutlu saatte saldıran kaygılar nelerdir, söyle?

Başpiskopos

Şu saatte kutsal başının şeytanla antlaşma yaptığını görerek kalbim kan ağlıyor. Görünürde tahtında sağlamca oturmaktasın! Nevar ki, tahta çıkışın, tanrıya karşı bir sövüntüdür. Sevgili babamız, Papa'ya karşı bir sövüntüdür. Papa bu durumu bilse sana en korkunç cezaları uygulamaya kalkar. Yıldırımı andıran kutsal kızgınlığı ülkeni darmadağın eder. Evet, günahlar, büyük günahlar ülkesi! Papa, taç giydiğin günü o ünlü büyücüyü celladın elinden çekip kurtarmanı unutmamıştır. Tacından yayılan ilk bağışlama ışıkları hıristiyanlığın zararına olarak o melun başa konmuştu. Şimdiyse bağrını döğ! Ve bu yasal olmayan hazinenden kutsal mezara bir pay ayır!

Çadırının dalgalanan bayraklarını görmüş olan şu tepelerde habis ruhlar sana yardımcı oldu. Sen orada yalancılar kralının sözünü dinledin, bu yüzden bu zenginliği, hayra değiştir de İsa.-nın mezarına adak yap! Bu kutsal buyruğa bağışlayacağın gelirden başka dağları, gözün alabildiğince uzayan ormanları, ölümsüz yeşillikler içinde sürüp giden otlakları, balığı bol duru gölleri yılanlar gibi çevik kıvrılarak ovalar da akan ırmakları, giderek ovalarda çayırları, tarlaları, yamaçları, ile birlikte o makama bırak!

Bunlar, senin tövbe ve istiğfarına tanık olurlar. Sen de rahmete kavuşursun.

İmparator

Suçlarımın pişmanlığından korkuya kapılıyorum. Ne gibi mülkler vermek gerekirse sen hepsinin sınırını çiz!

Başpiskopos

Başbakan olarak istençlerle buyrukları yerine getirmekle ben uğraşırım. İlkönce üzerinde günah işlenen o uğursuz topraklar hemen bütünüyle tanrının hizmetine bırakılsın. Hayalimde kalın duvarlar yükseliyor, sabah güneşi hemen mihrabı aydınlatıyor, yapı büyüdükçe haç biçimini alıyor, Tapınak büyüyerek inanırları sevindiriyor. Onlar, coşkuyla o görkemli kapıdan

içeri doluşuyorlar. İlk çan sesleri, dağları, ovaları inletiyor, göklere uzanan bu kuleleden bu ses yankılanırken tövbe edenler de yeni bir yaşama kavuşuyorlar ağır günahlara girmişiz. Şu lanetli büyücüler takımı, beni çok zarara sokmuş.

Başpiskopos
(Yine gelir büyük bir reverans yapar)
Bağışla, haşmetlim! Şu senin yanında gezen kötütü ünlü adama özel olarak bütün kıyılarını vermişsin! Bu ülkenin bütün vergisiyle gelirini pişman olup ta kiliseye bağışlamazsan afaroz edileceksin.

İmparatorun (Canı sıkkın)
Orası henüz bir ülke değil, henüz denizde yatıyor.

Başpiskopos
Hak ve sabır sahipleri için her işin zamanı gelir. Herhalde istencin bunda da geçerli olsun.

İmparator (Yalnız)
Bu gidişle herhalde bütün ülkeyi dağıtacağım.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİR AÇIKLIK YER

Bir gezgin

İşte, evet, yoğun ıhlamurlar, yaşlılık çağlarında. Bunca uzun bir geziden sonra, yine onları yerinde buldum. Kasırgaya tutulmuş dalgalar beni kumsala attıklarında sığınağım olan kulübe, burada! Bana o zamanlar yardım eden sahiplerine ben de iyilikler etmek isterim. Bu çift, bugün çok yaşlanmış olacak. Ah ne dini bütün insanlardı onlar! Kapıyı çalayım mı? Yoksa onlara salt sesleneyim mi? Merhaba ey konukseverler! Eğer bugün de iyilik etmek mutluluğundan uzak değilseniz..

Baucis

(Çok yaşlı bir nine)

İyi yabancı! Yavaş! Sevgili kocam bırak, biraz dinlensin! Uzun bir uyku, uyanık bulunacağı kısa bir süre için gerekli gücü verir ona!

Gezgin

Söyle, nine! Burada bir zamanlar bir delikanlının yaşamını kurtarmak için kocanla birlikte yaptığınıza karşı minnetimi kabul edecek olan sen misin? Sen, inceden inceye bakımınla soluk dudaklarıma yaşamı yeniden çağrılayan Baucis sen misin?

(Koca ilerler)

Sen filemon, kollarınla define mi çektin çıkardın sulardan. Fenerinizin parlak ışıkları gümüş çanınızın sesleriyle bu korkunç serüven sona

ermişti. Şimdi, bırakınız da ilerleyeyim. Ucu bucağı bulunmayan denizleri gözleyeyim. Bırakınız, diz çökeyim, tapmayım. Şundan ki, tıkanıyorum.

(Kumsala doğru ilerler.)

Filemon (Baucis'e)

Haydi, ivedi, küçük bahçeye sofrayı kur, en çiçekli yere. Varsın o dolaşadursun sonra da şaşsın kalsın. Şundanki gördüklerine inanamayacak.

(Yolcunun yanında durur)

Öfkeyle köpürerek arka arkaya saldıran dalgaları, sizi şiddetle hırpalayan denizi şimdi bir bahçe kesilmiş görüyorsunuz. Karşımızda bir cennet görünümü var. Ben yaşlandım, kollarım, eklemlerim dondu, katılaştı. Eskisi gibi yardıma koşacak durumda değilim. Akıllı efendilerle çalışkan adamları arklar açtılar, barajlar kurdular, denizin çemberini gerilettiler. Onun yerine kendileri egemen oldular.

Bak, yeşilliklerde çayırlar, otlaklar, bahçeler köyler, koruluklar var. Gel, şu görünümü gözle, güneş batmak üzere! Uzaklarda yelkenliler sular üstünde kayıyor. Gece için güvenli bir sığınak arıyorlar. Kuşlar yuvalarını biliyor. Oralarda şimdi bir körfez vardır. Artık denizin mavi kıvrımları pek uzaklardadır. Sağdan, soldan büyük bir alan açılmıştır. Halk orda birikmekte, itişmektedir.

Baucis (Yabancıya)
Susuyorsun, açık kalan ağzına da lokmanı atmıyorsun!

Filemon
Kuşkusuz, bu oluşan mucizenin anlamını anlamak istiyor. Sen konuşmayı seversin,
anlat onu birkaç sözle.

Baucis
Evet, gerçekten bir mucize! Bugün bile beni hâlâ coşku içinde bulunduruyor. Şundan ki bunun oluşu. bana hiç te hayırlı görünmedi.

Filemon
İmparator, deniz kıyılarını bağışlamakla suç mu işlemiş oldu? Bilirsin, bir dellal geldi, bunu gürültüyle bildirdiydi. İlk kez bizim kumsalın önüne ayak basıldı. Çadırlar, kulübeler, derken, yeşillikler içinden hemen bir saray yükseldi.

Baucis
Gündüzün hizmetliler, gürültü patırtı ile çalışıyor, kazmalar, kürekler habire işleyip duruyordu. Orda geceleyin de küçük alevler, yılanlar gibi havada kıvrılıyordu. Alevlerin süründüğü yerlerde ertesi sabah barajlar yükseliyordu. Kurban giden insanların kanı durmadan akıyordu. İnleyenlerin çığlıkları geceleyin her yanı kaplıyordu.
Denize doğru uzanan kızıl ateşlerden ertesi sabah bir kanal oluşuyordu. O tanrısız adam, bizim kulübemizle bahçemize de göz koymuştu. O, komşu olarak böbürlenirken herkesin kendisine boyun eğmesini istiyordu.

Filemon
Nevar ki, yeni ülkesinde bize yeni bir çiftlik önerdi.

Baucis
Sudan kazanılan toprağa güvenme. Kendi yaylanda diren!

Filemon

Güneşin batışını gözlemek üzere küçük kiliseye girelim. Çan çalalım. Dua edelim ve kendimizi en eski tanrıya bırakalım.

SARAY

(Geniş park, büyük kanal, Faust çok yaşlanmış, gezinir.)

Kule bekçisi Linseus
(Elindeki megafonla konuşur)

Güneş batıyor. Geç kalmış gemiler. ivedi limana sığınıyorlar. Kanalda çok büyük bir tekne hemen buraya gelmek üzere, renk renk bayraklar sevimlice dalgalanmakta, direkler yükseliyor. Senin adın kutsanıyor. Mutluluk, seni daha nice yıllar selamlasın!

(Kumsalda küçük çan çalar.)

Faust (Öfkeyle)

Kargışlı çanlar! Çalılıktan atılan kurşun gibi kalbimi utançla dolduruyor. Geniş ülkem, sınırsız uzayıp gidiyor. Arkamda ise düşman beni tedirgin ediyor. Durmadan çınlayan kıskanç çanıyla yasal mal olmadığını andırıyor!

Ihlamurların bulunduğu açıklık, küçük, kararmış kulübe, evet, benim değil. Biraz gezmek üzere o yana doğru uzansam garip nesneler, beni korkulara salıyor, gözlerimde diken, ayaklarımda diken!

Kule bekçisi
(Yukarda olduğu gibi)

Yelkenli tekne, akşamın, serin rüzgarına kapılmış bize doğru ne sevinçle geliyor.

(Türlü yük yüklenmiş görkemli tekne, uzak ülkelerin ürünlerini getirmiştir.)

(Mefistofeles ve üç silahşorlar)

Koro

Yanaşalım şuraya
işte geldik bile.
Patronumuz, başkanımız
selam, onur, sana!

Mefistofeles

Kendimizi öyle kahramanca tanıttık ki başkan, elbette bizi değerlendirir. Giderken iki gemimiz vardı, şimdiyse limanda yirmi gemi olduk. Ne büyük işler başardığımızı yüklerimize şöyle bir bakan anlar! Açık, serbest deniz, düşünceyi ruhu kurtarır. Orada düşünmek kimin usuna gelir ki? Salt el çabukluğu işe yarar. Bir balık tutarsın bir gemi sahibi olursun. Hele üç gemiye sahip olunca dördüncüyü kendine takar çekersin! Beşinciye gelince işi zordur: Yeter ki güç sende olsun, hak ta senindir. Orda yalnız ne diye soruyorlar, Nasıl hiç sorulmaz.

Ben, denizciliği hiç bilmek istemezdim. Savaş, ticaret, korsanlık, biribirinden ayrılmaz üçler olmasaydı!

Üç Silahşorlar

Ne selam ne sabah! Sanki efendiye pislik getirmişiz. Suratını öyle asıyor ki! Kralların ganimeti dahi hoşuna gitmedi.

Mefistofeles

Ödül filan beklemeyin! Payınızı alın!

Üç Silahşorlar

Bunlar can sıkıcı nesneler. Biz, kardeş payı isteriz!

Mefistofeles

Bütün bu değerli eşyayı alıp yukarı çıkarın, ilkin yerleştirin. Bu çok değerli görünümü görürse değerini daha iyi anlar, hasislik etmez. Donanmaya gelince: Eğlence üstüne eğlence buyurur.

(Yükleri kaldırırlar.)

Mefistofeles (Faust'a)

Böyle çatık kaşlı, kaygılı bakışlarla mutluluğunu mu gözlüyorsun? Senin yüksek bilgilerin, usun ve bilgeliğin utkuyla taçlanmıştır. Deniz kıyıları, denizlerle anlaşma yapmışlar gibi:
Deniz, seve seve gemiyi kıyıdan alıyor, ve yürüyen sulara götürüyor, açıkça söylemelisin ki buradan, şu sarayından bütün dünyayı kucaklıyorsun. Her nesne bu yerden başladı. İlk yapı, burada kuruldu. Şimdi küreklerin vurularıyla dalgalar fışkıran bu yerde ufak bir hendek açılmıştı. Yüksek zekan, seninle birlikte çalışanların çabası, denizi de, toprağı da ele geçirdi. Buradan...

Faust

Lanet buraya! Beni eziyor, boğuyor. Sen ki bin bir umar bulursun, sana açıkçasını söyleyeyim. Kalbim parçalanıyor, artık buna dayanmağa gücüm kalmadı. Söyleyince de utanıyorum. Şu yaşlılar uzaklaştırılmalıdır. Orada ıhlamurların altında kendime bir yer yaptırmak istiyorum. Benim olmayan şu birkaç ağaç, dünyalara sahip olmak beğenimi bozuyor. Oradan ta uzak yöreleri görebilmek üzere dalları budatmak, bakışlarıma geniş bir alan açtırmak istiyorum. Böylece, yapıtımı gözlemek, insan düşünün baş yapıtını bir bakışta kavramak, insanların konutuna kattığım şu boşlukları düşüncemle canlandırmak istiyorum.
Zenginlik içinde yüzerken bizde bulunmayan nesnelerin de var olduğunu düşünmek gibi bir işkence var mıdır? Ufak çanın çalıp durması, ıhlamurların kokusu, sanki kilisede yada mezardaymışım gibi beni sarıyor. En güçlünün istenci şu kum tanelerinde bile etkisini gösteriyor. Boşuna yüreklenmek istiyorum. Bu ufak çan çaldıkça beni delirtiyor!

Mefistofeles

Yaşamını ağulayan o baş can sıkıntısını anlıyorum. Nasıl yadsımalı? Bütün soylu kulaklar, çan seslerini tiksinerek dinliyorlar. Şu lanetli dan dun danlar akşamın dingin havasını ağırlaştır-

maktadır. İlk vaftiz yıkanmasından ta ölüm saatine dek her olaya karışırlar. Sanki bu dan dunlar arasındaki yaşam boş bir düş imiş gibi!

Faust

Direniş, inaet, en zengin mülkiyetleri bile agular. İnsan, ancak kendi acısı ve kendi işkencesi karşılığında adaletli olmak amacını güder.

Mefistofeles

Ancak, ne üzülüyorsun? Burada neden sıkılıyorsun? Buraları insanla doldurmak düşüncesinde değil misin?

Faust

Git, uzaklaştır şunları oradan. Bu güzel yaşlıcıklar için ayırdığım güzel çiftliği biliyorsun!

Mefistofeles

Onları götürüp oraya yerleştirmeli. Göz açıp kapayıncaya dek kendilerine gelirler. Bu zorbalıktan sonra güzel bir konut, keyiflerini yerine getirir.

(Keskin bir ıslık çalar, üç silahşorlar ortaya çıkar.)

Mefistofeles

Efendimizin buyruğuna göre geliniz. Yarın, bir donanma şöleni var.

Üçü birden

Yaşlı bey, bizi kötü karşılamıştı. Parlak bir şölen bizim hakkımızdır.

Mefistofeles (Gözleyicilere)

Çok eskiden olup bitmiş bir nesne burada yineleniyor. Şundan ki Nabot'un üzüm bağı eskiden de vardı.

KARANLIK GECE

(Kule bekçisi, gözetleme yerinde türkü söyler)

Görmek üzere doğmuşum ben
gözetlemek için getirilmişim,

kendimi kuleye vermişim.
Dünya hoşuma gider
uzaklara bakarım
aya ve yıdızlara,
ormana ve geyiğe.
Böylece görmekteyim
en eski güzellikleri
hoşuma gidiyor bu
hoşlanıyorum bundan.
Seni salt güzel gözlerinle
görebilsin diye oturtmadılar
bu yüksek yere.
(Duraklama)
Bu boğucu korku nedir
beni tehdit eden
kalkıp gelen bu karanlıklar dünyasından?
Parlak şimşekler sıçrıyor.
katmerli koyuluklarından
ıhlamurların.
Karıştırıyor
rüzgarın üflediği
yangınları.
Kulübecik yanıyor, aman,
yosunlarla örtülü kulübecik!
İvedi yardıma çağırıyorlar ancak,
artık, kurtuluş yok.
Zavallı yaşlı adamcağızlar
ne kerte özenliydiler
Ateşe karşı da.
Şimdiyse
lokma olmaktalar
alevlere.
Ne korkunç durum
alev parlıyor.
koyu yosun yığınları
kıpkızıl kor.
Bu öfkeli cehennem ateşinden
kurtulabilseydiler bari
bu yaşlı adamcağızlar!
Saydam şimşekler çakıyor
yapraklar, dallar arasından
çatırdayarak yanıyor kuru dallar
göz açıp kapayıncaya dek devriliyor.

Bunu da mı görecektim?
Ey benim gözlerim!
Neden bunca uzaklara dek uçuşuyor
benim gözlerim?
Yıkılıyor
düşen dalların altında
küçük tapınak.
Kıvrılıyor ağaçların tepesinde
sivri, keskin alevler.
Alevlerin kızıllığını
saçarak çevreye
tutuşuyor ağaçların kof gövdeleri
köklerine dek birdenbire.
(Uzun duraklama türkü)

Uzun yüzyıllardır gözlere güzel görünen görünümler de masal oldu.

Faust

(Kumsalda evinin bahçesinde)

Yukarden gelen şu acıklı sesler de nedir? Çığlıklar, yakınmalar, buraya çok geç geliyor. Nöbetçi mi inliyor. İvedi yapılan şu iş, benim kalbimin derinliklerine dek işledi. Ihlamurlar yok olup gitti. Şimdi kömür gibi kararmış korkunç dallardan başka bir nesne görünmüyor. Yalnız, onların yerine öyle bir konut kuracağız ki, gözler oradan sonsuzluğa dek uzanacak. Şu yaşlı karı kocaya verilen yeni evi de buradan görebiliyorum, cömertliğimi anarak yaşamlarının son günlerini erinç içinde burada geçirsinler.

Mefistofeles

(Üç silahşorlarla aşağıda)

Dört nal dönüyoruz. Bağışlayınız. İşler, hiç te iyi gitmedi. Önce kapıyı çaldık, sonra omuzladıkdık, açan olmadı. Bir daha vurduk, bir daha omuzladık. Çürük kurulu tahta taşlığa yıkıldı. Avazımız çıktığınca bağırıp çağırdık. Korkutup tehdit ettik, aldıran, işiten olmadı.

Biz de zaman yitirmemek üzere hemen seni bunlardan kurtardık karı koca, çok uğraşıp didinmedi. Hemen korkudan bayılıp düştüler. Orada

bulunan bir yabancı, biraz direneyim dediyse de hemen ölüsünü yere serdik. Onunla süren kısa, ancak korkunç kavga sırasında da yangın çevredeki samanları tutuşturdu. Şimdi, yangın, bu üçünü yakmak için havlayıp durmaktadır.

Faust

Ben sağırlara mı ünlemişim? Ben başkasının malını karşılıksız alın dememiştim. Onların evinin yerine başka bir ev verilsin demiştim. Bu hayvanca, düşüncesiz davranışı itelerim, kargışlarım. Siz, bunu aranızda paylaşırsınız.

Koro

Eski bir atasözü şöle der:
Güce isteyerek boyun eğ!
Vuruya karış durmak istersen eğer
Evini barkını kendini ortaya koy!

(Çıkarlar)

Faust (Balkonda)

Yıldızlar, ışıklarını ve aydınlıklarını örtüyorlar. Yangının hızı azalıyor. İnsanı titreten belli belirsiz bir rüzgar, ateşi canlandırıyor. Dumanları, buğuları bana dek getiriyor. Bir anda verilen bir buyruk göz açıp kapayıncaya dek yerine getirilmiş. Bana doğru uçarak gelen hayalet, kimdir?

(Kül rengi giyinmiş dört kadın ilerler?)

Birinci

Bana yoksulluk derler.

İkinci

Benim adım da borçtur.

Üçüncü

Benim adım da kaygıdır.

Dördüncü

Benim adım gereksinimdir.

Üçü birden

Kızkardeşler kapı sımsıkı kapanmış. Giremeyiz burada zenginin biri oturuyor ancak, kaygı, anahtar deliğinden süzülüp geçer.

(Kaygı yiter.)

Yoksulluk

Uğursuz kızkardeşler, uzaklaşın burdan.

Suç

Ben, seninle iyi anlaşıyorum.

Gereksinim

Gereksinim de sizi adım adım izliyor.

Üçü birlikte

Bulutlar geçiyor, yıldızlar, yitiyor. Oysa, giden üç kişi. Sözlerinin anlamını anlayamadım. Ağızlarından bir söz çıkıyordu. Herhalde gereksinimdi, bununla kafiyeli korkunç bir sözcük onu izliyordu: Ölüm.

Faust (Sarayda)

Dört kişinin geldiğini gördüm, oysa, giden üç kişi. Sözlerinin anlamını anlayamadım. Ağızlarından bir söz çıkıyordu, herhalde gereksinimdi, bununla kafiyeli korkunç bir sözcük onu izliyordu: Ölüm, ses, boşluklardan geliyordu. Ben henüz savaşımla açıklara çıkamadım. Büyücü-

lükten büsbütün vazgeçip büyücü sözlerini büsbütün unutmuş olsaydım, ey doğa, senin karbütün unutmuş olsaydım, ey doğa, senin karzaman, insan olmak için çabalamağa değerdi.

İşte, böyle böyle bir insandım ben
karanlıkların koynuna atılmadan
bir sövüntüyle kargışlamadan önce
dünyayı.
Öyle hayaletlerle doldu ki çevrem
kimse söyleyemez bunlardan nasıl
kurtulacağımı.
Aydınlığa usal düşüncelere
götürse bile gündüzün
bir sürü düşlerin ağıyla sarıyor beni
geceleri!
Neşe ile döndüğümüz sırada
yeşil ovalardan
bir kuş ötse bunu kötüye yoruyor
habercisi olmasın diyoruz bir felaketin.
Sanki doğa dışı kimi uyarılar,
kimi belirtiler bize buyruklarda
bulunuyor gibi oluyor, ürküyoruz.
Böylece ürküntü, yalnızlık içindeyiz.
Kapıyı aralıyorsada giren yok içeri
Burada birisi mi var?
(İrkilir)
Kaygı
evet demek gerekiyor
bu soruya.

Faust

Peki ama, kimsin sen?

Kaygı

Buradayım ben işte.

Faust

Çık git buradan!

Kaygı

Ben tam kendi yerimdeyim.

Faust

(Faust öfkelenir. Sonra dinginleşir)
Dikkatli davran, hiçbir büyücü sözü söyleme!

Kaygı

Beni hiçbir kulak işitmese de yine gönülleri sızlatırım. Biçim değiştirerek, çok kötü zorlamalar yaparım. Yollarda ve dalgalar üstünde hiç aranmadığı halde durmadan rastlanan, kargılandığı kerte de okşanan, hep böyle korkunç bir yol arkadaşıyım ben. Kaygıyı hala tanımıyor musun?

Faust

Ben salt yeryüzünü dolaştım, her tadı saçlarında yakaladım. Beni doyurmayanı bıraktım hemen. Kaçmak isteyeni de bıraktım. Türlü türlü hevesler duydum.

Kaygı

Ulaştıkça her istediğime
daha yeni isteklere kapıldım.
Böylece fırtınalar içinde
geçirdim yaşamımı.
Güçlü ve büyük adımlar
atıyordum önce.
Şimdiyse daha önemli davranmaktayım
yeterince.
bizim için kapalı
öbür dünyaya bakan pencere.
Budaladır kamaşan gözlerini
kırparak oraya çeviren
bulutların üzerinde bize benzer
varlıklar kuruntulayanlar
Bulunduğu yere insan
basmalı sımsıkı
çevresine bakmalı.
Hiç te verimsiz değil bu dünya
yetenekli kişiler için!
Hiçbir kulak işitmese de beni
yine gönülleri sızlatırım.
Biçim değiştirir, kötü zorlamalara girerim
yollarda, dalgaları üstünde hiç aranmadan
her zaman rastlanan ve bir o kerte de
kargılanan
sonra da okşanan korkunç bir yoldaşım
ben!

Ne gerek var

ölümsüzlüklerde dolaşmağa?
Eller tutabilir
hepsi onun bildiği nesnelerin!
Bundan, yolunu sürdürmeli insan
degseldiği hayaletlere aldırış etmemeli.
Yolunda yürürken. Hem acı hem tatlı
duymalı ancak iskeletleri hiç
tükenmemeli.

Faust, acının soluğuyla kör ediliyor.

Kaygı

Gitsin mi gelsin mi
buna o kerte karar veremez.
Sendeleyerek dümdüz
bir yolun ortasında
ve korka korka yürür.
Gittikçe dalar
daha derin biçimde.
Daha çarpık görür
her nesneyi.
Rahatını kaçırır hem kendisinin
hem başkalarının.
Soluyabildiği halde tıkanır
cansızdır soluğu kesilmese bile.
Ne yaslıdır ne de
belbağlayandır.
İşte, böylece,
önlenmesi güç bir yuvarlanma,
acıklı bir gevşeklik
usandırıcı bir zorunluluk,
kimi zaman kurtuluş ezilmiş kimi zaman
yarım uyku ve iyi dinlenmemek
çiviler onu olduğu yere
ve hazırlar cehenneme!

Faust

Uğursuz hayaletler! Böyle bin türlü
derde sokarsınız insanoğlunun başını!
Kaygısız günleri bile işkence ağlarıyla
örülmüş çirkin bir kargaşalığa çevirirsiniz.
Bilirim zordur demonlardan kurtulmak
bu güçlü bağ bile koparılamaz, ancak,
senin o büyük ve sinsi gücün sökmez
bana.

Kaygı

Öyleyse kargış ile senden hemen
ayrılayım
Anla: İnsanlar yaşamları boyunca
körlürler.
Sen de sonunda öyle ol, Faust.
(Faust'un yüzüne doğru üfler Faust kör
olur.)

Faust

Gece, gittikçe kararıyor. Yalnız, içimde
duru bir ışık parlıyor. Koşuyorum
düşündüğüm
nesneyi bütünlemeğe, tanrı sözüdür bu
değerli kılağuz.
Hepiniz kalkın yataklarınızdan uşaklar,
herkese sevinçle gösterin yüreklilikle
düşündüğümü,
alın aygıtlarınızı, kazma küreklerinizi
haydi iş başına.
Sıkı düzen hızlı bir çalışma, en güzel
ödülü hak eder
Bu büyük yapıtın oluşması için
bin işçiyle bir aşçı yeter!
(Sarayın büyük avlusu ışıldaklar)

Mefistofeles

(Gözcü olarak önde yürür)
Geliniz ey Lemürler
teller, kirişler ve
kemiklerden yarımyamalak
çatılmış yaratıklar
buraya geliniz. İçeri giriniz.

Lemürler (Koro olarak)

Biz senin çağrılışına geliyoruz
yarım yamalak durduğumuza göre
büyük bir ülke varmış
bize verilecek.
İşte sivri kazıklar, ölçme zincirleri
durmakta şurada.
Biz unuttuk neden çağrılandığımızı.

Mefistofeles

Öyle beceriklice çabalara gerek burada. Kendi kurallarınıza göre çalışınız. En uzununuz, boylu boyunca yere uzansın. Siz de çevredeki otları yolun, babalarımız için yapıldığı gibi bir uzun dörtgen çukur kazın! Saraydan bu daracık konuta! İşte, her nesnenin aptalca sonu bu değil mi?

Lemürler

(Alaylı biçimlerde toprağı kazarlar)
Henüz gençken yaşamım ve aşklarım
sanırım güzeldi.
nerde bir eğlence varsa
benim ayaklarım ordaydı.
Şimdiyse beni yakaladı
topal deyneğiyle
düzenbaz yaşlılık!
Ayağım takılıyor
gömütün kapısına.
neden açık bırakmışlar
sanki bu kapıyı?

Faust

(Saraydan çıkar, kapı direklerini eliyle yoklayarak)
Ne güzel gürültüsü
kazmaların.
Benim için çalışıyor
bu kalabalık!
Eşeliyor toprakları
baraj yapıyor dalgalara karşı.
Deniz adamakıllı barajlanıyor!

Mefistofeles

(Faust'a çıktırmadan)

Sen o barajların ve merdivenlerinle yine bizim için uğraşmış oluyorsun. Şundan ki şu şeytan Neptün'e büyük bir şölen hazırlamaktasın. Siz, her bakımdan yok oldunuz. Bütün elemenlter bize bağlılık andı etmişlerdi. Ve her nesne yok olmaya doğru gidiyor.

Faust

Gözcü?

Mefistofeles

Buradayım.

Faust

Elden geldiğince çok işçi bul. Onları tatlılıkla ya da sertlikle yola getir. Para ile doyur, sıkıştır, açılmakta olan hendeğin ne kerte ilerlediğinden günü gününe haber almak istiyorum.

Mefistofeles (Yarı işitilir bir sesle)
Bana bildirildiğine göre, hendekten değil gömütten sözediliyor.

Faust
Dağlara doğru uzayıp gitmekte bu bataklık,
bozmakta kazanılmış bütün ülkelerin havasını.
En büyük ve en son kazancımız olacak
bu iğrenç su birikintisini çekip boşaltmak.
Milyonlarca insana ben salt rahatlık içimde
olmasa bile
çalışkan ve özgür olarak yaşayacağı alanlar
açmaktayım.
Yeşil ve verimlidir bu ova insanlar ve hayvan
sürüleri
rahata erecek bu kazanılmış topraklar üzerinde
cennet gibi bir yer olacak burası o zaman,
kuduz dalgalar istediklerince barajların üstüne
çıksa da.
Şiddetle saldırmak üzere kemirse de deniz bu
barajı
halk hemen elele verip kapayacaktır açılan
gediği.
Evet, ben kendimi bu düşüne verdim temelli,
gereği bu aklın ve ileri görüşlülüğün.
Yaşama olduğu gibi özgürlüğe de layıktır ancak
onu hergün bir kez daha fethetmek zorunda
olanlar.
Burda tehlikelerle göğüs göğüse geçireceklerdir
yaşamlarının en verimli yıllarını, çocuklar,
büyükler ve yaşlılar.
Ben, görmek isterdim böyle bir kaynaşmayı ve
özgür topraklar üstünde.
Özgür bir halkın arasında isterdim yaşamak!
İşte o an'a dur, geçme, ne güzelsin, diyebilirdin.
Yüzyıllarca silinmeyecektir benim dünyada
yaşadığım günlerin izi.

(Faust arkaya doğru yıkılır. Lemürler onu tutup yere yatırırlar.)

Mefistofeles
Hiçbir tat onu doyurmaz
ona yetmez hiçbir mutluluk.
Bu yüzden o her zaman değişen

biçimlerin arkasından koşar.
Şu en son kof an'ı bile
durdurmak istiyor zavallı.
Oysa, yürütüyor
hükmünü zaman.
Ve bana karşı
öyle güçlüce direnen yaşlı adam
işte, şimdi serilmiş yatıyor
üstünde kumların.
Saat, duruyor.

Koro

Saat duruyor
ve susuyor geceyarısı gibi.
Yelkovan da düşüyor.

Mefistofeles

Düşüyor, iş bitti.

Koro

Her nesne bitti.

Mefistofeles

Bitti mi? Ne aptalca söz!
Bitti ya da hiç büsbütün aynı nesnedir.
Zorla elimizden alıp yaratılan nesneyi
çevirdikten sonra bir hiçe
anlamı nedir: İşte artık bitti, demenin?
Bu, sanki hiç var olmamıştı demek,
oysa, her nesne var olarak
dönüp duruyor ortada.
Ölümsüz boşluğu seviyorum
bu nedenle ben.

Kömüte koyma

Lemür (Solo)

Kim yaptı bu sağlığa zararlı evceğizi
kazmayla, kürekle?

Lemürler (Koro)

Keten örtü içindeki cansız konuk
bu sana çok bile!

Lemür (Solo)

Kim döşedi salonu bunca bozuk
Masalar, iskemleler nerde?

Lemürler (Koro)
Ödünç alınmış kısa zaman için
alacaklı da öyle çok ki.

Mefistofeles
Beden yatmakta, uçmak istiyor ruh,
ona hemen göstereyim kanla yazılmış sözcüğü.
Şimdi öyle çok araç var ki
şeytanın elinden ruhları aşırmak için.
Çatışılıyor eski yollarda, yenisinde de
hoşlanılmıyor bizden. Eskiden olsaydı
kendi başıma görürdüm ben bu işi.
Şimdiyse yardımcılar çağırmak zorundayım,
kötü gidiyor pek bu bakımdan bizim işimiz.
Gelenek, görenek, eski hukuk,
artık bunlara bel bağlanamıyor.
Eskiden o, son solukla dışarı fırladı mı
ben gözetlerdim atik bir fare gibi
kapanan pençelerimle yakalardım onu.
Şimdiyse oyalanılıp duruluyor
ve o karanlık yerden bozuk cesetin konutundan
bir türlü istenmiyor ayrılmak.
Birbirinden iğrenen elementler, sonunda,
onu aşağılayarak kovuyorlar.
Aşağı bölgelere dikkat edin koca göbekliler!
Görevinizdir bu sizin. Onun orada
oturup oturmayacağı bilinmezse de
göbek de hoşlanır oturmaktan.
Göz kulak olun
orda elinizden kaçıp kurtulabilir.

(Uzun, kıvrık boynuzlu, cılız şeytanlara)
Ulan enayiler, yalancı devler, el atın havaya.
Kollarınızı gerip durup dinlenmeden
uzatarak sivri tırnaklarınızı
gözetleyerek çevreyi uçanı ve kaçanı yakalıyoruz.
Herhalde tergindir o
bu eski evde.
İstiyor bu deha.

Glori (Yukardan sağdan iner)
Tanrısal ordular,
gökyüzünün yakınları
elçiler, isyancıları

bağışlamak
can vermek üzere toprağa
uçarak geliniz. Uçarken
duraklayarak dostluk izlerini
gösteriniz bütün varlıklarına doğanın,
günlerce uğraşsam, yine «nasıl» ve «nerede»
soruları
kalıyor birer uğursuz bilmece olarak.
O eski ölümlerin gücü nerde? Acabası bile onun
insanı bırakırdı uzun süre kuşku içinde.
Nice kaskatı kesilmiş örgenleri gözledim tutkuyla
ancak, aldatıcıydı görünüş o örgenler
kımıldandı ve devinmeye başladı.

(Garip büyücü davranışları yapar.)

Haydi, ivedi yaklaşın, düz boynuzlu baylar,
koşun, kıvrık boynuzlu baylar, eski zaman
şeytanları!
Birlikte getirin cehennemin ağzını da
gerçi çoksa da ağzı cehennemin, herkesi rütbesine
göre
yutar, ilerde bu son oyundan da kaygılanan
olmayacak
öyle çok.

(Sol yanda cehennemin korkunç ağzı açılır)

Sipsivri dişler aralanıyor, içinden boğazın
korkunç bir ateş seli fışkırıyor.
Aşağıdaki buğuların arasında da
sürekli bir kor gibi yanan ateşler ülkesini
görüyorum.
Dişlere çarpıyor ordan uzanan kıpkızıl dalgalar,
kurtulmak umuduyla hükümlüler çabalıyor
yüzmeye
yakalıyor onları kocaman bir sırtlan,
ve korku içinde yüzen zavallıları yine atıyor o
kızgın yere.
Köşede bucakta bulunası nice nesneler var.
Daracık bir alanda bu kerte korkunç nesne!
Çok iyi ediyorsunuz korkutmakla günahlıları,
şundan ki onlar buna uydurma hayal, yalan
diyorlar.

(Kısa ve düz boynuzla şişman şeytanlara.)

Sizler, ateş yanaklı
pis herifler, iyice beslenerek şişmanlamışsınız
cehennemin
kürkürtünden, kızarmışsınız. Boynunuz kütü
gibi kısa, devinimsiz,
fosfora benzer bir nesnenin parlayıp
parlamadığına bakın
hele aşağıda, bu, ruhtur ufacık, kanatlı bir ruh.
Sülük olur kanatlarını yolarsanız
ben onu mührümle damgalayacağım.
Sonra fırlatırsınız ateş fırtınasına.

Mefistofeles

Falsolu sesler işitiyorum kötü sesler,
kaba bir tangırtı geliyor yukardan.
Yarı oğlan yarı kız bu sesini andıran
bu sesleri çok sever sofular.
İnsan soyunu yok etmek için
bilirsiniz neler düşündüğümüzü en kötü
saatlerimizde.
Bizim bulduğumuz en çirkince nesneyi
onlar taç yapıyorlar din ayinlerine!
Sinsi sinsi iniyorlar aşağı aptallar,
bizim elimizden nicelerini
böyle çekip aldılar.
Bunlar da şeytan ancak maskeli!
Bu işte yenilmek
size ölümsüz bir leke olurdu.
Gömüte yaklaşınız
ve kenarından sıkı tutunuz.

Melekler korosu

Ey mis kokulu
doğaüstü güzellikte güller
dalgalana dalgalana
uçarak her nesneye
can veren, dal kanatlı
parlak goncalı güller!.
Çabuk açılınız.
İlkyazlar fışkırsın
erguvan ve yeşilin içinden.
Şurada şeytanın yanına taşıyınız

Mefistofeles

Ne büzülüp duruyorsunuz öyle? Cehennem geleneği mi bu?
Sıkı durun ve onlar serpsinler istediklerini.
Her şeytan alsın kendi yerini.
Ateşli şeytanları ürkütebileceklerini sanıyorlar bu çiçeklerle.
Bütün uçuşanlar sarıyor sizin soluğunuzdan,
öyle zorlamayın, ağzını, burnunuzu kapayın!
Çok güçlü üflediniz, ölçü bilmiyorsunuz hiç,
salt büzülmekle kalmıyor o, hem de esmerleşiyor.
Kuruyor, tutuşuyor, saydam alevler ağulu
üstümüze doğru uçuşuyor.
Birbirimize sımsıkı tutunarak
bunlara karşı koyunuz.
Güç tükeniyor! Kırıldı bütün yürekliilikleri
ikiyüzlü yabancı bir şeytanın kokusunu alıyor şeytanlar!

Meleklerin korosu

Kutsal çiçekler
şen alevler
neşe saçınız
sevgi saçınız
Gönlün istediği gibi.
Doğrular ve saydamlıklar
içinde uçuşan
her yer aydınlık
ölümsüz topluluklar için!

Mefistofeles

Bu aptalların yaptıkları ne aptallıktır, lanet olsun,
tepetaklak olmuş şeytanlar.
Yuvarlanarak kıçüstü cehenneme düşüyorlar,
müstahak olduğunuz gibi yanın bense yerimde durmaktayım.

(Uçan güllerle pençeleşir.)

Yalancı ışıklar, çekilin.
Ne kerte güçlü ışık versen de iğrenç bir balçık olarak
kalırsın yine. Ne için uçup duruyorsun?
Defolup gidecek misin? Katran gibi kükürt gibi
yapışıyor enseme.

Melekler korosu

İlgilenmeyin
size özgü olmayan nesnelerle
sizi için için üzen
nesneye boş verin.
Bize zorla girmeye çalışırsa
o üzüntü
karşı koyalım bütün çabamızla.
Ancak sevgi getirir
sevenleri buraya.

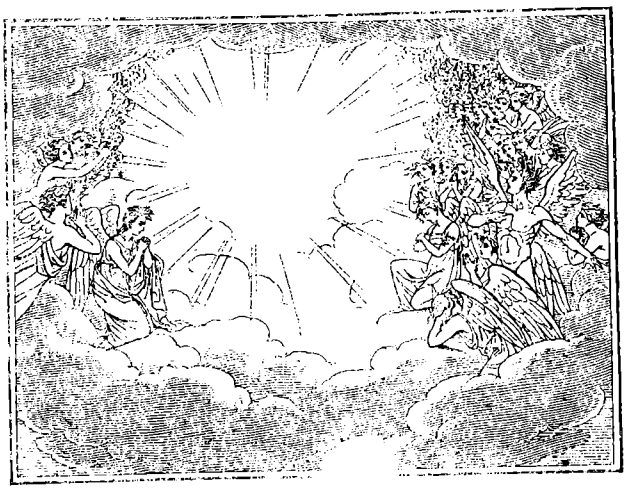
Mefistofeles

Başım, bağrım her yanım yanıyor,
bu şeytandan da üstün bir elementmiş!
Daha zorluymuş cehennem ateşinden.
Bahtsız aşıklar, demek ki siz,
bu kerte korkunç inliyorsunuz.
Aşağılamada görseniz
sevgililerinizi arıyorsunuz
tersine bükercesine boyunlarınızı!
Bana da bir nesneler oluyor.
Nedir başımı o yana çeken nesne?
Ben değil miyim onunla and içtiğimiz bir
sabahta?
Bana öyle düşmanca gelirdi ki vaktiyle bu bakış.
Yabancı bir kişi mi kapladı içimi yoksa?
Beğeniyle gözlüyorum şu pek güzel yavruları
beni alıkoyan nedir onları kargışlamaktan?
Kime deli denir ben de aklımı oynatırsam?
Bana pek sevimli geliyor tiksindiğim bu
yaramazlar!
Söyleyin bana güzel çocuklar, siz de Lusiferin
soyundan değil misiniz?
Ne de güzelsiniz, gerçekten sizi öpesim geliyor.
Bir erinç var içimde sizi sanki bin kez görmüşüm
gibi.
şöyle gizlenmiş bir kediciğin hırslı bakışıyla
her an daha güzel görmekteyim sizi,
ah yaklaşın bana da bir göz atın, n'olur!

Melekler

İşte, biz geliyoruz, sen neden çekiliyorsun?
İşte, yaklaşıyoruz, durabilirsen yerinde dur.

(Melekler, bütün çevreye yayılarak alanı doldurur. Mefistofeles sahnenin önüne itilir.)

M. Retzsch'in meleğinin methiyesi.

Mefistofeles

Siz bizi kötülüyorsunuz melun ruhlar diye,
ancak, sizlersiniz usta büyücüler.
Şundan ki kandırırsınız kadını, erkeği,
ne melun bir serüvendir bu!
Bir aşk elementi midir bu?
Ateş içinde bütün gövdem.
Duymuyorum ensemin yandığını bile.
Uçuyorsunuz oraya buraya, yere konun artık,
gerçekten ciddilik size çok yaraşıyor
biraz daha dünyaca oynatın güzel örgenlerinizi.
Ancak, ben görmek isterdim sizin bir kez olsun
gülümsediğinizi.
Bu uyandırırdı bende ölümsüz bir hayranlık!
Ağzın çevresinde ufak bir çekiliş
aşıkların bakışına benzer!
Senden hoşlandım en çok uzun boylu delikanlı

sana hiç yakışmıyor bu papaz görünüşü.
Siz, namusluca çıplak görünebilirdiniz.
Uzun büzgülü entari çokça kapalı, sırtlarını dönüyorlar,
onları bir de arkadan gözetliyoruz. Pek iştah uyandırıcı!
Bu cadalozluklar!

Meleklerin korosu

Aydınlığa doğru dönün
siz sevgili alevler,
doğru, sağlıklar versin
kendisini kargışlayanlara.
Mutlu olmak üzere
onlar da birliğin içinde
elinden kurtulma
sevincine varsınlar
o alçağın!

Mefistofeles (toparlanarak)

Bana ne oluyor? Her yanı yara bere içinde kalan
kendisini batan ayağa süzdüğünde kendinden iğrenen
kendisini tanıyıp gelip geçmişine güvendiğinde
şeytanın soylu elementleri kurtuldu,
yengin bir durum takınan Hioa gibi!
Sevgi belası da yapışıyor derime.
Yanıp tükendi o lanetli alevler.
Şimdi kargışlıyorum hepinizi toptan
gerektiği biçimde.

Meleklerin korosu

Kutsal ateş!
Siz kimin çevresinde uçuşursanız
o kendini yaşamda
ve mutlu olduğunu
duyar.
Birleşerek yükseliniz ve hamdediniz,
hava temizlenmiştir
ruh soluk alsın.

(Faust'un ölmez yanını yanlarına alıp yükselirler.)

Mefistofeles (Çevresine bakınır)

Ama, nasıl olur? Nereye gittiler?

Beni aldattınız, çocuklar!
Göğe doğru uçup gittiler ganimetleriyle.
Demek ki bu yüzdendi bu çukuru didikleyip
durmaları!

Çalındı benim hazinem, biricik hazinem!
Kaçırdılar el çabukluğuyla haciz altına aldığım
ruhu,

kimiere yakınayım şimdi ben?
Kim verir bana çalınan hakkımı?
Aldatıldın yaşlılık günlerinde,
doğrusu da hakkettin bunu, işlerin de bozuk
gidiyor.

bir yanılgı yaptım bağışlanmaz,
ziyan ettim büyük bir emeğin ürününü.
Bayağı kösnü, boş bir sevda
çarptı feleğin çemberinden geçmiş şeytanı.
Bu akıllı ve görgülü yaratık,
bu çılgınca işe giriştiyse de
yabana atılır türden bir nesne değildi
onu nakavut eden delilik de.
Dağ uçurumları, orman, kayalar, ıssızlık.
kutsal tariki dünyalar, uçurumların aralarındaki
mağaralara yerleşmişlerdir.

Koro ve Yankı

Ormanlık dalgalanıyor, kayalar oynamıyor
yerinden,

kökler sıkıca tutunmuş, gövde gövdeye vermiş.
Dalga, dalga üstüne sıçrıyor
derin, korunmuş mağaralar!
Arslanlar dolaşmakta sessiz
bizim çevremizde dostça
saygı adanmış yurt
kutsal yalnızsılık!

Pater Ekstatikus

(Bir aşağı bir yukarı gezinerek.)
Ölümsüz kösnü ateşi,
ateş kesilmiş aşk bağı!
Bağrın kaynayan sızısı
köpürmüş tanrı isteği!
Beni delip geçin oklar,
kargılar, beni yere serin!
Gürzler parçalayın beni
yıldırımlar çarpın beni yok edin.

Her nesne uçup gitsin
benimle birlikte ölümlü olan!
En sürekli olan, parla,
ölümsüz aşkın çekirdeği!

Pater Profundüz

Ayaklarımın altındaki kayalık uçurum,
nasıl duruyor yüklenerek derin uçurum üzerinde.
Nasıl parlayarak, şarıldayarak akıyor binlerce dere.
Bütün suyun bir çağlayan yaptığı yere.
Ağaç gövdesinin havalarda dikilip durması
en güçlü nesne olan aşkın işidir.
Her nesneyi yapan, her nesneyi koruyan!
Çevremde yabanıl bir uğultu var.
Ormandan, kayaların dibinden geliyor sanki.
Aşk gürültüleriyle ilerliyor sular koyaktan
döllemek üzere kırları.
Ateşler saçarak yıldırımlar düşüyor yere,
temizlemek üzere havayı
onun taşıdığı ağuyu ve buğuyu!
Sevginin elçisidir bunlar bildirmektedirler
ölümsüz yaratıcılarına çevremizin
ah, nedir bağrımdaki bu yanış, ya da kalbimde
üzgün, dertli, donmuş, ağırlaşmış
yoksul, kapanmış daracık bir engelin içine
duygulardan, yeryüzünün zincirleriyle baştan başa ölü!
Dinginleştir duygularımı, tanrım, senin aydınlığın
aydınlatsın içimi gereğince!

Pater Serafikus (Orta bölge)

Titreşen saçları arasından çamların
bir sabah bulutçuğu geçiyor ne güzel!
Seziyor mu neler yaşadığını onun içinde?
Bir genç ruhlar topluluğudur o.

Mutlu çocuklar korosu

Baba, söyle bize nereye gidiyoruz?
Söyle bize iyi baba biz kimiz?
Mutluyuz biz hepimiz
öyle tatlı ki varlık!

Pater Serafikus

Geceyarısı doğmuş çocuklar,
usları, duyguları yarı açık.
Ana babalar için hemen hemen yitmiş
melekler içinse bir kazanç olmuş.
Karşınızda bir seven var,
sizi duyan, yakın bulan kendine.
Yeryüzünün karışık işlerinden
henüz hiçbir iz taşımayan mutlular!
Alın benim şu gözlerimi
kullanırsınız gereksinimleriniz için,
çevrenize de bunlarla bakarsınız.

(Onları kendi içine alır.)

Şunlar ağaçlardır, şunlar kayalar,
suyun sel oluşu, suyun düşüşü
ve korkunç dalgalanışıyla
dimdik yolunu kısaltır.

Mutlu çocuklar (İçerden)

Görkemli bir görünüm bu,
ne var ki, yer çok kötü.
Silkinerek korkudan, zulümden
soylu, iyi insan sal bizi gidelim!

Pater Serafikus

Çıkın yüksek yerlere,
göze çarpmadan büyüyün.
Yittiğiniz günkü gibi temiz, tertemiz,
tanrının varlığı sizi güçlendirsin!
Şundan ki ruhların besini
en özgür katında bulunur eterin:
Ölümsüz aşkın görünümü
açılmaktadır mutluluğa doğru.

Mutlu çocukların korosu

Tutuşun elele.
Sevinçle bir halka olun.
Davranın ve şarkı söyleyin
kutsal duygularla dolu.
Tanrısal bir öğretidir bu
buna güvenebilirsiniz
göreceksiniz!

Melekler

(Faust'un ölmezliğini taşıyarak atmosferin en yüksek katlarında süzülürler.)

Kurtuldu soylu örgen,
kötü ruhların dünyasından!
Amacı için sürekli yorulan kişiyi
biz kurtarırız.
Hele o yukardan da
alıyorsa sevgi payını
mutlular kafilesi onu
hoşgeldin diye karşılar.

En genç melekler

Ellerinden dökülen güller
tövbe etmiş kadınların
utkuyu kazanmamıza yardım eder,
bitirmek üzere o yüksek yapıtı
bu ruh hazinesini kazanmak için!
Biz gülleri serpince geriledi kötüler,
rastladığımızda kaçıştı şeytanlar!
Alışılmış cehennem cezası yerine
duydu alçaklar sevginin işkencesini.
Özellikle en yaşlı şeytan usta
tepeden tırnağa oldu hasta.
Sevinçle haykırınız! İş başarıldı!

Hizmetli melekler

Toprak kalıntısı kalıyor şimdi bize
taşınması işkenceli!
Yine temiz değildir
asbest bile olsa.
Derin gücü ruhun
yaratarak çektiğinde kendine
bir dünya elementlerden,
ayırmak serüvenine girişemez
evrenin hiçbir meleği!
Birleşmiş iki doğayı.
Bu iç ikiliği
ölümsüz sevgi
ayırabilir ancak!

En genç melekler

Duyuyorum
sisli kayalıklarda

yanıbaşıma yağdığını
bir ruh yaşamının!
Aydınlanıyor bulutçuklar
kımıldanan topluluğu görüyorum.
Kutlu çocukların!
Dünyanın sıkıntısından kurtulmuşlar
bir halka olmuşlar,
yeni ilkyazı ve süsleriyle
sevincini yaşıyorlar
yukarı dünyanın.
O, başlangıç olarak
yeni evrime ulaşmak üzere
bunların arasına katılsın!

Kutlu çocuklar

Sevinçle karşılıyoruz biz
onu bebek olarak.
Onu benimsiyoruz bir melek rehinesi olarak
çözünüz üstündeki yumağı
şimdi güzelleşti, şimdi büyüdü,
kutsal yaşamın içinde!

Doktor Maryanus

(En yüksek en temiz hücrede.)

Burada özgür bir görünüm var,
ruh yükselmiştir,
orda kadınlar gidiyor
süzülüyorlar yukarlara doğru.
Bunların arasında
göklerin kraliçesi,

Doktor Maryanus

Burada özgür bir görünüm var
yüksekliğinin bilincindedir ruh,
ötede, yürüyen kadınlar görüyorum
yukarıya doğru süzülüyorlar.
Bunların arasında
bir çelenk içinde yıldızlardan
göklerin kraliçesini görüyorum
parıltısından anlıyorum bunu.

(Kendinden geçerek)

Evrenin en büyük kadını!
Gerilmiş mavi gök çadırında
senin gizlerini gözleyeyim

bir erkeğin kalbini
şiddetle ve incelikle çarptıran
ve kutsal bir aşkla dolduran
sana doğru getiren coşkunluğu bağışla!
Biz kırılmaz bükülmez bir yüreklilik gösteririz
sen görkemle buyurduğunda,
birden dinginleşir içimizdeki alev
sen bize erinç verince!
Kız oğlan kız, en güzel anlamda temiz,
anne, bizim için seçilmiş olan!
Kraliçe, tanrıçalar saygınlığında!
Sen hiç dokunulmamış kız oğlan kız,
sana sığınmalarına ses çıkarmazsın
kolayca aldatılmış olanların!
Çevrende kaynaşmakta
küçümencik bulutlar,
bunlar, diz üstü düşmüş
bunlar bağışlanma bekleyen
tövbeli kadınlardır
esiri içen!
Sen hiç dokunulmamış kız oğlan kız,
zayıflık içinde olanların
güçtür kurtulması
kim kendi gücüyle kırabilir
kendi zincirlerini?
Bir ayak nasıl da kayar gider
iğri kaygan, cilalı yerde.
Esrik etmez mi insanı
baştan çıkaran bir bakış ve selam?

Mater Gloryosa

(Süzülerek havadan gelir.)

Tövbeli kadınlar korosu
sen süzülmektesin yükseklerinde
ölümsüz ülkelerin.
Yalvarmalarımızı dinle
ey eşi benzeri olmayan!
Gönlü bağışlama dolu olan!
Magna Peccatrix VII, 36
Senin tanrı ışığı serptiğin
oğlunun ayaklarına
o farizer alaylarına karşın

gözyaşı yerine güzel kokulu sular akıtan
verimli, derin evren
yumuşatıp saçlarını
kurulayan kutsal örgenlerini.
Mulier Samaritana ST. Joh. IV
Vaktiyle Hazreti İbrahim'in
sürülerini suvardığı
çeşmenin başındaki o kovaya
dudaklarını değdirdi serin.
Temiz, bol sulu kuyu
taşarak, sonrasız, dupduru
akar her bir yanına yeryüzünün.

Maria Egyptica (Acta sanctorum)

Efendimizi gömdükleri o kutsal yerin
beni uyararak kapıdan dışarı iten o kolun
çölde bağlılıkla geçirdiği
kırk yıllık pişmanlığın
kumların üzerine yazdığım
o ayrılık selamının
yüzü suyu saygısına!

Üçü birlikte

Sen ki kırk yıllık günahlıları bile
yoksun bırakmazsın yanına yaklaşmaktan.
Bir pişmanlık kazancını
yükseltirsin ölümsüzlüğe dek.
Bir kezcik kendini unutmuş olan
bu ruhu da bağışla n'olur.
Şundan ki o yanlış yaptığını bile bilmiyordu
ölçüsüzdür senin bağışlaman.

Bir tövbeli kadın

(Vaktiyle adı Gretecik'ti.)

Eğil, eğil,
benzersizler benzersizi,
sen ey tepeden tırnağa ışık olan!
Benim mutluluğumdu senin güzel yüzün.
İlk sevgili
hiç de üzgün değil
artık geri geliyor o.

Kutlu çocuklar

O çoktandır bizi geçmiş

güçlü örgenleriyle.
Gerçek bakımın karşılığını
bol bol verecek geri.
Pek erken uzaklaştırıldık biz
uzun yaşayanlar arasından!
Ne var ki bu çok nesneler öğrendi,
bize de öğretecek bunları!

«Sen, şeytanı yakalayacak adam değilsin ki.»

Tövbeli bir kadın

(Vaktiyle Gretecik.)

Soylu ruhlarla kuşatılmış olarak bu yeni gelen
yeni yaşama uydu bayağı,
ancak duyduğu halde yepyeni yaşamı.
Böylece benziyor o kutsal topluluğa
bakın nasıl çıkarıp atmakta
eski örtülerinden herbirini.
Çıkıyor ilk gençlik gücüyle ortaya.
Müsade edin onu yetiştirmeme,
yeni kamaştırmakta onun gözlerini,
onun gözlerini kamaştırmakta bu yeni ışık!

Mater Gloriosa

Gel! Daha yüksek katlara yüksel,
seni düşünürse o arkandan gelsin!

Doktor Maryanos

(Yüzüstü kapanıp tapınır.)

Bütün pişmanlık duyan ince kadınlar,
başınızı kaldırıp kurtarıcıya bakın!
Mutlu talihinize
şükrederek uymak üzere!
En iyi duygularımızla
senin hizmetindeyiz
kız oğlan kız anne, tanrıça, Lütufkâr ol!

Mistik Koro

sa!t birer semboldür
bütün ölümler.
Olmaz nesneler,
betimlenemez olan
burda oluşmuştur.
Bizi yukarlara çekiyor
ölümsüz yanı kadınlığın!

FAUST

GOETHE

Faust'ta beni büyüleyen bir başka güç vardı. Evet, Faust'un ilk etkisi düşün noktasından olmuştur: Çocukluğumuzdan beri almış olduğumuz insanlık kültürünün her zaman en üstün, varılmaz, erişilmez, pek uzakta sanılan kişileriyle ve bilinen yüksek konularıyla, bunların tabu olarak bildiğim varlıklarıyla karşı karşıya gelmişti.

ÖNEMLİ NOT:
Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

600 Lira

165 GOETHE FAUST